



การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

CHOMBUENG VILLAGE INSTITUTE APPROACH TO THE ADMINISTRATION
OF PEDAGOGICAL STUDIES AS ADOPTED BY
MUBAN CHOMBUENG RAJABHAT UNIVERSITY



By
Miss Jarin Ngamman

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2016
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การบริหารจัดการ
ครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ” เสนอโดย
นางสาวจรินทร์ งามแมน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มีทนา วัฒนอมศักดิ์)

...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช)

...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ)

...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

56252902: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารจัดการการศึกษา / วิทยาลัยหมู่บ้าน

จรินทร์ งามแมน: การบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ.ดร.สายสุตา เตียเจริญ และ ผศ.ว่าที่ พ.ต.ดร.นพดล เจริญอักษร. 161 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต และ 2) การบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยการวิเคราะห์เอกสารและการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDFR ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญการศึกษาด้านการผลิตครูในอดีต ที่ได้มาโดยผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากผู้บริหารและคณาจารย์ที่มีประสบการณ์ตรงในการบริหารและปฏิบัติงานจัดการศึกษาตามรูปแบบวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง รวมทั้งศิษย์เก่าจำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและแบบสอบถามความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยความถี่ ร้อยละ มัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการ พบว่า มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ การปลูกฝังนักเรียนครูให้รักอาชีพครู การแก้ปัญหา การขาดแคลนครูในชนบท การรู้จักปฏิบัติตนเข้ากับสังคมที่อยู่ร่วมกัน และการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในท้องถิ่น 2) ด้านคุณสมบัติของผู้เข้าเรียน พบว่า ระยะแรกจำกัดเฉพาะเพศชายระยะหลังไม่จำกัดเพศ มีอายุไม่ต่ำกว่า 13 ปี มีภูมิลำเนาเป็นพื้นที่ทุรกันดารและครอบครัวมีฐานะยากจน 3) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน พบว่า เป็นหลักสูตร 5 ปี แบบอยู่ประจำ 4) ด้านคุณสมบัติที่จะได้รับ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับวุฒิปริญญาตรีประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) 5) ด้านค่าใช้จ่ายและสถานภาพของนักศึกษา พบว่า เป็นนักเรียนในบารุงของรัฐบาล โดยได้รับทุนอุดหนุน 2,500 บาท ต่อคนต่อปี และ 6) ด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจะถูกส่งตัวกลับไปปรายงานตัวที่จังหวัดภูมิลำเนาของตน เพื่อบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการครูและชดใช้ทุนเป็นสองเท่าของจำนวนปีที่ได้รับทุน

2. การบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า 1) ด้านวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการ คือ การมุ่งผลิตครูที่มีอุดมการณ์ มีจิตวิญญาณ มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู มีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเอง สื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษา และมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร คอมพิวเตอร์ งานเกษตรและงานช่าง 2) ด้านคุณสมบัติของผู้เข้าเรียน คือ ไม่จำกัดเพศ มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 มีความประพฤติเรียบร้อย 3) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นหลักสูตร 5 ปี เน้นผลิตครูสาขาที่ขาดแคลนและสร้างเครือข่ายในประชาคมอาเซียน 4) ด้านคุณสมบัติที่จะได้รับ คือ ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับวุฒิปริญญาตรีศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) 5) ด้านค่าใช้จ่ายและสถานภาพของนักศึกษา คือ เป็นนักศึกษาในบารุงและเป็นข้าราชการวิสามัญชั่วคราวได้รับทุนอุดหนุนไม่น้อยกว่า 25,000 บาท ต่อคนต่อปี และ 6) ด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ คือ ผู้สำเร็จการศึกษาจะถูกส่งตัวกลับไปปรายงานตัวที่จังหวัดภูมิลำเนาของตน มีการติดตาม ควบคุมคุณภาพบัณฑิต และการทำงานชดใช้ทุน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2.....

56252902: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORDS: ADMINISTRATION OF PEDAGOGICAL STUDIES / VILLAGE INSTITUTE

JARIN NGAMMAN: CHOMBUENG VILLAGE INSTITUTE APPROACH TO THE ADMINISTRATION OF PEDAGOGICAL STUDIES AS ADOPTED BY MUBAN CHOMBUENG RAJABHAT UNIVERSITY. THESIS ADVISORS: ASST.PROF.MAJ.SAISUDA TIACHAROEN, Ph.D., AND ASST.PROF.MAJ.NOPADOL CHENAKSARA, RTAR., Ph.D. 161 pp.

The research aimed to find 1) the educational administration of Chombueng Village Institute in the past and 2) the administration of pedagogical studies as adopted by Muban Chombueng Rajabhat University. The study was descriptive research using documentary study and the ethnographic delphi future research (EDFR). The selected key informants of this research were 17 experts; including administrators, faculty staff with experience in administration role, and alumni. The research instruments were unstructured interview and opinionnaire. The qualitative data were processed by content analysis. The quantitative data was analyzed by frequency, percentage, mean, median, mode and interquartile range.

The findings revealed that:

1. The educational administration of Chombueng Village Institute in the past was composed of 6 aspects: 1) four objective of the educational administration: to instill in the teacher students the love of teaching profession, to solve teacher shortage in rural areas, to live in harmony in democratic society, and to be the local education centre; 2) the applicants: initially restricted to male, age over 13, and of the poor families; 3) The curriculum and instruction: five-year boarding school education; 4) The acquired degree: certificate in education; 5) cost and student status: government subsidized 2,500 baht per person per year; and 6) the career path: a graduate would be sent back to his or her own hometown and be hired as a government servant and need to pay the fine if break the hiring contract.

2. The administration of pedagogical studies as adopted by Muban Chombueng Rajabhat University were as follow: 1) The objectives of the educational administration: to produce a teacher who is truly a teacher at heart, with the competencies according to educational professional standards and the ability to learn, self develop and communicate in 3 languages, the ability to use technological, agricultural and mechanical tools; 2) the applicants no gender restriction but requires the applicant age over 18, finish high school with the minimum grade point average of 3.00; 3) the curriculum and instruction: five- year program focusing on the shortage fields and also establish a collaboration within ASEAN community; 4) the acquired degree: Bachelor of Education (B.Ed.); 5) cost and student status: government subsidized 25,000 baht per person per year; and 6) career path: a graduate would be sent back to his or her own hometown and be hired as a government servant and need to pay the fine if break the hiring contract.

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2016

Thesis Advisors' signature 1..... 2.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ ประธานกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ พร้อมทั้งขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลในชั้นสัมภาษณ์ สละเวลาในชั้นตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ตลอดจนให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แนวคิดและแนวทางในการศึกษาวิจัย ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์อื่น ๆ จนมีผลให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดีเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่เครือ งามแมน รวมถึงสมาชิกทุกท่านในครอบครัว “งามแมน” และกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จีรารัตน์ ชีรเวทย์ อาจารย์จริยะ วิโรจน์ ดร.นพมาศ เครือสุวรรณ และนางสาวทัศนีย์ จันทร์ ที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการศึกษาและการดำเนินการวิจัย

ประโยชน์ และคุณค่าอันเกิดจากดุชนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงและเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาเอก รุ่นที่ 11 แห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร ตลอดจนผู้มีคุณูปการต่อผู้วิจัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ อันมีค่ายิ่งตลอดมา



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความเป็นมาของการฝึกหัดครูไทย.....	9
ระยะเริ่มตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์.....	9
ระยะขยายโรงเรียนฝึกหัดครู.....	11
ระยะยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยครู.....	12
ระยะปรับเปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏ.....	17
ระยะยกระดับเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	24
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.....	27
การพัฒนาการผลิตบัณฑิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในปัจจุบัน.....	48
คุณสมบัติของนักศึกษาที่รับเข้าโครงการ.....	49
หลักสูตรเสริมให้กับนักศึกษาในโครงการ.....	49
โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.....	51
การวิจัยอนาคตและเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EEDFR (Ethnographic Delphi Future Research).....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
งานวิจัยในประเทศ.....	68
งานวิจัยต่างประเทศ.....	86
สรุป.....	91

บทที่	หน้า
3	92
วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
วิธีและขั้นตอนการวิจัย.....	92
ระเบียบวิธีวิจัย.....	94
แผนแบบการวิจัย.....	95
ผู้เชี่ยวชาญ.....	95
ตัวแปรที่ศึกษา.....	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	97
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	98
สรุป.....	100
4	101
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยครู หมู่บ้านจอมบึงในอดีต.....	101
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิด วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.....	104
5	123
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการวิจัย.....	124
อภิปรายผล.....	127
ข้อเสนอแนะ.....	142
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	143
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	143
รายการอ้างอิง.....	144
ภาคผนวก.....	147
ภาคผนวก ก เอกสารขอความร่วมมือในการวิจัย.....	148
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รอบที่ 1.....	150
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย.....	158
ประวัติผู้วิจัย.....	161

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	หลักสูตรเสริมให้กับนักศึกษาในโครงการ	49
2	ข้อมูลอัตราค่าจ้างครูที่ขาดแคลนตามเกณฑ์ที่ กคศ. กำหนด พร้อมกำหนด สาขาวิชาที่จำเป็น.....	51
3	เปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อและวิธีการของทั้งสองกลุ่ม	57
4	จำนวนและค่าร้อยละของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 จำแนกตามคุณสมบัติ.....	102
5	จำนวนและค่าร้อยละของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จำแนกตามคุณสมบัติ.....	104
6	ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านวัตถุประสงค์.....	106
7	ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะรับ เข้าเป็นนักศึกษา	109
8	ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านหลักสูตร.....	111
9	ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านคุณวุฒิที่จะได้รับ	114
10	ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านสภาพและค่าใช้จ่าย	115
11	ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ	116
12	เปรียบเทียบผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ในอดีตกับด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.....	118

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
2	โครงสร้างของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.....	39
3	สัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย.....	44
4	ลักษณะของงอลลือนาคต.....	63
4	การมองภาพนาคตแบบเดียวกัน.....	65
6	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	94



บทที่ 1

บทนำ

การศึกษา เป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะการศึกษาทำให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาจนกว่าชีวิตของแต่ละคนจะถึงจุดสมบูรณ์สูงสุด ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงชีวิตและสังคมของมนุษย์

คำว่า “การศึกษา” มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย โดยมีทั้งคำจำกัดความที่คล้ายคลึงกัน และที่แตกต่างกันตามปรัชญาของสังคม รวมทั้งประสบการณ์ ความรอบรู้และเจตนาของผู้ให้ ดังเช่นในทัศนะของ ไพศาล ไกรสิทธิ์¹ ให้ความหมายว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคม ที่จัดขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลง สร้างเสริมและถ่ายทอดสิ่งที่มีคุณค่าให้กับสมาชิกในสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกเหล่านั้น เป็นสมาชิกที่สังคมต้องการ เป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของสังคม”

จะเห็นได้ว่าผู้ให้นิยามดังกล่าวมีมุมมองต่อการศึกษาในฐานะเครื่องมือทางสังคมที่ต้องจัดกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในหมู่สมาชิก ส่วนลักษณะที่พึงประสงค์จะเป็นอย่างไรนั้น การศึกษาต้องตอบสนองโดยปลูกฝังด้วยวิธีการทางการศึกษา และถ้ามองประเทศเป็นระบบใหญ่การศึกษาก็เป็นระบบย่อยของสังคมประเทศเช่นเดียวกับระบบเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม โดยการศึกษาจะเป็นระบบที่มีหน้าที่ตามคำจำกัดความดังที่กล่าว คือ 1) เป็นเครื่องมือทางสังคมที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาให้เป็นลักษณะที่สังคมต้องการ 2) เป็นเครื่องมือทางสังคมที่ใช้ในการสร้างเสริมลักษณะหรือคุณสมบัติที่สังคมต้องการหรือลักษณะที่สังคมต้องการเพื่อความอยู่รอดแต่ยังไม่ปรากฏว่ามีอยู่ในสังคม และ 3) เป็นเครื่องมือทางสังคมที่ใช้ถ่ายทอดสิ่งที่มีคุณค่าที่เคยประพฤติปฏิบัติสืบเนื่องมาแต่อดีตให้กับสมาชิกรุ่นปัจจุบันได้ยึดถือปฏิบัติกันต่อไป

นอกจากมุมมองดังกล่าว ไพศาล ไกรสิทธิ์ ยังอธิบายว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมอย่างใกล้ชิดในลักษณะต่าง ๆ คือ 1) เป็นเครื่องมือทางสังคมที่ช่วยให้สมาชิกในสังคมรู้จักกฎเกณฑ์ กติกา และการประพฤติปฏิบัติที่นิยมกระทำในสังคม 2) เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการเปลี่ยนแปลงสังคมในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม 3) เป็นเครื่องมือของสังคมที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสมาชิกในสังคมทั้งในฐานะที่เป็นทรัพยากรและในฐานะที่เป็นมนุษย์ 4) ช่วยแก้ปัญหาและความต้องการของสังคมกระจำจัดขึ้นรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการได้ตรงจุด และ 5) ช่วยให้มีสมาชิกในสังคมรู้ทางเลือกในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการได้ดีกว่า เพราะสังคมที่ประกอบด้วยคนที่มีการศึกษา ทางเลือกในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการก็จะมากขึ้น ทั้งยังจะมีผลให้การแก้ปัญหาต่าง ๆ ผลิตลادن้อยลง เพราะผู้ที่จบการศึกษาจะมี

¹ไพศาล ไกรสิทธิ์, “การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศแนวทางการที่อาจเป็นไปได้,” ใน **สามทศวรรษ** (ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 32-37.

ลักษณะอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) มีความรู้และทักษะด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่จำเป็น เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคม 2) มีแนวความคิด ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เหมาะสม และ 3) มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์

จากที่กล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่านอกจากการศึกษาจะช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับมนุษย์ การศึกษายังอาจทำให้มนุษย์เสื่อมค่าลง เพราะถ้าเป็นการศึกษาแบบผิดๆ ก็จะกลายเป็นกระบวนการสร้างความเลวร้ายในสังคมอย่างเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่อง จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษาอาจเป็นได้ทั้งพลังสร้างสรรค์และพลังทำลาย สามารถพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับการพัฒนา หรือให้ไม่มีประโยชน์ต่อการพัฒนา อาจส่งเสริมความก้าวหน้าหรือความหยุดนิ่ง สามารถสร้างให้คนเห็นความสำคัญของการทำงานหรือทำให้เป็นคนเกียจคร้าน อาจเพิ่มพลังให้กับประชาชนหรืออาจทำลายความริเริ่มที่มีผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างของสังคมในปัจจุบันก็ได้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน ไทยเราเปิดประเทศมากขึ้น การจัดการศึกษาในประเทศจึงมุ่งให้สนองตอบ การเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการเร่งรัดกระบวนการจัดการให้เป็นระบบที่ก้าวหน้า เชื่อมต่อ และเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ คือ มีโรงเรียน ครู หลักสูตร ตารางเรียน เงื่อนไขเวลาและอื่น ๆ ที่โรงเรียน จำเป็นต้องมี แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่บังคับในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการบัญญัติให้ครูเป็นวิชาชีพที่ทำหน้าที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับชาติบ้านเมือง โดยบัญญัติ มาตรา 52 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตครู พัฒนาการครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยกำกับและ ประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อม และเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการ รวมทั้งบัญญัติมาตรา 53 ให้มี องค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้กับครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา

จากการให้ความสำคัญต่อวิชาชีพครูดังกล่าว ทำให้การผลิตครูหรือบัณฑิตครูศาสตร์- ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐในประเทศไทย ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของทั้ง หน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรวิชาชีพ จึงมีผลให้มาตรฐานและแนวทางการผลิตครูหรือบัณฑิต ครูศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ในภาพรวมมีไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ นอกจากต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2554 เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ที่กำหนด ว่า ต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะ ทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านทักษะการจัดการ การเรียนรู้ ยังต้องเป็นไปตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556 ฉบับวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2556 ที่กำหนดว่าต้องประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้าน ประสพการณ์วิชาชีพ และด้านสมรรถนะ ดังนี้

1. มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้ 1) ความเป็นครู 2) ปรัชญา การศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้และ

การจัดการชั้นเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 10) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

2. มาตรฐานประสพการณ์วิชาชีพ คือ ต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังต่อไปนี้ 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน และ 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

3. มาตรฐานการปฏิบัติงาน คือ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และ 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

4. มาตรฐานการปฏิบัติตน ประกอบด้วย ก) จรรยาบรรณต่อตนเอง ได้แก่ 1) ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ ข) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ได้แก่ 2) ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดี ขององค์กรวิชาชีพ ค) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ได้แก่ 3) ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอมา 4) ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ 5) ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ 6) ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ 7) ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ ง) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ 8) พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และ จ) จรรยาบรรณต่อสังคม 9) พึงประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ทั้งนี้ มาตรฐานความรู้วิชาชีพครูที่กำหนดต้องประกอบด้วยสาระความรู้ที่ทำให้เกิดสมรรถนะของครูตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสพการณ์วิชาชีพ ส่วนสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนก็ต้องมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนดและต้องปฏิบัติการสอนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี รวมทั้งมีรายงานผลการผ่านเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามมาตรฐานประสพการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ สามารถจัดการเรียนรู้ใน

สาขาวิชาเฉพาะ สามารถประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน สามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับความเป็นครูโดยมีผลการรับรองความประพฤติจากสถาบันการผลิตครู เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูโดยมีหลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ที่กำหนด และผ่านการประเมินจากสถาบันการผลิตครู

ในปัจจุบัน แม้ว่าการผลิตครูหรือบัณฑิตครูศาสตร์-ศึกษาศาสตร์จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรวิชาชีพ รวมทั้งต้องเป็นไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ หลายประการ ดังที่กล่าวข้างต้น แต่ทางด้านผลการดำเนินการก็ยังคงประสบปัญหาที่น่าสนใจหลายประการ ดังเช่นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง นโยบายการผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ความตอนหนึ่งระบุถึงปัญหาและความต้องการปฏิรูประบบการผลิตครูไว้ว่า “ปัจจุบันการผลิตครูมีปัญหาหนัก ซึ่งที่พบหลัก ๆ คือ การเปิดหลักสูตรวิชาชีพครูมากเกินไปจนจำป็น และบางแห่งก็เปิดสอนก่อนที่หลักสูตรจะได้รับการรับรองตลอดจนมาตรฐานที่ต่างกันมาก การเปิดโอกาสให้โรงเรียนรับครูที่ไม่มีวุฒิศึกษาเข้ามาสอนก่อนแล้วค่อยมาขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบขาดความเข้มงวดจริงจังในการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน หลักสูตรไม่ได้เตรียมให้นักศึกษาครูมีนวัตกรรมการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิด และไม่ได้เน้นการบูรณาการสมรรถนะการสอนใหม่ ๆ การบูรณาการเนื้อหาและเทคนิคการสอน รวมถึงคุณลักษณะความเป็นครู โดยเฉพาะจิตวิญญาณความเป็นครู ปัญหาเหล่านี้ทำให้ต้องมีการปฏิรูประบบการผลิตครู อยากให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ) ผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นซูปเปอร์แมน โดยคุณลักษณะของครูที่อยากเห็นคือ มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ในเรื่องที่สอน มีเทคนิคการสอนดี ถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจง่าย มีความรู้ ICT มีบุคลิกภาพดี และที่สำคัญคือมีทักษะการพูด ไม่ใช่พูดเก่งเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีเทคนิคพูดจูงใจนักเรียน... ต้องให้ความสำคัญเรื่องจิตวิทยาเด็ก พิเศษ จิตวิทยาการเรียนการสอน จิตวิทยาครูว่าด้วยการลงโทษนักเรียน การสร้างแรงจูงใจ เทคนิคการพูด และเทคนิคการสอน นอกจากนี้ครูในอนาคตต้องเข้าใจเรื่องการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ หรือ PISA ซึ่งเป็นการประเมินที่นานาชาติให้การยอมรับ และนายกรัฐมนตรีก็ห่วงใยเรื่องการผลิตครูได้กำชับให้ทำหลักสูตรการผลิตครูให้มีความเข้มแข็งเหมือนในอดีต ซึ่งขณะนี้คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูและที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.มรภ.) ได้เสนอกรอบหลักสูตรการผลิตครูมาให้พิจารณาพร้อมกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ โดยวางเงื่อนไขว่าหลักสูตรการผลิตครูใหม่จะต้องแล้วเสร็จเพื่อใช้นำร่อง ปีการศึกษา 2560 สำหรับการผลิตครูในอนาคตจะมีการแบ่งสัดส่วนการผลิตเป็น 25:40:35 ของอัตราเกษียณอายุราชการ คือโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น 25% การผลิตครูระบบปิด 40% ซึ่งจะแบ่งโควตาในสถาบันผลิตครูตามขีดความสามารถของแต่ละแห่ง และอีก 35% เป็นการผลิตครูระบบเปิดทั่วไป

ในประเด็นการผลิตบัณฑิตครู เมื่อพิจารณาเฉพาะส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีเกือบ 40 แห่ง และกระจายอยู่ทั่วประเทศ พบว่าเกือบทั้งหมดล้วนแต่ได้รับการพัฒนามาจากวิทยาลัยครู ส่วนภารกิจหลักเดิม คือ การผลิตครู ก็ถูกพัฒนาเป็นภารกิจในระดับคณะของแต่ละแห่ง ทั้งยังต้องยึดโยงอยู่กับเงื่อนไขของคุรุสภาเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐดังที่กล่าวข้างต้น ดังนั้น ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งจึงพยายามที่จะฟื้นเอาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในอดีตของตนมาเป็นจุดขาย

ในการผลิตบัณฑิตครู ตัวอย่างเช่น การผลิตบัณฑิตครูดนตรีของมหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา การผลิตบัณฑิตครูอุตสาหกรรมศิลป์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และการผลิตครูพันธุ์บึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นต้น

ในประเด็นเดียวกันนี้ เมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งมีประวัติความเป็นมาและมีโมเดลการผลิตครูในอดีตที่แตกต่างจากที่อื่น กล่าวคือมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ถูกจัดตั้งขึ้นในรูปวิทยาลัยหมู่บ้าน (Village Institute) ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูหลักสูตรพิเศษตามแบบอย่างในประเทศตุรกี ส่วนผู้เรียนก็คัดเลือกนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนมาจากท้องถิ่นทั่วทั้งประเทศตั้งแต่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มารับทุนการศึกษาและเรียนแบบอยู่ประจำตามหลักสูตรของวิทยาลัยตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนจบประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) จากนั้นจะถูกส่งกลับภูมิลำเนาเพื่อบรรจุเข้ารับราชการครู ส่วนแง่มุมทางด้านคุณภาพก็ปรากฏหลักฐานงานเขียนของอดีตผู้บริหาร อาจารย์ และศิษย์เก่าของวิทยาลัยหลายท่าน เช่น จินต์ รัตนสิน² อรุณ ปรีดีติลล³ ไสภณ พวงสุวรรณ⁴ สุชิน ประพันธ์พจน์⁵ และจริยะ วิโรจน์⁶ ที่ยืนยันไว้ชัดเจนและตรงกันว่า การผลิตครูตามหลักสูตรของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง มีผลให้ได้ครูที่มีคุณภาพหรือมีความรู้ความสามารถและความประพฤติที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นสูงมาก

ปัญหาของการวิจัย

ดังได้กล่าวแล้วว่า ในประเทศไทย ภารกิจการผลิตครูหรือบัณฑิตครูศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ ซึ่งหมายรวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของทั้งหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรวิชาชีพ ภาพรวมของมาตรฐานและแนวทางการผลิตบัณฑิตครูจึงไม่แตกต่างกันมากนัก อีกทั้งยังประสบปัญหาหลายประการดังปรากฏภาพพิเศษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ระบุว่า ปัจจุบันการผลิตครูยังมีปัญหาหลัก ๆ คือ เปิดหลักสูตรมากเกินไปจนจำเป็น บางแห่งเปิดสอนก่อนที่หลักสูตรจะได้รับการรับรอง มาตรฐานต่างกันมาก เปิดโอกาสให้โรงเรียนรับครูที่ไม่มีวุฒิครูเข้ามาสอนก่อนแล้วมาขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบขาดความเข้มงวดจริงจังในการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน หลักสูตรไม่ได้เตรียมให้

²จินต์ รัตนสิน, “วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต พ.ศ. 2497-2508,” ใน 37 ปีจอมบึง (ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2534), 33-52.

³อรุณ ปรีดีติลล, “คิด,เขียน,เกี่ยวกับจอมบึง,” ใน 37 ปีจอมบึง (ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2534), 14-17.

⁴ไสภณ พวงสุวรรณ, “จากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงสู่สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง,” ใน กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา (ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 77-86.

⁵สุชิน ประพันธ์พจน์, “ลมหายใจของหมู่บ้าน,” ใน กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา (ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 7-20.

⁶จริยะ วิโรจน์, “สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงราชบุรีกับยุทธศาสตร์การผลิตครูเพื่อหวนสู่ความยิ่งใหญ่,” ใน กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา (ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 115-125.

นักศึกษาครูมีนวัตกรรมการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิด ไม่เน้นบูรณาการสมรรถนะการสอนใหม่ ๆ เนื้อหาและเทคนิคการสอน รวมถึงคุณลักษณะความเป็นครู โดยเฉพาะจิตวิญญาณความเป็นครู ทำให้จำเป็นต้องปฏิรูประบบการผลิตครู และอยากให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ) ผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณลักษณะ คือ มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ในเรื่องที่สอน มีเทคนิคการสอนดี ถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจง่าย มีความรู้ ICT มีบุคลิกภาพดี มีทักษะการพูดโดยเฉพาะเทคนิคการพูดจูงใจนักเรียน ให้ความสำคัญเรื่องจิตวิทยาเด็กพิเศษ จิตวิทยาการเรียนการสอน จิตวิทยาครูว่าด้วยการลงโทษนักเรียน การสร้างแรงจูงใจ เทคนิคการพูด เทคนิคการสอน ตลอดจนเข้าใจเรื่องการประเมินผลนักเรียนนานาชาติหรือ PISA ที่นานาชาติให้การยอมรับ

ในประเด็นการผลิตครู เมื่อพิจารณาเฉพาะส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เกือบทั้งหมดล้วนแต่ได้รับการพัฒนามาจากวิทยาลัยครูซึ่งปรากฏว่ามีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงแห่งเดียวที่มีประวัติและโมเดลการผลิตครูแตกต่างไปจากที่อื่น โดยมีหลักฐานงานเขียนของอดีตผู้บริหาร อาจารย์ และศิษย์เก่าของวิทยาลัย ยืนยันชัดเจนตรงกันว่า การผลิตครูตามหลักสูตรของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงมีผลให้ได้ครูที่มีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความสามารถและความประพฤตินที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นสูงมาก ผู้วิจัยซึ่งตระหนักในความสำคัญที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้มีการพัฒนาการผลิตบัณฑิตครูหรือบัณฑิตครูศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีคุณภาพ จึงมีแนวความคิดว่าหากสามารถนำโมเดลดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมของยุคสมัยปัจจุบัน เช่น มีการดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่ใช้ครูอันได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริหาร การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาเอกชน และสถานศึกษาของเอกชน ก็น่าจะมีผลให้ได้ครูที่มีคุณภาพสูงกว่าโมเดลที่ใช้คล้าย ๆ กันทั้งประเทศในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งใจที่จะดำเนินการวิจัยการบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อก่อให้เกิดสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตบัณฑิตครูในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต
2. เพื่อทราบการบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

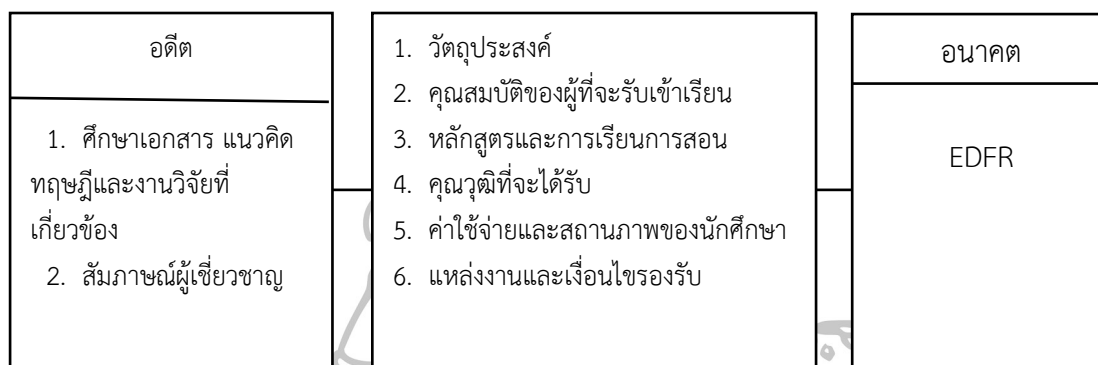
คำถามของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีตเป็นอย่างไร
2. การบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงควรจะเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้กำหนดวัตถุประสงค์ และคำถามของการวิจัย จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดที่จะนำไปสู่การสร้างเครื่องมือ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ที่มา: กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา (ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2534), 115-125.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้ การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง หมายถึง การศึกษาทบทวนความรู้และประสบการณ์การผลิตครูโดยใช้หลักสูตร 5 ปี ตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการผลิตบัณฑิตครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันและอนาคต

วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง หมายถึง สถาบันฝึกหัดครูหลักสูตรพิเศษแห่งเดียวในประเทศไทยที่ ฯพณฯ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เป็นผู้นำรูปแบบ Village Institute ของประเทศตุรกี มาเผยแพร่ จนได้รับการจัดตั้งและจัดการศึกษาเพื่อผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับสภาพความ ขาดแคลนและความทุรกันดารในชนบท ปัจจุบันวิทยาลัยดังกล่าวได้รับการปรับเปลี่ยนสถานภาพเป็น คณะครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

การผลิตครูหลักสูตรพิเศษ หมายถึง การผลิตครูตามหลักสูตร 5 ปี ของวิทยาลัยหมู่บ้าน จอมบึง คือ รับนักเรียนที่เรียนดีแต่ฐานะยากจน มีอายุไม่ต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์แต่ไม่เกิน 15 ปี สอบไล่ ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศ เข้าเป็นนักเรียนทุน ให้การศึกษา อบรมแบบอยู่ประจำ เน้นให้มีความรู้ ประสบการณ์และมีความสามารถหลายๆ ด้านที่สอดคล้องกับ สภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนในชนบทที่กำลังพัฒนา เมื่อสำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ก็ส่งตัวกลับจังหวัดต้นสังกัดเพื่อดำเนินการบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการประจำทำการสอนใน โรงเรียนในชนบทที่กำลังพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่แต่เดิมมีสถานภาพเป็นวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง แต่ได้รับการพัฒนาเป็นวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ตามลำดับ ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาแห่งนี้ประกอบด้วยคณะที่จัดการศึกษาระดับปริญญาตรี 4 คณะกับ 1 วิทยาลัย คือ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย นอกจากนี้ยังมีบัณฑิตวิทยาลัยที่จัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอีก 9 สาขาวิชาด้วย



บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา เอกสาร แหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งในบทนี้จะได้นำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของการฝึกหัดครูไทย

ในประเทศไทย คำว่า “ครู” เกิดขึ้นตั้งแต่ยุคสมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน แต่เชื่อสืบต่อกันมาว่าพ่อแม่คือครูคนแรกของทุกคน ส่วนครูที่ทำให้การสั่งสอนวิชาความรู้และอบรมคุณธรรมจริยธรรม พอมือหลักฐานว่าเป็นครูผู้รู้จากที่บ้าน วัด และวัง ขณะที่ทางด้านการฝึกหัดหรือฝึกฝนคนเพื่อให้ออกไปเป็นครูสอนเด็กหรือสอนคนอื่น ๆ นั้น สามารถอ้างอิงได้ชัดเจนว่าเริ่มขึ้นอย่างเป็นกิจจะลักษณะในช่วงกลาง ๆ ของสมัยรัตนโกสินทร์ ดังนั้น ในการเสนอเนื้อหาความเป็นมาของการฝึกหัดครูไทยจึงจำแนกเป็น 5 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาเริ่มตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ระยะเวลาขยายโรงเรียนฝึกหัดครู ระยะเวลายกฐานะเป็นวิทยาลัยครู ระยะเวลาปรับเปลี่ยนวิทยาลัยครูเป็นสถาบันราชภัฏ และระยะยกระดับสถาบันราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งแต่ละระยะจะมีการดำเนินการเรื่องที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

ระยะเวลาเริ่มตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์

เป็นระยะที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริที่จะจัดการศึกษาตามแบบอย่างตะวันตก แต่ยังไม่ทันลงมือพระองค์ก็เสด็จสวรรคตเสียก่อน ครั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงขึ้นครองราชย์ จึงได้สนองพระราชดำริของพระราชบิดาโดยประกาศตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ณ บริเวณโรงพยาบาลเล็ก ข้างโรงละครเก่า ถัดจากกระเปียงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ด้านตะวันตก ในปี พ.ศ. 2414 ณ บริเวณ และทรงโปรดฯ ให้หลวงสารประเสริฐ (น้อย อาจารย์ยางกูร หรือพระยาศรีสุนทรโวหาร) ปลัดกรมอาลักษณ์ เป็นอาจารย์ใหญ่ ทำให้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านครูผู้สอนและวิชาที่สอน จากวิชาภาษาไทย คัดเลข และขนบธรรมเนียมราชการ เป็นแบบเรียนหลวง 6 เล่ม ที่แต่งโดยพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารย์ยางกูร) ซึ่งประกอบด้วย มูลบทบรรพกิจ วาหนิตกร อักษรประโยค สังขโยคพิธาน ไหวพจน์พิจารณ์ และพิศาลการ์นต์ ส่วนด้านการเรียนการสอนก็แบ่งเป็น 2 ประโยค คือ ประโยคหนึ่ง เรียนแบบเรียนหลวง 6 เล่ม กับประโยคสองเรียนคัดลายมือ เขียนตามคำบอก อ่านหนังสือ แต่งจดหมาย แต่งกระพุ้งความ ย่อความ เลข และบัญชี

นอกจากตั้งโรงเรียนหลวงดังกล่าว ยังทรงโปรดฯ ให้พัฒนาโรงเรียนที่มีอยู่เดิมและจัดตั้งโรงเรียนใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง เช่น พ.ศ. 2417 โปรดฯ ให้พัฒนาโรงเรียนปริยัติธรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และจัดตั้งโรงเรียนทำแผนที่ โรงเรียนสอนภาษาอังกฤษของพระเจ้าลูกยาเธอ โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง ซึ่งเป็นโรงเรียนของฝ่ายสตรี ที่อาจารย์เฮาส์ ภรรยาหมอเฮาส์ เปิดสอนศาสนาคริสต์ สอนอ่าน และเย็บปักถักร้อย พ.ศ. 2423 ทรงโปรดฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนสุนันทาลัย

ซึ่งเป็นโรงเรียนการศึกษาฝ่ายสตรี ที่ปากคลองตลาด พ.ศ. 2424 โปรดฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนนายทหารมหาดเล็ก ที่ตำหนักสวนกุหลาบ ในปีพ.ศ. 2527 โปรดฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนวัดมหรธรรพาราม ที่ถือว่า เป็นโรงเรียนประถมศึกษาแห่งแรก โดยมีพระเป็นครูผู้สอน และทรง โปรดฯ ให้ยกฐานะกรมธรรมการขึ้นเป็นกระทรวงธรรมการ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 เหล่านี้เป็นต้น

การปรับปรุงโรงเรียนที่มีอยู่เดิม รวมทั้งการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ จนมีโรงเรียนเกิดขึ้นมากมายในประเทศ ทำให้สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงธรรมการในสมัยนั้น ทรงเห็นความสำคัญของการฝึกหัดครู และมีพระดำริจะให้มีโรงเรียนฝึกหัดครู (เรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์)⁷ จึงมีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์แห่งแรกที่โรงเรียนเด็ก ถนนบำรุงเมือง สะพานดำ กรุงเทพฯ เริ่มทำการสอนระดับประโยคครูประถม เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2435 โดยกำหนดเวลาเรียน 2 ปี มีนายเอชกรีน รอด ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ เป็นอาจารย์ใหญ่ ส่วนนักเรียนมี 3 คน คือ นายนกยูง วิเศษกุล (พระยาสุรินทราชา) นายบุญรอด เศรษฐบุตร (พระยาภิรมย์ภักดี) และนายสุ่ม ซึ่งต่อมานายบุญรอด และนายสุ่ม ลาออก จึงเหลือนายนกยูงเพียงคนเดียว ครั้นปี พ.ศ. 2436 โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ถูกจัดเป็นโรงเรียนหลวงสอนวิชาพิเศษ ประเภทไป-มา ดำรงอยู่ด้วยทุนของรัฐบาล คือ นักเรียนได้รับทุนเล่าเรียนเป็นประจำเดือนลดหลั่นกันไปตามประเภท และได้รับนักเรียนเพิ่มอีก 3 คน ประกอบด้วย นายสนั่น เทพหัสดินทร์ ณ อยุธยา (เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี) นายสด ผลพันธิน (หลวงสังขวิทย์ วิสุทธี) และนายเหม ผลพันธิน (พระยาโอวาฬรทกิจ) รวมทั้งมีการรับนักเรียนเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2445 จำเป็นต้องย้ายจากที่เดิมไปอยู่ที่ตึกแมนพดมิตร วัดเทพศิรินทราวาส แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ ส่วนที่ตั้งเดิมต่อมาได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนสายส่วีสถิตาธารหรือโรงเรียนเบญจมราชูทิศ

นอกจากการย้ายสถานที่จากเดิมมาจัดตั้งเป็นโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ ข้อดีของสถานที่ใหม่ก็คือมีโรงเรียนประถมสามัญตั้งอยู่ในตึกหลังเดียวกัน ทำให้เป็นโอกาสสำหรับนักเรียนครูได้ฝึกหัดสอน รวมทั้งในบริเวณใกล้เคียงก็ยังมีโครงการที่จะให้มีโรงเรียนมัธยมสามัญ เพื่อให้ นักเรียนครูมัธยมได้ฝึกหัดสอนด้วย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในระยะนั้นสังคมประเทศมีความต้องการครูเพิ่มขึ้นมาก ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2446 จึงมีการขยายหลักสูตรขึ้นถึงระดับฝึกหัดครูมัธยม รวมทั้งมีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูอีกแห่งหนึ่งที่บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา เรียกว่า โรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก และเปิดสอนตามหลักสูตรครูมูล

ต่อมาในปี พ.ศ. 2449 ได้มีการย้ายโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ ไปรวมกับโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก เป็นโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ฝั่งตะวันตก จัดในรูปโรงเรียนประจำและใช้หลักสูตร 2 ปี รับนักเรียนทั้งจากหัวเมืองและในกรุงเทพฯ นอกจากนี้ในระหว่างนั้นยังได้มีการแก้ไขขยายระเบียบการและเพิ่มเติมหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งยังโปรดฯ ให้นำเป็นโรงเรียนชั้นอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในกรมศึกษาธิการซึ่งต้องรับนักเรียนที่มีความรู้ชั้นมัธยม ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2456 จึงเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูสอนและหลักสูตรฝึกหัดครูระยะสั้น คือ ประกาศนียบัตรครูมูล

⁷ เรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์, ราชภัฏมหาวิทยาลัยของประชาชน (กรุงเทพฯ: มติชน, 2554), 21.

และในปีเดียวกันนี้ ยังได้เปิดการฝึกหัดครูสตรีในรูปแบบโรงเรียนประจำเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนเบญจมราชาลัยด้วย

ระยะขยายโรงเรียนฝึกหัดครู

ในปี พ.ศ. 2458 ได้มีการรวมโรงเรียนฝึกหัดครูเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนข้าราชการพลเรือนและย้ายไปเรียน ณ วังใหม่ปทุมวัน บริเวณกรีฑาสถานแห่งชาติปัจจุบัน แต่ปี พ.ศ. 2459 ก็มีพระบรมราชโองการสถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขึ้นเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโอนไปขึ้นกับกระทรวงธรรมการ ครั้นปี พ.ศ. 2460 เมื่อมีการตั้งกรมมหาวิทยาลัยโดยรวมโรงเรียนข้าราชการพลเรือนทุกแผนกมาอยู่ในสังกัด จึงมีผลให้การฝึกหัดครูซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาสังกัดกรมนี้ด้วย กระทรวงธรรมการจึงย้ายการฝึกหัดครูจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาจัดให้เป็นหน้าที่ของแผนกกรมวิสามัญ กรมศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2461 โดยเปิดสอนระดับครูมูล และครูประถมที่โรงเรียนมัธยมวัดบวรนิเวศ เปิดสอนระดับครูมัธยมที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และเปิดสอนฝึกหัดครูหัตถกรรมที่โรงเรียนเพาะช่าง นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2462 ยังได้ตั้ง “โรงเรียนพลศึกษากลาง” เป็นโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย แต่ในปี พ.ศ. 2471 กระทรวงธรรมการก็โอนการฝึกหัดครูมัธยมไปให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทางกระทรวงคงเหลือไว้เฉพาะการฝึกหัดครูระดับประถมและระดับที่ต่ำกว่า ซึ่งทางจุฬาลงกรณ์ก็ได้เปิดแผนกฝึกหัดครูมัธยมในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ขึ้นมารองรับ จึงมีผลให้การฝึกหัดครูเริ่มแยกเป็นสองส่วน คือ ส่วนของมหาวิทยาลัย และส่วนของกระทรวงธรรมการ

เฉพาะในส่วนของกระทรวงธรรมการ ในปี พ.ศ. 2475 ได้ย้ายโรงเรียนฝึกหัดครูวัดบวรนิเวศ ไปตั้งที่พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม แต่ 2 ปีต่อมา ก็ย้ายกลับไปเปิดสอนที่โรงทหารเดิมของกองพันทหารราบที่ 6 ถนนศรีอยุธยา หลังวังปารุสกวัน ในกรุงเทพฯ โดยกระทรวงธรรมการได้ซื้อสถานที่ดังกล่าวจากกระทรวงกลาโหมมาทำการแก้ไขดัดแปลงให้ใช้เป็นโรงเรียนได้ ส่วนที่จังหวัดนครปฐมก็ได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูนครปฐม ในปี พ.ศ. 2479 โดยระยะแรกให้เปิดสอนชั้นฝึกหัดครูประชาบาล แล้วเปลี่ยนเป็นสอนชั้นฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) และฝึกหัดครู (ป.) ขณะเดียวกันก็จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูนครปฐม ที่รับเฉพาะนักเรียนชายอีกแห่งหนึ่ง ต่อเมื่อมีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีจึงได้ยุบให้นักเรียนชายไปเรียนรวมกันที่โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี ส่วนอาคารเรียนของโรงเรียนฝึกหัดครูนครปฐมที่รับเฉพาะนักเรียนชายดังกล่าว ปัจจุบันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ขณะที่กิจการของโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูนครปฐมได้เปิดสอนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2482 ได้มีการยุบเลิกกรมศึกษาธิการและจัดตั้งกรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ ในปี พ.ศ. 2483 จึงมีการโอนการฝึกหัดครูไปสังกัดกรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา และตั้งเป็นกองการฝึกหัดครู ตามลำดับ โดยแบ่งส่วนราชการของกองการฝึกหัดครูที่ตั้งขึ้นใหม่เป็น 3 แผนก คือ

1. แผนกฝึกหัดครูชั้นต้น มีหน้าที่จัดการฝึกหัดครูมูล (ป.) ครูประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) ครูประกาศนียบัตรพิเศษ ครูประกาศนียบัตรครูประชาบาล (ป.บ.) ซึ่งในแผนกนี้มีโรงเรียนในสังกัดคือโรงเรียนการเรือนจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดนครราชสีมา

2. แผนกฝึกหัดครูชั้นสูง มีหน้าที่จัดการฝึกหัดครูประถม ฝึกหัดครูมัธยม ฝึกหัดครู การเรือน และฝึกหัดครูอนุบาล ในแผนกนี้มีโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม โรงเรียน ฝึกหัดครูพระนคร โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย โรงเรียนเพชรบุรี วิทยาลัยการเรือนพระนคร

3. แผนกตรวจและอบรม มีหน้าที่ตรวจโรงเรียนในสังกัดกองการฝึกหัดครูและอบรมครู โดยร่วมมือกับคุรุสภาเปิดอบรมชุดครูมูล ครูประถม และครูมัธยม เพื่อให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น

ในระยะต่อมา การฝึกหัดครูทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยและส่วนของกระทรวงได้ เปลี่ยนแปลงไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม กล่าวคือ ในส่วนของมหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งเป็น คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ขณะที่ส่วนของกระทรวงมีการยุบเลิกฝึกหัดครูบางประเภทที่เกิด ความรู้ทางวิชาการน้อย คือ ครูประกาศนียบัตรครูประจำบาล (ป.บ.) ครูประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) คงเหลือไว้แต่การฝึกหัดครูมูล (ป.) ครูประโยคประถม (ป.ป.) และครูประโยคมัธยม (ป.ม.) แต่มีการ ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับที่สังคมพึงประสงค์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2484 ยังได้เปิดการ ฝึกหัดครูประถมที่โรงเรียนเพชรบุรีวิทยาลัยและโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และในปีเดียวกัน นี้ได้เปิดการฝึกหัดครูมัธยมแบบสหศึกษาที่โรงเรียนเพชรบุรีวิทยาลัยและโรงเรียนบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา ครั้น พ.ศ. 2485 ก็ได้เปิดการฝึกหัดครูมูลชั้นในโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด 7 แห่ง คือ นักเรียนชายที่จังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา และเพชรบุรี และนักเรียนหญิงที่จังหวัด สงขลา พิษณุโลก ลพบุรี และอุดรธานี และในปีเดียวกันนี้ยังมีการย้ายการฝึกหัดครูมัธยมที่โรงเรียน เพชรบุรีวิทยาลัย มาเปิดสอนที่วังจันทน์เกษมด้วย

ในปี พ.ศ. 2490 ได้เปิดแผนกฝึกหัดครูการเรือนและฝึกหัดครูอนุบาลชั้นที่โรงเรียน การเรือนพระนคร และเปิดฝึกหัดครูมัธยมที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พญาไท ต่อมา พ.ศ. 2492 จึงตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงขึ้นที่ถนนประสานมิตร กรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2493 เปิดแผนกฝึกหัดครู ประถมประเภทเดินเรียนอีก 2 แห่ง คือ แผนกชายที่โรงเรียนไทรมิตรวิทยาลัย และแผนกหญิงที่ โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย โดยรับนักเรียนที่สำเร็จชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษาเข้าเรียนตามหลักสูตร และปี พ.ศ. 2494 ก็เปิดโรงเรียนฝึกหัดครูประถมที่โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูฉะเชิงเทรา

ใน พ.ศ. 2495 เปิดโรงเรียนฝึกหัดครูประถมศึกษาประเภทวิชาการงานสันตในชั้น ฝึกหัดครูปีที่ 3 ที่โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย เปิดสอนฝึกหัดครู ประถมที่โรงเรียนฝึกหัดครูเชียงใหม่ เปิดชั้นฝึกหัดครูมูลหญิงประเภทเดินเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครู นครราชสีมา และเปิดฝึกหัดครูประถมหลักสูตร 1 ปี ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยปี และพ.ศ. 2497 เปิดสอนฝึกหัดครูมูลชายประเภทเดินเรียนที่โรงเรียนสตรีฉะเชิงเทรา เปิดสอนฝึกหัดครูประถม ที่โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี และเปิดสอนฝึกหัดครูมัธยมศึกษาการเรือนที่โรงเรียนการเรือนพระนคร รวมทั้งมีการจัดตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ที่จังหวัดราชบุรี และจัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา ที่ถนน ประสานมิตร กรุงเทพฯ

ระยะยกฐานะเป็นวิทยาลัยครู

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีความพยายามที่จะทำให้การฝึกหัดครูมีเอกภาพ เกิดการประหยัดและมีประสิทธิภาพ มุ่งที่จะดำเนินการผลิตครูให้มีปริมาณเพียงพอ มีคุณภาพสูง และ ได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงมีการจัดตั้งกรมการฝึกหัดครู ตาม

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2497 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 กันยายน พุทธศักราช 2497

การจัดตั้งกรมการฝึกหัดครูตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มีผลให้การผลิตครูของโรงเรียนฝึกหัดครูต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่เดิมและที่จัดตั้งขึ้นใหม่ รวมทั้งวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง มีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน แต่กระนั้นก็ตามทางด้านสถานภาพกลับมีความพยายามที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์แบบที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัย ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2518 จึงมีการตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 มุ่งให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาวิชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยส่งเสริมอาชีพและวิทยฐานะครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม โดยมีฐานะเป็นส่วนราชการในกรมการฝึกหัดครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งตราพระราชกฤษฎีกายกฐานะสถาบันฝึกหัดครูเป็นวิทยาลัยครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู ในปี พ.ศ. 2518, 2519 และ 2520 จำนวน 17 แห่ง, 12 แห่ง และ 7 แห่ง โดยลำดับส่งผลให้วิทยาลัยครูในระยะนั้นสามารถผลิตนักเรียนครูถึงระดับชั้น ป.กศ. สูง และขยายถึงระดับปริญญาตรีในระยะต่อมา

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยครูในระยะนั้น ส่วนใหญ่จัดการบริหารในรูป “คณะวิชา” ซึ่งมักประกอบด้วยคณะวิชาครุศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยในแต่ละคณะวิชาจะประกอบด้วยภาควิชาต่าง ๆ ได้แก่ ภาควิชาเกษตรศาสตร์ ภาควิชาเคมี ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ภาควิชาชีววิทยา ภาควิชาพลศึกษา ภาควิชาฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป ภาควิชาสุขศึกษา และภาควิชาหัตถศึกษา อุตสาหกรรมศิลป์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในระยะต่อมาหน่วยงานที่ใช้ครูได้รับครูเข้าทำงานน้อยลง การผลิตครูจึงมีการจำกัดจำนวนลงไปด้วย ดังนั้น เพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีจำนวนมากให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ในปี พ.ศ. 2527 จึงมีการตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 โดยแก้ไขมาตรา 5 ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น และผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิทยฐานะครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือให้วิทยาลัยครูสามารถจัดการศึกษาในสาขาวิชาการต่าง ๆ นอกเหนือจากการผลิตครูได้ด้วยนั่นเอง

นอกจากการตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) ดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2528 สภาการฝึกหัดครูยังได้ออกข้อบังคับว่าด้วยกลุ่มวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2528 ส่งผลให้มีการรวมกลุ่มวิทยาลัยครูในรูปของสหวิทยาลัย จำนวน 8 สหวิทยาลัย คือ สหวิทยาลัยล้านนา สหวิทยาลัยพุทธชินราช สหวิทยาลัยอีสานเหนือ สหวิทยาลัยอีสานใต้ สหวิทยาลัยศรีอยุธยา สหวิทยาลัยทวารวดี สหวิทยาลัยทักษิณ และสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์อย่างไ้ ในส่วนของวิทยาลัยครูแต่ละแห่งก็ยังคงมีจุดเน้นที่สำคัญตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 คือ มุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีปัญญา คุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ สามารถดำรงชีวิตและปรับตัวได้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และมุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษา

ในรูปแบบต่าง ๆ ไปสู่ผู้ด้อยโอกาสให้มากขึ้น วิทยาลัยครูจึงต้องพัฒนาให้มีศักยภาพ มีความพร้อม และคล่องตัวในการปฏิบัติการทั้งด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นหลักบทบาทของวิทยาลัยครูจึงเป็นไปตามภารกิจแต่ละด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมส่วนการดำเนินงานภายในวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง ส่วนใหญ่จะมีคณะวิชา 4 คณะวิชา คือ คณะวิชาครุศาสตร์ คณะวิชาวิทยาลัยและเทคโนโลยี คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิชาวิทยาการจัดการ เป็นองค์กรบริหาร และจัดการเรียนการสอน และมีสำนัก 4 สำนัก กับศูนย์ 2 ศูนย์ คือ สำนักงานอธิการ สำนักวางแผนและพัฒนา สำนักส่งเสริมวิชาการ สำนักกิจการนักศึกษา ศูนย์วิจัยและบริการการศึกษา และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเป็นองค์กรส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามทั้งด้านการบริหารองค์กรในระดับคณะวิชา ภาควิชา สำนัก และศูนย์ต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้ปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่นั้นก็คือข้าราชการครูซึ่งมีหน้าที่หลักด้านการปฏิบัติงานสอน บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรเหล่านี้จึงมีภาระเพิ่มในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณ เพราะการวางแผนเป็นการกำหนดกรอบในการดำเนินการ ส่วน งบประมาณก็เป็นปัจจัยที่เอื้อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างสะดวกและคล่องตัว สอดคล้องกับฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น

แผนพัฒนาการศึกษาของวิทยาลัยครูมีโครงสร้างที่ครอบคลุมภารกิจทุกประการของวิทยาลัยเช่นเดียวกับแผนพัฒนาการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ กล่าวคือ ประกอบไปด้วยแผนงาน 7 แผนงาน คือ 1) แผนงานบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) แผนงานจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา 3) แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา 4) แผนงานส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม 5) แผนงานวิจัยระดับอุดมศึกษา 6) แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม และ 7) แผนงานกิจการนิสิตนักศึกษา (กองแผนงาน, กรมการฝึกหัดครู, 2535) ส่วนงบประมาณซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างคล่องตัวนั้น วิทยาลัยครูต้องจัดทำคำขอตั้งงบประมาณอย่างมีหลักเกณฑ์ คำนึงถึงลำดับความสำคัญของแผนงาน ใช้ข้อมูลต่างๆ ประกอบการพิจารณาการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณ เช่น ข้อมูลสัมฤทธิ์ผลการจัดการศึกษาในปีที่ผ่านมา โปรแกรมวิชาที่จะเปิดสอนใหม่ ตลอดจนผลการติดตามการปฏิบัติงานตามแผนและการใช้งบประมาณในปีก่อน ซึ่งการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณในปีก่อน ซึ่งการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณอย่างมีหลักเกณฑ์นี้ ผสมกับเป้าหมายหลักในการดำเนินการ ซึ่งได้แก่ การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร ทำให้วิทยาลัยครูได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะแผนงานจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และแผนงานวิจัยระดับอุดมศึกษา

สำหรับทางด้านหลักสูตรวิทยาลัยครูมีหลักสูตรที่จัดการศึกษา 3 หลักสูตรด้วยกัน คือ

1. หลักสูตรอนุปริญญา เป็นหลักสูตรการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ใช้เวลาเรียน 2 ปี ตัวป้อน คือ ผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับ ปวช.
2. หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี เป็นหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้เวลาเรียน 4 ปี ตัวป้อน คือ ผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับ ปวช.
3. หลักสูตรปริญญาตรี 2 ปี เป็นหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้เวลาเรียน 2 ปี ตัวป้อน คือ ผู้จบการศึกษาระดับอนุปริญญา ระดับ ปวท. หรือระดับ ปวส.

ก่อนปีการศึกษา 2528 วิทยาลัยครูผลิตนักศึกษาครูเพียงประเภทเดียว แต่ด้วยเหตุที่ อัตราการเพิ่มของประชากรลดลง ทำให้ความต้องการครูลดลง วิทยาลัยครูจึงจำเป็นต้องลดการผลิตครูลงไปด้วย เพื่อมิให้เกิดปัญหาการว่างงานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาวิชาวิชาชีพครูจากวิทยาลัยครู การลดจำนวนการรับนักศึกษา มีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่นยังมีความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา อีกทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองก็มีความพอใจที่จะให้บุตรหลานของตนเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครู ทำให้วิทยาลัยครูต้องหาทางแก้ไขปัญหาความต้องการเรียนของประชาชนในท้องถิ่น หลังจากมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 ซึ่งกำหนดให้วิทยาลัยครูผลิตครูได้เพียงอย่างเดียว เป็นพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 โดยเอื้อให้วิทยาลัยครูผลิตผู้มีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้ด้วย ดังนั้น นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 เป็นต้นมา วิทยาลัยครูส่วนใหญ่จึงเปิดสอนใน 3 สาขาวิชาด้วยกัน คือ สาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ โดยแต่ละสาขาวิชาจะมีจุดเน้นและองค์การรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

1. สาขาวิชาการศึกษา หมายถึง สาขาวิชาที่เปิดสอนเพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาไปประกอบวิชาชีพครู ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาจะได้รับวุฒิ อ.คศ. ส่วนผู้สำเร็จระดับปริญญาตรี จะได้รับวุฒิ ค.บ. มีคณะวิชาครุศาสตร์เป็นองค์การรับผิดชอบ

2. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาที่เปิดสอนเพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาไปประกอบอาชีพในสาขาวิทยาศาสตร์โดยไม่ต้องเป็นครู ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาจะได้รับวุฒิ อ.วท. ส่วนผู้สำเร็จระดับปริญญาตรี จะได้รับวุฒิ วท.บ. มีคณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นองค์การรับผิดชอบ

3. สาขาวิชาศิลปศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาทางศิลปศาสตร์ที่เปิดสอนเพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาไปประกอบอาชีพในสาขาศิลปศาสตร์โดยไม่ต้องเป็นครู ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาจะได้รับวุฒิ อ.ศศ. ส่วนผู้สำเร็จระดับปริญญาตรี จะได้รับวุฒิ ศศ.บ. มีคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิชาวิทยาการจัดการเป็นองค์การรับผิดชอบ

ในส่วนของนักศึกษาวิทยาลัยครูจะมีนักศึกษา 2 ประเภท คือ นักศึกษาภาคปกติ ได้แก่ นักศึกษาที่เรียนในเวลาปกติของทางราชการ และนักศึกษาภาค กศ.บป. ได้แก่ ผู้ที่มีงานทำแล้วและมาเข้ารับการศึกษานอกระบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการภาคนอกเวลาราชการ การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาทั้ง 2 ประเภทนี้ใช้หลักสูตรสาขาวิชา โปรแกรมวิชา บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ร่วมกันอย่างไรก็ดีจากการเปิดรับนักศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 เป็นต้นมา พบว่า จำนวนนักศึกษาใหม่ของสาขาวิชาอื่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในภาคปกติและภาคนอกเวลาราชการ ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าการบริการการศึกษาของวิทยาลัยครูสอดคล้องกับความต้องการการศึกษาของประชาชนในท้องถิ่น

ด้านบุคลากรวิทยาลัยครูมีบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนการสอนอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนสามัญ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว โดยถือว่าข้าราชการครูเป็นตัวจักรสำคัญในด้านการจัดการเรียนการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนฝึกฝนประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา ดังนั้น กรมการฝึกหัดครูจึงได้พยายามส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรในหลายรูปแบบ เช่น ส่งเสริมให้ลาศึกษาต่อ ให้เข้าอบรมสัมมนา

ต่าง ๆ ส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมหลักสูตรระยะสั้นในวิชาเฉพาะด้านที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน ตลอดจน ส่งเสริมให้ทำวิจัยและเขียนตำราทางวิชาการ เป็นต้น

แม้ว่าวิทยาลัยครูจะได้เพิ่มบทบาทจากการจัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพครูเพียงสาขาเดียว เป็นจัดการศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ตามความต้องการของท้องถิ่นได้ตามกฎหมาย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 แต่วิทยาลัยครูก็ยังคงเป็น “วิทยาลัยครู” ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 โดยยังมีได้เปลี่ยนแปลงชื่อและสถานภาพให้สอดคล้องกับบทบาทใหม่ที่เพิ่มขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาหลายประการที่สำคัญ ๆ คือ

1. ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปะศาสตร์ ประสบปัญหาในการสมัครงาน เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่ที่รับสมัครงานไม่ทราบว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูมีทั้งผู้ที่ได้รับคุณวุฒิด้านครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ โดยยังเข้าใจว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูจะต้องได้รับคุณวุฒิด้านครุศาสตร์เท่านั้น

2. การดำเนินโครงการขอความร่วมมือจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในสองสาขาวิชา กล่าวคือ วิทยาศาสตร์และศิลปะศาสตร์ กรมการฝึกหัดครูพบว่า การขอความร่วมมือมักจะต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งไปกับการชี้แจงทำความเข้าใจกับประเทศที่จะขอความร่วมมือว่า “วิทยาลัยครู” (Teacher College) จัดการศึกษาในสาขาวิชาการอื่นด้วย และในการอธิบายชี้แจงดังกล่าว บางครั้งต้องมีหนังสือโต้ตอบไป-มาหลายครั้ง ทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ ล่าช้า กว่าที่ควรจะเป็นอย่างน่าเสียดาย

3. ด้านบทบาทการบริการวิชาการแก่สังคมของวิทยาลัยครู กล่าวคือ “วิทยาลัยครู” ทำให้ประชาชนภายนอกมองบทบาทของวิทยาลัยครูจำกัดอยู่เพียงแค่เรื่องของวิชาการศึกษาเท่านั้น การบริการวิชาการแก่สังคมในสาขาวิชาการอื่น ๆ จึงยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ท้องถิ่นมีความต้องการการฝึกอบรมหรือคำปรึกษาแนะนำต่าง ๆ ในวิชาการเหล่านั้น และวิทยาลัยครูก็มีอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น ๆ ด้วย แต่เป็นเพราะชื่อจึงทำให้ท้องถิ่นไม่ได้ใช้บริการเท่าที่ควร

ในประเด็นของการเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อของวิทยาลัยครูนี้ แม้จะมีบางทัศนะเห็นว่า การยังคงใช้ชื่อว่า “วิทยาลัยครู” เหมือนเดิมแต่เพิ่มบทบาทขึ้นใหม่เป็นเรื่องที่น่าจะเป็นไปได้ เพราะในปัจจุบันยังมีมหาวิทยาลัยบางแห่ง คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ชื่อของมหาวิทยาลัยดูเหมือนจะไม่ครอบคลุมสาขาวิชาที่เปิดสอนแต่ก็ยังใช้ได้เพราะถือว่าเป็นชื่อเฉพาะนั้น หากพิจารณาให้ถ่องแท้ก็จะเห็นได้ว่า ชื่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สามารถใช้เป็นชื่อเฉพาะได้ เพราะต่างก็มีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย และชื่อของมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งนี้ในภาคภาษาอังกฤษก็ใช้คำทับศัพท์มิได้แปลชื่อ แต่ประการใด ส่วนคำว่า “วิทยาลัยครู” นั้น มีสถานศึกษาใช้ร่วมกันทั่วประเทศถึง 36 แห่ง ไม่อาจใช้เป็นชื่อเฉพาะได้ และด้วยเหตุที่ชื่อนี้เป็นชื่อสามัญ ชื่อในภาคภาษาอังกฤษจึงเป็นชื่อที่แปลให้ได้ความหมายตรงกับชื่อในภาคภาษาไทย เพื่อให้ผู้ที่พบเห็นชื่อสามารถสื่อความเกี่ยวกับหน้าที่ของสถานศึกษาว่าเป็นสถานศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตครูและฝึกอบรมครู ซึ่งสอดคล้องอย่างยิ่งกับบทบาทดั้งเดิมของวิทยาลัยครูและด้วยเหตุผลเดียวกัน ชื่อ “วิทยาลัยครู” (Teacher College) จึงไม่เหมาะสมกับบทบาทที่เพิ่มขึ้นของวิทยาลัยครู

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อของวิทยาลัยครูให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 จะก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศโดยรวม

อย่างมาก ดังที่ ฯพณฯ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในด้านการฝึกหัดครูของไทย ในยุคประชาธิปไตยและถูกกล่าวถึงอย่างมากในช่วง 100 ปี ระหว่างปีพุทธศักราช 2435-2535 ว่า ท่านเป็นผู้มีหัวใจทองของครู ทั้งโดยสายเลือดและวิญญาณ ทั้งยังได้รับยกย่องว่าเป็นผู้กำหนด ทิศทางการฝึกหัดครูไทย ท่านดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ ในระหว่างปีพุทธศักราช 2454-2458 มีผลงานสำคัญ ๆ ด้านการฝึกหัดครู คือ 1) เป็นผู้เสนอความคิดเห็น แนวทางจัดการศึกษาของ ไทย และร่างโครงการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2441 ซึ่งเป็นแผนการศึกษาฉบับแรกของไทย 2) กำหนดการฝึกหัดครูให้เป็นโรงเรียนประจำ และมีโรงเรียนสาธิตได้ฝึกสอน 3) ขยายการฝึกหัดครู ออกสู่สมณทลต่าง ๆ 4) เปิดแผนกฝึกหัดครูมัธยม 5) เริ่มเปิดการฝึกหัดครูสตรี และ 6) จัดตั้ง สามัคยาจารย์สมาคม เป็นสมาคมผู้ประกอบอาชีพครู

ท่านได้กล่าวไว้ในปาฐกถา เรื่อง การฝึกหัดครู ณ โรงเรียนฝึกหัดครูสวนสุนันทา เมื่อปี พุทธศักราช 2479 ความตอนหนึ่งว่า

“...การตั้งกรมการฝึกหัดครู เป็นความเคลื่อนไหวอย่างยิ่งใหญ่ทีเดียว เรื่องนี้เกิดขึ้นเพราะว่า รัฐบาลก็ดี สถาปนาราชภัฏก็ดี เห็นว่าการฝึกหัดครูมีความสำคัญมาก สำคัญถึงกับจะให้โอกาส ทำงานใหญ่ จะได้รับงบประมาณของตนเอง เพราะว่าการทำงบประมาณนั้น เราทำเป็นรายการ เมื่อ ได้มาสำหรับกรมหนึ่งก็แบ่งไปตามกองต่าง ๆ แต่เมื่อตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้นมาแล้วก็ไม่ต้องแบ่ง หรือจะแบ่งอย่างไร ๆ ก็ไม่พ้นการฝึกหัดครูไปได้ เพราะในกรมการฝึกหัดครูก็มีแต่เรื่องการฝึกหัดครู ทั้งนั้น จะได้ทำงานกันอย่างเป็นกลุ่มเป็นก้อน และจะได้มีโอกาสได้มีตัวผู้ใหญ่ที่มีความคิด ความรู้ ในทางครูมาเป็นผู้จัดการฝึกหัดครู การฝึกหัดครูมีฐานะสูงขึ้น ก็กิจการครูก็จะเจริญไปได้ดี...รู้ไว้เกิด ฝึกหัดครูอยู่แห่งใด ที่นั่นแหละหัวใจของพวกเรา...” (สถาบันราชภัฏพระนคร⁸)

ระยะปรับเปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏ

จากปัญหาและความสำคัญของการแก้ไขชื่อวิทยาลัยครูดังที่กล่าว กระทรวงศึกษาธิการ ในสมัยที่ ดร.นิเซต สุนทรพิทักษ์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครู จึงได้มีหนังสือถึง ราชเลขาธิการให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแก่บัณฑิตของวิทยาลัยครู และ ขอพระราชทานชื่อวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ว่า “สถาบันราชพัฒนา” หรือชื่ออื่นใดสุดแต่จะทรง พระราชกรุณาโปรดเกล้าฯ ซึ่งต่อมาราชเลขาธิการในพระองค์ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทและได้แจ้งโดยหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล 0003/2522 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 มายังกระทรวงศึกษาธิการว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อสถาบันว่า “สถาบันราชภัฏ” และแจ้งตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล 0003/5536 ลงวันที่ 9 เมษายน 2535 ว่า ความหมายของชื่อ “ราชภัฏ” คือ “ปราชญ์ของ พระราชา” โดยให้เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า “RAJABHAT”

นอกจากพระราชทานนามดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชลัญจกรส่วนพระองค์ให้เป็นตราของสถาบันราชภัฏซึ่งยังความ ปลอบปลื้มเป็นล้นพ้นให้เกิดแก่พสกนิกรชาวราชภัฏทุกคนล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุด

⁸ สถาบันราชภัฏพระนคร, สถานภาพสถาบันราชภัฏ เนื่องในโอกาสครบรอบ 60 ปี (กรุงเทพฯ: สำนักวางแผนและพัฒนา, 2539), 15.

มิได้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปรับเปลี่ยนชื่อและสถานภาพจากวิทยาลัยครูเป็นสถาบันผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาของชาติที่มีเครือข่ายมากที่สุดในประเทศไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ชาวราชภัฏจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมกันในการปฏิบัติหน้าที่สนองพระมหากรุณาธิคุณ เพราะอุดมการณ์เป็นเครื่องกำกับทิศทางการดำเนินงานให้เป็นไปในทางที่ถูกตรงสมดังความหมายคำว่า “ราชภัฏ” ที่แปลว่า “คนของพระราชอา” รวมทั้งตราสัญลักษณ์ประจำสถาบันที่เปรียบเสมือนกับการมีผู้แทนพระองค์มาประจำอยู่ในสถาบัน ทั้งนี้ อุดมการณ์ดังกล่าวอย่างน้อยก็ควรสอดคล้องกับองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ที่ปรากฏอยู่ในพระราชลัญจกรประจำพระองค์คือ

1. รูปเศวตฉัตรเจ็ดชั้นตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศ: พระที่นั่งนี้สร้างจากไม้อุดมพรหรือไม้มะเดื่อปัจจุบันประดิษฐานอยู่ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ด้านทิศตะวันออก ในวันประกอบราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จขึ้นประทับเหนือพระที่นั่งองค์นี้ เพื่อทรงรับน้ำอภิเษกจากผู้แทนของประชาชนจากทิศทั้งแปดทิศเกล้าฯ ถวาย ซึ่งแปลความหมายได้ว่า ประชาชนเป็นผู้กราบบังคมทูลถวายแผ่นดินให้ทรงครอง และพร้อมใจกันอัญเชิญพระองค์เสด็จขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินโดยตรงตามความเชื่อของการสถาปนาพระมหากษัตริย์ โดยความยินยอมพร้อมใจของปวงชนที่เรียกว่า “อเนกนิกรสโมสรสมมติ” นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่พระมหากษัตริย์ทรงรับแผ่นดินและน้ำอภิเษกจากประชาชนแทนการรับจากราชบัณฑิตตั้งในรัชกาลก่อน

พระที่นั่งอัฐทิศหรือพระแท่นแปดทิศ จึงเป็นสัญลักษณ์แทนแผ่นดิน ส่วนเศวตฉัตรหรือฉัตรขาวเป็นเครื่องหมายของ “ธรรมราชา” คือ พระราชาผู้ทรงคุณธรรมอันประเสริฐ ในคัมภีร์ของพระพุทธศาสนา เช่น มหาวงศ์เรียกพระเจ้าแผ่นดินว่า “เศวตฉัตรธารง” ซึ่งแปลว่า “ผู้ทรงฉัตรขาว” และเรียกภิกษุว่า “กาฬฉัตรธารง” คือ ผู้ถือร่มดำ และการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นั้น ทรงยืนยันความเป็นธรรมราชาของพระองค์ให้เป็นที่ปรากฏในแผ่นดินโดยแท้

สำหรับชาวราชภัฏ รูปฉัตรขาวเจ็ดชั้นที่ตั้งบนพระแท่นแปดทิศนั้น ย่อมต้องแปลความว่าชาวราชภัฏ คือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตั้งอยู่บนความถูกต้อง ชอบธรรม กับต้องร่วมแรงร่วมใจกันสร้างความถูกต้องชอบธรรม เพื่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น

2. รูปวงจักรใต้เศวตฉัตร กลางวงจักรเป็นรูปอุณาโลมหรือเลขเก้า

- 2.1 วงจักรเป็นสัญลักษณ์ของราชวงศ์จักรีซึ่งคำว่า “จักรี” มีความหมายเป็นสองนัย คือนัยแรก หมายความว่า ราชวงศ์นี้สืบเนื่องมาจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ ซึ่งทรงดำรงตำแหน่งที่ “เจ้าพระยาจักรี” ก่อนจะปราบดาภิเษกขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

นัยสอง หมายความว่า ราชวงศ์นี้สืบเนื่องมาจากพระนารายณ์ ซึ่งมีพระนามอีกอย่างหนึ่งว่า “พระจักรี” แปลว่า ผู้ทรงจักร ตามคติความเชื่อว่า พระเจ้าแผ่นดิน คือ พระนารายณ์อวตารลงมาปราบยุคเข็ญ ดังมีการถวายพระนามแด่พระเจ้าแผ่นดินอีกอย่างหนึ่งว่า “พระราม” หรือ “พระรามาริบัติ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบันทรงเป็นพระรามที่เก้า

- 2.2 อุณาโลม หมายถึง พระเนตรดวงที่สามของพระอิศวรซึ่งเป็นพระราชสัญลักษณ์ประจำพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ เมื่อมีรูปนี้อยู่กลางวงจักร จึงแปลความหมายได้เป็นสองประการ คือ

ประการแรก หมายถึง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ ทรงเป็นต้นกำเนิดของราชวงศ์จักรี

ประการที่สอง หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบันทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินลำดับที่เก้าแห่งราชวงศ์จักรีวงศ์”

2.3 จักร เป็นเทพอาวุธซึ่งเป็นทิวศาศตราอันทรงฤทธาานุภาพของพระนารายณ์อุณาโลมหรือพระเนตรดวงที่สามของพระอิศวรนั้นมีทิวศานุภาพยิ่ง หากทรงสัมผัสพระเนตรดวงที่สามนี้เมื่อใด จักรวาลจักใหม่เป็นจุลทัศน์ที่ แต่ทั้งวงจักรและอุณาโลมล้วนอยู่ภายใต้เศวตฉัตร ซึ่งแปลความหมายโดยรวมได้ว่า “แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะทรงมีพระบรมเดชานุภาพ ก็ทรงใช้พระราชอำนาจนั้น โดยคำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของพสกนิกรทุกหมู่เหล่าในแผ่นดินเป็นสำคัญกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือรูปวงจักรเป็นสัญลักษณ์ของศาศตราวุธหรือศาศตรอันทรงอานุภาพ ซึ่งมีความหมายเฉพาะว่าสถาบันราชภัฏเป็นแหล่งรวมวิทยาการสำหรับคนทั้งปวงในท้องถิ่น

2.4 อุณาโลมคือ สัญลักษณ์ของศาศตราหรือศาศตรอันเปี่ยมด้วยมหาฤทธาานุภาพ ไม่มีศาศตรีใดเสมอเหมือนมีหมายความเฉพาะว่า สถาบันราชภัฏต้องเป็นผู้นำทางด้านศิลปวิทยาการอันเอกอุเพื่อยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น

3. รูปศรีษีทอง 32 แฉก ที่เปล่งประกายไปในทุกทิศทาง หมายถึง พระบรมเดชานุภาพ 32 ประการ แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่แผ่กระจายออกไปเพื่อยังความร่มเย็นเป็นสุขให้บังเกิดขึ้นกับมวลพสกนิกรในทุกสารทิศ ซึ่งเป็นคติความเชื่อของคนไทยมาแต่โบราณว่า พระเจ้าแผ่นดิน คือผู้ทรงบุญญาธิการสมบูรณ์ด้วยพระคุณลักษณะและพระคุณธรรมของมหาบุรุษทั้ง 32 ประการ โดยทุกประการล้วนแต่บำเพ็ญเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนทั้งสิ้นส่วนความหมายเฉพาะสำหรับสถาบันราชภัฏ คือ เป็นพลังแห่งความจริง ความงาม ที่เปล่งประกายออกไปจากสถาบัน เพื่อยังความเจริญก้าวหน้าอันมั่นคงและยั่งยืนให้บังเกิดขึ้นกับท้องถิ่น

ดังที่ได้พิจารณามาตามลำดับนั้น จะเห็นว่าความหมายของรูปและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในตราสัญลักษณ์ประจำสถาบันราชภัฏเป็นสิ่งที่มีความอันวิเศษ สมควรอย่างยิ่งที่จะน้อมนำความหมายดังกล่าวมาเป็นอุดมการณ์ของราชภัฏ ซึ่งพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏพุทธศักราช 2538 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

หากชาวราชภัฏได้ร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุสู่อุดมการณ์นี้ สถาบันราชภัฏก็จะเป็นความหวังของสังคม และเป็นที่พักพิงทางการศึกษาของท้องถิ่น สามารถทำหน้าที่เป็น “มหาวิทยาลัย” คือ เป็น “ที่อาศัยแห่งความรู้อันยิ่งใหญ่” และเป็น “โพธิยาลัย” คือ “เป็นที่อยู่แห่งแสงสว่าง” ซึ่งพร้อมที่จะเรียนรู้ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ศึกษา สืบสานและสร้างสรรค์งานตามแนวพระราชดำริให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดทางการศึกษาต่อปวงชนชาวไทย ยังผลให้ชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศเกิดความเจริญก้าวหน้ามั่นคง และยั่งยืนให้สมกับที่ชาวราชภัฏเป็น “คนของพระราชอาข้าของแผ่นดิน” อย่างแท้จริง

พระราชลัญจกรประจำพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งงดงามทั้งรูปแบบและลึกลับซึ่งทั้งความหมายนั้น คณะกรรมการที่คิดแบบขึ้นทูลเกล้าถวายประกอบด้วย พลเอกสมเด็จพระเจ้าบรม

วงศ์เธอพระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชัยนาทนเรนทรพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัติ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร และพระยาเทวธิดา (ม.ร.ว.ไป๋ มาลากุล)

ส่วนผู้แกะสลักพระราชลัญจกรองค์นี้ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย คือ หม่อมเจ้าสมัยเฉลิม กฤษดากร สถาปนิกคนสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2538 เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2538 ส่งผลให้กรมการฝึกหัดครูต้องปรับเปลี่ยนเป็นสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ มีฐานะเป็นกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ การบริหารงานเป็นไปในรูปองค์คณะบุคคล มีคณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ (คสส.) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนพัฒนา กำกับมาตรฐาน การศึกษา วางระเบียบ จัดระบบการบริการและการจัดการของสถาบันราชภัฏ มีสภาวิชาการ ทำหน้าที่กลั่นกรองและเสนอความเห็นในการพัฒนางานวิชาการ มีสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ และสภาวิชาการส่วนใน สถาบันราชภัฏแต่ละแห่ง ก็มีคณะกรรมการสภาประจำสถาบัน (สปส.) ทำหน้าที่หลักในการกำกับ ดูแลการดำเนินกิจการของสถาบันฯ อนุมัติหลักสูตรและการเปิดสอน พิจารณางบประมาณประจำปี และอนุมัติงบประมาณประจำปีจากรายได้ของสถาบันฯ ตลอดจนการวางระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ในสถาบันราชภัฏ

การแบ่งส่วนราชการตามโครงสร้างใหม่ในสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏนั้น ทำให้สถาบัน ราชภัฏมีอำนาจหน้าที่ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่ สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริม วิทยฐานะครู และปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือได้รับ มอบหมาย ส่วนการบริหารก็แบ่งส่วนราชการเป็นคณะ สำนักงานอธิการบดี สำนักวิจัยและบริการ วิชาการ สำนักศิลปวัฒนธรรม สำนักกิจการนักศึกษา สำนักวางแผนและพัฒนา และสำนักส่งเสริม วิชาการ

อย่างไรก็ตามความเป็น “สถาบันราชภัฏ” ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 ที่ ได้รับพระราชทานชื่ออันเป็นนามมงคลนาม ในทางด้านการตรากฎหมายรองรับประกาศใช้ พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2538 แต่ในฐานะสถาบัน อุดมศึกษาที่สามารถประสิทธิ์ประสาทวิชาการระดับปริญญาตรีขึ้นไปได้หลากหลาย จึงมีครู วิทยฐานะไว้รองรับ โดยครูของสถาบันราชภัฏจะเป็นครูไทย ตัวเสื้อครูทำด้วยผ้าหรือแพรสีดำ เย็บเป็นเสื้อคลุมตัวเสื้อผ่าอกตลอด แขนเสื้อกว้างและยาวตกข้อมือ ปลายแขนปล่อย มีสำรครอบขอบ และที่ปลายแขน สำรดต้นแขนแสดงถึงระดับปริญญา และมีเข็มตราสถาบันราชภัฏประดับครู พร้อมแถบสีอีก 3 สี คือ สีทอง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง สีเขียว หมายถึง สถาบันราชภัฏที่มุ่งให้ การศึกษาพัฒนาท้องถิ่น สีน้ำเงิน หมายถึง สถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีคุณูปการอันยิ่งใหญ่ไพศาลต่อ สถาบันราชภัฏ และมีแถบสีประจำการสาขาวิชา คือ แถบสีฟ้า คือ บัณฑิตสาขาวิชาครุศาสตร์ แถบสีแดง คือ บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศาสตร์ และแถบสีเหลือง คือ บัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

เมื่อมีพระราชบัญญัติเป็นของตนเอง สถาบันราชภัฏจึงมีคณะกรรมการสภาสถาบัน ราชภัฏ 1 ชุด ประกอบด้วย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลกิจการสภาราชภัฏ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏเป็น

กรรมการและเลขานุการ มีกรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิ 16 คน กรรมการสภาจากผู้แทนอธิการบดี สถาบันราชภัฏ 8 คน และกรรมการสภาจากผู้แทนคณาจารย์ประจำสถาบันราชภัฏ 8 คน รวมเป็น 35 คน

นอกจากนี้ยังมีสภาวิชาการ ประกอบด้วย ประธานสภาวิชาการ 1 คน กรรมการสภาวิชาการโดยตำแหน่ง 2 คน (เป็นเลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ 1 คน และบุคคลภายนอกผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน) เลขานุการสภาวิชาการ 1 คน (จากรองเลขาธิการ) กรรมการสภาวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน กรรมการสภาวิชาการจากคณาจารย์ประจำสถาบัน 8 คน รวม 22 คน

เนื่องจากการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น สถาบันราชภัฏจึงต้องดำเนินการประกาศนโยบายและแนวทางดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2539 โดยมีสาระสำคัญคือ เร่งรัดการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพในสถาบันราชภัฏ ให้เร่งดำเนินการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการเสริมสร้างคุณภาพบัณฑิต การบริหารและการจัดการ การพัฒนาความร่วมมือในการประเมินคุณภาพ ทั้งการประเมินภายในและการประเมินจากภายนอก และนำผลงานการประกันคุณภาพออกเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพของสถาบันราชภัฏ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานกรรมการ 1 คน รองประธาน 1 คน กรรมการจากหน่วย 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชา 8 คน ผู้บริหารสถาบันราชภัฏ 4 คน และเลขานุการกับผู้ช่วย 2 คน รวม 22 คน

หลังจากมีการปรับเปลี่ยนมาเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาจากระดับปริญญาตรีขึ้นไปเป็นในชื่อสถาบันราชภัฏ แต่ละแห่งจึงต้องมีสภาประจำสถาบันของตนเอง โดยแนวความคิดของสถาบันราชภัฏในการเลือกสรรนายกสภาประจำสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งส่วนใหญ่มักจะดำเนินการเลือกสรรบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถของท้องถิ่นหรือจังหวัดที่สถาบันราชภัฏนั้นตั้งอยู่ ให้เป็นนายกสภาประจำสถาบัน ทำให้บุคคลที่ทรงคุณวุฒิมีความสามารถและมีชื่อเสียงในวงการต่าง ๆ เป็นที่รู้จักแพร่หลาย หรือมีชื่อเสียง ได้มีโอกาสกลับไปปรับใช้ท้องถิ่นอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนายกสภาประจำสถาบันแล้ว ยังประกอบด้วยอุปนายกสภาประจำสถาบัน คือ อธิการบดี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน กรรมการผู้แทนบริหาร 3 คน จากผู้บริหารสถาบัน กรรมการผู้แทนคณาจารย์ 4 คน กรรมการและเลขานุการ 1 คน รวมเป็น 18 คน

ทั้งหมดนี้ คือ บรรดากัปตันและลูกเรือที่จะพาผู้โดยสารทั้งหลายให้ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวง อย่างน้อยผู้โดยสารต่อคนไม่น้อยกว่า 4 ปี โดยอธิการบดีของแต่ละแห่งจะต้องบริหารงานของสถาบันราชภัฏให้ลุล่วงไปด้วยดีตามมาตรา 7 หมวด 1 บททั่วไปของพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2538 คือ “ให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู”

โดยองค์รวมปัจจัยหลัก 2 ประการของสถาบันราชภัฏ คือ ปรัชญาและพันธกิจ เป็นปัจจัยที่ถอดออกมาจากมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ ที่บัญญัติให้เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น สถาบันราชภัฏทุกแห่งจึงมีปรัชญาที่คล้ายคลึงกัน มีพันธกิจซึ่งบางแห่งเรียกว่าภารกิจกับวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน บางแห่งก็มีการเสริมด้วยคติพจน์ นอกจากนี้

ทุกสถาบันยังมีการกำหนดคุณสมบัติบัณฑิตทั้งในระดับสถาบัน ระดับคณะ และระดับโปรแกรมวิชาต่าง ๆ ตามกันไปด้วย

ปรัชญาของสถาบันราชภัฏตามพระราชบัญญัติเมื่อแปลเป็นพันธกิจ คือ มุ่งเป็นมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่ผูกพันกับท้องถิ่นอย่างเหนียวแน่น จึงต้องรู้จักข้อมูลปัญหาของท้องถิ่นดีพอ ที่จะโยงให้สาระวิชาที่จัดการศึกษาและกิจกรรมทั้งปวงเข้าไปบูรณาการกับข้อมูลปัญหา และสามารถช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้ทั้งยังต้องเน้นให้ท้องถิ่นสามารถใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นเองผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลจากภายนอกให้เกิดปัญหาที่เหมาะสม นำไปสู่การแก้ปัญหาของกลุ่มคน และท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ดังนั้น แต่ละแห่งจึงอิงปรัชญาและพันธกิจดังกล่าวไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะประเด็น “ส่วนท้องถิ่น” แม้ว่าบางช่วงบางพื้นที่ยังเป็นจุดบอด เพราะบางแห่งยังอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ขณะที่บางแห่งบางอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่ใกล้กันมากก็ตาม

นอกจากปรัชญาและพันธกิจดังกล่าว ในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏยังบัญญัติวัตถุประสงค์ของสถาบันไว้ด้วย คือ เพื่อการศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู ดังนั้นในการบริหารและดำเนินงานด้านวิชาการจึงยังคงมีการเรียนการสอนเป็นคณะสถาบันละ 4-5 คณะ โดยมีคณะครุศาสตร์เป็นคณะหลัก และแต่ละสถาบันต่างมีคณะเหมือนกันบ้างหรือแตกต่างกันบ้างเช่นเดียวกับวิทยาลัยครูส่วนในระดับภาควิชาได้ปรับเปลี่ยนมาใช้ในการบริหารในแบบโปรแกรมวิชา ทั้งนี้เพื่อให้การจัดองค์การในแต่ละคณะวิชามีลักษณะเป็นเครือข่าย ส่วนทีมงานบริหารจัดการสำคัญ ๆ ในแต่ละคณะจะมีดังต่อไปนี้

1. กรรมการบริหารคณะ ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกซึ่งคือนักวิชาการที่ตรงกับสาขาที่คณะจัดการเรียนการสอน
2. กลุ่มผู้บริหารระดับรองคณบดี ที่ช่วยเสริมความแข็งแกร่งให้กับคณบดีและการบริหารงานวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วย รองคณบดีด้านวางแผนและการวิจัย ด้านวิชาการ และด้านการพัฒนานักศึกษา
3. คณะกรรมการโปรแกรมวิชาตามจำนวนโปรแกรมวิชาที่เปิดสอน มีหน้าที่บริหารงานวิชาการของคณะให้เกิดความเป็นเลิศมักประกอบด้วยประธานโปรแกรมวิชาและคณะกรรมการตามความเหมาะสม ทั้งจากภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
4. คณะกรรมการตามลักษณะงานเฉพาะ เช่น คณะกรรมการประกันคุณภาพ คณะกรรมการบัณฑิตประจำคณะ คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการพัฒนานักศึกษา เป็นต้น
5. ทีมงานในสำนักงานเลขานุการ ซึ่งมีผู้อำนวยการสำนักงานดูแลรับผิดชอบงานสนับสนุน และบริการทั้งหมดในคณะ
6. ศูนย์ในทางวิชาการที่บางสถาบันจัดตั้งเพื่อดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะของคณะ มักเป็นไปในรูปของการใช้กำลังอาจารย์ในคณะเป็นผู้ปฏิบัติงาน เพราะปริมาณงานในศูนย์ยังไม่มากพอหรือไม่ได้บริการคนส่วนใหญ่

⁹ เรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์, ราชภัฏมหาวิทยาลัยของประชาชน (กรุงเทพฯ: มติชน, 2554),

คำว่า “โปรแกรมวิชา” จะมีนิยามที่ประกอบด้วยสาระและกิจกรรม คือ 1) หลักสูตร 2) นักศึกษา 3) กิจกรรมการเรียนการสอน 4) กิจกรรมพัฒนานักศึกษา และ 5) การบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ดังนั้น ความหมายของโปรแกรมวิชาจึงมีลักษณะเป็น “องค์กรวม” เป็นการบริหารงานวิชาการที่มีตัวเนื้อหาสาระทั้ง 5 ประการ ซึ่งคณะกรรมการโปรแกรมวิชาต้องทำหน้าที่บริหารและจัดการเรื่องทั้ง 5 ในลักษณะบูรณาการทั้งความคิดและการปฏิบัติ และงานทั้งหมดผูกโยงไปถึงอาจารย์ผู้สอนในโปรแกรมวิชา อาจารย์ทุกคนในคณะจึงต้องมองงานวิชาการในภาพรวมและมองในเชิงระบบ เพราะการบริหารงานแบบโปรแกรมวิชามุ่งเพื่อให้การบริหารทรัพยากรบุคคลและครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการโปรแกรมวิชาจึงต้องทำหน้าที่ประสานกับอาจารย์ ผู้บริหาร และนักศึกษาในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง หรือมีหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

1. การพัฒนาโปรแกรมวิชา เริ่มตั้งแต่การออกแบบหลักสูตรที่เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น กระบวนการพัฒนา ใช้และปรับปรุงหลักสูตร การจัดหาทรัพยากร การเรียนรู้และการจัดทำแผนพัฒนาโปรแกรมวิชา

2. การพัฒนานักศึกษา ได้แก่ งานรับนักศึกษา การจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษา งานกิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนานักศึกษา และงานระบบข้อมูลการพัฒนานักศึกษา

3. การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดแผนการเรียน การคัดเลือกและจัดอาจารย์ผู้สอน การเสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้ การประสาน การพัฒนาสื่อ การให้ความเห็นเกี่ยวกับการเทียบโอนและยกเว้นการเรียน และการจัดทำ ทำเนียบผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ การออกแบบ และพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์ การเตรียมการศึกษา และคัดเลือกแหล่งฝึกประสบการณ์ การฝึก การติดตามนิเทศ และการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนา

5. การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ได้แก่ การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานโปรแกรมวิชา ตัวชี้วัดคุณภาพ การจัดและติดตามการพัฒนานักศึกษาตามจุดเน้น การประเมินและติดตามบัณฑิต

โดยสรุปกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศึกษาเป็น 2 ระบบ คือ

1. การศึกษาระบบปกติ เป็นการศึกษาที่จัดให้เยาวชนของชาติเข้าศึกษาในระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาในเวลาราชการตามปกติ เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐแห่งอื่น ๆ

2. การศึกษาเพื่อปวงชน เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนที่ยังไม่มีงานทำ รวมทั้งจัดให้บุคลากรประจำการที่มีงานทำแล้ว ให้เข้ารับการศึกษาอบรม ทั้งระยะสั้นและ/หรือระยะยาว โดยใช้เวลานอกราชการ และ/หรือในเวลาราชการ ผู้ศึกษาอาจจะได้รับอนุปริญญาหรือปริญญา หรือได้รับเพียงวุฒิปัตร์ที่สามารถสะสมไว้เพื่อขอรับอนุปริญญา หรือปริญญาต่อไปได้

ระยะยกระดับเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ไพศาล ไกรสิทธิ์¹⁰ ระบุว่า การประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 มีหลักการและเหตุผลว่า “สมควรจัดตั้งสถาบันราชภัฏขึ้นแทนวิทยาลัยครู” ทำให้วิทยาลัยครูกลายเป็นสถาบันราชภัฏ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นส่วนราชการในสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ไม่มีฐานะแน่นอนว่าเป็นกรม หรือสำนัก หรือเป็นกอง มีบางคนอธิบายว่ามีฐานะสูงกว่ากองแต่ต่ำกว่ากรม มีอธิการบดีเป็นผู้บริหารสูงสุด ซึ่งเทียบกั้อธิบดีเลขาธิการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏจึงน่าจะเป็นอธิการบดี ด้วยเหตุนี้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงมีการแยกแยะเป็น “อธิการบดีที่เป็นนิติบุคคล” และ “อธิการบดีที่ไม่เป็นนิติบุคคล” อย่างไรก็ตาม หลังจากได้ใช้พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ได้ 4 ปีกว่า ๆ ปัญหาเดิม ๆ ก็ยังอยู่ และมีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อสถาบันต้องก้าวอย่างเข้าสู่ยุคที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของการศึกษาที่จะมีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเฉพาะปัญหาเดิมที่เกิดขึ้นดังกล่าว ได้แก่

1. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา อันได้แก่ การสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ปัญหาข้อนี้เห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณที่จัดสรรให้กับมหาวิทยาลัยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยมหิดล หรือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพียงแต่เปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง หรือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งสอนหนักไปทางสาขาวิชา สังคมศาสตร์ก็จะพบว่ามหาวิทยาลัยเหล่านั้นได้รับจัดสรรงบประมาณมากกว่าสถาบันราชภัฏ แต่ละแห่งอยู่แล้ว มีผู้บริหารสถาบันราชภัฏคนหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่ามหาวิทยาลัยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยได้รับจัดสรรงบประมาณสูงกว่าสถาบันราชภัฏถึง 5 เท่า กล่าวกันว่า การขยายวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยมหิดลที่อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ยังได้รับจัดสรรงบประมาณถึง 1,000 ล้านบาท ขณะที่การเปิดสถาบันราชภัฏใหม่ 5 แห่ง ได้รับงบประมาณแห่งละไม่เกิน 20 ล้านบาท

2. ขาดอัตรากำลัง การจัดสรรอัตรากำลังที่เพียงพอ เพื่อประโยชน์ในการทำหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นต่อคุณภาพของการศึกษา แต่พบว่าสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งขาดอัตรากำลังทั้งอัตรากำลังอาจารย์และข้าราชการพลเรือน เฉพาะข้าราชการพลเรือนสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งมีเพียง 12 อัตรา ด้วยเหตุนี้อาจารย์แต่ละท่านนอกจากจะทำหน้าที่สอนแล้ว ยังต้องทำงานธุรการและงานในหน้าที่อื่นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง การที่ให้มีมนุษย์ทำงานหนักโดยที่งานนั้นเป็นงานที่ไม่ถนัด ความเป็นเลิศทางวิชาการจะเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะไม่มีมนุษย์คนใดที่ทำงานหลายหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนั้นการที่ให้อาจารย์ทำงานอื่นนอกเหนือจากงานสอนก็มีผลทำให้ระบบการให้รางวัลเกิดการบิดเบี้ยว ผู้ทำงานวิจัยและผลงานทางวิชาการไม่ได้รับรางวัลเพียงพอ ทำให้ขาดแรงจูงใจ เกิดภาวะหยุดนิ่งทางวิชาการ ขณะที่ในส่วนของมหาวิทยาลัยพบว่า มีอาจารย์หลายท่านที่ไม่ต้องการสอนเป็นปีเพื่อทำการวิจัยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือวิชาที่เปิดให้เรียนไม่มีนักศึกษาคนใดสนใจที่จะเลือกเรียน การขาดอัตรากำลังในสถาบันราชภัฏยิ่งเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

¹⁰ไพศาล ไกรสิทธิ์, “การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศแนวทางการที่อาจเป็นไปได้,” ใน **สามทศวรรษ** (ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 32-37.

เมื่อมีการปรับโครงสร้างบริหารให้ใหญ่ขึ้น มีสำนักและศูนย์ต่าง ๆ มากมาย จนบางศูนย์หรือบางสำนักมีเพียงผู้อำนวยการกับเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นลูกจ้างชั่วคราวเพียง 1 คน

3. ความเชื่อถือทางสังคม ด้วยเหตุผลของการขาดงบประมาณและขาดอัตรากำลังส่งผลกระทบต่อการศึกษาของสถาบันขาดการวิจัยที่นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ทั้งทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพื่อการสอนและการบริการชุมชน สถาบันจึงทำหน้าที่เสมือนหม้อแปลง (Transformer) ที่ทำหน้าที่แปลงความรู้จากหน่วยผลิตความรู้อื่น ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับนักศึกษาและชุมชน แต่เนื่องจากเป็นหม้อแปลงไฟฟ้าที่ขาดการบำรุงรักษาที่ดี จึงพบเสมอว่าไม่อาจทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพได้ สำหรับความเชื่อถือของสังคมนั้นอาจดูจากการเข้าเรียนของนักศึกษาใหม่ หรือการโอนไปอยู่มหาวิทยาลัยของอาจารย์ที่มีวุฒิส่งขึ้นดังที่เคยเกิดขึ้นกับวิทยาลัยวิชาการศึกษา หรือดูจากการขาดแคลนอาจารย์บางสาขา ทั้ง ๆ ที่มีอัตรากำลังที่จะบรรจุได้แต่ไม่มีผู้สนใจมาสมัครทำงานในสถาบันราชภัฏ

ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2547 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ไว้ ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2547 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก: 14 มิถุนายน 2547) โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 3 และมาตรา 4 ความว่า “ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ให้สถาบันราชภัฏที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏตามชื่อของสถาบันราชภัฏเดิมตามบัญชีรายชื่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา” โดยนัยแห่งบทบัญญัติดังกล่าวสถาบันราชภัฏจึงปรับเปลี่ยนฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏและจัดระบบบริหารจัดการศึกษาตามสาระสำคัญของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอนวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

2. มีภาระหน้าที่ 8 ประการ คือ 1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล 2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ 3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม 5) เสริมสร้างความรู้ความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มี

คุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง 6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทาง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และ 8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

3. ไม่สามารถปฏิเสธการรับสมัครผู้ใดเข้าศึกษาหรือยุติหรือชะลอการศึกษาของนักศึกษาด้วยเหตุเพียงว่าผู้นั้นขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงเพื่อจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาต่าง ๆ มิได้

4. อาจแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานอธิการบดี สำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย ส่วนการแบ่งส่วนราชการในสำนักงานอธิการบดีและสำนักงานวิทยาเขต อาจแบ่งเป็นกอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง การแบ่งส่วนราชการในบัณฑิตวิทยาลัย คณะ และวิทยาลัย อาจแบ่งเป็นสำนักงานคณบดี กอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง การจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกสำนักงาน วิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย ศูนย์ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ต้องทำเป็นกฎกระทรวง

5. ต้องมีองค์การบริหารจัดการ คือ สภามหาวิทยาลัย สภาวิชาการ สภาคณาจารย์และข้าราชการ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย และต้องมีอธิการบดีซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย รองอธิการบดีที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง ผู้ช่วยอธิการบดีที่อธิการบดีแต่งตั้งรวมทั้งอาจมีการบริหารจัดการวิทยาเขต มีบัณฑิตวิทยาลัย มีคณะ มีการแต่งตั้งคณบดี รองคณบดี มีผู้อำนวยการหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งมี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ผู้ดำรงตำแหน่งรองและผู้ช่วยของตำแหน่งดังกล่าว ตลอดจนข้อห้ามการดำรงตำแหน่งขณะเดียวกันเหล่านี้เป็นต้น

6. ต้องมีหน่วยงานประสานงานและระดมสรรพกำลังทางการศึกษาภายใต้ข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัย โดยมีคณะกรรมการร่วมกันในการวิจัย การแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น

7. ต้องมีคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลของมหาวิทยาลัย

8. คณาจารย์ประจำและคณาจารย์พิเศษต้องมีตำแหน่งทางวิชาการและมีสิทธิใช้ตำแหน่งทางวิชาการนำหน้านามเพื่อแสดงวิทยฐานะได้ตลอดไป

9. มีชั้นปริญญา มีอำนาจให้ปริญญาและปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่บุคคล มีอำนาจสภามหาวิทยาลัยในการออกข้อบังคับให้ผู้สำเร็จชั้นปริญญาตรีได้รับเกียรตินิยม ออกข้อบังคับการให้มีประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร มีครู วิทยฐานะ เช็มวิทยฐานะ ครูประจำตำแหน่ง มีอำนาจสภามหาวิทยาลัยในการกำหนดให้มีตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย และในการออกข้อบังคับให้มีเครื่องแบบ เครื่องหมาย และเครื่องแต่งกายนักศึกษา

10. มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ใช้ตรา สัญลักษณ์ ครุฑวิทยาลัย เข็มวิทยาลัย วิทยาลัยประจำตำแหน่ง เครื่องแบบ เครื่องหมาย หรือเครื่องแต่งกายนักศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยไม่มีสิทธิ์ใช้ และโทษสำหรับผู้ปลอม หรือทำเลียนแบบ ซึ่งตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย ส่วนราชการหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัย ใช้ตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายดังกล่าว ใช้หรือทำให้ปรากฏซึ่งตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาต

จากสาระสำคัญของการดำเนินงานทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นองค์การระบบเปิดในระบบราชการที่ถูกคาดหวังในเชิงปรัชญาให้มีบทบาทต่อสังคมในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้รับการกำหนดวัตถุประสงค์และพันธกิจไว้ชัดเจน รวมทั้งให้จัดโครงสร้างโดยคำนึงถึงทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์การ ให้บริหารจัดการภารกิจสำคัญ ๆ อย่างเปิดเผยในรูปองค์คณะบุคคลที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ให้มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ อย่างไรก็ตามในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากรในองค์การโดยเฉพาะในส่วนของบุคลากรสายสนับสนุนเห็นได้ชัดมากกว่ามีการกล่าวถึงน้อยหรือไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ทั้งนี้ที่ทรัพยากรมนุษย์กลุ่มนี้ก็เป็นกลไกอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุคลากรในสายงานวิชาการ ดังนั้น การศึกษาและแสวงหาองค์ความรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตและการทำงานของบุคลากรกลุ่มนี้จึงยังมีความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ประวัติความเป็นมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ตั้งอยู่เลขที่ 46 หมู่ที่ 3 ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรีเป็นมหาวิทยาลัยที่พัฒนามาเป็นระยะ ๆ ซึ่งประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยอาจแบ่งเป็น 4 ยุค ตามสถานภาพของสถาบัน คือ ยุควิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ยุควิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ยุคสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และยุคมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยลำดับ ซึ่งแต่ละยุคมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

ยุควิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง

จินต์ รัตนสิน¹¹ ผู้บริหารท่านแรกของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงเขียนถึงที่มาของวิทยาลัยไว้ว่า การตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านเกิดขึ้นเนื่องจาก เมื่อเดือนธันวาคม 2491 หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นตัวแทนรัฐบาลเข้าร่วมประชุมสมัชชาขององค์การศึกษาวិทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมของสหประชาชาติครั้งที่ 3 ที่กรุงเบรุต ประเทศเลบานอน เสร็จจากการประชุมแล้วก็ได้รับเชิญจากกระทรวงศึกษาธิการตุรกีให้ไปดูการศึกษาในประเทศนั้น ท่านปลัดกระทรวงมีความสนใจในเรื่องการจัดการประถมศึกษา จึงได้มีโอกาสไปชมกิจการของวิทยาลัยหะซันโอกกัน ซึ่งเป็นสถาบันผลิตครูเพื่อสอนประถมศึกษาในชนบท ซึ่งท่านปลัดกระทรวงฯ ได้เขียนไว้ในหนังสือสามทศวรรษ 1 มีนาคม 2527 ในหัวข้อเรื่อง “วิทยาลัยหมู่บ้านส่วนหนึ่งแห่งความทรงจำ” ตอนหนึ่ง

¹¹จินต์ รัตนสิน, “วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต พ.ศ. 2497-2508,” ใน 37 ปี จอมบึง (ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2534), 33-52.

ว่า “การไปเยี่ยมวิทยาลัยหะซันโกลันครั้งนั้นทำให้ต้องคิดมาก ทำให้รู้สึกว่าคุณครูอาจารย์ช่วยพัฒนาชนบทได้เป็นอย่างดี จะเอาความคิดนี้มาพัฒนาการฝึกหัดครูของเราได้บ้างหรือไม่ ที่เมืองไทยเรานี้จะทำอะไรตามใจเสมอไปไม่ได้ ต้องรอเวลาน้ำขึ้นน้ำลง น้ำขึ้นจึงจะเอาชิ้นจ้วงตักน้ำขึ้นมาได้เขียนรายงานแล้วไม่ทราบจะมีใครอ่านหรือไม่ วันดีคืนดีจึงมีผู้เร่งรัดจะให้ทำได้ คือเวลาน้ำขึ้นนั่นเอง”

เมื่อกลับจากการประชุมและดูงานแล้ว ท่านปลัดกระทรวงฯ ได้นำเอาเรื่องวิทยาลัยหมู่บ้านในประเทศตุรกีมาเผยแพร่อยู่ 3-4 ปี ปรากฏว่ามีบุคคลหลายฝ่ายสนใจในเรื่องนี้ถึงกับเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2496 ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ให้เลขาธิการรัฐมนตรี ทำหนังสือสอบถามมายังพลเอกหลวงพรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่าสถาบันฝึกหัดครูแบบใหม่มีหลักการอย่างไร จะมีค่าใช้จ่ายอย่างไรบ้าง ซึ่งกระทรวงฯ ได้รายงานว่าวิทยาลัยหมู่บ้านคือ สถาบันผลิตครูอีกแบบหนึ่งที่ประสงค์จะให้ผู้สำเร็จมีประสบการณ์ด้วยตนเองมากที่สุด นอกจากนี้จะเรียนวิชาสามัญ วิชาครูแล้วนักเรียนครูจะต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในวิชาเกษตรกรรมแขนงต่าง ๆ วิชาการช่างอุตสาหกรรม วิชาพยาบาล หรือผดุงครรภ์สำหรับนักเรียนผู้ที่เป็นหญิง แต่ทั้งนี้วิชาที่เรียนให้เน้นหนักไปตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่น เช่น ท้องถิ่นใดอยู่ริมทะเลก็ต้องเรียนวิชาประมงด้วย การผลิตครูในแบบใหม่นี้แสดงให้เห็นความแตกต่างจากการผลิตครูแบบปัจจุบันในขณะนั้นเพราะโรงเรียนฝึกหัดครูของเราผลิตครูให้รู้วิธีสอนวิชาสามัญหลักใหญ่ไม่ได้เน้นหนักในวิชาพิเศษและภาคปฏิบัติ เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครูในชนบทจึงขาดความถนัดและไม่สอดคล้องกับความต้องการของชนบทในท้องถิ่นนั้น

จากนั้น กระทรวงฯ จึงได้ส่ง นายเชื้อ สาริมาณ หัวหน้ากองโรงเรียนฝึกหัดครูในขณะนั้น ไปดูงานวิทยาลัยหมู่บ้านในประเทศตุรกี เมื่อกลับมาแล้วก็ได้นำเรื่องออกเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2496 ในรูปสนทนา ระหว่างนายเชื้อ สาริมาณ กับนายเทียบ ลอยเพชรสามเดือนต่อมา กระทรวงฯ จึงได้คัดเลือกตนซึ่งขณะนั้นเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ไปศึกษาดูงานที่ประเทศตุรกีเป็นเวลา 3 เดือน ในฐานะที่จะต้องเป็นผู้ลงมือทำงานนี้เอง โดยไปกินอยู่หลับนอนในวิทยาลัยหมู่บ้านในตุรกีที่ชื่อ Village Institute 3 แห่ง คือ 1) วิทยาลัย HASAN OGLAN ห่างจากกรุง ANKRA 35 กิโลเมตร อยู่ฝั่งทวีปเอเชีย 2) วิทยาลัย CIFTELER ห่างจากกรุง ESKISEHER 42 กิโลเมตร อยู่ฝั่งทวีปเอเชีย และ 3) วิทยาลัย KEPITEPE ห่างจากเมือง EDINNE 60 กิโลเมตร อยู่ฝั่งทวีปยุโรป

ส่วนทางด้านกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้ดำเนินการจัดหาสถานที่ตั้งวิทยาลัยก็ได้รับข้อเสนอให้พิจารณาสถานที่ที่จะจัดตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านไว้ 4 แห่ง คือ 1) ที่โคกกระเทียม ลพบุรี 2) ที่กิ่งอำเภอจอมบึง ราชบุรี 3) ที่อำเภอกำแพงแสน นครปฐม และ 4) ที่ใกล้น้ำตกสาลิกา นครนายก ต่อมาวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2497 พลเอกมังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมด้วยคณะหลายฝ่ายได้ออกเดินทางด้วยขบวนรถยนต์หลายคันจากกรุงเทพฯ เดินทางไปหาจุดที่ตั้งของวิทยาลัยหมู่บ้าน ที่กิ่งอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ผู้เขียนซึ่งเพิ่งเดินทางกลับจากดูงานวิทยาลัยหมู่บ้านที่ประเทศตุรกีได้ 3 วัน ก็ได้ร่วมเดินทางมากับคณะนี้

การเดินทางในสมัยนั้น จากตัวจังหวัดราชบุรี ถึงกิ่งอำเภอจอมบึง ระยะทางเพียง 30 กิโลเมตร ลำบากยากยิ่ง เส้นทางจะเป็นถนนลูกรังที่เต็มไปด้วยหลุมบ่อถึงหลักกิโลเมตรที่ 16 ต่อจากนั้นจะเป็นเส้นทางรถบรรทุกคดเคี้ยววาววนอยู่หลายสาย เพราะหลีกป่าและหลุมโคน เมื่อเลือก

ทางสายใดแล้ววิ่งต่อไปอีกไม่ได้ ต้องพยายามวกกลับคืนมาเพื่อตั้งหลักใหม่ที่หลักกิโลเมตรที่ 16 แต่เนื่องจาก ฯพณฯ รัฐมนตรีเคยเป็นอดีตแม่ทัพบูรพาคราวไทยมีกรณีพิพาทกับอินโดจีน ความสัมพันธ์กับทหารยิ่งลึกซึ้งท่านเจ้ากรมทหารช่างราชบุรีจึงได้อนุเคราะห์การเดินทางโดยจัดรถ 10 ล้อ ทหารจำนวนหลายพันพร้อมเต็นท์ที่พักค้างคืน อีกทั้งช่วยตกแต่งทางป่าและหล่มโคนให้รถพอวิ่งได้ชั่วคราว คณะของเราจึงไปถึงจุดที่ตั้งกิ่งอำเภอจอมบึงด้วยเวลาไม่นานนัก ทั้งยังมีคณะผู้ว่าราชการจังหวัด ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด สโมสรวัฒนธรรมหญิงและโรงเรียนเกษตรกรรม นครปฐม ได้ยกกำลังไปสมทบเพื่อสาธิตเชิงวิชาการและสนับสนุนภาคบันเทิงในเวลากลางคืน เพื่อความตื่นตาตื่นใจของชาวกิ่งอำเภอจอมบึง ฯพณฯ รัฐมนตรีซึ่งค้างคืนอยู่กับเราด้วยได้นำคณะออกสำรวจด้วยตนเองอีกครั้ง จากนั้นจึงได้ตัดสินใจเลือกเอาป่าด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านวังมะเดื่อเชิงเขาจอมพล ซึ่งเป็นไร่เลื่อนลอยปะปนป่าเป็นจุดที่ตั้งเพราะเห็นว่าพื้นที่มีลักษณะดินพอใช้ได้ทางน้ำฝนจากเขาจอมพลไหลผ่านลงสู่แอ่งธรรมชาติริมบึง เสร็จแล้ว ฯพณฯ จึงนำคณะกลับกรุงเทพฯ ด้วยความเหน็ดเหนื่อยกันทุกคน

ในที่สุดในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2496 ฯพณฯ พลเอกผิน ชุณหะวัณ รองนายกรัฐมนตรีขณะนั้น ก็ได้เสนอเห็นสมควรจัดตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านขึ้นที่กิ่งอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี และมีประกาศการจัดตั้งวิทยาลัย เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2497 โดยให้สังกัดกรมวิสามัญศึกษาอย่างไรก็ดี เมื่อเลือกที่ตั้งได้แล้วทุกสิ่งทุกอย่างดูจะเร่งรัดไปหมดสิ้นทุกอย่างที่งบประมาณไม่พร้อม แต่ ฯพณฯ รัฐมนตรีก็ได้สั่งอนุญาตให้ดำเนินการในสิ่งที่จำเป็นได้ทุกอย่างโดยอาศัยเงินก้อนอื่นไปก่อน แล้วกำชับผู้รับผิดชอบลดหลั่นลงมาตามลำดับจนถึงผู้เขียนให้ทำงานแข่งเวลาทั้งนี้ โดยทางกระทรวงฯ ได้แต่งตั้ง นายวิฑูร ทิวทอง รองอธิบดีกรมวิสามัญศึกษาในขณะนั้นเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงาน ผู้เขียนเป็นเลขานุการ จึงต้องทำงานโดยไม่มีวันเสาร์-อาทิตย์ ชุุดทำงานเคลียร์พื้นที่ครั้งแรก นอกจากท่านประธานแล้วก็มี นายหลุย ชมชื่น นายเพี้ยน สมบัติเปลี่ยน นายจำนวน สุนทรสารทูล และต้องเดินทางเข้าออกระหว่างกรุงเทพฯ กับกิ่งอำเภอจอมบึงด้วยความยากลำบากแสนสาหัสตลอดเวลา เพื่อเตรียมการวางศิลาฤกษ์ จนกระทั่ง วันที่ 6 พฤษภาคม 2497 ก็มาถึง ฯพณฯ รัฐมนตรีพลเอกมังกร พรหมโยธี พร้อมด้วย หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้นำ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรีพลเอกผิน ชุณหะวัณ เดินทางไปวางศิลาฤกษ์ เมื่อเวลา 13.30 น. ส่วนทางด้านความมุ่งหมายการจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูประเภทนี้มีดังต่อไปนี้

1. ผลិតครูไปสอนโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท โดยคัดเลือกนักเรียนจากชนบทมาเรียนต่อ เมื่อสำเร็จแล้วต้องกลับไปสอนในชนบทที่เป็นภูมิลำเนาของตน เป็นการแก้ปัญหาการศึกษาขาดแคลนครูในท้องถิ่นกันดารด้วย

2. ให้นักเรียนครูประเภทนี้มีประสบการณ์หลายๆอย่างด้วยการเรียนรู้และลงมือทำเองมากที่สุด เพื่อจะได้นำความรู้ ความชำนาญอย่างใหม่ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยไปใช้ในโรงเรียนที่ตนสอน เสมือนหนึ่งว่าครูเป็นผู้นำความเจริญไปสู่ชนบทเป็นที่ปรึกษาของหมู่บ้าน เป็นกำลังพัฒนาของหมู่บ้าน

3. วิทยาลัยหมู่บ้านจะต้องตั้งอยู่ในชนบทห่างจากตัวเมืองใหญ่ที่เจริญมีครูอาจารย์ที่เพียบพร้อม ชานาชีวนาญในสาขาวิชาต่างๆ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการสอนการปฏิบัติงานครบครัน เป็นศูนย์การศึกษาของท้องถิ่นและสามารถบันดลให้ท้องถิ่นนั้นเจริญเติบโตโดยรวดเร็ว

หลักสูตร

รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้น ม.3 เข้าเรียนตามหลักสูตร 5 ปี ดังนี้

1. วิชาสามัญ ระดับ ม. 4-5-6
2. วิชาครูระดับหลักสูตร ป.กศ.
3. วิชาเกษตร ทำสวน ทำนา และเลี้ยงสัตว์เน้นหนักภาคปฏิบัติ
4. อุตสาหกรรม ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง และช่างโลหะ เน้นหลักปฏิบัติ
5. กิจกรรมพิเศษ ช่างตัดผม ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า งานครัว และประจำเรือน

พยาบาล ฯ

สำหรับการก่อสร้างอาคารที่ริบด่วนที่สุดคือ บ้านพักแถวสำหรับครูโสด 5 ห้อง 1 หลัง เรือนพักชั่วคราว 1 หลัง เรือนนอนยาวสำหรับนักเรียน 60 คน 1 หลัง โรงครัว โรงอาหาร 1 หลัง โดยแบ่งให้โรงเรียนการช่าง ราชบุรี และนายสหาย ศุภระมุล เป็นผู้รับเหมาไป อาคารทุกหลังเป็นแบบชั่วคราว หลังคามุงด้วยจากหรือสังกะสี ไซ้ไม้จริงบ้าง ไม้ไผ่บ้าง บางส่วนก็ก่ออิฐถือปูน เพื่อความมั่นคง จัดซื้อเครื่องทำไฟฟ้า ขนาด 5 และ 10 เครื่องสูบลม เดินท่อน้ำ ในวันที่ 1 กันยายน 2497 อันเป็นวันเริ่มเปิดเรียนเป็นภาคแรก เปิดสอนนักเรียนรุ่นแรก 60 คน โดยคัดเลือกมาจากท้องถิ่นกันดารของจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยนักเรียนทุกคนได้รับทุนอุดหนุนจากรัฐบาลคนละ 2,500 บาทต่อปี เงินจำนวนนี้ วิทยาลัยได้แบ่งเป็นค่าอาหารทั้งปี ค่าเสื้อผ้า ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การเรียนทุกหมวดวิชา เช่น มีด จอบ เสียม เครื่องมือตอไม้ ตอหนุ่ ค้อน คีม เลื่อย สิ่ว และเทพวัด ฯลฯ รวมทั้งค่าพาหนะเดินทางไปเยี่ยมบ้านเมื่อสิ้นปีด้วย นักเรียนทุกคนเรียนหนัก ทำงานหนัก และมีกิจวัตรประจำวัน คือ

วันธรรมดา

- | | |
|----------------|---|
| 06.00-8.00 น. | ภาคปฏิบัติรอบเช้าทำงานตามหมวดหมู่ ครู อาจารย์ทุกคนลงงานด้วย |
| 08.00-9.00 น. | อาบน้ำ รับประทานอาหาร |
| 09.00-15.00 น. | เรียนในห้องเรียนวิชาสามัญ เกษตร การช่าง และอุตสาหกรรม |
| 15.30-17.00 น. | ภาคปฏิบัติในโรงเรียนและสนาม |
| 17.00-19.00 น. | อาบน้ำรับประทานอาหาร |
| 19.00-20.30 น. | เรียนลำพังในห้องเรียน โดยมีครูเป็นผู้ควบคุม |
| 21.00 น. | นอน |

วันเสาร์

- | | |
|----------------|----------------------------------|
| 06.00-17.00 น. | กิจกรรมพิเศษตามวิชาเลือกและลงงาน |
|----------------|----------------------------------|

วันอาทิตย์ หยุดพักผ่อน

ผลผลิตของวิทยาลัยหมู่บ้านชุดแรกสำเร็จการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2501 ทุก ๆ คนได้กลับไปเข้าไปทำงานในเขตจังหวัดของตนตามสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ แต่ละคนได้แสดงปรีชาสามารถในการสอน ไม่แต่วิชาสามัญให้เด็กอ่านออกเขียนได้ยังสามารถถ่ายทอดความรู้และภาคปฏิบัติในวิชาเกษตร วิชาช่าง ตามวัยของเด็กได้อย่างดีและได้เป็นหัวแรงในการพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้านด้านการก่อสร้างซ่อมแซมอาคารสถานที่ ซ่อมเครื่องยนต์ เครื่องสูบน้ำ ซ่อมสร้างครุภัณฑ์ ทำสวน ทำนา เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ตอไม้ และตอหนุ่ได้ บางคนก็ลงมือตัดผมให้

นักเรียนเอง วิทยาลัยมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนอบรมสั่งสอนศิษย์แต่ละคนให้มีความรู้ความสามารถ รอบด้านให้มีความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ โดยยึดคติที่ว่า “งานสุจริต เป็นเกียรติทั้งสิ้น” โดยเฉพาะศิษย์ที่สำเร็จการศึกษารุ่นที่ 1-5 คือ ที่ทำชื่อเสียงมาสู่สถาบันได้ดีมาก เพราะเป็นรุ่นบุกเบิกต่อสู้ความยากลำบากนานปีการ เป็นรุ่นทำป่าให้เป็นบ้านเป็นเมือง ทำถนน ขุดบ่อ หรือสร้างอาคาร ต้องสวมรองเท้าบูตเพราะงูพิษชุกชุมมาก ในฤดูแล้งอดน้ำกินน้ำใช้ ต้องลำเลียงน้ำมาจากจังหวัด แต่ทุกคนก็รื่นเริงแข็งแรง กระตือรือร้นในการใช้ชีวิตและการศึกษาเล่าเรียน

พิทักษ์ อัจฉิมวงศ์¹² อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเขียนถึงที่มา และการก่อตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงไว้ว่า

14 ธันวาคม 2491 หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการและนายอภัย จันทวิมล อธิบดีกรมสามัญศึกษา ซึ่งอยู่ระหว่างการเยือนกระทรวงศึกษาธิการประเทศตุรกี ขอดู “Village Institute” ซึ่ง หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ให้ชื่อเป็นภาษาไทยในภายหลังว่า “วิทยาลัยหมู่บ้าน” นำสิ่งที่พบเห็นเกี่ยวกับ Village Institute มาเผยแพร่อยู่หลายปี นับเป็นก้าวสำคัญ ก้าวแรกของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงหรือวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ในปัจจุบัน

27 มีนาคม 2496 พลเอกมังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมด้วย หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล นายเชื้อ สาริमान นายสำเนียง ตีระวิชช ออกสำรวจสถานที่ ที่กิ่งอำเภอจอมบึง (ขณะนั้นยังเป็นกิ่งอำเภอ) จากสถานที่ให้เลือก 4 แห่ง ได้แก่ อำเภอโคกกระเทียม จังหวัดลพบุรี กิ่งอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และบริเวณใกล้ น้ำตกสาลิกา จังหวัดนครนายก

10 มิถุนายน 2496 ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสนใจให้ กระทรวงศึกษาธิการแจ้งให้ทราบถึงหลักการของวิทยาลัยหมู่บ้าน

3 กรกฎาคม 2496 ฯพณฯ จอมพลผิน ชุณหะวัณ รองนายกรัฐมนตรี เสนอในการประชุม คณะรัฐมนตรีว่า ควรจัดตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านขึ้นที่กิ่งอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ที่ประชุมลงมติให้ กระทรวงศึกษาธิการรับไปดำเนินการ

9 สิงหาคม 2496 นายเชื้อ สาริमान ออกสนทนาทางวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ กับนายเทียบ ลอยเพชร เรื่องวิทยาลัยหมู่บ้าน หลังจากไปดูงานวิธีการจัดตั้งในประเทศตุรกี

15 พฤศจิกายน 2496 กระทรวงศึกษาธิการ ส่ง นายจินต์ รัตนสิน ครูใหญ่โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ไปศึกษาการดำเนินงานวิทยาลัยหมู่บ้าน ในประเทศตุรกี จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2497

26 กุมภาพันธ์ 2497 คณะของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สำรวจสถานที่ตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านอีกครั้ง และตกลงให้เลือกบริเวณกิ่งอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เป็นที่ตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านแห่งแรกของประเทศไทย

¹²พิทักษ์ อัจฉิมวงศ์, “กาลเวลาเปลี่ยนไปและก้าวสำคัญของวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง,” ใน สามทศวรรษ (ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 15-18.

19 มีนาคม 2497 กระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง มีความสำคัญว่า “ด้วยกระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูสำหรับนักเรียนชายชั้น ที่กิ่งอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ให้ชื่อสถาบันนี้ว่า วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง และให้วิทยาลัยนี้สังกัด กองฝึกหัดครู กรมวิสามัญศึกษา ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2497”

วัตถุประสงค์ของการตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง

1. ปลุกฝังนักเรียนครูให้รักวิชาอาชีพครู ให้เป็นผู้รักวิชาชีพโดยให้ผ่านงานหลาย ๆ อย่างในวิทยาลัย เพื่อนำความรู้ ความชำนาญ ไปลงมือกระทำได้
2. ให้วิทยาลัยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในชนบทที่ต้องการพัฒนา คัดเลือกนักเรียนจาก ถิ่นที่อยู่ทุรกันดารเป็นอันดับแรก เมื่อเรียนสำเร็จแล้วกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตน
3. ให้รู้จักปฏิบัติตนในการเข้าสังคม โดยอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย คือ เคารพ นับถือกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีสติและใช้ปัญญา
4. ให้วิทยาลัยเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในถิ่นที่ใกล้เคียง

ในระยะเริ่มแรก กระทรวงได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยชั้นชุดหนึ่ง มี นาย วิฑูร ทิวทอง รองอธิบดีกรมวิสามัญศึกษาเป็นประธาน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี หัวหน้ากอง โรงเรียนฝึกหัดครู ศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี ปลัดกิ่งอำเภอจอมบึง หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ จอมบึง ป่าไม้จังหวัดราชบุรี เป็นกรรมการ และผู้กำกับการศึกษาวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง เป็นกรรมการและ เลขาธิการ คณะกรรมการชุดนี้ มีหน้าที่ให้ความคิดเห็น อุปการณและช่วยแก้ไขข้อขัดข้องอุปสรรค ต่างๆ ส่วนนักเรียนรับจากนักเรียนที่จบชั้นมัธยมวิสามัญศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียน ใช้เวลาเรียน 5 ปี จบแล้วให้วุฒิ ป.กศ. โดยมีข้อผูกพันทุนอุดหนุนว่า นักเรียนในบารุงเมื่อ สำเร็จการศึกษาแล้ว จะต้องเป็นครูที่โรงเรียนในภูมิลำเนาของตนหรือที่ซึ่งทางราชการจะกำหนดให้ ไม่น้อยกว่า 2 เท่าของเวลาที่ได้รับทุนอุดหนุน ถ้าไม่รับราชการเป็นครูตามที่ทางราชการสั่งบรรจุ จะต้องใช้เงินคืนเป็นจำนวน 4 เท่าของเงินที่ทางราชการอุดหนุน

1 กันยายน 2497 เปิดเรียนวันแรก มีนักเรียนทุน 61 คน มาจากจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีครู 9 คน ให้มี นายจินต์ รัตนสิน รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ นักเรียนทุนที่รับเข้ามาเรียนจะได้รับทุนอุดหนุนเป็นค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม และ เครื่องเรียน ทุนละ 2,500 บาทต่อปี

ปีการศึกษา 2498 วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ได้ขยายการรับนักเรียนในชนบทที่กำลัง พัฒนาในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยจำกัดจำนวนปีละ 60 ทุน ๆ ละ 2,500 บาทต่อปีเท่าเดิม

ปีการศึกษา 2503 กรมการฝึกหัดครูออกประกาศเรื่องหลักเกณฑ์การรับนักเรียน วิทยาลัยหมู่บ้าน จอมบึง รับนักเรียนเข้าเรียนวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 60 คน จาก 28 จังหวัด ผู้สมัครจะต้องจบชั้นมัธยมวิสามัญปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่น ทุรกันดารของจังหวัด มีบุคลิกลักษณะสมเป็นครู แข็งแรง ความประพฤติเรียบร้อย มีความสามารถพูด ภาษาไทยได้ถูกต้องและชัดเจน โดยมีหลักเกณฑ์ว่าให้คัดเลือกบุคคลที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารเป็นอันดับแรก ถ้าเห็นสมควรให้สอบก็สอบ

จะเห็นว่าจุดประสงค์การตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงก็เพื่อให้เป็นวิทยาลัยหมู่บ้าน อย่างแท้จริง สถานที่ตั้งจึงอยู่ในถิ่นที่ห่างไกลจากตัวจังหวัดถึง 30 กิโลเมตร ซึ่งไม่มีวิทยาลัยครูแห่งใด

ในประเทศไทยที่ตั้งอยู่ในตัวอำเภอที่ไม่ใช่อำเภอเมือง และห่างจากตัวจังหวัดเช่นนี้ ถ้าจะมองย้อนภาพแต่อดีตนักเรียนทุนวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง เป็นชายล้วน ๆ ปีละ (รุ่นละ) 60 คน ทุ่มทั้งแรงขาสู้น้ำเงิน เสื้อเชิ้ตสีขาว คร่ำเคร่งกับการเรียน เน้นหนักภาคปฏิบัติ รู้จริงและทำได้จริง มานะอดทน แข็งแรง และมีน้ำใจ เป็นไปตามจุดประสงค์เริ่มแรกของการตั้งวิทยาลัย

กาลเวลาผ่านไปนักเรียนที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยหมู่บ้าน ประสบผลสำเร็จในชีวิต ความเป็นครูของเขาในท้องถิ่นที่เขาจากมา เป็นที่ต้องการของผู้รับผิดชอบทางการศึกษาของจังหวัด ครูจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงมีคุณภาพ รู้ ปฏิบัติได้และสอนได้

ปีการศึกษา 2512 วิทยาลัยได้รับอนุมัติจากกรมการฝึกหัดครูให้รับนักเรียนชายหญิงที่จบ มศ.3 มาเรียน 2 ปี (ปี 4-5) ของหลักสูตร 5 ปี เป็นนักเรียนนอกบารุง ใช้เงินส่วนตัวมาเรียน จบแล้วได้วุฒิ ป.กศ. ต่อมาในปีการศึกษา 2513 กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ยังได้ส่งนักเรียนที่จบชั้น ม.ศ. 3 จากถิ่นทุรกันดารของจังหวัด มาเป็นนักเรียนทุนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง อีกจำนวน 60 ทุน ๆ ละ 2,500 บาท จบแล้วได้วุฒิ ป.กศ. โดยมีหลักเกณฑ์และข้อผูกพันเช่นเดียวกับนักเรียนทุนของกรมการฝึกหัดครูนอกจากนี้ในปีเดียวกันนี้ (24 พฤษภาคม 2513) วิทยาลัยยังได้รับนักศึกษาภาคค่ำ เข้าศึกษาระดับ ป.กศ. หลักสูตร 2 ปี ตามนโยบายการขยายการผลิตครูด้วย

ยุควิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง

พิทักษ์ อัจฉิมวงศ์¹³ ระบุว่า 1 ตุลาคม 2513 กระทรวงศึกษาธิการประกาศยกฐานะวิทยาลัยหมู่บ้าน จอมบึง ขึ้นเป็นวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ปีนี้จึงเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ควรอยู่ในความทรงจำของผู้เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง เริ่มตั้งแต่มีนักเรียนที่มีเงินนักเรียนทุน (ในบารุง) มาเรียนด้วยซึ่งมีทั้งนักเรียนหญิงและชาย มีการรับนักเรียนทุนเพื่อผลิตครูให้กรมอื่น รับภาคค่ำ และที่สำคัญที่สุดกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศยกฐานะวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง เป็นวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ภาระหน้าที่ของวิทยาลัยจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเปลี่ยนแปลงนโยบายการผลิตครู และนโยบายทางการเมือง

การเปลี่ยนจากวิทยาลัยหมู่บ้านเป็นวิทยาลัยครูเป็นการเปลี่ยนแปลงฐานะมิใช่ยกฐานะตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เพราะวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงมีความแตกต่างไปจากโรงเรียนฝึกหัดครูที่ได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูซึ่งภาระหน้าที่ต่าง ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนวิทยาลัยหมู่บ้านมีจุดประสงค์ภาระหน้าที่แตกต่างออกไป คือ วิทยาลัยยังคงดำเนินการสอนนักเรียนในบารุงนอกบารุงเรื่อยมา ขณะที่วิธีการ และหลักการเดิม ๆ ของวิทยาลัยหมู่บ้านค่อย ๆ เลือน และถูกบิดเบือนไปตามความจำเป็น ชื่อและหลักการของวิทยาลัยหมู่บ้านก็ค่อย ๆ ถูกลืมนำไปทีละน้อย ๆ เฉพาะอย่างยิ่งหากนับตั้งแต่ 24 พฤษภาคม 2514 ที่เริ่มรับนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง รุ่นแรก จำนวน 71 คน มาเรียนหลักสูตร 2 ปี นอกบารุงขณะที่ในปีการศึกษานี้ กรมสามัญศึกษาก็ยังส่งนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มาเข้าเรียนในหลักสูตร 5 ปี ในวิทยาลัยในฐานะนักเรียนทุน ๆ ละ 2,500 บาท ต่อไป โดยมีหลักเกณฑ์และข้อผูกพันเช่นเดียวกับทุนกรมการฝึกหัดครูต่อเนื่องจนถึง 30 พฤษภาคม 2515 ที่วิทยาลัยได้รับนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง ภาคค่ำเข้าเรียนเพิ่มเติม

¹³พิทักษ์ อัจฉิมวงศ์, “กาลเวลาเปลี่ยนไปและก้าวสำคัญของวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง,” ใน สามทศวรรษ (ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 15-18.

อีกทำให้ในปีการศึกษา 2515 วิทยาลัยรับนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียนหลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ นักเรียนทุนกรมการฝึกหัดครู หลักสูตร 5 ปี จบได้ ป.กศ. นักเรียนทุนกรมการปกครอง หลักสูตร 2 ปี จบได้ ป.กศ. นักเรียนทุนกรมสามัญศึกษาหลักสูตร 5 ปี จบได้ ป.กศ. นักศึกษาภาคค่ำ หลักสูตร 2 ปี จบได้ ป.กศ. นักศึกษาภาคปกติหลักสูตร 2 ปี จบได้ ป.กศ.สูง นักศึกษาภาคค่ำ หลักสูตร 2 ปี จบได้ ป.กศ.สูง

ปีการศึกษา 2517 (พ.ศ. 2518) ขณะที่วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงอยู่ภายใต้ พ.ร.บ. วิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 แต่ทางด้านทุนอุดหนุนการปกครองและการเรียนที่เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2497 มาจนถึงปีการศึกษา 2519 รวมเป็นเวลา 22 ปี นักเรียนทุนทุกคนยังคงได้รับเงินอุดหนุนเพียงปีละ 2,500 บาทต่อคนต่อปีเท่าเดิม เงินอุดหนุนเหล่านี้มิใช่ค่าอาหารแต่เพียงอย่างเดียว แต่รวมทั้งค่าเครื่องเรียน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ทุกอย่าง พูดกันว่ามาแต่ตัวก็อยู่ได้ วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงได้ทำการสำรวจข้อมูลศึกษาสงเคราะห์ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน เกี่ยวกับนักเรียนทุน เพื่อเสนอกรมการฝึกหัดครูให้ความช่วยเหลือ ผลการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. ผลการเรียนของนักเรียนในบ่ารุง (ทุน 5 ปี) อ่อนกว่านักเรียนนอกบ่ารุง (ในระดับ ป.กศ.) และมีผู้ไม่จบตามหลักสูตรมากกว่านักเรียนนอกบ่ารุง ซึ่งมีแนวโน้มว่านักเรียนในบ่ารุงจะไม่จบการศึกษาตามหลักสูตรมากอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 20

2. รายจ่ายค่าอาหารของนักเรียนในบ่ารุง ซึ่งวิทยาลัยจัดให้วันละ 6 บาท (3 มื้อ) เป็นรายจ่ายที่มากที่สุดแล้ว เพราะวิทยาลัยต้องจัดสรรด้านอื่นอีกหลายด้านราคาของในตลาดสูงขึ้นเรื่อย ๆ จำเป็นต้องเพิ่มรายจ่ายค่าอาหาร อย่างน้อยที่สุดต้องเป็นวันละ 9 บาท

3. การบรรจุนักเรียนในบ่ารุงที่จบการศึกษาแล้ว แต่เดิมมีข้อผูกพันว่าจะต้องกลับไปรับราชการครุมีณะนั้นจะต้องถูกปรับจากการสอบถามต้นสังกัด (จังหวัด) ที่ส่งนักเรียนทุนเข้าเรียนถึงความจำเป็นในการใช้ครู การบรรจุนักเรียนทุนเป็นครู สรุปผลได้ว่าในจำนวน 30 จังหวัดที่ส่งนักเรียนทุนมาเรียนที่วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงซึ่งตอบข้อมูลกลับมา 23 จังหวัด ร้อยละ 30 ให้ที่จบมาสอบบรรจุเอง ไม่มีอัตราให้ร้อยละ 39 นอกนั้นบรรจุเป็นครูให้ทันที หลายจังหวัดไม่มีท้องถิ่นทุรกันดารอีกต่อไป

ปีการศึกษา 2521 วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง เริ่มรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตร 2 ปี จบได้ ค.บ. และในปีเดียวกันในภาคเรียนที่ 2 วิทยาลัยเริ่มดำเนินการตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ระดับปริญญาตรี

ในปีการศึกษา 2521 นี้ เป็นจุดสำคัญอีกจุดหนึ่ง กล่าวคือ กรมการฝึกหัดครูและกรมสามัญฯ ได้ส่งนักเรียนทุน (5 ปี) มาเรียนในวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงในต้นปีการศึกษานี้ จึงไม่มีนักเรียนปี 1 อีกต่อไป และค่อย ๆ หดไปปีละชั้นเรียน จนในปีการศึกษา 2525 ไม่มีนักเรียนทุนเหลืออยู่เลย

ปีการศึกษา 2523 ต้นสังกัดนักเรียนทุน (5 ปี) ที่เหลืออยู่ ปี 4 และปี 5 ได้พิจารณาเพิ่มทุนอุดหนุนให้จาก 2,500 บาท ต่อคนต่อปี เป็น 4,000 บาทต่อคนต่อปี

จากนั้นมาแทบไม่มีใครรู้จักวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง นอกจากผู้ที่เคยเป็นนักเรียนทุน ท่านผู้เริ่มก่อตั้ง คณะครูอาจารย์เก่า ๆ หรือค่อนข้างเก่า และผู้สนใจ เข้าใจ ที่ยังคงเห็นด้วยกับหลักการของวิทยาลัยหมู่บ้าน

สุชิน ประพันธ์¹⁴ ระบุว่า เมื่อถึงปีการศึกษา 2525 ก็ไม่มีนักเรียนทุนเหลืออยู่อีกต่อไป ส่วนวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงก็ผลิตครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เหมือนกับวิทยาลัยครูอื่น ๆ อีก 35 แห่งทั่วประเทศ และในปีการศึกษา 2528 ในภาคเรียนที่ 3 วิทยาลัยยังได้เริ่มโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) ที่สภากาชาดฝึกหัดครูแปลงมาจากโครงการ อ.ค.ป. โดยมีเหตุผลว่าวิทยาลัยครูได้ดำเนินการให้การศึกษาและฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมวิทยฐานะของครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษามาด้วยดีโดยตลอด เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปก็จำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการดำเนินการเสียใหม่ และเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 ที่วิทยาลัยครูจะต้องมีภาระในการให้การศึกษาวิชาการสาขาต่าง ๆ แก่บุคคลทั่วไปตามความต้องการของท้องถิ่น

ยุคสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สุชิน ประพันธ์¹⁵ กล่าวว่าวันเวลาที่ผ่านไปสรรพสิ่งทั้งหลายย่อมมีการ เปลี่ยนแปลงไปทีละน้อยด้วยเงื่อนไขและเหตุผลหลาย ๆ ประการ ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2533 จึงมีการดำเนินการที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 เพื่อให้วิทยาลัยครูสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาพัฒนาประเทศและมีความเป็นสากลเป็นที่ยอมรับและเข้าใจกันทั่วไป ดังความปรากฏในงานเขียนมหามงคลนามสถาบันราชภัฏของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏว่า “วิทยาลัยครู” ที่สถาบันการศึกษาและวิจัยที่ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ อันได้แก่ ครุศาสตร์บัณฑิต วิทยาศาสตร์บัณฑิต และศิลปศาสตร์บัณฑิต แต่บุคคลทั่วไปยังเข้าใจกันแต่เพียงว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูจะต้องเป็นผู้ประกอบแต่วิชาชีพครูเท่านั้นซึ่งในจุดนี้ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาอื่นขาดโอกาสในการหางานทำและอีกเหตุผลหนึ่งซึ่งผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา เห็นความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยน คำว่า “วิทยาลัยครู” ให้เป็นสากลมากยิ่งขึ้นก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและเพื่อประโยชน์ต่อนักศึกษาในสถาบันหรือวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ซึ่งในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 สำนักราชเลขาธิการ พระบรมมหาราชวัง ได้มีหนังสือแจ้งถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่า ...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม “สถาบันราชภัฏ” เป็นชื่อสถาบันการศึกษาในกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ แทนชื่อ “วิทยาลัยครู” และในวันที่ 6 มีนาคม 2535 กรมการฝึกหัดครูก็ได้จัดให้มีพิธีรับพระราชทานนามสถาบันการศึกษา โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน

โสภณ พวงสุวรรณ¹⁵ กล่าวว่ากรณีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานนามสถาบันราชภัฏ ให้แก่วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณสูงสุด แต่โดยนิตินัยแล้ว วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ยังไม่สามารถใช้ชื่อพระราชทานดังกล่าวได้ จวบจนได้มีการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติวิทยาลัยครูไปสู่พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏได้สำเร็จและเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2538 เป็นต้นไปซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้บัญญัติให้

¹⁴ สุชิน ประพันธ์, “ลมหายใจของหมู่บ้าน,” ใน กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา (ราชบุรี : สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 7-20.

¹⁵ โสภณ พวงสุวรรณ, “จากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงสู่สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง,” ใน กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา (ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2527), 77-86.

สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู หรือมีสาระสำคัญที่ขยายเพิ่มเติมบทบาทของวิทยาลัยครู คือ 1) ให้สามารถขยายการสอนการศึกษาได้ถึงปริญญาโท และปริญญาเอก ในทุกสาขาวิชาที่มีความพร้อม 2) ให้มีความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณมากขึ้น สามารถหาผลประโยชน์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน โดยรายได้ไม่ต้องส่งงบประมาณแผ่นดิน ทรัพย์สินเป็นของสถาบัน และ 3) แม้สถาบันแต่ละแห่งจะไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลแต่ลักษณะการบริหารงานจะก่อให้เกิดความคล่องตัวมาก จนเกิดรูปแบบใหม่ในสถาบันของอุดมศึกษาของประเทศ กล่าวคือ สถาบันราชภัฏทั้ง 36 แห่ง จะมีสภาประจำสถาบันของตนเอง มีอิสระในการบริหารงานและการบริหารงบประมาณค่อนข้างสูง

จากพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ที่ทำให้ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีคนแรกของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน 2538 จึงได้พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสถาบันก็คือการดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจของสถาบันราชภัฏอันได้แก่

1. บทบาทด้านการจัดการศึกษา ในบทบาทนี้สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นใน 3 สาขาด้วยกัน คือ สาขาการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาศิลปะศาสตร์ จากแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏได้กำหนดเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตสาขาการศึกษา: สาขาวิทยาศาสตร์: สาขาศิลปะศาสตร์ ไว้ในสัดส่วน 30:40:30

2. บทบาทด้านการวิจัย การวิจัยถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันราชภัฏทุกแห่ง และคงจะต้องยอมรับว่าที่ผ่านมาจะมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยค่อนข้างน้อย ซึ่งผมเองก็ได้พยายามหาวิธีการต่าง ๆ ในการสนับสนุนเกี่ยวกับการวิจัย อาทิเช่นการจัดสรรงบประมาณสำหรับเป็นทุนการวิจัยให้มากขึ้น จัดอบรมคณาจารย์ให้ความรู้ด้านการทำวิจัย

3. บทบาททางด้านการบริหารทางการศึกษา การบริหารทางวิชาการแก่สังคมเป็นบทบาทที่สำคัญ ซึ่งสถาบันได้ทำมานานแล้วตั้งแต่ในช่วงของการเป็นวิทยาลัยครูแต่บทบาทในด้านนี้ของสถาบันที่ผ่านมาเรามักจะทำในเชิงรับมากกว่าในเชิงรุกคือจะให้บริการตามโครงการที่หน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ เสนอขอมา

4. บทบาทด้านการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี บทบาทนี้เป็นภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏซึ่งมุ่งเน้นการประดิษฐ์ คิดค้น ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตลอดจนการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมก็เป็นภารกิจอีกประการหนึ่งที่สถาบันได้มีบทบาทมาโดยตลอด ซึ่งจะมุ่งเน้นการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบสาน

6. บทบาทด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู บทบาทนี้ผมคิดว่าเป็นบทบาทที่เด่นชัดมากของสถาบันตั้งแต่เป็นวิทยาลัยครู เพราะเราได้ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ เรามีความเชี่ยวชาญและมีศักยภาพในด้านนี้เพราะเป็นภารกิจหลักดั้งเดิมของวิทยาลัยครู

7. บทบาทด้านการบริหาร นอกเหนือจากภารกิจดังกล่าวทั้ง 6 ประการแล้ว สถาบันราชภัฏทุกแห่งจะต้องมีบทบาทในด้านการบริหารซึ่งเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารในการที่จะร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ระดมทรัพยากรท้องถิ่น นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ การจัดการสมัยใหม่ และให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันให้เกิดประสิทธิผล

ส่วนภารกิจสำคัญที่ฝ่ายบริหารและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันคิดวางแผนการและโครงการต่าง ๆ ทั้งเพื่อสนองภารกิจหลักของสถาบันและอำนวยความสะดวกต่ออาจารย์ ข้าราชการ บุคลากร และนักศึกษา เช่น

1. ขอกการสนับสนุนจากกรมการทหารช่างส่งเจ้าหน้าที่ของกรมมาจัดทำแผนผังแม่บท (Master Plan) ของสถาบันในระยะเวลา 15 ปี ซึ่งก็ได้รับความอนุเคราะห์ดำเนินการเสร็จสิ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ถ้าต้องจ้างบริษัทมาทำค่าใช้จ่ายอาจจะเกือบ 1 ล้านบาท

2. ปรับปรุงและพัฒนาอาคารฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้สามารถเป็นสถานที่ฝึกอบรมของบุคคลหรือหน่วยงานที่จะนำมาใช้บริการฝึกอบรมได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งเป็นแหล่งฝึกงานของนักศึกษาในคณะวิทยาการจัดการได้ ซึ่งก็สามารถดำเนินการได้เต็มรูปแบบ ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2538

3. ปรับปรุงโรงอาหารของสถาบันให้สะอาดถูกสุขอนามัย แต่ละร้านมีบริเวณเฉพาะเป็นของตนเอง ทำให้นักศึกษาทั้งภาคปกติและภาค กศ.บป. มาใช้บริการมากมาย จนโรงอาหารค่อนข้างจะคับแคบไม่พอเพียงต่อการมาใช้บริการของนักศึกษา

4. ขอกการสนับสนุนจากแขวงทางจังหวัดราชบุรีช่วยจัดทำไหล่ทางของถนนตลอดแนวถนนหลวงที่ผ่านสถาบันจนสำเร็จเรียบร้อย ทั้งยังได้ขอให้ทางแขวงทางทางสนับสนุนการปรับปรุงผิวถนนตลอดจนการทำทางเดินเท้าตลอดสองข้างทางของถนนที่ผ่านสถาบันซึ่งทางแขวงทางทางได้บรรจุเป็นโครงการไว้ในแผนงบประมาณ ปี พ.ศ. 2541

5. ขอกการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี ในเรื่องของงบประมาณทั้งในส่วนของ ส.ส. และงบประมาณส่วนกลางทำให้ได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในเรื่องของรถตู้โดยสารปรับอากาศ สระว่ายน้ำ ระบบประปาหมู่บ้าน ถนนคอนกรีต อุปกรณ์เครื่องใช้ในสำนักงานต่าง ๆ เช่น เครื่องถ่ายสำเนาแบบดิจิตอล ซึ่งทำให้ทุกคณะและทุกสำนักงานมีเครื่องถ่ายสำเนาไว้ใช้ในสำนักงานและในคณะ

6. จัดการเรื่องน้ำบริการอาจารย์ ข้าราชการ และบุคลากรตามอาคารเรียนและบ้านพักอาศัย โดยติดตั้งมาตรวัดน้ำตามบ้านพักทุกหลัง ทำให้แต่ละบ้านจะต้องใช้น้ำกันอย่างระมัดระวังเพื่อจะได้ไม่ต้องเสียค่าใช้น้ำเกินโควตาที่กำหนด ส่งผลให้สถาบันมีน้ำใช้ตลอด 24 ชั่วโมง

7. ปรับปรุงหอพักในสถาบันให้สะดวกสบายยิ่งขึ้น รวมทั้งแก้ปัญหาใหญ่เรื่องสิ่งที่มีมักจะบุกเข้าไปถึงห้องนอนของนักศึกษาโดยการจัดทำลวดตาข่ายกันลิ่งไว้ตามหน้าต่างของหอพัก

8. ปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในสถาบัน ให้มีความสะอาดเป็นระเบียบและสวยงาม

9. ปรับเงินเดือนของลูกจ้างชั่วคราวให้ได้ตามวุฒิขั้นต่ำเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน

10. นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงาน เช่น สร้างเครือข่ายข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูลของคณะ สำนักและฝ่ายต่าง ๆ ในสถาบัน จัดให้มีการลงทะเบียนเรียนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ภารกิจเหล่านี้เป็นเพียงบางส่วนที่ได้พยายามดำเนินการเพื่อสนับสนุนภารกิจต่าง ๆ ของสถาบันอีกทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกต่ออาจารย์ ข้าราชการ บุคลากร และนักศึกษาของสถาบัน สำหรับภารกิจหลักต่าง ๆ ทั้งหมดของสถาบัน ตั้งแต่ปี 2540 จะดำเนินการภายใต้กรอบของแผนพัฒนาการศึกษาที่พวกเราพร้อมกันทำตั้งแต่คณะกรรมการสภาประจำสถาบันชุดที่มี ศ.ดร.นิพนธ์ ศศิธร เป็นนายกสภาประจำสถาบันแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 ของสถาบันของเรา จะทำให้การเป็นสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงของเรามีกรอบและแผนดำเนินงานที่ชัดเจน สถาบันของเราซึ่งเริ่มจากการเป็นวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง จนเป็นสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจะต้องก้าวไปข้างหน้า มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องตลอดไป

ยุคมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

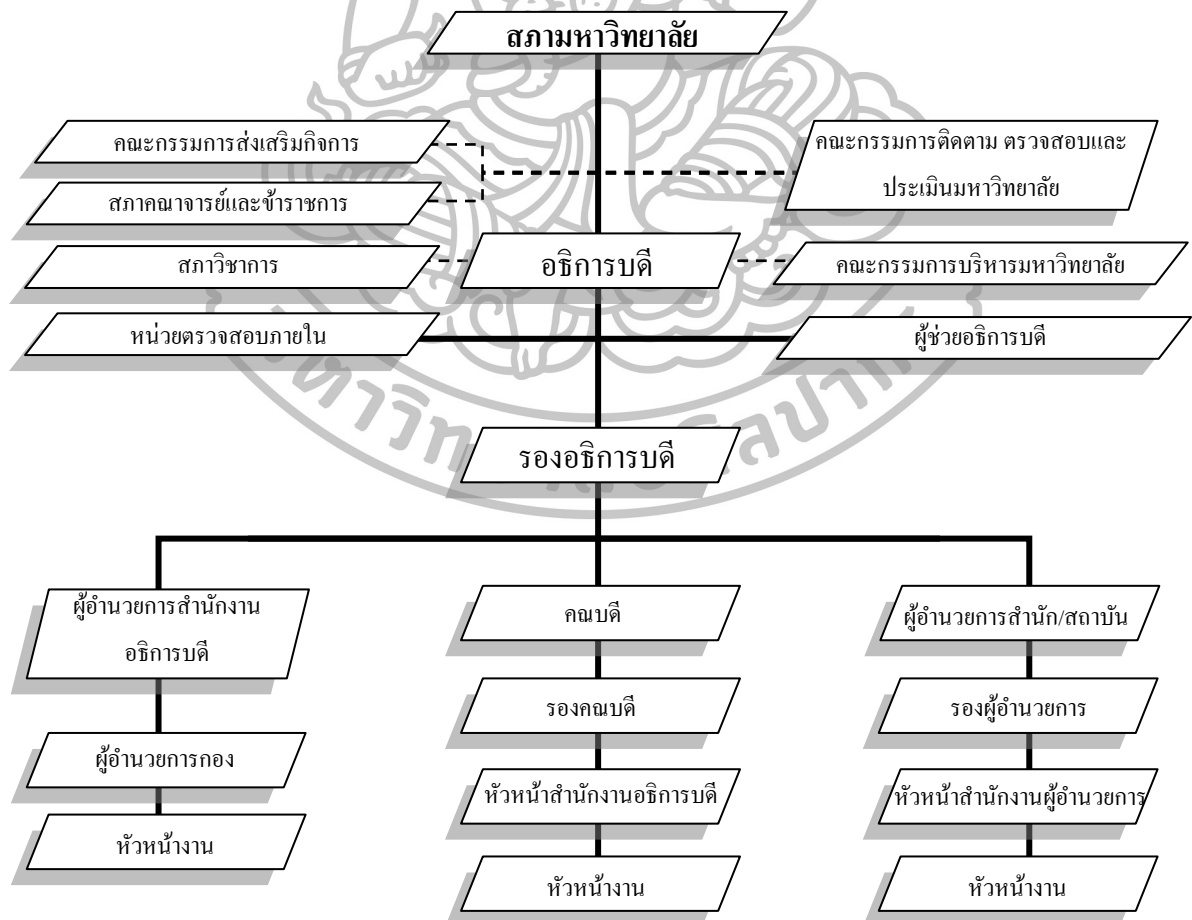
ดังได้กล่าวแล้วว่า วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย ผลิตภัณฑ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ คุรุศาสตร์บัณฑิต วิทยาศาสตร์บัณฑิต และศิลปศาสตร์บัณฑิต แต่บุคคลทั่วไปยังเข้าใจว่าผู้ที่จบจากวิทยาลัยครูต้องประกอบอาชีพครูเท่านั้น ทำให้ผู้จบการศึกษาในสาขาอื่นขาดโอกาสในการหางานทำ กอปรกับสังคมยังเข้าใจว่า “วิทยาลัยครู” มิได้เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้สังคมเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและได้รับประโยชน์จากสถาบัน กระทรวงศึกษาธิการจึงนำความกราบบังคมทูลทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อ “สถาบันราชภัฏ” ซึ่งหมายถึง “ปราชญ์ของพระราชา” ให้แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ต่อมาวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2537 สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏฯ ให้ความเห็นชอบ วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2538 ได้ประกาศพระราชบัญญัติในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา โดยนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2538 อันมีผลวิทยาลัยครูได้รับการยกฐานะเป็น “สถาบันราชภัฏ” ซึ่งเป็นสถาบัน อุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และได้ดำเนินงานมาจนกระทั่งวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงลงพระปรมาภิไธยตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 1 ตอนที่พิเศษ 23 ก เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2547 มีผลให้สถาบันราชภัฏทุกแห่งเปลี่ยนสภาพเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2547 สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจึงมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงตามที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติ

การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

โดยภาพรวม การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นไปตาม มาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 คือ

1. ในระดับมหาวิทยาลัย จัดทำเป็นกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการ เป็น
 - 1.1 สำนักงานอธิการบดี ศูนย์ หรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ
 - 1.2 คณะ วิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งทำหน้าที่จัดการศึกษา
 - 1.3 สถาบัน สำนัก หรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา
2. ในระดับสำนักงานอธิการบดี คณะ สำนัก และหน่วยงานที่เทียบเท่า จัดทำเป็นประกาศกระทรวง แบ่งส่วนราชการในแต่ละหน่วยงาน ดังนี้
 - 2.1 สำนักงานอธิการบดี แบ่งส่วนราชการเป็นกอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเทียบเท่ากอง
 - 2.2 คณะ วิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย แบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานคณบดี ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเทียบเท่ากอง
 - 2.3 สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ แบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานผู้อำนวยการ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเทียบเท่า
3. ในระดับกอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเทียบเท่ากอง จัดทำเป็นประกาศมหาวิทยาลัย แบ่งส่วนราชการเป็นงาน

ทั้งนี้ โครงสร้างของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงแสดงได้ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 โครงสร้างของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ที่มา : คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในครบรอบ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

การดำเนินงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

โดยภาพรวม การดำเนินงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นไปตามมาตรา 16 ถึงมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 คือ

1. มีสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย โดยมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดนโยบายและอนุมัติแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

1.2 ออกกฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และอาจมอบให้ส่วนราชการใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกกฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับสำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นเป็นเรื่อง ๆ ก็ได้

1.3 กำกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การเปิดสอนของมหาวิทยาลัย และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

1.4 อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิตอนุปริญญา และประกาศนียบัตร

1.5 พิจารณาการจัดตั้ง การรวมและการยุบเลิกสำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ วิทยาลัย สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการแบ่งส่วนราชการหรือหน่วยงานของส่วนราชการดังกล่าว

1.6 อนุมัติการรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัย หรือยกเลิกการสมทบ

1.7 พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

1.8 พิจารณาเรื่องเสนอเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ

1.9 แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ

1.10 แต่งตั้งและถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

1.11 อนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

1.12 ออกระเบียบและข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน การจัดหารายได้ และประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

1.13 พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามอบหมาย

1.14 แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

1.15 พิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยตามที่อธิการบดีหรือสภาวิชาการเสนอ และอาจมอบหมายให้อธิการบดีหรือสภาวิชาการปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยได้

1.16 ส่งเสริม สนับสนุน และแสวงหาวิธีการเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการปฏิบัติกรกิจร่วมกับสถาบันอื่น

1.17 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

2. มีสภาวิชาการ ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1 พิจารณาเสนอวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบายวิชาการและหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

2.2 พิจารณาเสนอดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยการสอน การประเมินผลการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษา

2.3 พิจารณาเสนอการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร

2.4 พิจารณาเสนอการจัดตั้ง ยุบรวม และการยุบเลิกคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการเสนอแบ่งส่วนราชการหรือส่วนงานของหน่วยงานดังกล่าว

2.5 พิจารณาเสนอการรับสถาบันวิชาการชั้นสูงหรือสถาบันวิจัยอื่น ๆ เข้าสมทบในมหาวิทยาลัย

2.6 พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์

2.7 พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ

2.8 แสวงหาวิธีการที่จะทำให้การศึกษา การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม การปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การพัฒนาท้องถิ่น การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้เจริญยิ่งขึ้น

2.9 เสนอแนะแนวทางการประสานงาน การระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยในความร่วมมือทางวิชาการ ประสานการใช้บุคลากร ทรัพยากร และความชำนาญร่วมกันในการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

- 2.10 พิจารณาให้ความเห็นต่อสภามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย
- 2.11 เสนอความเห็นเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย
- 2.12 ให้คำปรึกษาแก่อธิการบดีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยหรืออธิการบดีมอบหมาย
- 2.13 แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อกระทำการใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภาวิชาการ
3. มีสภาคณาจารย์และข้าราชการ ทำหน้าที่ต่อไปนี้
- 3.1 ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในกิจการของมหาวิทยาลัยและการพัฒนามหาวิทยาลัยต่ออธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัย
- 3.2 แสวงหาแนวทางร่วมกันเพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์และข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
- 3.3 พิจารณาคณะกรรมการของมหาวิทยาลัยและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัยมอบหมาย
- 3.4 เรียกประชุมคณาจารย์หรือข้าราชการเพื่อพิจารณากิจการของมหาวิทยาลัยและนำเสนอความคิดเห็นต่อสภามหาวิทยาลัย
4. มีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่ดังต่อไปนี้
- 4.1 ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย
- 4.2 เสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
- 4.3 ส่งเสริมให้มีทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีโอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัย อันเป็นการสนับสนุนความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
- 4.4 ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสัมพันธภาพและการเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับประชาชน
5. มีอธิการบดี เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดและรับผิดชอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัย โดยมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้
- 5.1 บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย
- 5.2 ควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย
- 5.3 จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย และปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

5.4 รักษาระเบียบวินัย จรรยาบรรณ และมารยาทแห่งวิชาชีพของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

5.5 เป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป

5.6 เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย

5.7 แต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดี รองผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการศูนย์ รองหัวหน้าส่วนราชการ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ และอาจารย์พิเศษ

5.8 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภาวิชาการ สภาคณาจารย์ และข้าราชการ รวมทั้งส่งเสริมกิจการนักศึกษา

5.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย หรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

6. มีรองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดี ทำหน้าที่และรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามที่อธิการบดีมอบหมาย

7. มีคณบดีหรือผู้อำนวยการ ในระดับคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบ

8. มีรองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการ ในระดับคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีหรือผู้อำนวยการมอบหมาย

9. มีผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยงาน ในระดับกอง หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากอง เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบ

10. มีรองผู้อำนวยการหรือรองหัวหน้าหน่วยงาน ในระดับกอง หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากอง ทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยงานมอบหมาย

11. มีหัวหน้างาน ในส่วนของกอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากอง เป็นผู้รับผิดชอบงาน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีหน่วยงานจัดการศึกษา 4 คณะ 1 วิทยาลัย และ 1 บัณฑิต คือ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย และบัณฑิตวิทยาลัย เปิดสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี 40 สาขาวิชา ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต) สาขาวิชาชีพครู และระดับปริญญาโท 8 สาขา ได้แก่ สาขาการบริหารการศึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สาขาการบริหารธุรกิจ สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และสาขามวยไทยศึกษา

สัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย



ภาพที่ 3 สัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยยังคงใช้รูปพระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ 9 อันเป็นตราที่ทรงใช้ประทับกำกับพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ในเอกสารสำคัญส่วนพระองค์และไม่เกี่ยวข้องกับราชการ แผ่นดินที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้เป็นตราประจำสถาบันราชภัฏ ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ซึ่งได้อธิบายความหมายไว้แล้วในหัวข้อดังกล่าว เป็นสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัยส่วนในที่มีข้อขยายความเพิ่มเติม ดังนี้

ตรามหาวิทยาลัย เป็นรูปวงรี 2 วง ล้อมตามพระราชลัญจกรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภายในวงรีด้านบนเป็นชื่อภาษาไทยของมหาวิทยาลัย ส่วนด้านล่างเป็นชื่อภาษาอังกฤษที่เขียนเป็นลักษณะเฉพาะ สีในตรามี 5 สี แต่ละสีมีความหมายดังนี้

- สีน้ำเงิน หมายถึง สถาบันพระมหากษัตริย์ผู้ให้กำเนิดและพระราชทานนามสถาบัน
- สีเขียว หมายถึง แหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย
- สีทอง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรืองทางปัญญา
- สีส้ม หมายถึง ความรุ่งเรืองก้าวหน้าไกลของศิลปวัฒนธรรมไทยท้องถิ่นที่ตั้งมหาวิทยาลัย
- สีขาว หมายถึง ความคิดอันบริสุทธิ์ของนักปราชญ์แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สีประจำมหาวิทยาลัย



คติพจน์ประจำมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมีคติพจน์ประจำมหาวิทยาลัยว่า “สุกมมิโก กิตติมาวหาติ” มีความหมายว่างานสุจริตมีเกียรติทั้งสิ้น

ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยใช้ต้นราชพฤกษ์หรือคูน ซึ่งมีชื่ออังกฤษว่า Golden shower และมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cassia fistula* เป็นต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย

ราชพฤกษ์หรือคูนเป็นไม้ดอกในตระกูล Fabaceae เป็นพืชพื้นเมืองของเอเชียใต้ ตั้งแต่ทางตอนใต้ของปากีสถานไปจนถึงอินเดีย พม่า และศรีลังกา ดอกราชพฤกษ์เป็นดอกไม้ประจำชาติไทย นิยมปลูกเป็นไม้ประดับในพื้นที่เขตร้อนและกึ่งเขตร้อน เจริญเติบโตได้ดีในที่โล่งแจ้ง

สามารถปลูกได้ทั้งดินร่วนซุย ดินร่วมในทราย ดินร่วมเหนียว ทนต่อความแห้งแล้งและดินเค็มได้ดี แต่ไม่ทนในอากาศหนาวจัด

ที่ดิน

มหาวิทยาลัยมีที่ดิน 3 แปลง รวมพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 416 ไร่ ดังนี้

1. ที่ตั้งเดิม เลขที่ 46 หมู่ 3 ถนนราชบุรี-จอมบึง ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 70150 เนื้อที่ 310 ไร่
2. ที่รับบริจาค ณ บ้านทุ่งกระถิน ตำบลด่านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 70150 เนื้อที่ 98 ไร่
3. ที่รับบริจาคและซื้อเพิ่มเติม ซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์บริการการศึกษาในเมืองของมหาวิทยาลัย ณ ตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000 เนื้อที่ 8 ไร่

การติดต่อสื่อสาร

ติดต่อมหาวิทยาลัย โทรศัพท์ 0 3226 1790-7 โทรสาร 0 3226 1078
www.mcro.ac.th

แผนกลยุทธ์พัฒนามหาวิทยาลัยระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2556-2560)

มหาวิทยาลัยกำหนดปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และประเด็นยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ปรัชญา (Philosophy)

สร้างคนให้มีคุณค่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปณิธาน (Determination)

1. มหาวิทยาลัยจะเกื้อกูลซึ่งกันและกันกับชุมชนเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่นำไปสู่วิถีชีวิตชุมชนซึ่งสัมพันธ์กับระบบนิเวศและหลักศาสนธรรม
2. มหาวิทยาลัยจะร่วมกับชุมชน ในการสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันแบบประชาสังคม
3. มหาวิทยาลัยจะสร้างความรู้ที่เป็นองค์รวมบนรากฐานของวัฒนธรรมชุมชนให้สอดคล้องระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติให้บังเกิดจิตวิญญาณของการแสวงหาและเผยแพร่ความรู้ บังเกิดมโนธรรมสำนึกที่ตระหนักในการเผชิญปัญหาอย่างรู้เท่าทันด้วยสันติวิธี
4. มหาวิทยาลัยจะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน มีทางเลือกอันหลากหลาย และเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน
5. มหาวิทยาลัยจะเป็นองค์กรประชาธิปไตย โดยการปฏิบัติอย่างเป็นระบบทั้งในการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน
6. มหาวิทยาลัยจะผลิตและพัฒนาวิชาชีพครูและวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ให้ได้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีลักษณะใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งาน มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศและมีจิตวิญญาณในวิชาชีพ สามารถสนองตอบต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

7. มหาวิทยาลัยจะเป็นผู้นำทางความคิดเพื่อสร้างความเข้าใจและความรอบรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาแบบยั่งยืนและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและดุลยภาพของระบบนิเวศในท้องถิ่น

8. มหาวิทยาลัยจะศึกษาวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามภารกิจของมหาวิทยาลัย

9. มหาวิทยาลัยจะจัดโครงสร้างและรูปแบบการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความสำคัญต่อความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ และให้มนุษย์มีศักยภาพสูงสุดในการสร้างสรรค์สรรพล้ำที่ดั่งงาม

วิสัยทัศน์

เป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์คุณค่าสู่สังคม และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ บนฐานของนวัตกรรม และภูมิปัญญาไทย

Be Top Quality University and Excellence based on Innovation, and Thai Wisdom

พันธกิจ (Mission)

พัฒนาคุณภาพผลงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกด้าน และดูแลคุณภาพชีวิตบุคลากรของมหาวิทยาลัยทุกคน : Develop the quality of work according to university's main duties and take good care of quality of life of all university's staff

เป้าประสงค์ (Goals)

1. ผ่านการประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก ทุกหน่วยงานในระดับ “ดีมาก” (University's external quality assurance is approved by all external quality assurance institutes at “the best level”)

2. ได้รับการจัดอันดับ 1 ใน 10 อันดับแรกของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ และอย่างน้อย 1 สาขาวิชาได้รับการจัดอันดับในระดับอาเซียน (University's ranking is in the first front line of 1 in 10 of all Rajabhats all over Thailand and at least 1 program is ranked by the ASEAN region.)

3. บุคลากรได้รับการพัฒนา และดูแลด้านสวัสดิภาพ สวัสดิการ ค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม (University's staff are developed and they are taken good care of safety, security and fair salary.)

4. ได้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ อย่างน้อย 10 สถาบัน (International Cooperation with at least 10 Educational institutes.)

อัตลักษณ์

“ใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งาน”

1. ใฝ่ดี หมายถึง มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ และมีความรักในเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

2. ใฝ่รู้ หมายถึง ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ตลอดเวลา
3. สู้งาน หมายถึง มีความขยัน อดทน

เอกลักษณ์

“เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาตะวันออกบนพื้นที่ภาคตะวันตก”

ภูมิปัญญาตะวันออก หมายถึง คุณแล น้ำ ป่า ระบบนิเวศน์ เศรษฐกิจพอเพียง โครงการตามแนวพระราชดำริ (สื่อน้ำเงิน) มหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) อยู่ร่วมกับธรรมชาติ มีความอบอุ่น (สีเขียว) ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์ชาติพันธุ์ (สีเหลือง): ตามแนวปรัชญาใน พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

เอกลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม คือ ครูพันธุ์ปึงและมวยไทยศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)

- ประเด็นที่ 1 จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (Quality Educational Management)
- ประเด็นที่ 2 วิจัยอย่างมีคุณภาพ (Quality Research)
- ประเด็นที่ 3 ให้บริการวิชาการอย่างมีคุณภาพ (Quality Academic Service)
- ประเด็นที่ 4 ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ (Quality Art and Culture)
- ประเด็นที่ 5 พัฒนาบุคลากร และสวัสดิการอย่างมีคุณภาพ (Quality Human Resources)
- ประเด็นที่ 6 จัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอย่างมีคุณภาพ (Quality Environment)
- ประเด็นที่ 7 เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน และนานาชาติอย่างมีคุณภาพ (Quality Preparing to ASEAN Community)
- ประเด็นที่ 8 พัฒนาเครือข่ายศิษย์เก่าและชุมชนสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพ (Quality Alumni)
- ประเด็นที่ 9 พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (Quality ICT)

แผนพันธกิจหลัก

1. แผนงานจัดการศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1
2. แผนงานวิจัย ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2
3. แผนงานบริการวิชาการ ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3
4. แผนงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4
5. แผนงานบริหารจัดการ ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5, 6, 7, 8 และ 9

นอกจากที่กล่าวมาทั้งหมด ในแต่ละปีการศึกษามหาวิทยาลัยยังได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามกระบวนการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาให้มีความสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ประกอบด้วย กรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพ

การศึกษาภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2553 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 โดยได้แต่งตั้ง คณะกรรมการประกันคุณภาพ และคณะทำงานประกันคุณภาพ รวมทั้งร่วมกันพัฒนาแนวทางการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในประจำปีการศึกษาให้สอดคล้องตามที่สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษากำหนด ทุกปีการศึกษาด้วย

การพัฒนาการผลิตบัณฑิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในปัจจุบัน

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้พยายามพัฒนาการผลิตบัณฑิตครูทั้งด้าน เนื้อหาและรูปแบบให้มีความหลากหลายกล่าวคือ

1. กระจายนักศึกษาครุศาสตร์แต่ละสาขาไปสังกัดคณะที่เกี่ยวข้อง ทำให้การผลิต บัณฑิตครูของมหาวิทยาลัยมีคณะต่าง ๆ รับผิดชอบ 4 คณะ ประกอบด้วย

1.1 คณะครุศาสตร์ให้รับผิดชอบนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย สาขา การประถมศึกษา สาขาภาษาอังกฤษ สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา และสาขาพลศึกษา

1.2 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้รับผิดชอบนักศึกษาสาขาคณิตศาสตร์

1.3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้รับผิดชอบนักศึกษาสาขาภาษาไทย และ สาขาดนตรีศึกษา

1.4 วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ให้รับผิดชอบนักศึกษาสาขา มวยไทยศึกษา

2. ดำเนินโครงการครูพันธุ์บึง

2.1 ในปี 2554 อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีนโยบายที่จะฟื้นฟู ความเป็นตัวตนของครูพันธุ์บึงในยุคสมัยที่ยังเป็นวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง เพื่อเป็นต้นแบบ ให้นักศึกษาสาขาวิชาวิชาชีพครูยุคปัจจุบันได้เรียนรู้ความเป็นจิตวิญญาณและการผลิตครูของวิทยาลัย หมู่บ้าน

2.2 คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้วางนโยบายโดยเน้นการนำ หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับนักศึกษาวิชาชีพครู มุ่งให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ชีวิตให้กับ นักศึกษาทั้งการเกษตรแบบพอเพียงและพึ่งตนเอง เช่น การเพาะเห็ด การอนุบาลกบ และการเลี้ยง ไส้เดือน สำหรับอุปโภคและบริโภค เน้นให้นำผลผลิตออกจำหน่ายเพื่อหารายได้และนำมาบริหารจัดการ ในโครงการด้านต่าง ๆ รวมทั้งเสริมความรู้ด้านช่างอุตสาหกรรม งานไม้ ช่างไฟฟ้าภายในอาคาร เทคโนโลยีการผลิต และเขียนแบบ เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ในอนาคต ควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการที่เน้นให้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ความเป็นครู ที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะนำความรู้ความสามารถออกไปร่วมพัฒนาท้องถิ่นทุรกันดารและรับใช้สังคม

2.3 คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในการประชุมครั้งที่ 6/2554 เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2554 มีมติเห็นชอบให้จัดหลักสูตรเสริมดังที่กล่าวให้กับนักศึกษา ที่รับเข้าโครงการ

2.4 มหาวิทยาลัยดำเนินการโดยมอบให้คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นผู้รับผิดชอบดูแลในลักษณะการนำร่องผลิตครูที่มีความรอบรู้ด้านวิชาการ ทักษะทางช่าง ทักษะในการใช้เทคโนโลยี และทักษะอื่นที่จำเป็นสำหรับครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.5 ในชั้นดำเนินการ ได้มีการรับสมัครนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตเพศชายที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 คน เข้าร่วมโครงการรุ่นแรก ในปีการศึกษา 2555 โดยนักศึกษาจะได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาเป็นรายเดือน ๆ ละ 2,000 บาท และได้รับการยกเว้นค่าเล่าเรียนตลอดหลักสูตร ปัจจุบันรุ่นนี้คงเหลืออยู่ 18 คน ส่วนรุ่นที่ 2 เปิดรับจำนวน 10 คน ปัจจุบันมีนักศึกษาเหลืออยู่ 8 คน รวมทั้งสองรุ่นจึงมีนักศึกษาในโครงการเหลืออยู่ 26 คน

2.6 นักศึกษาในโครงการนอกจากจะได้รับการฝึกฝนความรู้ที่นอกเหนือจากวิชาพื้นฐาน และวิชาเอกของแต่ละสาขา เช่น ฝึกอบรมเรื่องงานไม้ เรื่องไฟฟ้าในอาคาร เทคโนโลยีการผลิต และการเขียนแบบ ยังได้ส่งไปสอบยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานขั้นที่ 1 ที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 4 จังหวัดราชบุรี เป็นการเสริมให้กับนักศึกษา อย่างไรก็ตามเนื่องจากโครงการดังกล่าวได้รับจัดสรรงบประมาณค่อนข้างจำกัดต่อการบริหารจัดการภายในโครงการ จึงยังไม่สามารถดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

สรุปคุณสมบัติของนักศึกษาที่รับเข้าโครงการและหลักสูตรที่เสริมให้กับของนักศึกษาในโครงการครุพันธุ์บึง

คุณสมบัติของนักศึกษาที่รับเข้าโครงการ

1. เป็นนักศึกษาสาขาวิชาวิชาชีพครู (ค.บ.) และกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 ในปีการศึกษาที่รับเข้าโครงการ
2. มีผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นปีที่ 1 ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป
3. ต้องพักประจำในบ้านพักที่มหาวิทยาลัยจัดให้ตลอดระยะเวลาที่รับทุน และสามารถทำภารกิจประจำจากครูพี่เลี้ยงในโครงการครุพันธุ์บึงเพื่อหล่อหลอมจิตวิญญาณความเป็นครุพันธุ์บึง
4. มีความประพฤติเรียบร้อย สนใจ ตั้งใจเรียน และสามารถใช้เวลาในตอนเย็น และวันหยุด เพื่อรับการศึกษเพิ่มเติมตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
5. มีจิตอาสาและผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการประจำหลักสูตรหรือประธานสาขาวิชา

หลักสูตรเสริมให้กับนักศึกษาในโครงการ

ตารางที่ 1 หลักสูตรเสริมให้กับนักศึกษาในโครงการ

ปีการศึกษา	ภาคเรียน			หมายเหตุ
	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคฤดูร้อน	
2555 (ชั้นปีที่ 2)	-	1. เกษตรอินทรีย์ 2. การขยายพันธุ์ไม้	1. การเลี้ยงไก่พันธุ์ 2. การเลี้ยงหมูหลุม	
2556 (ชั้นปีที่ 3)	1. การประกอบชิ้นงานไม้ 2. การติดตั้ง Software	1. การทำเก้าอี้ไม้ 2. การซ่อมอุปกรณ์	1. ก่ออิฐ ฉาบปูน 2. การเขียนแบบแปลน	

ตารางที่ 1 หลักสูตรเสริมให้กับนักศึกษาในโครงการ (ต่อ)

ปี การศึกษา	ภาคเรียน			หมายเหตุ
	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคฤดูร้อน	
2557 (ชั้นปีที่ 4)	1. งานเชื่อมโลหะ 2. การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ ต่าง ๆ	1. งานเคลือบผิว 2. การเดินสายไฟฟ้า	1. การใช้ ICT 2. การผลิตสื่อ	
2558 (ชั้นปีที่ 5)	ออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ภาคเรียนที่ 1 และ 2			

3. คัดเลือกนักศึกษาครูศาสตร์เข้ารับทุนพระราชทานสำหรับเป็นครูสอนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษาที่สำนักงานโครงการกองทุนการศึกษาร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาเพื่อลดปัญหาความขาดแคลนครูผู้สอน โดยนักศึกษาที่ได้รับคัดเลือกจะได้รับทุนการศึกษาพระราชทาน และต้องกลับไปสอนในโรงเรียนที่ประสบปัญหาขาดแคลนครู ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานโครงการกองทุนการศึกษากำหนด คือ

3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาร่วมกันสำรวจและกำหนดจำนวนอัตราครูที่ขาดแคลนตามเกณฑ์ของสำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) พร้อมกำหนดสาขาวิชาที่จำเป็น แล้วร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาทำการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อรับทุนพระราชทาน โดยผลการดำเนินการดังกล่าวถือว่าเป็นข้อมูลสำคัญในการบริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดสรรอัตรากำลังรองรับสำหรับนักศึกษาผู้ได้รับทุนพระราชทาน ทั้งนี้ ผู้ขอรับทุนต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

3.1.1 เคยศึกษาอยู่ในโรงเรียนของโครงการกองทุน/หรือมีภูมิลำเนาถาวรอยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนในโครงการกองทุน

3.1.2 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.50

3.1.3 มีความประพฤติดี ดำรงตนอยู่ในความดี มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป

3.1.4 เป็นนักศึกษาปีที่ 4-5 ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยศึกษาในสาขาวิชาที่โรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอนตามกลุ่มเป้าหมายในข้อ 3.1 และต้องเป็นวุฒิการศึกษาที่ กคศ. รับรอง

3.1.5 มีความมุ่งมั่นตั้งใจจะเป็นครูให้กับโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ส่วนจำนวนนักศึกษาผู้สมควรได้รับทุนและสาขาวิชาจะเป็นไปตามการหารือร่วมกันระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาตามข้อ 3.1 และสำนักงานโครงการกองทุน ซึ่งในการคัดเลือกมีการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษามีข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์เพิ่มเติมอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการลดปัญหาความขาดแคลน/ความไม่ต่อเนื่องของครูผู้สอนได้

3.2 เงื่อนไขและข้อผูกพันในการรับทุน

3.2.1 สำนักงานโครงการกองทุนจะสนับสนุนทุนการศึกษาเป็นค่าครองชีพให้แก่ นักศึกษาผู้รับทุนโดยเบิกจ่ายให้แก่ นักศึกษา 1 ครั้งต่อ 1 ภาคการศึกษา เป็นเงินครั้งละ 12,000 บาท ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาอาจพิจารณายกเว้นค่าเล่าเรียน หรือมอบทุนอื่นใดเพิ่มเติมได้

3.2.2 ผู้ได้รับทุนต้องดำรงตนอยู่ในข้อประพฤติปฏิบัติตามข้อ 3.1.3 รวมทั้ง ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด หากผิดเงื่อนไขการรับทุนไม่ว่ากรณีใด ๆ จะเลิกและงดการให้ทุนทันทีโดยไม่สามารถเรียกร้องใดๆ ทั้งสิ้น

3.2.3 หลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ผู้รับทุนจะได้รับการพิจารณาเพื่อ คัดเลือกให้เป็นลูกจ้างชั่วคราวในตำแหน่งครูผู้สอนในโรงเรียนของโครงการกองทุนตามแนวปฏิบัติที่ สำนักงานโครงการกองทุนกำหนด

3.2.4 เมื่อได้รับการจ้างในตำแหน่งครูผู้สอน จะต้องปฏิบัติการสอนในโรงเรียน โครงการกองทุนแห่งนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกัน และหากสามารถบรรจุเป็นครูผู้ช่วยได้แล้ว ให้เริ่มนับเวลาและต้องปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนั้นใหม่อีกไม่น้อยกว่า 4 ปีติดต่อกัน

3.2.5 ในระหว่างปฏิบัติการสอนตามข้อ 3.2.4 หากถูกลงโทษไล่ออกหรือปลด ออกฐานประพฤติผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือฐานประพฤติชั่วหรือทุจริตต่อหน้าที่ราชการ จะต้องชดใช้ เงินให้แก่สำนักงานโครงการกองทุนเป็นจำนวนเท่ากับค่าจ้างรายเดือนคูณด้วยจำนวนเดือนที่ต้องสอน ที่เหลืออยู่จนกว่าจะสิ้นเวลาตามข้อดังกล่าว

3.3 เหตุระงับสิทธิของนักศึกษาผู้ได้รับทุน

3.3.1 เสียชีวิต

3.3.2 ลาออก หรือพ้นสภาพจากการเป็นนิสิต/นักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา

3.3.3 ผิดเงื่อนไข/ข้อผูกพันสำหรับผู้รับทุนตามข้อ 10.2 และข้อ 11

3.3.4 สละสิทธิโดยมีหนังสือยืนยันจากสถาบันอุดมศึกษามายังสำนักงาน โครงการกองทุน (สำนักงานโครงการกองทุนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคณะองคมนตรีทำเนียบ องคมนตรี พระราชอุทยานสราญรมย์ที่ 15 ว./2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557)

โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตารางที่ 2 ข้อมูลอัตราค่าจ้างครูที่ขาดแคลนตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด พร้อมกำหนดสาขาวิชา ที่จำเป็น

ที่	โรงเรียน	อัตราครูตามเกณฑ์ ก.ค.ศ.	สาขาวิชาที่จำเป็น
1	บ้านตะโกกลาง อำเภอสวนผึ้ง	-8	1. การศึกษาปฐมวัย 2. สังคมศึกษา 3. ศิลปะ - ดนตรีหรือนาฏศิลป์ 4. ภาษาอังกฤษ 5. คณิตศาสตร์
2	บ้านโป่งกระทิงบน อำเภอบ้านคา	พอดี	1. ภาษาอังกฤษ 2. คณิตศาสตร์

ตารางที่ 2 ข้อมูลอัตราค่าเล่าเรียนที่ขาดแคลนตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด พร้อมกำหนดสาขาวิชาที่จำเป็น (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อัตราครุตามเกณฑ์ ก.ค.ศ.	สาขาวิชาที่จำเป็น
3	รุจิรพัฒน์ อำเภอสวนผึ้ง	-4	1. คณิตศาสตร์ 2. วิทยาศาสตร์ 3. ภาษาไทย 4. ภาษาอังกฤษ 5. การศึกษาปฐมวัย

การวิจัยอนาคตและเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research)

ความเป็นมาของการศึกษาเกี่ยวกับอนาคต

ปัจจุบัน การวิจัยหรือศึกษาเพื่อการพยากรณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กำลังได้รับความสนใจอย่างมาก การศึกษาอนาคตต่างๆ เหล่านี้ จะได้รับความเชื่อถือจากวิธีการที่นำมาใช้ในการศึกษา หากว่าเป็นการศึกษาในเชิงวิทยาศาสตร์ที่มีการแสวงหาความรู้ที่มีระเบียบแบบแผนการศึกษานั้น ๆ ก็จะได้รับ ความเชื่อถือมากตามไปด้วย คำว่า “อนาคต” (นาตยา ปิลันธนานนท์)¹⁶ หมายถึง ระยะเวลาที่ยังมาไม่ถึงหรืออนาคตที่ยังไม่ปรากฏอยู่ ยิ่งไปกว่านั้นอนาคตจะไม่ปรากฏอยู่แม้ในอนาคตเพราะว่าอนาคต ที่กล่าวนั้นจะปรากฏต่อเมื่อกลายเป็นปัจจุบันไปแล้ว แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์ปุถุชนทั้งหลายต่างก็ล้วนแต่มีความต้องการที่จะมีโอกาสได้ล่วงรู้อนาคตที่กำลังจะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า ดังนั้น จึงทำให้เกิดแนวความคิดที่จะศึกษาอนาคตเกิดขึ้น

การศึกษาเกี่ยวกับอนาคต จากเดิมดูเหมือนหนึ่งว่าจะเป็นเรื่องที่ห่างไกลจากความเป็นศาสตร์หรือการมีหลักวิชาการรองรับ แต่เมื่อมีการพิจารณาว่าการดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม ในปัจจุบันบุคคลย่อมดำเนินอยู่บนบริบทของความรู้และประสบการณ์ในอดีต และเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ในอนาคตทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้อนาคตจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสิ่งกำหนดปัจจุบัน แนวคิดของการศึกษาอนาคตจึงได้แพร่หลายเพราะจากการพิจารณาสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จะทำให้บุคคลได้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ณ ปัจจุบันและช่วยให้การวางแผนงาน กิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ สอดคล้องกับสภาพการณ์ในอนาคตมากยิ่งขึ้น

การศึกษาในเรื่องของอนาคตโดยใช้การวิจัยเข้ามาช่วย ที่เรียกว่า การวิจัยอนาคต ซึ่งพรชูลี อาชวอำรุง¹⁷ ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันผู้คนตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยอนาคต เพื่อป้องกันปัญหา เพื่อการวางแผนที่เป็นไปได้และเหมาะสมและเพื่อประเมินและพัฒนาสถาบันต่าง ๆ ให้

¹⁶นาตยา ปิลันธนานนท์, อนาคตศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: พีระพัฒนา, 2526), 15.

¹⁷พรชูลี อาชวอำรุง, กลวิธีวิจัยอนาคต กระบวนการอนาคตปริทัศน์ (กรุงเทพฯ: วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 2537), 55.

เข้ากับบริบทของอนาคต การวิจัยอนาคตเป็นเทคนิคการวิจัยที่นิยมใช้กันแพร่หลาย สำหรับ การศึกษาวิจัยเพื่อวางแผนเชิงรุกหรือการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ในอนาคต

วิโรจน์ สารรัตนะ¹⁸ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการศึกษาอนาคตว่า เนื่องจากการวางแผนเป็น เรื่องเกี่ยวกับการกำหนดสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นและสิ่งที่จำทำในอนาคต ดังนั้นผู้บริหารควรมี คุณลักษณะของการมุ่งอนาคต มุ่งการเปลี่ยนแปลงและมุ่งให้เกิดสิ่งใหม่ๆเพื่อการพัฒนาให้ดีกว่าที่ เป็นอยู่ การศึกษาอนาคตมีพื้นฐานอยู่ว่า อนาคตไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้อย่างถูกต้องแน่นอนเป็น เพียงความเป็นไปได้หรือความน่าจะเป็นเท่านั้น ดังนั้น จึงต้องศึกษาอย่างรอบคอบและศึกษาถึง ทางเลือกที่น่าจะเกิดขึ้นหลายๆทางเลือกโดยการมองไปข้างหน้าอย่างเป็นสหวิทยาการ คำนึงถึง เป้าหมายที่พึงปรารถนาเป็นหลัก

ความหมายของการวิจัยเชิงอนาคต

อนาคตศึกษาเป็นคำที่แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Futures Studies ซึ่งหมายถึง วิชา หรือสาขาวิชา (Field/Program of Study) ที่ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาอนาคต ตลอดจนระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาแนวโน้มและทางเลือกต่าง ๆ ที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต อนาคตศึกษาจะประกอบไปด้วยเนื้อหาอย่างน้อย 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่เป็นแนวคิด (Perspectives) และทฤษฎี (Theories) ซึ่งอาจใช้คำรวมว่าอนาคตนิยม (Futurism) และส่วนที่เป็น ระเบียบวิธี (Methodologies) ซึ่งอาจเรียกว่า การวิจัยอนาคต (Futures Research)

จุมพล พูลภัทรชีวิน¹⁹ ได้นำเสนอความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ความหมาย และ ความสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยอนาคต สำหรับผู้สนใจการวิจัยอนาคตและอนาคตนิยมโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

คำว่า การวิจัยอนาคต มาจากภาษาอังกฤษว่า (Futures Research) ซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะ (Technical Term) ที่สื่อถึงแนวคิด วิธีการ กระบวนการและระเบียบวิธีที่ใช้ในการสำรวจ ศึกษา แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา ทั้งแนวโน้มที่พึงประสงค์และไม่ พึงประสงค์จึงมีตัว “S” ต่อท้ายคำว่า Futures เพื่อสะท้อนความคิดว่าเรื่องของอนาคตนั้นมีความ เป็นไปได้ในหลายทิศทาง จึงต้องสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้เหล่านั้นให้มากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ ผู้ที่ทำการศึกษาอนาคตอย่างเป็นระบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ เรียกว่านักวิจัยอนาคต ส่วนนักคิดและนักทฤษฎีเกี่ยวกับอนาคตเรียกว่า นักอนาคตนิยม คำรวมที่ใช้ เรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ คือ นักอนาคต

เทียนฉาย กิระนันท์²⁰ ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยเชิงอนาคตเป็นงานวิจัยที่จำเป็น อย่างยิ่งในการวางแผนและกำหนดนโยบายตลอดจนแนวทางการดำเนินงานในอนาคตโดยมี จุดมุ่งหมายที่จะทำการทำนาย เหตุการณ์ คาดคะเนหรือพยากรณ์เหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

¹⁸วิโรจน์ สารรัตนะ, ผู้บริหารโรงเรียน สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหาร ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์, 2553), 4.

¹⁹จุมพล พูลภัทรชีวิน, การวิจัยอนาคต (กรุงเทพฯ: วารสารสมาคมการวิจัย, 2551), 10.

²⁰เทียนฉาย กิระนันท์, สังคมศาสตร์วิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2537), 20.

ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งนี้จะต้องอิงพื้นฐานข้อมูลและข้อค้นพบที่จะได้จากการวิจัยเพื่อค้นหาและอาจจะต้องอิงกับข้อมูลในระยะเวลาหนึ่งที่ผ่านมาในอดีตด้วยเพื่อที่จะสามารถวาดภาพพิจารณาถึงแนวโน้มที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆในอนาคต

พนารัตน์ วิศวะเทพนิมิต²¹ ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยเชิงอนาคตเป็นวิธีการศึกษาอย่างหนึ่ง เป็นระบบเพื่อทำนาย คาดการณ์หรือพยากรณ์แนวโน้มเหตุการณ์หรือภาพของเรื่องหนึ่ง ในอนาคตของประชากรหรือสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยอิงพื้นฐานข้อมูลจากอดีต ปัจจุบันไปสู่อนาคต จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงอนาคต เป็นการศึกษาแนวโน้มของภาพเหตุการณ์ ภาพใดภาพหนึ่งในอนาคตโดยมีการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลจากอดีต ปัจจุบัน ไปสู่อนาคต

จรง สุขเกษม²² ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับวิจัยอนาคต ในแง่การวิจัยเพื่อพยากรณ์ว่าการเข้าใจธรรมชาติหรือมีข้อเท็จจริงของธรรมชาติทำให้มนุษย์สามารถกะลวงหน้าได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในสภาพอย่างหนึ่ง ต่อไปจะเป็นอย่างไร หรือหากทำอย่างหนึ่งจะเกิดผลอย่างไรตามมา จะเห็นได้ว่ามีมิติของเวลาเข้ามาด้วย การเข้าใจความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ การพยากรณ์ในบางกรณีแต่ส่วนใหญ่แล้วการเข้าใจถึงแนวโน้มที่เกิดขึ้นในอดีต ทำให้สามารถคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตได้

นงลักษณ์ วิรัชชัย²³ ให้ทัศนะถึง การวิจัยอนาคต (Futures Research) ว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อการบรรยายทางอนาคตที่เป็นไปได้แบบต่างๆ เพื่อประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันและบ่งชี้ผลกระทบที่เป็นไปได้ในแต่ละทางเลือกเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตและเพื่อวางแผนอนาคตไปในทางที่พึงประสงค์ การวิจัยอนาคตที่ใช้กันในปัจจุบันมีแบบแผนการวิจัยที่แตกต่างไปจากเดิม เนื่องจากการประยุกต์เทคนิควิธีการวิจัยแบบอื่นๆมาใช้ร่วมกันกับวิจัยอนาคต

สรุปได้ว่า การวิจัยอนาคตเป็นระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอนาคตโดยใช้วิธีการวิทยาศาสตร์และมีกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การพยากรณ์ และการตัดสินใจ เพื่อศึกษาเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันเนื่องมาจากการตัดสินใจหรือนโยบายในปัจจุบันเพื่อที่จะนำผลที่ได้มาวางแผนระยะยาว

พัฒนาการของการวิจัยอนาคต

กฤษดา กรุดทอง²⁴ ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการวิจัยอนาคตไว้ว่าเริ่มมีมาตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1907 โดย ดี ซี กิลฟิลแลม (D.C. Gilfillam) ได้เสนอวิธีการศึกษาอนาคตขึ้นเป็นบุคคลแรกและต่อมาในปี ค.ศ. 1930 รัฐบาลอเมริกาได้สนับสนุนการวิจัยด้านนี้ จนกระทั่งปี ค.ศ. 1944 โอ เค เฟรชเทียม

²¹พนารัตน์ วิศวะเทพนิมิต, “สมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ ใน พ.ศ. 2544 ถึง 2549,” (วิทยานิพนธ์ พย.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), บทคัดย่อ.

²²จรง สุขเกษม, “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2550), บทคัดย่อ.

²³นงลักษณ์ วิรัชชัย, “วิธีวิทยาขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ,” ใน **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย** (กรกฎาคม-ธันวาคม, 2538): 40.

²⁴กฤษดา กรุดทอง, “การวิจัยเชิงอนาคต,” **วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา ฉบับที่ 3** (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2530), 21.

(O.K. Flechtheim) ได้เริ่มใช้คำว่า ฟิวเจอร์โรโลยี (Futurology) ในราวทศวรรษ 1960 การวิจัยอนาคตเริ่มมีรูปแบบวิธีการที่ชัดเจนมากขึ้น วิธีการวิจัยอนาคตได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผน ถือได้ว่าเป็นเทคนิคหนึ่งของการวางแผน ผนวกเข้ากับการวิจัยนโยบาย (Policy Research) ซึ่งได้รับการพัฒนาพร้อมกันในระยะเวลาดังกล่าว ในสหรัฐอเมริกาบริษัท แรนด์ โคออร์ปเปอเรชั่น (Rand Cooperation) ได้วางพื้นฐานการวิจัยด้านนี้อย่างมั่นคงร่วมกับ เอสซีดี (SCD: System Development Cooperation) และสถาบันฮัดสัน (Hudson Institute) เพื่อดำเนินการวิจัยอนาคตแก่กองทัพอากาศสหรัฐ ในปี ค.ศ. 1960 นิโคลัส เรสเซอร์ (Nicholas Rescher) และโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) ได้พัฒนาเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) มาใช้ศึกษาอนาคต

ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 โอลาฟเฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และเจมส์ กอร์ดอน (Jame Gordon) ในนามบริษัทแรนด์ ได้ทำการวิจัย Long-Range Forecasting Study เพื่อทำนายเหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ 103 โครงการ เช่น การลงดวงจันทร์ การเปลี่ยนหัวใจมนุษย์ การติดต่อทางจิต และการวิศกรรมพันธุ เป็นต้น ในทศวรรษนี้ถือว่า การวิจัยอนาคต ได้รับการยอมรับเป็นที่เชื่อถือกันทั่วไป

หลังจากปี ค.ศ. 1967 เป็นต้นมา การวิจัยอนาคต ได้แพร่หลายเข้าไปในยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี ในปารีส เบอร์ตรัง เดอ ยองเวนเนล (Bertrand De Jonvenel) ได้จัดตั้งสโมสรแห่งโรมขึ้น (Club of Rome) ผลงานสำคัญของคณะนักวิจัยอนาคตกลุ่มนี้ คือ ในปี ค.ศ. 1972 ได้เสนอ ชีตจำกัดความเจริญ (The Limit of Growth) ซึ่งสร้างภาพอนาคตในปี ค.ศ. 2000 ด้วยการฉายภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร ทรัพยากร การผลิตอาหารและมลภาวะ และในปี ค.ศ. 1974 ได้เสนอ มนุษยชาติ ณ จุดหันเห (Mankind at The Turning Point) กล่าวถึงทางเลือกและทางแก้ไขปัญหาจากความเจริญของมนุษยชาติ ในช่วงระยะเวลา ค.ศ. 1960-1969 การวิจัยอนาคตได้พัฒนาก้าวหน้ามาก มีระเบียบวิธีการ (Methodology) เฉพาะของตนเอง นับตั้งแต่นั้นมาการวิจัยอนาคตได้เข้าไปมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และวางแผนขององค์การธุรกิจต่าง ๆ การวิจัยด้านนี้เป็นที่สนใจกันอย่างแพร่หลายทั้งกับหน่วยงานราชการ บริษัท และบุคคล ซึ่งบทบาทหน้าที่สำคัญที่สุดของการวิจัยอนาคตหรือการศึกษาอนาคตก็คือ การช่วยให้เราเข้าใจความเป็นไปได้ของสิ่งต่าง ๆ ในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้เราตัดสินใจเรื่องต่างๆในปัจจุบันได้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพราะข้อมูลจากการศึกษาอนาคตจะช่วยให้เราจัดการกับความไม่แน่นอน (Uncertainty) ด้วยการสร้างความกระจ่างในสิ่งที่เรารู้แล้ว และสิ่งที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นมากที่สุดในอนาคต

การพัฒนาวิธีการวิจัยเชิงอนาคต

กฤษดา กรุดทอง²⁵ ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของการวิจัยอนาคตแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ คือ

²⁵ กฤษดา กรุดทอง, “การวิจัยเชิงอนาคต,” วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา ฉบับที่ 3 (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2530), 11.

ระยะที่ 1 (Phase-I Classical Linear Projection: 1960-1970) ในช่วง 10 ปีแรก การวิจัยอนาคตใช้วิธีการฉายภาพแบบการพยากรณ์เชิงเส้นตรง วิธีการนี้ใช้ได้กับการพยากรณ์ บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ น้อยตัว การวิจัยอนาคตสามารถพยากรณ์ได้โดยใช้ข้อมูล เดิมในระยะที่ผ่านมา เช่น จากจำนวนนักเรียนในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมาที่กำลังเพิ่มขึ้น หรือสามารถ พยากรณ์ได้จากตัวชี้วัดบางตัว เช่น อัตราการเกิด เป็นต้น

ระยะที่ 2 (Phase-II Multiple Alternative Future: 1965-1967) ในช่วงระยะเวลา 2 ปี รูปแบบการวิจัยอนาคตแบบใหม่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ควบคู่กันไปกับวิธีการแบบเดิมซึ่งมี ข้อมูลจำกัดอยู่มาก การวิจัยอนาคตแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้มีหลักสำคัญ คือ อนาคตที่อาจเป็นไปได้ นั้นมีหลายแนวทาง การวิจัยอนาคตพยายามใช้ข้อมูลที่มีการสร้างทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุดและ เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ภายใต้ทรัพยากร เวลา งบประมาณที่มีเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

ระยะที่ 3 (Phase-III Cross-Impact Future (1972->) ในช่วงระยะเวลา 10 ปี การวิจัย อนาคตได้ขยายแนวความคิดออกไปศึกษาผลกระทบของความรู้เกี่ยวกับอนาคตจากวิทยาการ ทุกแขนง การนำผลกระทบจากทุกองค์ประกอบมาพิจารณาาร่วมกัน จะช่วยให้การสร้างภาพอนาคต มีความสมบูรณ์มากขึ้น

กฤษดา กรุดทอง ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยเชิงอนาคตมีขอบเขตของการวิจัยโดยแบ่งตาม ระยะเวลาซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระยะ ประกอบด้วย

1. Near Term Future อนาคตภายใน 1 ปี นับจากปัจจุบัน
2. Short Range Future อนาคตระหว่าง 1-5 ปี นับจากปัจจุบัน
3. Middle Range Future อนาคตระหว่าง 5-20 ปี นับจากปัจจุบัน
4. Long Range Future อนาคตระหว่าง 20-50 ปี นับจากปัจจุบัน
5. Far Future อนาคตตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป นับจากปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าการกำหนดระยะเวลาในการวิจัยแบ่งออกเป็นหลายระยะด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความสนใจและเป้าหมายในการวิจัย

การเปรียบเทียบความเชื่อและวิธีการเกี่ยวกับอนาคต

จุมพล พูลภัทรชีวิน²⁶ การศึกษา การคาดการณ์ หรือการทำนายอนาคตของนัก อนาคต จะแตกต่างกันไปจากการทำนายของหมอดูโดยทั่ว ๆ ไป ถึงแม้ว่าคนทั้งสองกลุ่มจะทำนายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ อนาคตเหมือนกันแต่ความเชื่อและวิธีการของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

²⁶จุมพล พูลภัทรชีวิน, “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR,” เอกสารประกอบการ อบรมสัมมนาวิชาการเรื่องการวิจัยอนาคต (ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552), 30.

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อและวิธีการของทั้งสองกลุ่ม

นักอนาคต	หมอดู
1. เชื่อว่าอนาคตเป็นสิ่งที่ศึกษาและควบคุมได้และเปลี่ยนแปลงไปตามการตัดสินใจ และการกระทำของมนุษย์ มนุษย์ เป็นทั้งผู้สร้างและผู้ทำลายมนุษย์เป็นผู้กำหนด และให้ความหมายแก่สรรพสิ่ง	1. อนาคตเป็นไปตามโชคชะตาราศี ดวงดาวหรือพรหมลิขิตนั่นคือ เชื่อว่ามีผู้อื่น หรือสิ่งอื่นเป็นผู้กำหนดไว้แล้ว
2. ใช้วิธีการศึกษา วิจัยและการคาดการณ์อย่างเป็นระบบ ในการศึกษาความเป็นไปได้ของอนาคตในรูปแบบต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา หรือเจ้าของวัฒนธรรม	2. ใช้ไฟ ลายมือ วันเดือนปีเกิด ดูโหงวเฮ้ง ในการทำนายอนาคต ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ หมอดู
3. เน้นการศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ของมนุษย์ สังคม หน่วยงาน โดยส่วนรวมในช่วงระยะเวลาที่กำหนดในอนาคต เช่น ในช่วง 20 ปีข้างหน้า	3. เน้นอนาคตของแต่ละบุคคลเป็นส่วนใหญ่เช่น นาย ก. จะพบเนื้อคู่เมื่อไหร่เป็นคนอย่างไร เป็นต้น
4. ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้คาดการณ์แนวโน้ม	4. หมอดูเป็นผู้ให้คำทำนาย

จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงอนาคต

เท็กซ์เตอร์ (Textor)²⁷ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตไว้ดังนี้

1. บรรยายทางเลือกในอนาคตที่เป็นไปได้หรือเกิดขึ้นได้สำหรับประชาชนกลุ่มหนึ่ง
2. กำหนดระดับความรู้เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้
3. จำแนกผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
4. เป็นสัญญาณเตือนว่าอนาคตที่ไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้น
5. เข้าใจถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง

กฤษดา กรุดทอง²⁸ ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต สรุปได้

ดังนี้

1. การวิจัยอนาคตมุ่งเพื่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายและการวางแผน
2. การวิจัยอนาคตมุ่งชี้ถึงทางเลือกที่เป็นไปได้หลายวิธีมิใช่วิธีหนึ่งวิธีเดียว
3. การวิจัยอนาคตมุ่งมองอนาคตทั้งในด้านดี (Utopia) และในด้านเลว (Dystopia)
4. การวิจัยอนาคตมุ่งพัฒนา “อนาคตที่ควรจะเป็น” (Probabilistic Future) ขึ้น

²⁷Textor, Robert B., “The Ethnographic Futures Research Method: An Application to Thailand,” *Futures* 27, 4 (1995): 461-471.

²⁸กฤษดา กรุดทอง, “การวิจัยเชิงอนาคต,” *วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา ฉบับที่ 3* (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2530), 40.

โคเวน (Cowan)²⁹ ระบุว่า ในการศึกษาอนาคตเราใช้เครื่องมือเพื่อทำหน้าที่ต่อไปนี้

1. หาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Soliciting Expert Opinion) เพื่อให้ได้แนวคิดหรือการตัดสินใจจากคนนอกกลุ่มแกนกลาง
2. สร้างแนวคิด (Generating Ideas) จินตนาการมีความหลากหลาย
3. หาข้อสรุป (Developing Consensus) หรือความเห็นร่วมของกลุ่ม
4. วิเคราะห์ (Analyzing) อธิบายโครงสร้างหน้าที่และความสัมพันธ์ในระบบ
5. ตรวจสอบ (Scanning) ค้นหาแนวโน้มและการพัฒนาใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่ออนาคตของระบบ
6. ฉายภาพข้างหน้า (Projection) คาดการณ์จากปัจจุบันไปสู่อนาคต
7. ตัดสินใจ (Making Judgment) และให้นำผลที่ตามเพิ่มศักยภาพ (Empowering) ให้กำลังใจช่วยประชาชนวาดภาพของเขา

กล่าวโดยสรุป จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตก็คือเพื่อศึกษาเหตุการณ์ที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตและเพื่อเตือนว่าอนาคตที่ไม่พึงปรารถนาอาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งทำให้เข้าใจถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะได้เตรียมตัวหรือกำหนดเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่อนาคตที่ต้องการ

รูปแบบหรือเทคนิคของการวิจัยเชิงอนาคต

การวิจัยเชิงอนาคตมีรูปแบบหรือเทคนิควิธีหลายวิธีแต่ผู้รู้หลายๆ ท่านระบุไว้ตรงกันว่า มีเทคนิควิธีที่เป็นที่รู้จักและนิยมใช้ในการทำวิจัยอยู่ 7 วิธี ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) หรือการสำรวจแนวโน้ม (Trend Extrapolation)

การวิเคราะห์แนวโน้มเป็นวิธีการที่นิยมนำมาใช้ในการวิจัยอนาคตวิธีการนี้ประกอบด้วยเทคนิคย่อยหลายเทคนิคซึ่งส่วนใหญ่จะต้องอาศัยข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Data) เทคนิคหนึ่งที่มีจะมีการนำมาใช้คือการกำหนดจุดของแนวโน้ม (Spotting Trend) ในเรื่องต่าง ๆ และเริ่มสืบสอบข้อมูลย้อนกลับไปในอดีต ตัวอย่างเช่น หากผู้วิจัยสังเกตพบว่า คนในสังคมมักจะรอให้ตนเองมีอายุประมาณ 30 ปี จึงจะมีบุตรผู้วิจัยก็จะกำหนดจุดสังเกตไว้ที่ประเด็นนี้โดยกำหนดว่าประชากรกำลังจะเลื่อนเวลาการมีบุตรออกไปเรื่อยๆ เมื่อผู้วิจัยกำหนดจุดอันเป็นประเด็นศึกษาแล้ว ผู้วิจัยก็จะรวบรวมข้อมูลโดยย้อนกลับไปตรวจสอบข้อมูลในอดีต ซึ่งได้แก่ค่าเฉลี่ยอายุของหญิงที่มีบุตรคนแรกในปีต่าง ๆ ย้อนกลับไปเรื่อย ๆ การสำรวจข้อมูลด้วยการพิจารณาข้อมูลย้อนจะทำให้ผู้วิจัยมองเห็นแบบแผนของอายุซึ่งมีลักษณะเป็นแนวโน้มลักษณะใดลักษณะหนึ่ง และจากแบบแผนแนวโน้มที่ได้ ผู้วิจัยก็จะสามารถใช้ทำนายแนวโน้มการมีบุตรของประชากรในอนาคตได้ อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์แนวโน้มจะมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น นักวิจัยไม่เพียงแต่จะต้องสำรวจแบบแผนของแนวโน้มที่เกิดขึ้นเท่านั้นแต่จะต้องสามารถบอกได้ด้วยว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดแนวโน้มเช่นนั้นคืออะไรคือสิ่งที่มีผลกระทบต่อแนวโน้มนั้น การวิเคราะห์สาเหตุจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์

²⁹Cowan, W.E. *Assessing Employer-employee Satisfaction whit Training at Canadian Valley Area* (Canada: Oklahoman University, 2002), 102.

แนวโน้มมากกว่าการใช้ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียวทั้งนี้การวิเคราะห์แนวโน้มตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตย่อมเคยเกิดขึ้นแล้วในอดีตอดีตจึงเป็นเครื่องทำนายอนาคตที่มีประสิทธิภาพ

2. วิธีเดลฟาย (Delphi Forecasting)

เดลฟาย เป็นเทคนิคที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งในการพยากรณ์ทางด้านธุรกิจการเมือง เศรษฐกิจและการศึกษา เช่น การวิจัยแนวโน้มของการพัฒนาและการผลิตครู แนวโน้มของหลักสูตรและการสอน เป็นต้น หลักการสำคัญของเทคนิคเดลฟาย ก็คือ การรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ โดยมีให้มีการพบกัน ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเป็นอิสระ และสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้เต็มที่ทั้งยังมีการเก็บข้อมูลมีหลายรอบทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้มีโอกาสไตร่ตรองความคิดเห็นของตนเองเทียบกับผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้

2.1 ลักษณะสำคัญของเทคนิคเดลฟาย

2.1.1 เป็นเทคนิคที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง คำตอบ หรือข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจึงค่อนข้างมีความถูกต้องและความเที่ยงตรงสูง เนื่องจากผู้เชียวชาญนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา

2.1.2 เป็นเทคนิคที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ร่วมในการวิจัยจะไม่ทราบว่าผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ เป็นใคร ด้วยเหตุนี้ ในการแสดงความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่โดยไม่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของผู้อื่น ด้วยเหตุนี้จึงถือว่าเป็นการขจัดอิทธิพลของกลุ่มที่อาจส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2.1.3 ข้อมูลที่ได้จากเทคนิคเดลฟายจะมาจากการสอบถามหรือการใช้รูปแบบอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องมาพบกันโดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ความเห็นที่ถูกต้องเชื่อถือได้จึงต้องมีการใช้แบบสอบถามหลาย ๆ รอบ ซึ่งโดยทั่วไปแบบสอบถามในรอบที่ 1 มักเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและในรอบต่อ ๆ ไป จะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.1.4 การตอบคำถามของผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีการกลั่นกรองหลายรอบ ผู้วิจัยจะแสดงความคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในคำตอบแต่ละข้อของแบบสอบถามครั้งก่อน โดยแสดงในรูปสถิติคือค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาว่าจะคงคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงใหม่

2.1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเทคนิคเดลฟายจะเป็นสถิติเบื้องต้น คือ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median) ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวัดการกระจายของข้อมูล คือ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

2.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยของเทคนิคเดลฟาย

2.2.1 กำหนดปัญหาที่จะศึกษาปัญหาที่จะวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายควรเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน และสามารถวิจัยปัญหาได้จากการให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เป็นผู้ตัดสินใจซึ่งประเด็นปัญหาควรจะนำไปสู่การวางแผนนโยบายหรือ การคาดการณ์ในอนาคต

2.2.2 การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากเนื่องจากลักษณะเฉพาะของการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย คือ การอาศัยข้อคิดเห็นจากการตอบของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยจะน่าเชื่อถือหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกมานั้นสามารถให้ข้อมูลที่มีประโยชน์มากเพียงใด ดังนั้น สิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ และวิธีการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

2.2.3 การทำแบบสอบถาม ในกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 รอบ ดังนี้

การสร้างแบบสอบถาม รอบที่ 1 การทำแบบสอบถามฉบับแรก โดยทั่วไปแบบสอบถามฉบับแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและเป็นการถามแบบกว้าง ๆ ให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่จะวิจัยนั้นเพื่อระดมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์คำตอบแบบสอบถามรอบแรก ผู้วิจัยจะต้องรวบรวมความคิดเห็นและวิเคราะห์โดยละเอียดและนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นโดยตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออกเพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามในรอบต่อไป

การสร้างแบบสอบถาม รอบที่ 2 ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่วิเคราะห์ได้จากรอบแรกมาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละข้อ รวมทั้งเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของแต่ละข้อลงในช่องว่างที่เว้นไว้ตอนท้ายประโยค หรือควรการแก้ไขสำนวนผู้เชี่ยวชาญสามารถให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้แล้วส่งแบบสอบถามคืนมายังผู้วิจัย การวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถาม รอบที่ 2 โดยการนำคำตอบแต่ละข้อมาหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

การวิเคราะห์แบบสอบถาม รอบที่ 3 ผู้วิจัยจะนำคำตอบแต่ละข้อจากการวิเคราะห์ รอบที่ 2 โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ กล่าวคือ ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบแสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกัน ซึ่งถ้าผู้วิจัยได้ข้อมูลเพียงพอก็อาจสรุปผลการวิจัยได้รอบนี้เลย แต่ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์กว้างยังคงมีค่ากว้างมาก แสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยก็อาจสร้างแบบสอบถามใหม่เป็นแบบสอบถาม รอบที่ 3 โดยมีข้อความเดียวกันกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐานค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ ได้ ตอบในแบบสอบถาม รอบที่ 2 ลงไปแล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นได้ ยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่

การวิเคราะห์แบบสอบถาม รอบที่ 4 ทำตามขั้นตอนหรือวิธีการเดียวกันกับรอบที่ 3 ถ้าผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ปรากฏคำตอบที่ได้มีความสอดคล้องกัน นั่นคือ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบก็ยุติกระบวนการวิจัยได้ แต่ถ้าคำตอบทั้งหมดยังมีความต่างก็สร้างแบบสอบถามใหม่เป็นแบบสอบถาม รอบที่ 4 โดยมีข้อความเดียวกันกับแบบสอบถาม รอบที่ 3 ด้วยวิธีการเดิมอีกครั้งหนึ่งซึ่งโดยทั่วไปแล้วการวิจัยเดลฟาย ส่วนใหญ่สามารถได้ข้อสรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม รอบที่ 3 และหากดำเนินการวิจัย รอบที่ 4 ก็จะได้ข้อสรุปใกล้เคียงกับรอบที่ 3

2.3 ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

2.3.1 ไม่เปิดเผยชื่อของผู้ตอบ ทำให้ผู้ตอบมีอิสรภาพทางความคิดสามารถให้ความเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก ซึ่งอาจสูงเป็นร้อยเป็นพันได้

2.3.2 ใช้วิธีการทางสถิติเพื่อประมวลผล เป็นการลดอคติ (Bias) ทำให้ได้ข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ

2.3.3 เหมาะสำหรับคำถามยาก ๆ มีหลายมิติ และต้องประเมินทั้งข้อเท็จจริง ทางวิทยาศาสตร์และคุณค่าทางสังคม หรือคำถามในเรื่องที่ยังขาดองค์ความรู้เพียงพอ เพื่อหา คำตอบในขณะที่จำเป็นต้องมีการตัดสินใจ

2.3.4 ข้อเสียของเทคนิคเดลฟาย

2.3.4.1 ใช้เวลานานและลงทุนสูง จึงนิยมทำการสำรวจเพียงสองรอบ

2.3.4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญผ่านแบบสำรวจไม่เข้มข้นเหมือน การเผชิญหน้า จึงถูกกล่าวหาว่าสำรวจได้เพียงความเห็นเฉยๆ ซึ่งอาจไม่ใช่ความเห็นที่ดีที่สุด

3. การสำรวจสิ่งแวดล้อม (Environmental Scanning)

การสำรวจสิ่งแวดล้อม หมายถึง การวิเคราะห์และการประเมินเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้ง ภายในและภายนอกองค์กรตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อองค์การการวิเคราะห์ปัจจัย ภายในและภายนอกดังกล่าวมักมีการประเมินองค์การใน 4 ด้าน ที่เรียกว่า “SWOT Analysis” คือ ประเมินจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และประเมินภัย อุปสรรค (Threats) ขององค์การการวิเคราะห์ “SWOT Analysis” ผู้บริหารและผู้จัดการของ หน่วยงานจะเป็นผู้พิจารณาเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่อาจ นำไปสู่การพัฒนาหรือการสูญเสียที่จะเกิดภาวะล้มเหลว สิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับ “SWOT Analysis” คือ การทำนายแนวโน้มทางธุรกิจที่จะเกิดขึ้น การสำรวจหรือตรวจสอบปัจจัยภายในและ ภายนอกองค์กร การอธิบายภาวะหรือความสามารถปฏิบัติงานในปัจจุบัน การพิจารณาทรัพยากรและ ทุนเกื้อหนุน การระบุสมรรถนะสำคัญซึ่งเป็นที่ต้องการสำหรับหน่วยงานหรือองค์การ เช่น ความรู้ ทักษะ หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์

4. การพยากรณ์แบบเมตริกซ์ (Matrix Forecasting)

เป็นเทคนิคที่แสดงให้เห็นว่า แนวโน้มหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อาจมีผลกระทบต่อกัน และกันได้อย่างไร วิธีการนี้เป็นการแยกแยะอนาคตที่มีความซับซ้อน เป็นองค์ประกอบย่อย โดยแต่ละ องค์ประกอบมีอิสระออกจากกัน และให้องค์ประกอบแต่ละอย่างหรือทางเลือกอนาคตแต่ละอย่างมี การเปรียบเทียบกันและกันในลักษณะต่าง ๆ กัน ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ระหว่าง 2 เหตุการณ์ หรือ 2 สิ่ง

5. การวิเคราะห์ผลกระทบแบบไขว้ (Cross-Impact Analysis)

การวิเคราะห์เมตริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact Matrix Analysis) เป็นวิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุผลกระทบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สถานการณ์สองชุด ใช้กันมากในการวิจัยอนาคต และการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยเฉพาะ ด้านการวางแผน วิธีการวิเคราะห์ทำโดยการศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ชุดหนึ่งที่เป็นสาเหตุที่มีผล ต่อเหตุการณ์อีกชุดหนึ่งที่เป็นผล โดยการประยุกต์เมตริกซ์แสดงระดับความเข้มของผลกระทบ ระหว่างเหตุการณ์ทั้งสองชุด จากนั้นนักวิจัยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาตรวจสอบระดับความเข้มของ ผลกระทบ โดยอาจทำได้ 2 แบบ

แบบที่ 1 การนับจำนวนความถี่ของผลกระทบที่ได้จากข้อมูล และให้คำอธิบายว่ามีความเข้มของผลกระทบระดับมาก ปานกลาง และน้อย

แบบที่ 2 เป็นการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ถึงความน่าจะเป็นของการเกิดผลกระทบ แล้วคำนวณเมตริกซ์ความน่าจะเป็น เพื่ออธิบายลักษณะผลกระทบที่เกิดขึ้น เมตริกซ์ผลกระทบไขว้ที่ได้แสดง ซึ่งทั้งสองเป็นเทคนิควิธีการที่นำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และเป็นวิธีการที่ใช้ประเมินความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้รวมทั้งผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อเหตุการณ์อื่น ๆ วิธีการนี้คือให้สร้างเมตริกซ์ของเหตุการณ์แนวนอนและผลของแนวนอนเป็นต้นโดยสร้างทั้งแนวนอนและแนวตั้ง หลังจากนั้นก็ทำการวิเคราะห์โดยที่ทำการเครื่องหมายลงในเมตริกซ์ว่าความเป็นไปได้แค่ไหนถ้ามีแนวโน้มเกิดขึ้นมาก ๆ ใส่เครื่องหมาย (++) ถ้ามีแนวโน้มเกิดขึ้นมากใส่เครื่องหมาย (+) ถ้าเกิดขึ้นน้อยใส่ (-) หรือแทบจะไม่เกิดใส่เครื่องหมาย (--) หรือใส่ 0 ถ้าไม่รู้ว่าเกิดหรือไม่เกิดวิธีนี้ก็มีข้อดีคือเป็นวิธีแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนและแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้แล้ววิธีการนี้ยังสามารถนำไปใช้ร่วมกับวิธีการทำนายอนาคตแบบอื่น ๆ

5.1 ข้อดีของเทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบแบบไขว้

5.1.1 การใช้เทคนิคนี้จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่นำไปสู่การกำหนดทางเลือก

5.1.2 เป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างมีระบบมาก มีการคิดพิจารณาอย่าง

รอบคอบ

5.1.3 ได้ข้อมูลที่ทำให้สามารถเตรียมการรองรับสถานการณ์เกิดขึ้นได้ล่วงหน้า

5.2 ข้อจำกัดของเทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบแบบไขว้

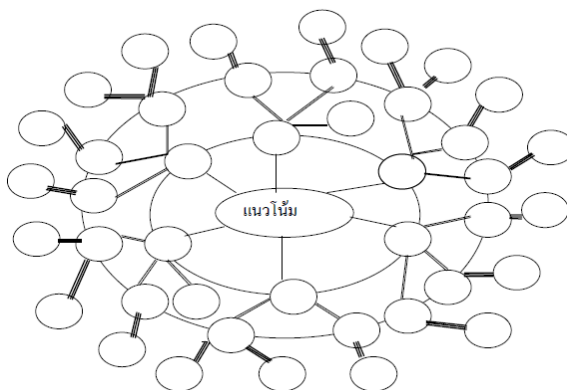
5.2.1 เป็นกระบวนการเฉพาะบุคคล และถ้าหากมีเหตุการณ์ให้มาพิจารณาเยอะมากอาจจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่ายที่ต้องให้รายละเอียด

5.2.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการชี้แจงทำความเข้าใจวิธีการที่ใช้การกำหนดค่าดัชนีผลกระทบ

5.2.3 ไม่ค่อยเหมาะกับการนำไปใช้ในวงการศึกษา กับพฤติกรรม

6. กงล้ออนาคต (Futures Wheel)

เป็นเทคนิคการประเมินความคงที่ภายในของการพยากรณ์แนวโน้ม โดยเริ่มปัญหาที่ศูนย์กลาง แล้วจากปัญหานี้จะนำไปเกิดสิ่งต่าง ๆ เชื่อมโยงต่อไปกงล้ออนาคตเป็นวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ของนักอนาคต เพราะว่าเป็นวิธีการที่ง่ายมากที่สุดที่เข้าใจถึงความคิดของคนเกี่ยวกับอนาคตการใช้กงล้อมาช่วยรวบรวมความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มในอนาคต นอกจากนี้แล้ววิธีการนี้มีความยืดหยุ่นสำหรับการใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หลังจากทีวิเคราะห์แนวโน้มหรือเหตุการณ์ที่เป็นไปได้หรืออาจกล่าวได้ว่ากงล้ออนาคตเป็นวิธีที่ใช้ในการระดมสมองที่มีโครงสร้าง โดยที่ชื่อของแนวโน้มหรือเหตุการณ์จะเขียนไว้ตรงกลางของกระดาษ หลังจากนั้นชื่ออันเล็กก็จะวาดจากตรงกลางของกระดาษ แล้ววาดเป็นรูปกงล้อ ผลกระทบหรือผลสืบเนื่องอันแรกจะเขียนในตอนท้ายของซี่กงล้อแต่ละอัน ต่อมาผลกระทบหรือผลสืบเนื่องอันดับที่สองของผลกระทบอันแรกเป็นวงแหวนที่ 2 ของกงล้อ ลักษณะของการทำกงล้ออนาคตก็จะดำเนินไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งรูปภาพที่ได้มีแนวโน้มของเหตุการณ์ที่ชัดเจน



ภาพที่ 4 ลักษณะของงล้ออนาคต

6.1 ข้อดีของงล้ออนาคต

6.1.1 เป็นวิธีการที่ง่ายและสะดวกที่จะใช้คือไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์อะไรมากมายและสามารถนำความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและสะดวกซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุก ๆ จุดในกระบวนการทำวิจัยเชิงอนาคตเพื่อที่เข้าใจเหตุการณ์หรือแนวโน้ม

6.1.2 สามารถนำไปใช้ได้ตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปและเป็นวิธีการที่ง่ายในการตรวจสอบความคิดของกลุ่มเกี่ยวกับอนาคต

6.1.3 สามารถใช้วิเคราะห์ผลเสียได้

6.2 ข้อจำกัดของงล้ออนาคต

งล้ออนาคตไม่ได้เป็นวิธีการที่ดีไปกว่าวิธีอื่น ๆ ที่ใช้รวบรวมข้อมูลวิธีอื่นนั้นสามารถทำได้ แค่รวบรวมความคิดของกลุ่มหรือบุคลากรเพื่อที่ทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้น ถ้าบุคคลที่มีส่วนร่วมไม่ได้ใช้หลักวิธีอะไรในการทำงล้อก็จะทำให้งานนั้นยุ่งเหยิงและงล้อที่มากขึ้นมาก็จะไม่ชัดเจน

7. การสร้างภาพอนาคต (Scenario)

เป็นการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคต เป็นแนวทางในการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ และกระบวนการสร้าง Scenario จะทำให้ผู้เขียนหรือผู้อ่านได้แนวทางในการตรวจสอบอนาคต และการตัดสินใจในแนวทางต่าง ๆ การเขียนเป็นการพรรณนาเรื่องอนาคต โดยเขียนเป็นเรื่องราวหรือนิยาย เนื้อหาจะเป็นการกล่าวถึงว่า เราจะก้าวจากปัจจุบันไปสู่อนาคตได้อย่างไร

การสร้างภาพอนาคต (Scenario) แบ่งเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ³⁰ คือ 1) การสร้างภาพอนาคตเพื่อการพัฒนา (Developmental Scenario) จัดทำขึ้นในปัจจุบันโดยใช้สารสนเทศจินตนาการตรรกศาสตร์เพื่อสนองแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ในอนาคต และ 2) การสร้างภาพ

³⁰วาสนา ประवालพฤษ์, “Scenario,” *คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเรื่องหลักและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา* (กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพ, 2554), 15.

อนาคตตามเป้าหมาย (Goal-Based Scenario) ทำโดยการกำหนดเป้าหมายไว้ก่อนแล้วเสนอโอกาสหรือวิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้นการสร้างภาพอนาคตทั้ง 2 ประเภทจะช่วยในการวางแผนการตัดสินใจและการพยากรณ์อนาคตซึ่งในที่นี้เน้นกระบวนการที่จะนำไปสู่การดำเนินการที่เหมาะสมในอนาคตที่เป็นไปได้จริง ๆ

การกล่าวถึงอนาคตอย่างเลื่อนลอยไม่นับว่าเป็นการสร้างภาพอนาคต ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าคุณภาพของการสร้างภาพอนาคต จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลและข้อเสนอแนะของผู้เขียน

ลักษณะสำคัญของการสร้างภาพอนาคต

7.1 เป็นข้อสมมติฐานของเหตุการณ์ในอนาคต (Hypothetical) แนวทางเลือกที่น่าเป็นไปได้ในอนาคต

7.2 เป็นเพียงภาพร่าง (Sketch) ของอนาคตที่เป็นไปได้ที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่

7.3 เป็นภาพรวม (Holistic) ของสถานการณ์ที่เป็นไปได้ในอนาคตหรือแนวโน้มของปรากฏการณ์ตามเงื่อนไขทางเลือกอนาคตแบบต่าง ๆ

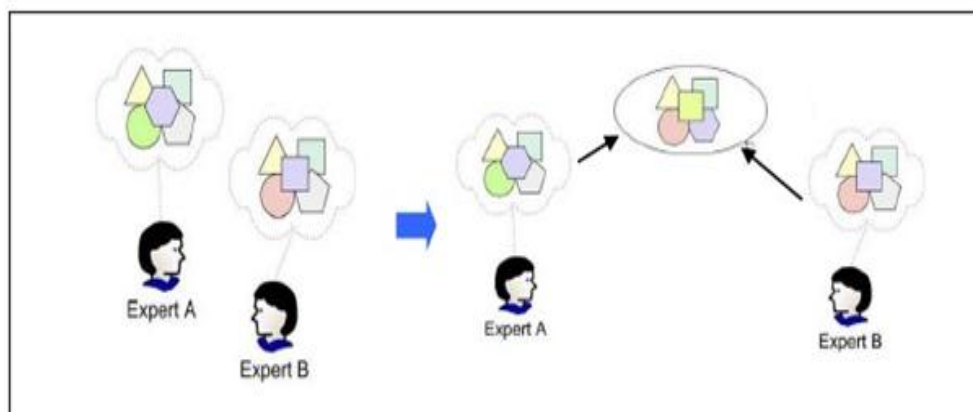
โรเบิร์ต (Robert B. Textor)³¹ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาพอนาคต หรือ Scenario ไว้ว่าเป็นเรื่องราวเป็นการจินตนาการประวัติศาสตร์ของอนาคต (Future History) และนำเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือบริบทที่สำคัญ หรือที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันมาวิเคราะห์ ให้เหตุผลและสร้างเป็นภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (Most Likely to be) เป็นกระบวนการการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ระหว่างปัจจุบันจนถึงช่วงเวลาที่เราอยากเห็นภาพนั้น ๆ ในกระบวนการสัมภาษณ์นั้น ผู้สัมภาษณ์ต้องเจาะจงและแน่วแน่ไปที่ประเด็นและหัวข้อการวิจัย คำถามในการสัมภาษณ์จะต้องไม่เป็นคำถามที่ชี้้นำคำตอบ และต้องเป็นคำถามแบบ Open-end เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบ และอธิบายได้นานตามความต้องการแต่ผู้วิจัยต้องพยายามดึงให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในประเด็น และหัวข้อการวิจัยตลอดโดยปกติจำนวนตัวอย่างผู้สัมภาษณ์จะอยู่ที่ 10-30 คน

นงลักษณ์ วิรัชชัย³² ได้ให้ทัศนะว่า การวิจัย โดยใช้เทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario) โดยสรุปว่าภาพอนาคตมีลักษณะเป็นภาพรวมของสถานการณ์ที่เป็นไปได้ในอนาคตหรือแนวโน้มของปรากฏการณ์ตามเงื่อนไขทางเลือกอนาคตแบบต่าง ๆ ขั้นตอนการสร้างภาพอนาคตประกอบด้วย การพยากรณ์การเกิดเหตุการณ์แต่ละส่วน การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ และการเขียนภาพอนาคต ภาพอนาคตที่ได้อาจแสดงในรูปของการบรรยายภาพหรือแผนภาพอนาคตก็ได้ และจากการศึกษาผู้วิจัยมีความเห็นว่าภาพอนาคต เป็นภาพที่มองจากบริบท เหตุการณ์ปัจจุบันแล้วทำการคาดการณ์แนวโน้ม หรือพยากรณ์อนาคต โดยอาศัยข้อมูล และบริบทในปัจจุบันเป็นฐานและภาพอนาคตมีทั้งภาพที่สวยงาม และไม่สวยงามภาพที่เป็นไปได้ เป็นไปได้น้อย และเป็นไปได้มาก ดังนั้น ในการทำวิจัยเพื่อการวางแผนและพัฒนาแล้วสมควรที่จะพิจารณา

³¹Robert B. Textor, "The Ethnographic Futures Research Method: An Application to Thailand," *Futures* 27, 4 (1995): 461-471.

³²นงลักษณ์ วิรัชชัย, "วิธีวิทยาขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ," *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย* (กรกฎาคม-ธันวาคม 2538): 20.

ภาพที่สวยงามและเป็นไปได้มากที่สุด ส่วนภาพที่แย่มากหรือไม่สวยงามไม่พึงประสงค์ให้ตระหนักเพื่อการหลีกเลี่ยง ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น



ภาพที่ 5 การมองภาพอนาคตแบบเดียวกัน

8. การวิจัยแบบ EFR (Ethnographic Futures Research)

อนาคตภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียวโดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติ (Consensus) ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์มีจุดอ่อน คือ ขาดระบบที่น่าเชื่อถือในการพิจารณาแนวโน้มที่ไม่มีฉันทามติ

โรเบิร์ต (Robert B Textor)³³ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับวิธีวิจัยแบบ Ethnographic Future Research (EFR) ว่าเป็นวิธีวิจัยที่เกิดขึ้น ในปี 1976 โดยนักวิจัยอนาคตใช้แนวทางมนุษยวิทยาในการดำเนินการวิจัยผู้ถูกสัมภาษณ์จะต้องให้สัมภาษณ์ในมุมมองของตนเองเกี่ยวกับทางเลือก และโอกาสความเป็นไปได้ที่จะสามารถเกิดขึ้นในอนาคต ระเบียบวิธีวิจัยแบบ EFR ขึ้นอยู่กับการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยทำงานร่วมกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในการพัฒนาและสร้างภาพอนาคต (Scenario) ซึ่งโดยปกติผู้ถูกสัมภาษณ์จะถูกถามในมุมมองอนาคต 3 ภาพ คือ ภาพการมองโลกในแง่ดี (Optimistic) ภาพการมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (Most Probable) กระบวนการสัมภาษณ์ EFR ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ แสดงความคิดเห็น และจินตนาการภาพ ในมุมมองของผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้ง 3 ภาพอนาคต (Scenario) โดยไม่มีการปิดกั้นหรือมีขอบเขตความคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะเริ่มถามเมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มุมมองทั้งดีและแยครบแล้วเสมือนเป็นการทบทวนความคิด และกลั่นกรองให้เกิดความคิด และมุมมองภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (Most Probably)

ผู้สัมภาษณ์ต้องมีการทบทวนคำถามและทบทวนมุมมองกับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันในภาพอนาคตแต่ละภาพและแต่ละมุมมอง และสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงตลอดเวลาที่สัมภาษณ์ผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือผู้เชี่ยวชาญ คือ ความชัดเจน (Clarity) ความเข้าใจที่ครอบคลุม (Comprehensiveness) บริบท (Contextualization) และความ

³³Robert B. Textor, "The Ethnographic Futures Research Method: An Application to Thailand," *Futures* 27, 4 (1995): 461-471.

เชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Coherence) ของประเด็นคำถาม การอธิบายมุมมอง ต้องถูกต้องชัดเจน เข้าใจตรงกันทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อส่งผลต่อการเขียนภาพอนาคต ในการสัมภาษณ์ EFR หากภาพ Optimistic และ Pessimistic ได้ถูกกลั่นกรองและมีข้อมูลครบถ้วนก็ไม่ต้องมีการสัมภาษณ์ความน่าจะเป็นสูงสุด (Most Probably) และการตัดสินใจแนวโน้มอนาคตตามความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับพิจารณาข้อมูลของผู้วิจัย

9. การวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้การสัมภาษณ์รอบแรกแล้วตามด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตรูปแบบหนึ่งที่ได้รับคามนิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากเทคนิคนี้เป็นการผสมผสานจุดดี และลบจุดด้อยของเทคนิควิธีวิจัยที่เป็นสากลทั้ง เทคนิควิธีวิจัยแบบ Delphi และเทคนิควิธีวิจัยแบบ EFR ซึ่ง จุมพล พูลภัทรชีวิน³⁴ ได้ให้ทรรศนะและนำเสนอความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยอนาคต และแนะนำเทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) สำหรับผู้สนใจการวิจัยอนาคตและอนาคตนิยม โดยทั่วไปว่า การวิจัยอนาคตแบบ อี ดี เอฟ อาร์ (EDFR) ซึ่งเป็นคำย่อมาจากคำเต็มในภาษาอังกฤษว่า Ethnographic Delphi Futures Research ว่าเป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบการวิจัยมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตสองเทคนิค คือ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และเทคนิคเดลฟาย (Delphi) โดยการผสมผสานทั้งสองเทคนิคและปรับให้มีความยืดหยุ่นในระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ

ขั้นตอนการทำวิจัยแบบ EDFR

การวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR มีขั้นตอนสำคัญสรุปได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเชื่อว่าหากผู้วิจัยได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ จะส่งผลให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้มากขึ้น ส่วนการเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นมีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนี้หรืออาจจะไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องติดต่อผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัย ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นคุณค่าความจำเป็นและความสำคัญของการให้ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงขอความร่วมมือ หากไม่ได้รับความร่วมมือผู้วิจัยจำเป็นต้องพิจารณาผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นต่อไป ถ้าหากได้รับความร่วมมือก็สามารถนัดวันและเวลาสำหรับการสัมภาษณ์ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว นอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลาเตรียมตัวเตรียมข้อมูล จัดระบบข้อมูล และความคิดเห็นล่วงหน้าช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

2. ขั้นตอนสัมภาษณ์รอบที่หนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบ

³⁴จุมพล พูลภัทรชีวิน, “การวิจัยอนาคต,” วารสารสมาคมการวิจัย (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2551), 56.

ต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คืออาจยึดตามรูปแบบของ EFR โดยเริ่มจาก Optimistic-Realistic (O-R) Pessimistic-Realistic (P-R) และ Most Probable Realistic (M-R) ซึ่งเป็นการเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็นโดยไม่คำนึงถึงว่าแนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปทางดีหรือร้าย เพราะในการทำ EDFR รอบที่สองและสาม ถ้าหากผู้วิจัยสนใจที่จะแยกศึกษาอนาคตภาพที่ 3 ภาพตามแบบ EFR ผู้วิจัยก็สามารถทำได้ โดยการออกแบบ แบบสอบถามที่จะช่วยให้ได้อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพอย่างเป็นระบบได้

3. ขั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย
4. ขั้นสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม
5. ขั้นทำเดลฟาย หรือ EDFR รอบที่สอง-สาม
6. ขั้นเขียนอนาคตภาพ

ข้อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ Delphi

1. EDFR ต่างจาก Delphi ที่ ในรอบแรกของการวิจัยนั้น EDFR จะใช้การสัมภาษณ์แบบ EFR ซึ่งโดยวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด และทุกแนวโน้มจะนำไปศึกษาต่อในรอบที่สองและสาม การทำเช่นนี้เป็นการเคารพความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง

2. การวิจัยแบบเดลฟายตามรูปแบบเดิมขึ้น มักจะเริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองในการเก็บข้อมูลรอบที่หนึ่ง วิธีการนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการดูถูก (Underestimate) ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญ เพราะไปจำกัดข้อมูลที่ควรจะได้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการกำหนดกรอบแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยผู้วิจัย ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้วิจัยสนใจจะศึกษาแนวโน้มของเศรษฐกิจไทยใน 10 ปีข้างหน้า ผู้วิจัยอาจจะสร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมแนวโน้มเฉพาะที่ผู้วิจัยคิดว่าสอดคล้องและสำคัญ การทำเช่นนี้ผู้วิจัยอาจจะละเลยแนวโน้มหรือประเด็นที่สำคัญอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึงหรือไม่รู้ไปอย่างน่าเสียดาย ถึงแม้ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดก็ตามผู้เชี่ยวชาญก็อาจจะไม่ตอบเพราะซีเกียจเขียนหรือเพราะถูกชักนำให้คิดเฉพาะเรื่องที่ถูกถามในแบบสอบถามทำให้ลืมประเด็นที่น่าสนใจไปได้ แต่ถ้าหากมีการสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยก็จะได้แนวโน้มและประเด็นที่สอดคล้องมากที่สุด ซึ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตและยิ่งไปกว่านั้น แนวโน้มทุกแนวโน้มยังได้รับการพิจารณาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอีกใน EDFR รอบที่สอง สาม.... วิธี EDFR จึงน่าจะเป็นวิธีวิจัยที่ได้แนวโน้มอย่างครอบคลุมเป็นระบบและน่าเชื่อถือมากกว่าเดลฟาย

ข้อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ EFR

ประการแรก EDFR ต่างจาก EFR ที่ระบียบวิธีวิจัย กล่าวคือ EFR ใช้การสัมภาษณ์รอบเดียว ส่วน EDFR ใช้การสัมภาษณ์รอบแรกแล้วตามด้วยเดลฟายในรอบที่สองและสาม ฯลฯ วิธีการของ EDFR จึงมีระบบของการได้ข้อมูลที่เป็นที่น่าเชื่อถือได้มากกว่า

ประการที่สอง ผลสรุปของการวิจัยแบบ EFR คืออนาคตภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียว โดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ จุดอ่อนของวิธีนี้คือการขาดระบบ

ที่น่าเชื่อถือในการพิจารณาแนวโน้มที่มีฉันทามติและโดยระเบียบวิธีเองอาจทำให้แนวโน้มที่สำคัญต้องหลุดไปเพราะเป็นไปได้ที่ว่ามีผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียวที่พูดถึงแนวโน้มเหล่านั้น ผู้เชี่ยวชาญคนอื่นตลอดจนผู้วิจัยก็อาจลืม นึกไม่ถึงหรือไม่รู้ จึงไม่ได้พูดถึงแนวโน้มเหล่านั้น แนวโน้มเหล่านั้นจึงหลุดออกไปจากผลการวิจัย เพราะไม่มีฉันทามติ ส่วนการวิจัยแบบ EDFR จะมีแนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบแรกป้อนกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทุกคนพิจารณาอีก ในการทำเดลฟาย ทำให้ทุกแนวโน้มได้รับการพิจารณาอย่างเป็นระบบเท่าเทียมกัน ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยแบบ EDFR จึงเป็นระบบและได้แนวความครอบคลุมและน่าเชื่อถือมากกว่า EFR การประยุกต์ EDFR ถึงแม้ว่า EDFR จะเป็นเทคนิคการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการวิจัยอนาคตก็ตามแต่เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รวมไปถึง Delphi และ EFR ก็สามารถนำไปใช้วิจัยในทำนองเดียวกับการวิจัยรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้ เช่นการวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็น สำรวจปัญหา วิจัยเพื่อหารูปแบบเพื่อกำหนดนโยบาย เพื่อกำหนดมาตรฐาน เพื่อหาวิธีแก้ปัญหา และเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน ได้มีการนำเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ ไปใช้ในวงการและองค์กรต่าง ๆ มากมาย ทั้งเพื่อการวางแผนในอนาคต วิเคราะห์ และแก้ปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจนการวิเคราะห์อดีตเพราะเทคนิคการวิจัยอนาคตโดยเฉพาะเดลฟาย และ EDFR นั้นช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์³⁵ ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนออนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามซึ่งกรอบภารกิจ 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัย คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กับองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงองค์กรอีก 4 ด้าน คือ โครงสร้างองค์กร เทคโนโลยี บุคลากร และวัฒนธรรมองค์กร โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน จะมีจำนวนหลักสูตรที่เป็นนานาชาติและบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น รวมทั้งจะมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับกับสังคมฐานความรู้
2. ด้านการวิจัย จะมีรูปแบบของการวิจัยสถาบันในเชิงรุก เป็นรากฐานเกื้อหนุนต่อภารกิจด้านอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยให้เจริญก้าวหน้า ส่วนการวิจัยในระดับคณาจารย์ นิสิต คณะสำนักศูนย์และหน่วยงานจะดำเนินการภายใต้ระบบบริหารการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ
3. ด้านการบริการวิชาการ จะมีการกำหนดทิศทางและวางแผนให้บริการทางวิชาการแก่สังคมอย่างเป็นระบบ โดยจะมีการบูรณาการกันทั้งในระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัยจนได้ชื่อว่าเป็นสถาบันทรัพย์สินทางปัญญา

³⁵สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, “การวิจัยเชิงอนาคต,” วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา ฉบับที่ 3 (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2550), 46.

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะมีนโยบายและแผนงานเชิงรุก มีการประยุกต์ ภูมิปัญญาไทยที่บูรณาการตามความเหมาะสม มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตผลงานวิจัย เพื่อการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์

5. ด้านโครงสร้างองค์การ จะมีโครงสร้างองค์การภายใต้รูปแบบการเป็นมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ มีระบบการบริหารภายในที่เป็นเลิศและเอื้อต่อการเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมและ การเรียนรู้

6. ด้านเทคโนโลยี จะมีความสอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างเทคโนโลยี สารสนเทศกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในลักษณะบูรณาการ โดยจะมีการสร้างและพัฒนาฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยขึ้นมาใช้เอง

7. ด้านบุคลากร ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจะมีเป็นผู้บริหารแบบบูรณาการ คณาจารย์จะมี ลักษณะเป็นผู้นำในการผลักดันงานวิชาการนิสิตและบัณฑิตจะมีความสามารถบรรลุถึงศักยภาพของ ตัวเองอย่างมีคุณภาพ ส่วนพนักงานสนับสนุนจะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้รองรับการเป็นมหาวิทยาลัย นวัตกรรมและการเรียนรู้

8. ด้านวัฒนธรรมองค์การ มหาวิทยาลัยจะมีวัฒนธรรมองค์การในลักษณะผสมผสาน ไปในทิศทางเดียวกันตามที่พึงประสงค์ ผู้บริหารจะมีความสามารถในการบริหารวัฒนธรรมองค์การ จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์การที่ดีของมหาวิทยาลัย มีวัฒนธรรมยกย่องและส่งเสริมคนเก่งคนดี รวมถึงส่งเสริมให้นิสิตมีวัฒนธรรมรักการเรียนรู้

ภัทรธิดา ผลงาม³⁶ ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยจะมีหลักสูตรที่มีคุณภาพตามกรอบ TQF ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในส่วนที่ต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับศักยภาพ ความชำนาญ ความพร้อม และความเข้มแข็งของตนเอง

2. ด้านการวิจัย จะยึดหลัก Area base เกี่ยวกับท้องถิ่นทั้งทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์เพื่อท้องถิ่น และจะเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น

3. ด้านบริการวิชาการ จะสร้างการบริการวิชาการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนใน เชิงรุกมากขึ้น พัฒนาระบบและกลไกการทำงานเชิงรุกที่มีการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นแล้ว ทำตามความต้องการของท้องถิ่น

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สากล จะใช้วิธีการใหม่ ๆ มีการบูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ สร้างคุณค่าและมูลค่าวัฒนธรรมเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

5. ด้านโครงสร้างองค์กร จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เล็ก กะทัดรัดและยืดหยุ่น แต่จะ กำหนดบทบาทชัดเจน มีการใช้ทรัพยากรเชิงบูรณาการ เป็นโครงสร้างที่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน คือ

³⁶ ภัทรธิดา ผลงาม, “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิทยาศาสตร์การพัฒนากฎหมาย คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552), บทคัดย่อ.

เป็นแนวราบ แบบวงกลม ใช้ความร่วมมือ เป็นโครงสร้างที่ไม่มีความแตกต่างระหว่างชนชั้น จัดองค์กรให้มีการเรียนรู้ ร่วมคิดร่วมทำ ตัดสินใจโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

6. ด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีสมัยใหม่จะถูกนำมาบูรณาการ โดยใช้หลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปประยุกต์เข้าด้วยกันกับเทคโนโลยี มีการยกระดับเทคโนโลยีพื้นฐานให้เท่าสากล นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าสู่การเรียนการสอน รวมทั้งมีการส่งเสริมเทคโนโลยีพื้นฐานเพื่อการพึ่งตนเอง

7. ด้านบุคลากร จะมีบุคลากรที่เป็นพนักงานสายสอนมาแทนข้าราชการที่เกษียณอายุราชการมากขึ้น รวมทั้งจะมีพนักงานสายสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น มหาวิทยาลัยจะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร โดยจะสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความสุขในหน้าที่ มีความก้าวหน้า มีสวัสดิการที่ดี ให้ศึกษาต่อ ศึกษาดูงาน ฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ กระตุ้นให้เขียนผลงานและมีระบบการประเมินผลที่ยุติธรรมวันทนา

อมตาริยกุล³⁷ ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ในทศวรรษหน้า มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ในทศวรรษหน้า ตามกรอบภารกิจหลัก 4 ด้านของมหาวิทยาลัย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ 21 คน คณาจารย์ 50 คน นักศึกษา 100 คน ผู้ปกครองนักศึกษา 100 คน ผู้นำชุมชน 5 คน ศิษย์เก่า และผู้ประกอบการ 10 คน ซึ่งถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับมหาวิทยาลัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เนื้อหา จำนวน 3 รอบ คือ รอบแรกทำการสัมภาษณ์เชิงลึก รอบที่สองสอบถามความเห็นด้วยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่ามัธยฐานฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์แล้วนำผลไปพัฒนาแบบสอบถาม รอบที่ 3 เพื่อหาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์ทำนายอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยที่ค่ามัธยฐาน 3.5 ขึ้นไป พิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1.0 ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 จากเดิมคือคือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จัดเป็นมหาวิทยาลัยกลุ่มใหม่ที่ประกอบด้วย 5 วิทยาเขต คือ วิทยาเขตขอนแก่น สุรินทร์ กาฬสินธุ์ สกลนคร และศูนย์กลางนครราชสีมา การจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการพัฒนาบุคลากร การบริการวิชาการให้กับสังคม โดยมีภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนผลการวิจัยด้านอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยปรากฏดังนี้

1. มหาวิทยาลัยจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานสากลและสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรในองค์กร

³⁷วันทนา อมตาริยกุล, “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ในทศวรรษหน้า,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552), บทคัดย่อ.

2. มหาวิทยาลัยจะให้ความเสมอภาคทางการศึกษาในการเข้าเรียนแก่บุคคล รวมทั้งให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

3. มหาวิทยาลัยจะผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการของสังคม ผลิตวิศวกรที่มีความสามารถและประสิทธิภาพสู่ชุมชน

4. มหาวิทยาลัยจะมีความเป็นสากล มีบทบาทในการส่งเสริมวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ที่จะส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัย

โดยสรุป ในทศวรรษหน้ามหาวิทยาลัยจะพัฒนาภารกิจหลักทั้ง 4 ด้าน ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากร พัฒนานักศึกษา และพัฒนาวิเทศสัมพันธ์

จำเนียร พลหาญ³⁸ ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม พ.ศ. 2565 ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัยเห็นว่าการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มนี้ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในรายด้านอยู่ในระดับมาก ในด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการดำเนินงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม ส่วนอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มนี้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด คือ ภาพอนาคตที่ 1 และภาพอนาคตที่ 2 ที่คาดว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มนี้จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ผลกระทบที่ตามมาคือมหาวิทยาลัยจะมีการพัฒนาความร่วมมือในทุกด้านตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบภายใต้อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ส่งผลให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่ายการทำงานกับทุกภาคส่วนทั้งภายในและต่างประเทศแบบพหุภาคีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม จะมีการคัดสรรคณาจารย์ที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานเพื่อรองรับหลักสูตรที่เปิดสอนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

โดยสรุป อนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมจะพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมด้านการจัดโครงสร้างการบริหารเพื่อสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จัดระบบเทคโนโลยีให้สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกำหนดภารกิจของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจน

ปาริชา มารี เคน³⁹ ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภาพสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภาพสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า ตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

³⁸จำเนียร พลหาญ, “อนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม พ.ศ. 2565,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา, 2553), บทคัดย่อ.

³⁹ปาริชา มารี เคน, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภาพสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), บทคัดย่อ.

ดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง บุคคลเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอกมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาผู้ผลิตบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน จะมีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการใช้สื่อการสอนสมัยใหม่ที่เหมาะสม อันประกอบด้วยสื่อที่เป็นไปตามมาตรการปกติและสื่อที่ถูกพัฒนาจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบทะเบียนออนไลน์ทั้งระบบ มีการพัฒนาและเพิ่มหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาริชาการใหม่ ให้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ภูมิภาคและปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ของผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

2. ด้านการวิจัย จะมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร วิจัยเพื่อการพัฒนาสถาบัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ระบบบริหารและการให้บริการของมหาวิทยาลัย วิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มุ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ด้านการบริการวิชาการ จะมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรองรับนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชาติ พัฒนาศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาหอสมุดและศูนย์วิทยบริการให้เป็นศูนย์บริการวิชาการทั้งทางตรงและผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลางจัดการความรู้ของท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ

4. ด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม จะร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอื่น ๆ ของภาครัฐ ทั้งในชุมชนและระดับชาติ เพื่อพัฒนาปรับปรุงวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักในเวทีระดับชาติและเวทีโลกมากขึ้น

5. ด้านการบริหารจัดการองค์การ จะมีการควมบรมมหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตกาฬสินธุ์ เป็นมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ส่งผลให้การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยในอนาคตมีการทำงานในลักษณะเครือข่าย ซึ่งนำไปสู่การควมบรมด้านต่าง ๆ

ศุภฤกษ์ สายแก้ว⁴⁰ ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (พ.ศ. 2566) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนออนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2566) โดยบูรณาการภารกิจ 4 ด้านของมหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กับองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงขององค์การอีก 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านเทคโนโลยี และด้านบุคลากร และกำหนดขั้นตอนการเป็น 2 ขั้นตอน

ผลการวิจัยขั้นตอนแรกพบว่าองค์ประกอบอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2566) มีทั้งหมด 7 ด้าน 77 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 26 องค์ประกอบ 2) ด้านการวิจัย 10 องค์ประกอบ 3) ด้านบริการวิชาการ 12 องค์ประกอบ 4) ด้าน

⁴⁰ศุภฤกษ์ สายแก้ว, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (พ.ศ. 2566),” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2557), 121-123.

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 8 องค์ประกอบ 5) ด้านโครงสร้างองค์กร 7 องค์ประกอบ 6) ด้านเทคโนโลยี 9 องค์ประกอบ และ 7) ด้านบุคลากร 5 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน ในทศวรรษหน้า มหาวิทยาลัยจะมีหลักสูตรที่เป็นนานาชาติรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับกับสังคมฐานความรู้และความเป็นสากล จะมีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับองค์กรท้องถิ่น สามารถพึ่งพาตนเองและมีการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับหลักสูตร

2. ด้านการวิจัย จะยึดหลัก Area Base เกี่ยวกับท้องถิ่นทุกด้าน ทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์เพื่อท้องถิ่น และเป็นวิจัยเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด ตลอดจนจะสร้างระบบกลไกที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมการวิจัยได้อย่างแท้จริง เน้นความโปร่งใส ใช้ศาสตร์และความรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ด้านบริการวิชาการ จะสร้างการบริการวิชาการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและทำในเชิงรุกมากขึ้น และจะพัฒนาระบบและกลไกการทำงานเชิงรุกโดยมีการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นแล้วทำตามความต้องการของท้องถิ่นผ่านสื่อต่าง ๆ ที่คนในชุมชนเข้าถึง เช่นวิทยุ โทรทัศน์ และสอด้รับการกระแสดการเปลี่ยนแปลงของโลก และจะหาเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาใช้บริการวิชาการ

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สากล จะใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่มีการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ที่สร้างคุณค่าและมูลค่าในวัฒนธรรมให้เป็นรูปธรรมชัดเจน และมีความต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านงบประมาณ

5. ด้านโครงสร้างองค์กร จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เล็ก กะทัดรัด และยืดหยุ่น แต่กำหนดบทบาทชัดเจน ใช้ทรัพยากรเชิงบูรณาการ และเป็นโครงสร้างที่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน โดยจะเป็นโครงสร้างแนวราบที่ไม่มีความแตกต่างระหว่างชั้นชั้น จัดองค์กรให้มีการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ จากทุกภาคส่วน

6. ด้านเทคโนโลยี จะมีการบูรณาการเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยใช้หลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปประยุกต์เข้าด้วยกันกับ ยกระดับเทคโนโลยีพื้นบ้านให้เท่าสากล นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าสู่การเรียนการสอน ส่งเสริมเทคโนโลยีพื้นบ้านเพื่อการพึ่งตนเอง

7. ด้านบุคลากร จะมีบุคลากรที่เป็นพนักงานสายสอนแทนข้าราชการที่เกษียณอายุราชการมากขึ้น และจะมีพนักงานสายสนับสนุนเพิ่มมากขึ้นด้วย ทำให้มหาวิทยาลัยต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร โดยการสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความสุขในการทำหน้าที่ มีความก้าวหน้า มีสวัสดิการที่ดี สนับสนุนให้ศึกษาต่อ ศึกษาดูงาน และฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศกระตุ้นให้เขียนผลงาน รวมทั้งมีระบบการประเมินผลที่ยุติธรรม ส่วนขั้นตอนหลังซึ่งเป็นขั้นยอมรับอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน ประจำปี 2557 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีสถานภาพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ ยอมรับอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (พ.ศ. 2566) ในภาพรวมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงตามลำดับ

คือ ด้านบริการวิชาการด้านการบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านบุคลากรด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการวิจัยด้านเทคโนโลยี และด้านการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ

ชมพูนุท ร่วมชาติ⁴¹ ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า (2550-2559) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ในอนาคตมี 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ในสาขาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้งอย่างน้อย 2 สาขาวิชา ความรู้ในวิชาชีพครู และความรู้ทั่วไปในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านทักษะเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา ทักษะวิชาชีพครูทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านคุณลักษณะของความเป็นครูในด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและบุคลิกภาพความเป็นครู และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น

ลักษณะของหลักสูตรวิชาชีพครูในอนาคตควรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยมีการจัดหลักสูตรเป็นบล็อก (Curriculum Block) ที่มีการบูรณาการภายในกลุ่มวิชาหรือบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชา เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาให้เป็นครูที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านคุณธรรมจริยธรรมและทางด้านวิชาการ เนื้อหาสาระของหลักสูตรประกอบด้วย 5 สาระ คือ 1) การศึกษาและอัตลักษณ์ของครูไทย 2) ธรรมชาติของผู้เรียนและการเรียนรู้ 3) หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4) นวัตกรรมและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) การวิจัยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นการฝึกปฏิบัติโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based) มีการผสมผสานทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ส่วนสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ควรผสมผสานกันทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อสมัยใหม่ รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ในสถาบันและอยู่ในชุมชน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรมีการประเมินตามสภาพจริง ส่วนการประเมินหลักสูตรควรรูปแบบการวิจัยเชิงประเมินทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ และในการบริหารหลักสูตรควรมีลักษณะแบบการมีส่วนร่วมและมีการกระจายอำนาจ โดยมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่ายทั้งภายในและภายนอกคณะครุศาสตร์

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข⁴² ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 3 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการเรียนการสอนและการวิจัยมีองค์ประกอบย่อย 24 องค์ประกอบ และจากการศึกษาบริบทของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีบริบทที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นจำนวน 14 องค์ประกอบย่อย จากจำนวน 24 องค์ประกอบ

⁴¹ชมพูนุท ร่วมชาติ, “อนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559),” (ปริญญาณิพนธ์การศึกษาศุภบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2548), บทคัดย่อ.

⁴²ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข, “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น,” (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรศุภบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549), บทคัดย่อ.

อย่างไรก็ตามผลการศึกษานาตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้รับการพัฒนาตัวบ่งชี้หลักจาก 3 ด้านเป็น 4 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหาร การวิจัยมีองค์ประกอบย่อยจำนวน 86 องค์ประกอบ ซึ่งผลจากการนำองค์ประกอบย่อยไปสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินค่าแนวโน้มความเป็นไปได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า “มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีศักยภาพในการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยได้ในอนาคต” โดยแนวโน้มความเป็นไปได้ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าอยู่ใน “ระดับมาก” ขึ้นไปในและด้านมีดังนี้

1. ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มทุนสนับสนุนงานวิจัย จัดสรรงบประมาณส่งเสริมอาจารย์ใหม่เพื่อการวิจัย ปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณให้สอดคล้องกับธรรมชาติงานวิจัยในแต่ละสาขาวิชาหรือแต่ละคณะ และการแสวงหาแหล่งทุนบริจาคจากองค์การภายนอกเพื่อพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัย

2. ด้านบุคลากร ประกอบด้วย เร่งสร้างนักวิจัยมืออาชีพ พัฒนาบุคลากรระดับผู้เชี่ยวชาญได้รับทุนศึกษาต่อในวิชาชีพ จ้างนักบริหารองค์การมืออาชีพมาประจำหรือเป็นที่ปรึกษาประจำโครงการวิจัยหรือสถาบันวิจัยต่าง ๆ ศึกษาเชิงเปรียบเทียบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกับของต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางของมหาวิทยาลัย

3. ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย เร่งจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการตามบริบทของแต่ละคณะ ปรับฐานการผลิตบัณฑิตไปสู่ระดับบัณฑิตศึกษาไปสู่ระดับบัณฑิตศึกษาปรับโครงสร้างการจัดการหลักสูตรการรับเข้าและกระบวนการเรียนการสอนเน้นการวิจัยมากขึ้น มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนที่มั่งงามและผู้เรียนเป็นกลุ่มคณะทำงานและร่วมกับองค์การภายนอกตามสาขาที่เกี่ยวข้อง เพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางวิชาการในระดับสากล สร้างมาตรการเชิงรุกเพื่อให้ได้คนที่มีศักยภาพเข้าสู่ระบบ สร้างระบบการคัดเลือกนักศึกษาต่างชาติที่ดีเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก รับนักศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและด้านภาษา และการจัดสรรทุนเรียน

4. ด้านการบริหารงานวิจัย ประกอบด้วย การมีภาวะผู้นำทางการวิจัยของผู้บริหารทุกระดับ กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมที่ชัดเจน กำหนดทิศทางและแผนงานวิจัยระยะยาวที่เป็นระบบและเอกภาพ สร้างกลุ่มนักวิจัยทำโครงการวิจัยร่วมกับองค์การภายนอกในระดับนานาชาติ สร้างระบบ “Net Working) กับหน่วยงานที่มีความชำนาญการวิจัย แสวงหา Chair Professor และเปลี่ยนบุคลากรกับมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำของโลก ส่งเสริมโครงการวิจัยหลังปริญญาเอก จัดโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการทำวิจัย กำหนดเป้าหมายผลผลิตของงานวิจัย สนับสนุนการทำวิจัยในรูปแบบที่หลากหลาย มีกลไกการบริหารงานเชิงวิชาการในระดับภาควิชาหรือสาขาวิชา สร้างวัฒนธรรมการวิจัย กระตุ้นกิจกรรมการวิจัยต่อเนื่อง สร้างบรรยากาศการวิจัยในองค์การทุกระดับ มีระบบติดตามประเมินผลและขยายผลการวิจัยให้สามารถนำไปใช้ได้จริง สร้างระบบการจัดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เปิดเวทีนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับชาติและระดับนานาชาติประจำปี วางมาตรการวัดคุณภาพและปริมาณการใช้ฐานข้อมูลประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุด มีหน่วยดูแลและระบบฐานข้อมูล ประชาสัมพันธ์นำเสนอข้อมูลและผลงานวิจัยไปยังหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศ ทำการตลาดและสร้างเครือข่ายระบบฐานข้อมูลเชิงรุก

พัคตร์วิภา โปธ์ศรี⁴³ ได้ทำการวิจัยกระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนากระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการศึกษา กระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากเอกสาร 2) ขั้นการสัมภาษณ์ผู้บริหารและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 3) ขั้นการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางพัฒนากระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และ 4) ขั้นการนำเสนอแนวทางพัฒนากระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการพัฒนานโยบายของการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นการกำหนดนโยบาย ขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ และขั้นการติดตามและประเมินผลนโยบาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นการกำหนดนโยบาย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุปัญหา 2) การริเริ่มกำหนดนโยบาย 3) การแต่งตั้งคณะทำงาน 4) การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร 5) การยกร่างและจัดทำนโยบาย และ 6) การประกาศใช้นโยบาย

ขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การจัดทำแผนปฏิบัติการ 1 ปี 2) การจัดโครงสร้างองค์กรและการบริหารงาน 3) การจัดสรรทรัพยากร และ 4) การจัดรูปแบบการสื่อสาร

ขั้นการติดตามและประเมินผลนโยบาย ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การติดตามผลการดำเนินงานโดยคณะกรรมการตรวจสอบภายใน 2) การวัดผลสำเร็จของแผนงานและโครงการ 3) การติดตามและประเมินผลนโยบายตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ 4) การวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการ 5) การรับข้อร้องเรียนจากผู้รับบริการ 6) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้รับบริการกับส่วนราชการหรือองค์กรอื่นที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน และ 7) การรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

ส่วนแนวทางในการพัฒนากระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

ขั้นการกำหนดนโยบาย 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏควรส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้นจากบุคคล 2 กลุ่ม คือ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและบุคลากรในท้องถิ่น 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏ

⁴³พัคตร์วิภา โปธ์ศรี, “กระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), บทคัดย่อ.

ควรปรับปรุงวิธีการรวบรวมข้อมูลมากำหนดนโยบาย 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏควรเพิ่มการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องนโยบายแก่บุคลากร 4) นโยบายที่กำหนดควรมีทิศทางที่แน่นอนและมีความชัดเจน 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏควรปรับปรุงวิธีการประกาศใช้นโยบายให้มีความครอบคลุมมากขึ้น และ 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีการเตรียมและเสนอทางเลือกในการกำหนดนโยบาย

ขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏควรปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรด้านการจัดสรรงบประมาณและการจัดสรรบุคลากร และ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏควรปรับปรุงการจัดรูปแบบการสื่อสาร

ขั้นการติดตามและประเมินผลนโยบาย มหาวิทยาลัยราชภัฏควรปรับปรุงด้านวิธีดำเนินการประเมินผลนโยบายและจุดมุ่งหมายของการประเมินผลนโยบาย

คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล⁴⁴ ได้ทำการวิจัยข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและจัดทำข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมที่มี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างแผนที่ยุทธศาสตร์ โดยการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ การศึกษาพหุกรณี 3 แห่ง และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และระยะที่ 2 การตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่มเป้าหมาย และการประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการวิจัยได้ข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์ที่มีประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ประเด็นสร้างความเข้มแข็งในภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย 7 ด้าน คือ ด้านการให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม ด้านการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู 2) ประเด็นสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน 3) ประเด็นสร้างการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย และ 4) ประเด็นสร้างระบบการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัย

สำหรับกลไกเร่งรัดยุทธศาสตร์ การควบคุมยุทธศาสตร์ และการประเมินผลยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 3 กลไกหลัก คือ กลไกด้านองค์การ กลไกด้านบุคคล และกลไกด้านการบริหาร ซึ่งจะต้องสอดคล้องประสานและเชื่อมกันเพื่อควมมีประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพที่เป็นไปได้ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีหน้าที่หลักที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การมุ่งเน้นที่จะพัฒนาท้องถิ่นตาม

⁴⁴ คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล, “ข้อเสนอแนะแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2547,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎุบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552), บทคัดย่อ.

พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 (มาตรา 7) รวมทั้งการมีกระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏไปสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีการปรับตัวตามปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในยุคปัจจุบัน ปัจจัยภายนอกหลักที่ส่งผลกระทบต่อ การปรับเปลี่ยนบทบาทของสถาบันราชภัฏ คือ นโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ปัจจัยภายในหลัก คือ นโยบายซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โครงสร้างการบริหารจัดการที่ปรับเปลี่ยนเป็นการภายในและเป็นทางการ อุดมการณ์ของประชาคมที่มุ่งประโยชน์ต่อชนบทและท้องถิ่น ศักยภาพของสถาบันด้านบุคลากรและงบประมาณที่ได้รับการควบคุมภายใต้ระบอบราชการ

จากผลการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกส่งผลให้ปัจจัยภายในของสถาบันเปลี่ยนแปลง และสถาบันราชภัฏเกิดการปรับเปลี่ยนทิศทาง พัฒนาการ และบทบาทไปตามลำดับ โดยมีการปรับทิศทางจากการมุ่งประโยชน์ต่อชนบทและท้องถิ่นไปสู่การมุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีรูปแบบสมบูรณ์ขึ้น และมุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากภารกิจการผลิตครูเพียงภารกิจเดียวไปสู่ภารกิจหลัก เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย คือ การจัดการศึกษา การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการทางวิชาการ

สุรพล พุฒคำ⁴⁵ ได้ทำการวิจัยรูปแบบการบริหารโปรแกรมวิชาในสถาบันราชภัฏ เขตภูมิภาคกลาง เพื่อหารูปแบบการบริหารที่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหา พบว่า รูปแบบการบริหารโปรแกรมวิชาในสถาบันราชภัฏมีปัญหาในเรื่องของความเข้าใจและการดำเนินการเกี่ยวกับโปรแกรมวิชา

2. รูปแบบการบริหารโปรแกรมวิชา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของโปรแกรมวิชาด้านหลักสูตรควรได้ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้และประเมินผลหลักสูตรด้านทีมงาน โปรแกรมวิชาควรทำหน้าที่ในการพัฒนา ฝึกอบรมผู้ร่วมงาน เสนอข้อมูลเพื่อการพิจารณาความดีความชอบ ตลอดจนประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร่วมงาน ด้านกิจการนักศึกษา ควรมีหน้าที่ในการกำหนดคุณสมบัติของนักศึกษาใหม่ การปฐมนิเทศ การให้คำปรึกษา คำแนะนำ การติดตามผลนักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษา บริการความรู้หลังสำเร็จการศึกษา การแก้ปัญหาด้านวินัย ด้านนักศึกษา การจัดระบบการประเมินผลนักศึกษา ตลอดจนการปัจฉิมนิเทศนักศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีหน้าที่ในการทำความเข้าใจกับหลักสูตร จัดทำประมวลการสอน แผนการสอนรายวิชาตลอดหลักสูตร การจัดอาจารย์เข้าสอน การเลือกใช้ตำราและเอกสารทางวิชาการ การจัดทำคู่มืองานวิชาการ ตลอดจนการควบคุมกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีการประเมินสื่อการสอน ตลอดจนจัดโครงการวิชาการด้านสื่อการสอน สำหรับด้านงบประมาณโปรแกรมควรมีหน้าที่ในการเสนอแผน

⁴⁵สุรพล พุฒคำ, “การศึกษาารูปแบบการบริหารโปรแกรมวิชาในสถาบันราชภัฏ เขตภูมิภาคกลาง,” (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), บทคัดย่อ.

การใช้งบประมาณ การควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผน ตลอดจนการประเมินผลการใช้งบประมาณ

3. การกระจายอำนาจในการบริหารโปรแกรมวิชา ส่วนมากเป็นลักษณะของการมอบอำนาจ (Delegation) ซึ่งมีเป็นเพียงส่วนน้อยที่จะเป็นในรูปแบบของการกระจายอำนาจแบบให้อำนาจ (Devolution) ได้แก่ การให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักศึกษาของโปรแกรมวิชา การติดตามผลนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา การบริการเสริมความรู้หลังสำเร็จการศึกษา การจัดทำประมวลการสอนรายวิชา การจัดสอนซ่อมเสริม การจัดทำโครงการทางวิชาการ งานสื่อการสอนและการประเมินสื่อการสอน

4. การมีส่วนร่วมของอาจารย์ในโปรแกรมวิชา อำนาจหน้าที่ของโปรแกรมวิชาทั้งหมดควรเป็นลักษณะของการบริหารในรูปของคณะกรรมการ ยกเว้นอำนาจในการแก้ไขปัญหาด้านวินัยของนักศึกษา ซึ่งจะต้องใช้ในรูปแบบของการบริหารแบบประชาธิปไตยที่เห็นพ้องต้องกัน และการสอนซ่อมเสริมใช้การบริหารงานแบบให้อิสระในการควบคุม

5. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโปรแกรมวิชา จากข้อสรุปของผู้ร่วมสัมมนาทางวิชาการ มีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารโปรแกรมวิชาที่ค้นพบนี้มีความเป็นไปได้ในระดับมาก

ทรงเกียรติ อิงคามระธร ได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณเรื่องผลการพัฒนาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงตามอัตลักษณ์ “ใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงตามคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ “ใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งาน” จำนวน 237 คน จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด 888 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้บัณฑิตและสถานศึกษาที่รับบัณฑิตเข้าศึกษาต่อ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ในแต่ละคณะและสาขาวิชาด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 19 ข้อ ที่มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งตรวจสอบด้านความเชื่อมั่น พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินคุณภาพบัณฑิตเมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับมหาวิทยาลัย 4.79 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ส่วนคุณภาพบัณฑิตตามอัตลักษณ์เมื่อจำแนกจำแนกรายคณะสรุปได้ ดังนี้

คณะครุศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 4.78 จากคะแนนเต็ม 5

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 4.85 จากคะแนนเต็ม 5

คณะวิทยาการจัดการ มีค่าเฉลี่ย 4.80 จากคะแนนเต็ม 5

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 4.08 จากคะแนนเต็ม 5

วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มีค่าเฉลี่ย 4.77 จากคะแนนเต็ม 5

บัณฑิตวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ย 4.42 จากคะแนนเต็ม 5

ชฎาพร โปศัยสุวรรณ⁴⁶ ได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณเรื่องความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติงานกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนและบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ผู้ให้ข้อมูลเป็น

⁴⁶ชฎาพร โปศัยสุวรรณ, ความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติงานกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2558), 26.

อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2557 แบ่งเป็นสายวิชาการ 256 คน สายสนับสนุน 206 คน และนักศึกษา 7,289 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) 10 ข้อ ที่มีการหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเชื่อมั่น และความเป็นปรนัย กลุ่มละ 155 คน 130 คน และ 390 คน โดยลำดับ พบว่า ผู้เรียนและบุคลากรมีความคิดเห็นวามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีการปฏิบัติงานสอดคล้องกับอัตลักษณ์ “ใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งาน” ที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.05 จากคะแนนเต็ม 5 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในที่กำหนด

สุภาภรณ์ ผู้ฝั่ง⁴⁷ ได้ทำการวิจัยคุณภาพเรื่องกระบวนการและแนวทางในการพัฒนาโครงการครุพันธุ์บึง มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการและแนวทางในการพัฒนาครุพันธุ์บึง 2) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในโครงการครุพันธุ์บึง และ 3) ศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาโครงการครุพันธุ์บึง เก็บข้อมูลโดยศึกษาเอกสาร ประกอบกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการและแนวทางในการพัฒนาโครงการครุพันธุ์บึง มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) กล่าวคือ

1.1 การวางแผน (Planning) มีการวางแผนระยะ 10 ปี เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น นโยบายภาครัฐ เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานและแนวโน้มการขาดแคลนบุคลากรทางด้านวิชาชีพครูในอนาคต แผนระยะกลางหรือแผนยุทธศาสตร์ 4 ปี เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับแผนระยะยาว และแผนรายปีซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการตามปีงบประมาณในการกำหนดกลยุทธ์

โครงสร้างการบริหารงานของโครงการ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการอำนวยการที่มีอธิการบดีเป็นประธาน รองอธิการบดีทั้ง 4 คน เป็นรองประธานและกรรมการ คณบดี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้ช่วยอธิการบดี เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ 2) คณะกรรมการดำเนินโครงการที่มีคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นประธาน รองคณบดีฝ่ายวิชาการ เป็นรองประธาน ครูพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่ประสานงาน เหตุผลที่มอบให้คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดำเนินโครงการเพราะมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยในการบริหารจะมีการประชุมระดับผู้บริหารมหาวิทยาลัยปีละ 1 ครั้ง ประชุมกรรมการดำเนินงานเทอมละ 1 ครั้ง และประชุมกรรมการผู้ควบคุมโครงการเทอมละ 3 ครั้ง ในส่วนของนักศึกษามีการประชุมแบบเป็นทางการในทุกวันทุกคนเดือนละ 1 ครั้ง นอกจากนั้นจะมีการประชุมย่อยอย่างไม่เป็นทางการของนักศึกษาและอาจารย์ที่รับผิดชอบแต่ละฝ่าย และหากนักศึกษามีปัญหาที่สามารถปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์ได้

⁴⁷สุภาภรณ์ ผู้ฝั่ง, “กระบวนการและแนวทางในการพัฒนาโครงการครุพันธุ์บึง มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), บทคัดย่อ.

เกณฑ์การรับนักศึกษาเข้าโครงการ นักศึกษาจะต้องมีเกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ปัจจุบันมีนักศึกษาในโครงการ 3 รุ่น รวม 40 คน จำแนกเป็นรุ่นแรก 18 คน รุ่นที่สอง 8 คน รุ่นที่สาม 14 คน จำนวนนักศึกษาที่จะรับเข้ามาแต่ละรุ่นขึ้นอยู่กับงบประมาณที่จะจัดเป็นค่าใช้จ่ายให้กับนักศึกษา ทั้งนี้โครงการได้รับงบประมาณจากเงินงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีละ 1,000,000 บาท โดยจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายให้กับนักศึกษาในโครงการคนละ 2,000 บาทต่อเดือน ใช้ในการจัดโครงการอบรมให้แก่ นักศึกษาปีละ 4 หลักสูตร การอบรมแต่ละหลักสูตรต้องสรุปผลเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการเสนอขอของบประมาณในปีถัดไป รวมทั้งเพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

1.2 การปฏิบัติตามแผน (Do) หลักสูตรที่จัดให้นักศึกษาต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินโครงการ โดยในปีที่ 1 หลักสูตรจะเน้นเรื่องช่าง ปีที่ 2 เน้นด้านการเกษตร และ ปีที่ 3 เน้นด้านภาษาและคอมพิวเตอร์ ตลอดระยะเวลา 4 ปี ในรุ่นที่ 1 รุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 การดำเนินกิจกรรมจะวนย้อนไปยังกิจกรรมที่จัดให้แก่ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในรุ่นที่ 1

นักศึกษาในโครงการนอกจากได้รับการฝึกวิชาชีพในด้านต่าง ๆ และยังมีส่วนในการเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัย ได้แก่ ช่วยงาน สสส.จอมบึงมาราธอน ช่วยงานที่สระว่ายน้ำของมหาวิทยาลัย ศึกษาระบบกรองน้ำและระบบไหลเวียนของน้ำ เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเตรียมสถานที่ประชุมวิชาการระดับชาติ จัดสถานที่รองรับบุคคลที่จะมาเข้าร่วมงานก่อนงานประชุมวิชาการระดับชาติ ช่วยงานกิจกรรมทาสีโรงอาหารของนักศึกษาเด็กคีนถิ่นและนักศึกษาครูพันธุ์ปิ้ง และช่วยงานจัดเสื้อและเหรียญงานปั่นคืนผืนป่า ณ บ้านอินสวน อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เป็นต้น

1.3 การตรวจสอบ (Check) มีการติดตามประเมินผลความสำเร็จของโครงการโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา คณะกรรมการดำเนินโครงการ และผู้ใช้นักศึกษาในโครงการ โดยกำหนดตัวชี้วัดความพึงพอใจเชิงคุณภาพไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย นำผลการประเมินความสำเร็จของโครงการที่เป็นวิทยาศาสตร์ สามารถพิสูจน์ได้ มาใช้ปรับปรุงการวางแผน และใช้เป็นข้อมูลของบประมาณให้ได้เพิ่มขึ้นตามผลของโครงการ ซึ่งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มาประเมินงานประกันคุณภาพการศึกษาได้กล่าวชื่นชมว่าโครงการครูพันธุ์ปิ้งเป็นโครงการที่ดี

1.4 การปรับปรุงการดำเนินการ (Act) นักศึกษามองว่าเงินที่จัดสรรให้ใช้จ่ายคนละ 2,000 บาทต่อเดือน ไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนกลางด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่ารักษาบำรุงอุปกรณ์ส่วนกลางที่ชำรุดเสียหาย การใช้งานอินเทอร์เน็ตจากร้านภายนอก ค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเรียน เนื่องจากอาคารที่พักในโครงการไม่มีอินเทอร์เน็ตให้ใช้ อีกทั้งต้องหักเงินเข้ากองกลางเพื่อนำไปจัดหาวัตถุดิบมาประกอบอาหารในแต่ละมื้อที่อยู่ในโครงการ จึงมีการนำผลผลิตที่ได้จากในโครงการออกจำหน่ายเพื่อหารายได้มาเสริมค่าใช้จ่ายในโครงการ เช่น การนำไข่ไก่ หรือผักสวนครัวที่ปลูกได้ออกไปจำหน่ายตามตลาดนัด หรือไปติดต่อกับแม่ค้าในตลาดสด เพื่อนำผลผลิตไปส่งขายให้แก่แม่ค้า ขณะที่อาจารย์พี่เลี้ยงมองว่างบประมาณปีละ 1,000,000 บาท มีความเพียงพอ แต่ต้องปรับแผนให้สอดคล้องกับงบประมาณ โดยการอบรมแต่ละหลักสูตรต้องสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละปีเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการเสนอขอของบประมาณในปีถัดไป

ส่วนแนวทางในการพัฒนาโครงการ จำแนกได้ 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการรับสมัครนักศึกษา และด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ

ด้านหลักสูตร มีการจัดอบรมร่วมกันระหว่างนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ทำให้เกิดปัญหาล่าช้าก่อนหลังในการอบรม การดำเนินโครงการ 2 ปีที่ผ่านมาทางโครงการได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรที่จัดอบรมว่าตรงตามความต้องการของนักศึกษาหรือไม่ หรือนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นอย่างไร ต้องการอบรมในหลักสูตรใดบ้าง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตนเองและหน่วยงาน ชุมชน หรือสถานที่ที่นักศึกษาจะต้องออกไปปฏิบัติงาน

ด้านการรับสมัครนักศึกษา ได้รับข้อคิดเห็นว่าควรให้นักศึกษาหญิงมีโอกาสเข้าร่วมโครงการ เพื่อผลิตบัณฑิตหญิงที่มีคุณภาพให้กับการต้องการของสังคมและเติมเต็มทักษะหรือความสามารถบางอย่างที่นักศึกษาชายทำได้ไม่ดี เช่น การติดต่อสื่อสารหรือเจรจาในการนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากในโครงการไปวางขายหรือติดต่อแม่ค้าในตลาดละแวกชุมชน ซึ่งแต่เดิมนักศึกษาชายที่นำผลิตภัณฑ์ไปขายจะขายไม่ค่อยได้หรือสินค้าเหลือเป็นจำนวนมาก ในรุ่นที่ 3 จึงเปิดรับนักศึกษาหญิงเข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 คน โดยให้ไปพักรวมกับนักศึกษาหญิงในโครงการบัณฑิตคืนถิ่นในหอพักหญิงล้วน เมื่อรับนักศึกษาหญิงเข้าโครงการผลตอบรับในการขายผลิตภัณฑ์กลับขายดีจนหมดโดยมีแม่ค้าในตลาดเป็นลูกค้าประจำสั่งซื้อสินค้าที่นักศึกษาผลิตได้ จึงสะท้อนให้เห็นว่าการรับนักศึกษาหญิงเข้าโครงการเป็นการเติมเต็มด้านทักษะหรือความสามารถบางอย่างที่นักศึกษาชายไม่สามารถทำได้

ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ ทางโครงการได้จัดให้นักศึกษาพัฒนาพื้นที่บริเวณที่พัก จำนวน 8 ไร่ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้มีสื่อมวลชนสนใจเข้ามานำเสนอโครงการออกสู่สาธารณชน เช่น สกูปข่าวครุพันธุ์บึงทางทีวีช่อง 9 ข่าวการดำเนินครุพันธุ์บึง Thai PBS ในวันชวามาแห่งชาติ ข่าวชีวิตครุพันธุ์บึง กรมประชาสัมพันธ์กาญจนบุรี สกูปข่าวครุพันธุ์บึง รายการเป็นข่าวเช้านี้ช่อง 3HD เรื่องเด่นเย็นนี้ ช่อง 3 และรายการเป็นข่าวเช้านี้สัญจรช่อง 3SD รายงานสดเกาะติดชีวิตนักศึกษาครุพันธุ์บึงสลับกับข่าวเช้าประจำวัน รวมถึงมีหน่วยงานหลายแห่งได้เดินทางมาศึกษาดูงานเกี่ยวกับโครงการ และมีการออกสื่อต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าโครงการครุพันธุ์บึงน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในโครงการครุพันธุ์บึง

2.1 ปัญหาด้านคนหรือบุคลากร ได้แก่ 1) นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันอย่างเคร่งครัด 2) นักศึกษาชายมีทักษะปฏิสัมพันธ์ในการค้าขายผลิตภัณฑ์น้อย 3) อาจารย์พี่เลี้ยงมีจำนวนน้อย รวมทั้งมีการกิจดำเนินงานสอนและงานอื่นๆ มาก 4) ไม่มีอาจารย์พี่เลี้ยงผู้หญิง และ 5) บุคลากรบางส่วนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ส่วนอุปสรรคด้านบุคลากร คือ 1) บุคลากรขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) อาจารย์ผู้ควบคุมไม่มีเวลาเพียงพอให้กับนักศึกษา 3) การกำกับดูแลยังไม่เข้มงวด ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์มากนัก 4) นักศึกษาที่เข้าโครงการบางส่วนไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาที่โครงการวางไว้ และ 5) อาจารย์พี่เลี้ยงที่ดูแลนักศึกษาในโครงการมีการกิจในด้านการศึกษา

ต่อและภารกิจส่วนตัว ทำให้ขาดเวลาในการเข้ามาพักอยู่อาศัยและคอยดูแลเป็นที่ปรึกษาให้นักศึกษาในโครงการอย่างใกล้ชิด

2.2 ปัญหาด้านเงินหรืองบประมาณ ได้แก่ 1) งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้จ่ายภายในโครงการ โดยเฉพาะการจัดหลักสูตรอบรมให้แก่นักศึกษา และ 2) อาคารที่พักอาศัยไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

ส่วนอุปสรรคด้านงบประมาณ คือ 1) เงินงบประมาณที่ได้รับในจำนวนเท่ากันทุกปีไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักศึกษาที่เข้าโครงการรุ่นใหม่ และ 2) การดำเนินโครงการยังอยู่ในระยะเริ่มต้นจึงยังมีผลงานไม่มากและยังส่งผลให้ได้รับงบประมาณจำนวนจำกัด ก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ เช่น จำนวนนักศึกษาที่รับเข้าร่วมโครงการ หลักสูตรที่จะจัดอบรมให้แก่ นักศึกษา และที่พักอาศัยไม่เพียงพอ เป็นต้น

2.3 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ 1) สวัสดิการด้านที่พักอาศัยและการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตยังไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา 2) ระบบสารสนเทศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาภายในที่พักไม่เพียงพอต่อความต้องการ และ 3) อาคารสถานที่ในโครงการไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

ส่วนอุปสรรคด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ 1) สถานที่และสาธารณูปโภคในโครงการมีจำกัด 2) การรับนักศึกษาเข้าร่วมโครงการยืข จำเป็นต้องคัดเลือกนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถที่โดดเด่นเข้าโครงการ และ 3) สถานที่พักอาศัยของนักศึกษาในโครงการยังอยู่ห่างไกล ทำให้ไม่สามารถติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ ส่งผลต่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในช่วงที่พักอาศัยในบ้านพักของโครงการ และจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณปรับปรุงระบบเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตและมีแผนสร้างที่พักอาศัยให้แก่ศึกษาในโครงการเพิ่มเติม

2.4 ปัญหาด้านการจัดการ คือ 1) นักศึกษาในโครงการมาจากหลากหลายสาขาวิชา และคณะ มีเวลาเรียนและเวลาว่างในการทำกิจกรรมแตกต่างกัน ทำให้เวลาที่จะมารวมทำกิจกรรมของโครงการหรือปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ 2) สถานที่พักคับแคบ ไม่เพียงพอต่อการพักอาศัย นักศึกษาบางส่วนจึงไม่เข้าพักอาศัยในบ้านพักที่โครงการจัดให้ และ 3) นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีความแตกต่างกัน ก่อให้เกิดปัญหาที่หลากหลาย เช่น บางคนพักในบ้าน บางคนพักนอกบ้าน บางคนไม่เข้าร่วมกิจกรรม บางคนไม่ช่วยทำความสะอาดที่พัก เป็นต้น

ส่วนอุปสรรคด้านการจัดการ ได้แก่ 1) ขาดอาจารย์พี่เลี้ยงที่ดูแลและใช้ชีวิตการเป็นอยู่อย่างใกล้ชิดกับนักศึกษาในโครงการ และ 2) ไม่มีอัตราบรรจุรองรับเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษา

2.5 ปัญหาความคาดหวังด้านอาชีพ คือ นักศึกษาต้องการบรรจุเป็นข้าราชการครู และอยากให้โครงการให้ความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้น โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวกับการสอบบรรจุเป็นข้าราชการครู ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อสำเร็จการศึกษานักศึกษาต้องไปสอบแข่งขันเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการครูเอง ไม่สามารถที่จะบรรจุได้เลย

ส่วนอุปสรรคด้านความคาดหวังในอาชีพ คือ ส่วนกลางหรือกระทรวงศึกษาธิการ ไม่มีการจัดสรรอัตราสนับสนุนให้ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครูให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

3. อัตลักษณ์ของนักศึกษาในโครงการครูพันธุ์บึง อุตลักษณ์ที่สะท้อนจนเป็นที่ปรากฏ และยอมรับของผู้พบเห็น จำแนกได้ 2 ประการ คือ

3.1 ด้านไฮ-ทัช (Hi touch) คือ การใช้ฝีมือด้านเกษตรกรรม เศรษฐกิจพอเพียง ปลุกผักสวนครัว สมุนไพร สามารถใช้จอบ เสียม พรวนดิน เลี้ยงเป็ด ไก่ วัว หมู ทำอุตสาหกรรม ประเภทก่ออิฐ ฉาบปูน ซ่อมมอเตอร์ไซด์ ซ่อมวงจรไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และงานช่างต่าง ๆ ตามแบบฉบับฝีมือแรงงาน

- 3.2 ด้านไฮ-เทค (High Technology) คือ เก่งในเรื่องเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เครื่องข่ายระบบต่าง ๆ สามารถซ่อมเบื้องต้นได้ สามารถอยู่ในชุมชน สามารถเป็นผู้นำชุมชน และช่วยเหลือดูแลซ่อมแซมให้ชุมชนได้

โดยสรุป มหาวิทยาลัยคาดหวังให้นักศึกษาในโครงการครูพันธุ์บึงเป็นครูนักพัฒนา สามารถพัฒนาโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลความเจริญให้มีประสิทธิภาพทั้งการเรียนและการสอนบนพื้นฐานทรัพยากรที่มีจำกัด เป็นครูที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ สอนได้ทั้งวิชาการในการศึกษา และวิชาชีพที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในภายหน้า เช่น เกษตรกรรม ปศุสัตว์ บนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มีความขยัน อดทน สามารถดำเนินชีวิตในถิ่นทุรกันดารและไม่มีสาธารณูปโภคอำนวยความสะดวก มีความซื่อสัตย์ในจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความประพฤติ สามารถการปฏิบัติงาน มีจิตอาสาในการช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงมีความรับผิดชอบในงานและหน้าที่ของตนเอง

ดวงนา มกรานุรักษ์⁴⁸ ได้ทำการวิจัยอนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564) โดยใช้เทคนิคมี EDFR วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564) พบว่าการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564) จะต้องเผชิญกับแนวโน้มสำคัญมากมายไม่ว่าจะเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ การแข่งขันระหว่างประเทศ และเขตการค้าเสรี ที่สำคัญยิ่งคือประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้น ในปี ค.ศ. 2015 ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมพร้อมด้วยการอาชีวศึกษาใน 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทางทักษะวิชาชีพ มีความรู้ ทักษะชีวิต นิสยอุตสาหกรรม และทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรต้องสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน มีความหลากหลายทั้งในและนอกระบบ ทวิภาคี เทียบโอนประสบการณ์ และระบบทางไกล วิธีการเรียนการสอนต้องยืดหยุ่นตามเทคโนโลยี ผู้เรียน สถานประกอบการ รวมไปถึงบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ด้านครูผู้สอน ต้องรู้ศักยภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีประสบการณ์วิชาชีพ เก่งปฏิบัติ รู้ลักษณะงานและอาชีพในสาขาวิชาที่สอนอย่างแท้จริง สามารถผลิตตำราเอง

⁴⁸ดวงนา มกรานุรักษ์, “อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564)” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), บทคัดย่อ.

4. ด้านความร่วมมือ ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับสถานประกอบการ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค

5. ด้านมาตรฐาน ต้องมีการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อกำหนดมาตรฐานวิชาชีพที่จะเป็นบันไดความก้าวหน้าในแต่ละสาขาอาชีพให้มีความสอดคล้องของค่าจ้างและทักษะฝีมือ

6. ด้านการสนับสนุนของรัฐบาล รัฐต้องให้ความสำคัญการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง มีนโยบายที่แน่นอนชัดเจน

7. ด้านค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษา สื่อมวลชน รัฐบาล สถานประกอบการต้องร่วมกันสร้างและผลักดันให้เกิดค่านิยมการเรียนอาชีวศึกษา

8. ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีความเป็นอิสระและต้องมีการจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษาในการผลิตระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

ธนกร เชื้อจำรูญ⁴⁹ ได้ทำการวิจัยอนาคตทางการศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนออนาคตภาพที่เป็นไปได้ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563) แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและความต้องการของท้องถิ่นที่มีต่อการกำหนดบทบาท ทิศทางการจัดการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 41 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา 21 คน ระยะที่ 2 ศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 21 คน และระยะที่ 3 ทำประชาพิจารณ์เสนออนาคตภาพการจัดการศึกษาสู่นโยบายและแผนปฏิบัติต่อกลุ่มเป้าหมาย 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบประชาพิจารณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่าอนาคตภาพที่เป็นไปได้ด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มี 11 ด้าน คือ

1. ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้ทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาสผู้มีความสามารถพิเศษ

2. ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จะมีการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

3. ด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา จะมีการยกฐานะกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสำนักการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

4. ด้านครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จะมีการวางแผนพัฒนาด้านครู บุคลากรทางการศึกษา

5. ด้านหลักสูตร จะมีการจัดทำหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาควบรวมกับอาชีวศึกษามีการจัดงบประมาณ เพื่อจัดทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

⁴⁹ธนกร เชื้อจำรูญ, “อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563)” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), บทคัดย่อ.

6. ด้านกระบวนการเรียนรู้ จะมีการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา จะมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากที่รัฐบาลจัดสรรและเปิดโอกาสให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนองบประมาณ

8. ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จะมีศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการผลิต วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในระดับสถานศึกษา

9. ด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กและเยาวชน จะมีการจัดตั้งศูนย์นันทนาการและลานกีฬา เพื่อให้บริการนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

10. ด้านการส่งเสริมอาชีพ จะมีการจัดทำหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นให้บริการแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป

11. ด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะมีการจัดงบประมาณอุดหนุนเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและโรงเรียนจัดศูนย์การเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตและประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนผลการประชาพิจารณ์ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์เห็นด้วยกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทุกประเด็น

งานวิจัยต่างประเทศ

โคแกน (Cogan, John, J., and Derricott, Ray)⁵⁰ ได้ทำการวิจัยเรื่องอนาคตการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 (Citizenship For the 21 Century : An International Perspective on Education) พบว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับอนาคตในศตวรรษที่ 21 ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ 8 ประการ ได้แก่

1. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการพิจารณาและเข้าถึงปัญหาในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคมโลก

2. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะด้วยความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนในสังคมที่ตนสังกัด

3. มีความสามารถ เข้าใจ ยอมรับ ชื่นชม และพากเพียร อดทนในความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4. มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดในเชิงระบบ

5. มีทักษะและเอาใจใส่ต่อการแก้ปัญหาโดยปราศจากความรุนแรง

6. ใฝ่ใจที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต และนิสัยในการบริโภค เพื่อเป็นการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม

7. มีความสามารถในการรับรู้ความรู้สึก คุณค่าและปกป้องสิทธิมนุษยชน

8. ใฝ่ใจ และมีทักษะในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองทุกระดับ

ในงานวิจัยฉบับดังกล่าว ได้สรุปให้เห็นถึงเนื้อหาสาระของความรู้และการเรียนรู้ที่จะทำให้บรรลุคุณลักษณะนั้น ควรจะต้องดำเนินการอย่างครอบคลุมในทุกมิติทางการศึกษา ทั้งด้านบุคคล สังคม

⁵⁰Cogan, John, J., and Derricott, Ray. **Citizenship For the 21 Century: An International Perspective on Education** (London: Kogan), 40.

พื้นที่ และกาลเวลาอย่างเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะอย่างหลากหลาย และเข้าใจในคุณค่าของความแตกต่าง สามารถดำรงชีวิตร่วมกันอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ในอนาคต

ปาร์เคย์ และสแตนฟอร์ด⁵¹ ได้ทำการวิจัยเรื่องการเข้าสู่วิชาชีพครูในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ข้อสรุปที่เสนอเป็นแนวคิดไว้ว่าผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพครูในประเทศสหรัฐอเมริการในศตวรรษที่ 21 ต้องมี มาตรฐาน 5 ประการ ประกอบด้วย 1) สามารถปรับตัวเข้ากับผู้เรียนได้ดี 2) มีความรู้ดีในสาระที่สอน รวมทั้งรู้วิธีถ่ายทอดสารนั้นสู่ผู้เรียน 3) รู้วิธีควบคุมและจัดการกับผู้เรียน 4) สามารถจัดประสบการณ์ การเรียนรู้อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานประสบการณ์ของตนเอง และ 5) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในองค์กรแห่งการเรียนรู้

ดูเดอร์สแตดท์ (Duderstadt, Jamees J.)⁵² ได้ทำการวิจัยเรื่องความเป็นไปได้ของ ลักษณะมหาวิทยาลัยในอนาคต ในศตวรรษที่ 21 พบลักษณะดังนี้

1. เป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก (World University) โดยจะมีความเป็นนานาชาติและ ความเป็นสากลมากขึ้น
2. เป็นมหาวิทยาลัยแห่งความหลากหลาย (Diverse University) โดยจะตอบสนอง ความเติบโตทางเศรษฐกิจของสังคมที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นทั้งเชื้อชาติ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ที่ตั้ง ของภูมิภาคและชนกลุ่มน้อย เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ สามารถทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมได้
3. เป็นมหาวิทยาลัยแห่งสร้างสรรค์ (Creative University) สร้างสรรค์ความรู้ ใหม่ ๆ ให้กับสังคมและเพิ่มมูลค่าในกิจกรรมต่าง ๆ
4. เป็นมหาวิทยาลัยที่ไร้ขอบเขตของสาขาวิชา (Division Lees University) โดยลดการ มุ่งเน้นความเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาวิชาของตน และควรมีการบูรณาการความรู้ระหว่างสาขา (Integration Among the Disciplines)
5. เป็นมหาวิทยาลัยไฮเทค หรือมหาวิทยาลัยเสมือนจริง (Cyberspace or Virtual University) โดยมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับนักศึกษา คณะและสังคมในลักษณะเครือข่ายข้อมูล การจัดการเรียนการสอน การวิจัยและบริการสาธารณะ กระจายและครอบคลุมอย่างกว้างขวาง
6. เป็นมหาวิทยาลัยสำหรับผู้ใหญ่ (Adult University) ผู้ใหญ่ในสังคมจะมีความ ต้องการที่จะเรียนรู้และฝึกอบรมเพิ่มเติม เนื่องจากสังคมมีความต้องการเข้าสู่การศึกษาในลักษณะที่ แตกต่างกัน องค์ความรู้ใหม่ต่างเกิดขึ้นมากและรวดเร็ว
7. เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือมหาวิทยาลัยวิจัย (College University or Research University) มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ทั้งด้าน ความคิด อารมณ์ และเข้าถึงสภาพความเป็นจริงและวิทยาการเฉพาะสาขา เช่น ชีววิทยา

⁵¹Parkay F.W., and Standford B., **Become Teacher**, 5th ed. (Boston: Allyn and Bacon, 2001), 45.

⁵²Duderstadt, Jamees J., New role for The 21st Century University//www. issues.org16.2/undersadt.htm.

ประวัติศาสตร์ หรือจิตวิทยา โดยการศึกษาจะต้องช่วยให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจและมีคุณธรรมในโลกที่ซับซ้อนได้

8. เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong University) เนื่องจากคนในสังคมต้องแสวงหาความรู้ตลอดเวลา กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

9. เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาสำหรับชุมชนในทุกหนทุกแห่ง (Ubiquitous University) ต้องพัฒนากระบวนการที่ค้นเพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้ให้กับชุมชน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกหนทุกแห่งอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้

10. มหาวิทยาลัยเป็นเสมือนห้องปฏิบัติการ (laboratory University) ทำหน้าที่ในการศึกษาวิจัยพื้นฐานและสหวิทยาการผ่านกระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย

อาร์มสตรอง (Armstrong)⁵³ ได้ทำการวิจัยเรื่องกรณีศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยพิตส์เบิร์ก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมสาขาวิชาการศึกษาร่วมกันแก่ผู้ที่จะจบออกมาเป็นครู ที่ถูกระบุในเอกสารว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของสาขาวิชาการศึกษามีประสิทธิภาพมี 14 ด้าน การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าของสาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยพิตส์เบิร์ก และศึกษาอย่างละเอียดเกี่ยวกับผลงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ข่าวจากหนังสือพิมพ์ หนังสือที่ตีพิมพ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นและนิตยสารพอร์ทเทรตของมหาวิทยาลัยพิตส์เบิร์ก เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสำรวจตามองค์ประกอบสำคัญของสาขาวิชาการศึกษามีประสิทธิภาพทั้ง 14 ด้าน โดยให้ผู้ทำงานในสาขาในระดับของความสำคัญและระดับการเตรียมความพร้อมของสาขา ในองค์ประกอบสำคัญทั้ง 14 ด้านผลการศึกษา พบว่าทั้ง 14 ด้านเป็นองค์ประกอบมีความจำเป็นสำหรับสาขาวิชาการศึกษามีประสิทธิภาพ และยังพบอีกว่าสาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยพิตส์เบิร์กมีการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ที่จะจบออกมาเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ทำงานในสาขา ที่เริ่มทำงานตั้ง ปี ค.ศ. 2003 เป็นต้นมา ระบุว่าพวกเขามีการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ที่จะจบออกมาเป็นครูอยู่ในระดับสูง ซึ่งความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในสาขาครั้งล่าสุดส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสาขาในทุกด้าน

โมลาวีค (Moravec)⁵⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการค้นพบใหม่ของการสร้างองค์ความรู้ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมลรัฐมินเนโซตา การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วยระยะที่ 1 ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพพิจารณาแนวโน้มการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและวินิจฉัยหาข้อความที่สำคัญต่ออนาคตของการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สัมพันธ์กับ

⁵³Armstrong, Donna M. *A Case Study of the Effectiveness of the University of Pittsburgh at Bradford's Teacher Education Program* (Dissertations Ph.D., West Virginia: Marshall University, 2007), abstract.

⁵⁴Moravec, John W.A. *New Paradigm of Knowledge Production in Minnesota Higher Education: A Delphi Study*. (Dissertations Ph.D., Minnesota: University of Minnesota, 2007), abstract.

องค์ประกอบของกระบวนการทัศน์ใหม่ทั้งสามองค์ประกอบในประเทศสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 จะนำข้อความมาจัดกลุ่มและนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามตามเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากมลรัฐมินเนโซตา จำนวน 20 คน และอธิการบดีของวิทยาลัย 2 แห่งและมหาวิทยาลัย 1 แห่งในระยะที่ 2 เพื่อจัดระดับความสำคัญ ระดับการยอมรับ และระดับความเป็นไปได้ที่เกิดขึ้นของแต่ละประเด็นข้อคำถามที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 3 ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของข้อคำตอบพบว่าสามารถจัดประเด็นคำตอบในการนำไปใช้และการดำเนินนโยบายของการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากการวิเคราะห์อนาคตของกระบวนการวิจัยแบบเดลฟายในระยะที่ 1 และ 2 ได้เป็น 10 กลุ่มซึ่งข้อมูลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่า ผู้นำในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องบูรณาการแนวคิดของการเร่งการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทัศน์ใหม่กับการคิด การปฏิบัติ และการกำหนดกิจกรรมเพื่อความสำเร็จในยุคสมัยที่มีการเร่งการเปลี่ยนแปลง ความสับสนวุ่นวาย และความไม่ชัดเจน การศึกษาเกี่ยวกับอุดมศึกษาในมลรัฐมินเนโซตาและที่อื่น ๆ ในการวิจัยครั้งนี้สรุปเป็นบันทึกที่ได้จากการค้นพบการวิพากษ์ และการสะท้อนความคิดในการพิจารณาการดำเนินนโยบาย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากผู้นำในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมการวิจัยนี้ มีความเป็นไปได้ในการให้ข้อมูลที่ดีกว่าและการนำการเผชิญอนาคตไปใช้ได้มากกว่า

มาสโซล่า (Mazzola)⁵⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่องโปรแกรมนานาชาติที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาและวิชาชีพของมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย: โอกาสและความท้าทาย โดยระบุความเป็นมาว่าโลกาภิวัตน์ได้เปลี่ยนแปลงขอบข่ายของการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาได้ท้าทายให้มีการเตรียมนักศึกษา เพื่อการทำงานและดำรงชีวิตในสังคมโลกปัจจุบัน ความเข้าใจในวัฒนธรรมและความตระหนักต่อโลกเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักศึกษาในการเตรียมตัวเพื่อการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่สามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลกและสามารถแก้ไขปัญหาของโลกที่มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) วิเคราะห์งานด้านศักยภาพการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับข้อพันระต่อโลก 2) การสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารอาวุโส คณาจารย์ของคณะที่คัดเลือกเพื่อศึกษาและฝ่ายบริหารส่วนกลางของมหาวิทยาลัย และ 3) ศึกษาเอกสารภายใน

ผลการศึกษาพบข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของการเป็นผู้นำในการผลักดันแผนการเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยในอนาคต ความเป็นผู้นำของมหาวิทยาลัยในด้านการบริหารและคณาจารย์ สร้างให้เกิดโอกาสที่หลากหลายในการพัฒนามุมมองที่มีต่อโลกในระหว่างที่เรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาที่เรียนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ รวมทั้งพบว่าสิ่งเป็นตัวขัดขวางการได้ประโยชน์จากโอกาสเหล่านี้คือ ข้อจำกัดด้านเวลา เงินทุน และความพยายามร่วมกันระหว่างคณะในการเริ่มต้นด้านความเป็นนานาชาติที่ยังขาดความร่วมมือ ซึ่งก่อให้เกิดทั้งความท้าทาย

⁵⁵Mzaaola, Mary C., *Internationalization of Graduate and Professional Program at the University of Pennsylvania: An Opportunity and Challenge*, Dissertations Ph.D. (Pennsylvania: University of Pennsylvania, 2007), 20.

และโอกาส โดยสิ่งที่เป็นความท้าทายคือ ต้นทุน เวลา และโครงสร้างการกระจายอำนาจบริหารของมหาวิทยาลัย ส่วนสิ่งที่เป็นโอกาสคือความพยายามที่จะเชื่อมประสานกันระหว่างคณะวิชา

นาสมาย (Nasmyth)⁵⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่องแบบเดลฟายของรายวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนผ่านเครือข่าย (ออนไลน์) ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดจำแนกโดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบเดลฟายอันเป็นองค์ประกอบที่ผู้เชี่ยวชาญเชื่อมั่นว่าควรนำมาใช้ในการออกแบบและนำไปสู่การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาผ่านเครือข่าย (ออนไลน์) ที่มีคุณภาพสูง เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีมติเห็นพ้องในองค์ประกอบหลัก อย่างไรก็ตามแม้ว่าทุกองค์ประกอบจะถูกจัดลำดับความสำคัญอยู่ในช่วงปานกลางถึงมากในระดับร้อยละที่สูง แต่ผู้เชี่ยวชาญกลับระบุความสามารถในการนำไปใช้ในระดัปานกลาง ถึงน้อย ซึ่งเห็นได้จากการปฏิบัติอย่างจริงจังที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นตรงกันว่า การให้นักเรียนเรียนผ่านเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการนำไปใช้ และการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงไม่ใช่องค์ประกอบสำคัญ โดยสรุปกล่าวได้ว่าแม้จะมีสถาบันการศึกษาจำนวนมากที่จัดการศึกษาผ่านเครือข่ายอยู่แล้ว แต่ผู้เชี่ยวชาญก็มีความคิดเห็นตรงกันว่าองค์ประกอบที่สำคัญไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้เสมอไป อย่างไรก็ตามเพื่อให้การสอนผ่านเครือข่ายมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจจะต้องรับผิดชอบสนับสนุนและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นให้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาผ่านเครือข่ายที่ต้องการให้การสอนรายวิชาต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายตรงกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียน

อะเวล (Abel)⁵⁷ ได้ทำการวิจัยเรื่องข้ออธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษากับสังคม ซึ่งจากรวบรวมกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความสัมพันธ์ของการศึกษาระดับอุดมศึกษาและสังคมมีความเกี่ยวข้องกับรายได้ส่วนบุคคล ชับเคลื่อนด้วยความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมให้ความสำคัญด้านอุตสาหกรรมและการตลาด ในการศึกษาเปรียบเทียบที่ผ่านมาเน้นไปที่ความต้องการทางสังคมและอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อมั่น อย่างไรก็ตามเนื่องจากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นส่วนมากมักไม่ได้มีการบันทึกไว้ ซึ่งลำบากต่อการศึกษาค้นคว้า การศึกษานี้จึงกำหนดกรอบเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อวางพื้นฐานของบริษัท เพื่อการเรียกร้องให้เพิ่มความรับผิดชอบต่อและปฏิรูปบทบาทของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังคม จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างทฤษฎีต้นแบบของความสัมพันธ์ได้ 4 ทฤษฎี ซึ่งทฤษฎีต้นแบบนี้อธิบายถึงแบบจำลองในด้านของ อิทธิพล ประโยชน์ส่วนบุคคล/ส่วนร่วม ประโยชน์เชิงวัฒนธรรม/สังคม/เศรษฐกิจ และความรับผิดชอบต่อ การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคเดลฟายทำการศึกษากับกลุ่มผู้บริหารของวิทยาลัยโดยสร้างเป็นกรอบ 17 ประเด็น ซึ่งแต่ละประเด็นจะถูกทดสอบวิพากษ์มติความเห็นพ้องด้านการนำไปใช้ ความสามารถในการอธิบายหรือปริมาณ ซึ่งประเด็นที่มีมติเห็นพ้องมากที่สุดจะถูก

⁵⁶Nasmyth, Donna Redman, **A Delphi Study of Online Graduate Courses in the United States**, Dissertations Ph.D., (California: University of La Veme, 2007), 55.

⁵⁷Abel, Rob, **Describing the Compact between Higher Education and Society**, Dissertations Ph.D. (California: Fielding Graduate University, 2008), 20.

นำมาใช้ กลุ่มผู้บริหารถูกทดสอบมติความเห็นพ้องด้วยการทดสอบ 3 รอบ เกี่ยวกับ 6 ประเด็นหลัก คือ การประเมินค่า ระดับการเข้าถึง ความหลากหลาย ผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจ ของนักเรียน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งกรอบที่วางไว้สร้างจากทฤษฎีต้นแบบดังกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้บริหารไม่ได้ลงมติด้านความต้องการจากกรอบที่วางไว้

ผลการศึกษาพบว่ากรอบที่สร้างขึ้นสามารถตรวจหาความสัมพันธ์ได้ และพบความต้องการและข้อคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับ ความต้องการกรอบใหม่หรือกรอบธรรมดา การพัฒนากรอบหรือความหลากหลายให้สามารถนำไปใช้กำหนดแนวคิดหรืออธิบายความสัมพันธ์ที่สมมูลได้กับ ผู้นำของสถาบันบางแห่ง ซึ่งผลการศึกษานี้นำไปสู่ข้อเสนอแนะสำหรับผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ให้เข้าใจ ชัดเจนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสถาบันและระดับการศึกษาต่อสังคม ยิ่งไปกว่านั้นยังมีประโยชน์ในการพัฒนาการวางแผนทางการเลือกสร้าง ความแตกต่าง และสร้างประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพของ นักเรียน

สรุป

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยของนักการศึกษา นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบการวิจัยการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดของ วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของ โคแกน (Cogan, John, J., and Derricott, Ray) ดูเดอร์สเต็ดท์ (Duderstadt) และอาร์มสตรอง (Armstrong) รวมทั้งของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาอื่น ๆ อีกหลายท่าน เป็น แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้บริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดของ วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงหรือในสภาวะการณ์ปัจจุบันซึ่งจะมีผล ให้การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตครุศาสตร์ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพและ ได้มาตรฐานตามที่สังคมไทยพึงประสงค์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต และ 2) เพื่อทราบการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนาโดยการวิเคราะห์เอกสารและการวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัย EDR ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

วิธีและขั้นตอนการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามระเบียบวิธีวิจัยและสนองตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย โดยเริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในบทความ เอกสารทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต นำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จัดทำโครงการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสอบปกป้องโครงการวิจัยเสนอบัณฑิตวิทยาลัย ขออนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เพื่อดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 1 ที่ว่า การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีตเป็นอย่างไรและข้อที่ 2 ที่ว่าการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงควรจะเป็นอย่างไรตามขั้นตอนย่อย ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรเพื่อกำหนดภาพการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำรา วารสาร เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีตและเพื่อนำไปสู่การเตรียมแบบสัมภาษณ์

2. นำภาพการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีตมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) นำไปใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 ท่าน เพื่อยืนยันความถูกต้องของภาพดังกล่าว

3. นำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มาสังเคราะห์ (Content Synthesis) เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัย หมู่บ้านจอมบึงในอดีตและใช้เป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรในการวิจัย

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำตัวแปรการวิจัยที่กำหนดมาใช้เป็นกรอบและสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

2. รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิค EDFR รอบที่ 1 โดยใช้วิธีการ สัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถามเสนออาจารย์ ที่ปรึกษา รวมทั้งปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามไปรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิค EDFR รอบที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประมาณค่าแนวโน้มความน่าจะเป็นพร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามไปรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิค EDFR รอบที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้นำคำตอบของตนเองในรอบที่ 2 มาพิจารณาอีกครั้ง เพื่อยืนยันหรือ เปลี่ยนแปลงความคิดเห็น และเพื่อให้แสดงความคิดเห็นที่พึงประสงค์เพิ่มเติม

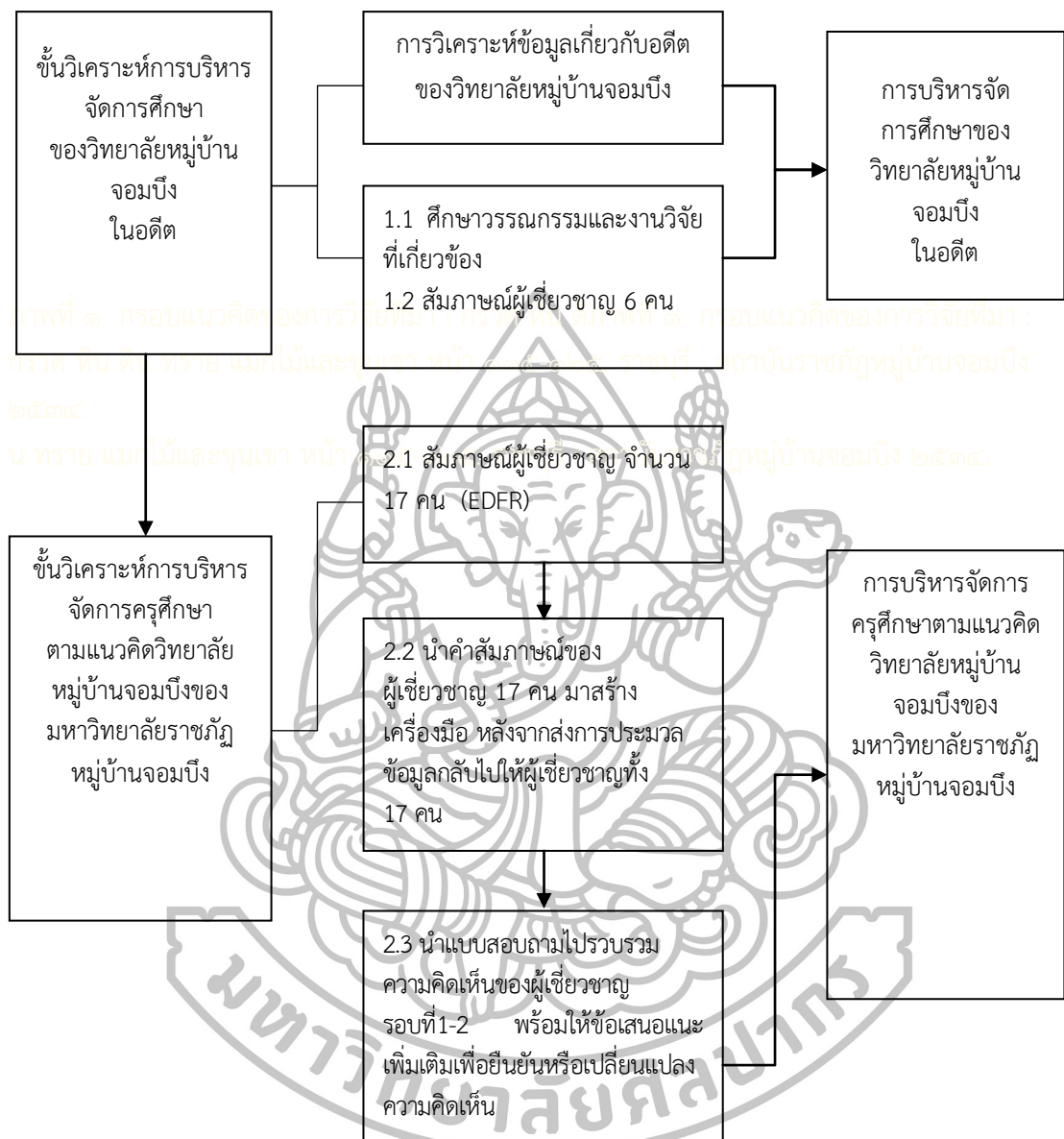
ถ้าในกรณีที่ความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันตั้งแต่การตอบ แบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยจะใช้ผลที่ได้จากการสอบถามรอบที่ 2 เป็นข้อสรุปของการวิจัย

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์และคำถาม ของการวิจัย รวมทั้งนำไปสู่การอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ขั้นที่ 4 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผล ให้ข้อเสนอแนะ จัดทำร่างรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ นำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการเสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา จากรายละเอียดขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 6



ภาพที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยการวิเคราะห์เอกสารและการวิจัยเชิงอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยผู้วิจัยกำหนดระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยการวิเคราะห์เอกสารและการวิจัยเชิงอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญและไม่มีการทดลอง (The One Shot and non-Experimental Design) ซึ่งแผนแบบการวิจัยสามารถเขียนเป็นแผนผัง (Diagram) ได้ดังนี้



- ทั้งนี้ S หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญได้จากการเลือก
 X หมายถึง ตัวแปรต่างๆที่ศึกษาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
 O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต เป็นผู้เชี่ยวชาญการศึกษาด้านการผลิตครูในอดีตที่ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง 6 คน ประกอบด้วย

- 1.1 อดีตผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ 1 คน
- 1.2 อดีตอาจารย์ฝ่ายปกครองและปฏิบัติการสอน 2 คน
- 1.3 ศิษย์เก่ายุคบุกเบิกไม่เกินยุคกลาง 3 คน

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นผู้เชี่ยวชาญการศึกษาด้านการผลิตครูในอดีตที่ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง 17 คน ประกอบด้วย

- 2.1 อดีตผู้อำนวยการ และอดีตอธิการบดี 2 คน
- 2.2 อดีตอาจารย์ฝ่ายปกครองและปฏิบัติการสอน 4 คน
- 2.3 ศิษย์เก่ายุคบุกเบิกไม่เกินยุคกลาง 11 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. วัตถุประสงค์
2. คุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียน
3. หลักสูตรและการเรียนการสอน
4. คุณวุฒิที่จะได้รับ

5. ค่าใช้จ่ายและสถานภาพของนักศึกษา

6. แหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังจากได้ศึกษา เอกสาร และงานวิจัย รวมถึงวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลมาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังจากได้ศึกษา เอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยนำข้อมูลมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ที่ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่ใช้สำหรับรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 60 ข้อ และมุ่งเน้นวัดความคิดเห็นที่แสดงออกถึงการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงใน 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่ใช้สำหรับสัมภาษณ์และรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การศึกษาวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต โดยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์องค์ความรู้ (Content Synthesis) เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire)

1.2 สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาในขั้นที่ 1 เป็นกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ การศึกษาวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต นำไปพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้ตามคำแนะนำ

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาแบบสอบถามชนิดจัดอันดับ 5 ระดับ เพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การศึกษาวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีตจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) และการสังเคราะห์องค์ความรู้ (Content Synthesis) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ประมวลผลทุกส่วน นำมาสร้างแบบสอบถามภายใต้การแนะนำและคำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2.2 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้กับผู้เชี่ยวชาญต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน คือ

1.1 ขอนหนังสือแจ้งขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

1.2 นำหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยไปติดต่อประสานและขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ ด้วยตนเอง โดยได้ชี้แจงรายละเอียด นิตหมาย วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ ตามความสะดวกของแต่ละท่าน พร้อมทั้งมอบเอกสารให้ไว้ 2 ชุด คือ โครงร่างวิทยานิพนธ์และแบบสัมภาษณ์

1.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย โดยใช้วิธีจดบันทึกคำสัมภาษณ์ควบคู่กับการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ไว้เป็นข้อมูล ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ 45-60 นาที

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 รอบที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน คือ

2.1 ขอนหนังสือแจ้งขอสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.2 นำหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยไปติดต่อประสานและขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยได้ชี้แจงรายละเอียด นัดหมาย วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ตามความสะดวกของแต่ละท่าน พร้อมทั้งมอบเอกสารให้ไว้ 2 ชุด คือ โครงร่างวิทยานิพนธ์และแบบสัมภาษณ์

2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย โดยใช้วิธีจดบันทึกคำสัมภาษณ์ควบคู่กับการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ไว้เป็นข้อมูล ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ 40-50 นาที

2.4 ไปติดต่อประสานขอความอนุเคราะห์สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยได้ชี้แจงรายละเอียด พร้อมมอบแบบสอบถามความคิดเห็น โดยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่รับแบบสอบถามกลับคืนตามความสะดวกของแต่ละท่าน

2.5 ติดต่อบริษัทและรับคืนแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองตามวัน เวลาที่นัดหมายด้วยตนเอง

3. การเก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 รอบที่ 2-3 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีคามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มาพิจารณาอีกครั้งว่าจะยังคงยืนยันความคิดเห็นเดิมหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน คือ

3.1 ขอนหนังสือแจ้งขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในการยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

3.2 นำหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยไปติดต่อประสานและขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยได้ชี้แจงรายละเอียด มอบแบบสอบถามให้ตอบ พร้อมทั้งรับกลับคืนในวัน เวลา และสถานที่เดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทุกขั้นตอนและนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการตีความ แปลความ สรุปความ และนำข้อมูลมาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview) ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการตีความ แปลความ และสรุปความ และใช้เป็นตัวแปรที่ศึกษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชุดแรก วิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile rang) เพื่อใช้ในแบบสอบถามรอบที่ 2

4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า ในรอบที่ 2 และ รอบที่ 3 ใช้การคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid Point) ดังนี้

ค่ามัธยฐาน (Median) ของข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่ การแปลความหมายข้อมูลเป็นดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในระดับมาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในระดับน้อย

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในระดับน้อยที่สุด

โดย ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) และค่าฐานนิยม (Mode) ไม่เกิน 1

5. ค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ (Interquartile rang) ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ที่คำนวณได้ข้อความใดที่มีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน (ฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) แต่ถ้าค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ที่คำนวณได้ข้อความใดที่มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบในรอบสุดท้ายของการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50) มาสรุปเป็นผลการวิจัย

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต และ 2) ทราบการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้จำแนกได้ 3 ขั้นตอน คือ 1) การจัดเตรียมโครงการวิจัย 2) การดำเนินการวิจัย และ 3) การรายงานผลการวิจัย ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย จำแนกการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดภาพการจัดการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต 2) สร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3) วิเคราะห์ข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญการศึกษาด้านการผลิตครูในอดีตและปัจจุบัน ที่ได้มาโดยผู้ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากผู้บริหารและคณาจารย์ที่มีประสบการณ์ตรงในการบริหารและปฏิบัติงานจัดการศึกษาตามรูปแบบวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง และศิษย์เก่า ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามรอบแรกและรอบที่สองใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต และ 2) เพื่อทราบการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) คือ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 แล้วนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากขั้นตอนนี้มาสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต จากนั้นนำผลการสังเคราะห์ที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ตามเทคนิค EDFR รอบที่ 2 แล้วนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนนี้มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) นำมาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) สำหรับการ EDFR รอบที่ 3 มาวิเคราะห์ จากนั้นนำค่ามัธยฐาน (Median) ที่มีค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมที่ระหว่าง 0.00-1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile range) ที่ต่ำกว่าหรือไม่เกิน 1.50 มาสรุปเป็นทิศทางการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต

ในการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต นอกจากใช้วิธีศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้มีประสบการณ์และมีความเกี่ยวข้องกับวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในฐานะที่แตกต่างกัน คือ เป็นผู้มีประสบการณ์ในฝ่ายบริหารสถานศึกษาในอดีต 1 คน ฝ่ายปกครองและปฏิบัติการสอนในอดีต 2 คน และศิษย์เก่านักเรียนทุนในยุคบุกเบิกไม่เกินยุคกลางอีก 3 คน ซึ่งคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 จำแนกตามคุณสมบัติ

คุณสมบัติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความเกี่ยวพัน		
1.1 ผู้บริหาร	1	16.67
1.2 คณาจารย์	2	33.33
1.3 ศิษย์เก่า	3	50.00
รวม	6	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	6	100.00
2.2 หญิง	-	-
รวม	6	100.00
3. อายุ		
3.1 80 ปีขึ้นไป	3	50.00
3.2 70-79 ปี	2	33.33
3.3 69 ปีลงมา	1	16.67
รวม	6	100.00
4. คุณวุฒิ		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	33.33
4.2 ปริญญาตรี	2	33.33
4.3 สูงกว่าปริญญาตรี	2	33.34
รวม	6	100.00
รวมทั้งสิ้น	6	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ให้ข้อมูลด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีตเป็นฝ่ายบริหารสถานศึกษาร้อยละ 16.67 ฝ่ายปกครองและปฏิบัติการสอนร้อยละ 33.33 และศิษย์เก่าร้อยละ 50.00 โดยร้อยละ 100 เป็นเพศชาย ร้อยละ 50.00, 33.33 และ 16.67 มีอายุเกินกว่า 80 ปี, 70-79 ปี และ 69 ปี ลงมา โดยลำดับ ทั้งนี้ กลุ่มนี้มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 33.33 เท่ากัน ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต ตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัย 6 ด้านที่กำหนด ปรากฏดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง

วัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ประกอบไปด้วย

- 1) เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในชนบทที่ต้องการพัฒนา โดยแต่ละจังหวัดจะดำเนินการคัดเลือกนักเรียนที่เรียนดีประพฤติดีแต่ยากจนจากถิ่นทุรกันดารส่งเข้าศึกษาและมุ่งให้กลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเองหลังสำเร็จการศึกษา 2) เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรักอาชีพครูและสามารถนำความรู้ความชำนาญที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนและฝึกงานอย่างหลากหลายไปลงมือปฏิบัติได้ 3) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักปฏิบัติตนเข้ากับสังคมที่อยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย คือเคารพนับถือกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันและมีสติ และ 4) เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาในท้องถิ่นใกล้เคียง นักเรียนมีใจรัก ความเป็นครูและรัก

ท้องถิ่น ซึ่งจากวัตถุประสงค์นั้นส่งผลทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี มีความสามารถในชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมความเข้มแข็ง และความสามารถของการอยู่ร่วมกัน โดยสรุปในประเด็นวัตถุประสงค์การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีตเป็นวัตถุประสงค์ที่ดี เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในยุคสมัย

2. คุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง

ผู้ที่ได้เข้าเรียนในวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงต้องมีคุณสมบัติประกอบด้วย 1) เพศ โดยระยะแรก ๆ จำกัดเฉพาะเพศชาย แต่ระยะหลังๆ ไม่จำกัดเพศ 2) อายุ ต้องไม่ต่ำกว่า 13 ปี บริบูรณ์ และไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ 3) ภูมิลำเนา ต้องเป็นพื้นที่ทุรกันดาร 4) ฐานะ ต้องมีฐานะยากจน 5) ความรู้พื้นฐาน สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และต้องเป็นผู้ที่มีผลการเรียนดี และ 6) ต้องมีความประพฤติดี โดยสรุปในประเด็นคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนในการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในยุคสมัย

3. หลักสูตรและการเรียนการสอนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง

หลักสูตรและการเรียนการสอนในวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง เป็นหลักสูตรแบบนักเรียนประจำ 5 ปี โดยจำแนกเป็น 2 ช่วง คือ 1) ชั้นปีที่ 1-3 จัดให้เรียนวิชาสามัญทุกวิชาเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยทั่วไป และจัดให้เรียนและฝึกฝนด้านวิชาชีพ คือ เกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวน ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ และอุตสาหกรรม คือ ช่างไม้ ช่างปูน ช่างโลหะ และช่างยนต์ รวมทั้งต้องได้รับการฝึกฝนพิเศษ เช่น ดนตรี กีฬา ภาษาอังกฤษ ช่างตัดผม ช่างไฟฟ้า งานครัว และประจำเรือนพยาบาล เป็นต้น 2) ชั้นปีที่ 4-5 จัดให้เรียนวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเป็นครูและออกฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน โดยใน 3 ปีแรกจัดให้เรียนวิชาสามัญทุกวิชา โดยสรุปในประเด็นหลักสูตรและการเรียนการสอนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ดีและมีความเหมาะสมมาก

4. คุณวุฒิของผู้ศึกษาจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงจะได้รับ

คุณวุฒิที่ผู้ศึกษาจะได้รับจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง จำแนกเป็น 2 กรณี คือ 1) กรณีสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี จะได้รับคุณวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา หรือ ป.กศ. และ 2) กรณีไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี จะได้รับคุณวุฒิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามชั้นปีที่สอบไล่ได้แต่ไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยสรุป ในประเด็นคุณวุฒิที่ผู้ศึกษาจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงจะได้รับ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีเหมาะสมกับสภาพสังคมและยุคสมัย

5. สถานภาพและค่าใช้จ่ายของนักเรียนวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง

ในด้านสถานภาพและค่าใช้จ่ายของนักเรียนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง จะจำแนกเป็น 1) นักเรียนจะมีสถานภาพนักเรียนในบางของรัฐบาลหรือนักเรียนทุน และ 2) นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2497 จนถึงปีการศึกษา 2522 นักเรียนจะได้รับทุนอุดหนุนคนละ 2,500 บาทต่อปี จนกระทั่งปีการศึกษา 2523 รัฐบาลจึงได้เพิ่มทุนอุดหนุนเป็นคนละ 4,000 บาทต่อปี โดยทางวิทยาลัยจะเป็นผู้ดูแลจัดการโดยแบ่งเป็นค่าอาหารทั้งปี ค่าเสื้อผ้า ค่าอุปกรณ์การเรียนทุกหมวดวิชา เช่น มิด จอบ เสียม เครื่องมือตอนไก่ ตอนหมู ค้อน คีม เลื่อย สิว และเทพวัด ฯลฯ รวมทั้งค่าพาหนะ

ในการเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านตอนสิ้นปีการศึกษาด้วย โดยสรุปในประเด็นสภาพและค่าใช้จ่ายของนักเรียนวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสภาพของนักเรียนมีความเหมาะสม แต่ด้านการจัดสรรทุนการศึกษายังเป็นวงเงินที่ค่อนข้างจำกัดมาก ทั้งยังไม่ยืดหยุ่นต่อการเพิ่มวงเงินให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร

6. แหล่งงานและเงื่อนไขของรับผู้ศึกษาจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง

ในด้านแหล่งงานและเงื่อนไขของรับผู้ศึกษาจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง จะมีการดำเนินการเป็นขั้นเป็นตอน คือ 1) วิทยาลัยจะส่งตัวทั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาไปให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดภูมิภาคนาของแต่ละคน เพื่อดำเนินการให้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครู ซึ่งบางจังหวัดก็อาจส่งบรรจุกรณีพิเศษ แต่หลายจังหวัดก็จัดให้เข้าสอบแข่งขันเพื่อบรรจุตามปกติ 2) ผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการต้องประจำทำการสอนหรือรับราชการในสังกัดเดียวกันไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนปีที่ได้รับทุน กรณีผิดเงื่อนไขสัญญาจะต้องถูกปรับให้ขาดใช้ทุนเป็นเงินสิบเท่าของจำนวนที่ได้รับอุดหนุน โดยสรุปในประเด็นแหล่งงานและเงื่อนไขของรับผู้ศึกษาจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นวิธีการและเงื่อนไขที่ดี แต่หากได้ปรับปรุงเงื่อนไขให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษาในทุกจังหวัดต้องดำเนินการให้ผู้ที่ได้รับการส่งกลับไปยังส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษาทุกคนได้รับการบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการครูด้วยวิธีพิเศษเช่นเดียวกันก็จะเป็นการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันแก่ผู้ถูกส่งตัว

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ในการศึกษาการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จำนวน 17 ท่าน ประกอบด้วยผู้มีประสบการณ์และมีความเกี่ยวข้องกับวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาที่ต่างยุคต่างสมัย 2 คน คณาจารย์ปฏิบัติการสอน 4 คน และศิษย์เก่า นักเรียนทุนในยุคบุกเบิกไม่เกินยุคกลางอีก 11 คน ซึ่งคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จำแนกตามคุณสมบัติ

คุณสมบัติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความเกี่ยวข้องกัน		
1.1 ผู้บริหาร	2	11.76
1.2 คณาจารย์	4	23.53
1.3 ศิษย์เก่า	11	64.71
รวม	17	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	15	88.24
2.2 หญิง	2	11.76
รวม	17	100.00

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จำแนกตามคุณสมบัติ (ต่อ)

คุณสมบัติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. อายุ		
3.1 80 ปีขึ้นไป	5	29.41
3.2 70-79 ปี	7	41.18
3.3 69 ปีลงมา	5	29.41
รวม	17	100.00
4. คุณวุฒิ		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	11.76
4.2 ปริญญาตรี	7	41.18
4.3 สูงกว่าปริญญาตรี	8	47.06
รวม	17	100.00
รวมทั้งสิ้น	6	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ซึ่งให้ข้อมูลด้านการบริหารจัดการครุศึกษา ตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นฝ่ายบริหาร สถานศึกษาร้อยละ 11.76 ฝ่ายปกครองและปฏิบัติการสอนร้อยละ 23.53 และศิษย์เก่าร้อยละ 64.71 โดยเป็นเพศชายร้อยละ 88.24 เพศหญิง ร้อยละ 11.76 มีอายุเกินกว่า 80 ปี, 70-79 ปี และ 69 ปี ลงมา ร้อยละ 29.41, 41.18 และ 29.41 โดยลำดับ ทั้งนี้ กลุ่มนี้มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 11.79, 41.18 และ 47.06 ตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่รวบรวมด้วยแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) ตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัยที่กำหนด ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ข้อมูลสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปคำนวณค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เป็นรายชื่อ พิจารณาเลือกแนวโน้มที่เป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันในความเห็นผู้เชี่ยวชาญและแปลผลการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนด ปรากฏผลตามตารางที่ 6 ถึง ตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านวัตถุประสงค์

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็น สอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. มุ่งผลิตครูที่เน้นการปฏิบัติ การฝึกอบรมที่เข้มข้นตามแนวทางโรงเรียนฝึกหัดครูสมัยโบราณ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. มุ่งให้ได้ครูที่มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. มุ่งผลิตครูให้มีคุณภาพมีความรู้และความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ผลิตครูที่มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษา คือ ภาษาไทย อังกฤษ และภาษาของประเทศในประชาคมอาเซียน	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ผลิตครูที่มีสมรรถนะในด้านงานเกษตร ช่างอุตสาหกรรม สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์เครื่องมือขนาดเล็ก	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ผลิตครูที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. ผลิตครูที่มีจิตอาสาและความพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิภาคอื่นๆ ของตนเอง	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านวัตถุประสงค์ (ต่อ)

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็น สอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
9. ผลิตครูที่เก่งและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. ผลิตบัณฑิตสายครูที่มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอก มีคุณธรรมจริยธรรมและความชำนาญตามหลักสูตรแนวข้างที่ได้เสริมให้ที่สำคัญคือเป็นที่พึ่งของชุมชนได้	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. ผลิตบัณฑิตให้เป็นนักปฏิบัติ มีทักษะในการประกอบอาชีพ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. ผลิตบัณฑิตที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข รู้จักคิดวิเคราะห์เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. จัดการศึกษาที่ส่งเสริมความทันสมัย ส่งเสริมบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออกมีความรู้มุ่งสู่ตลาดแรงงานสากล	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. ควบคุมคุณภาพบัณฑิตทุกปี เพื่อปรับปรุงคุณภาพบัณฑิตให้สอดคล้องกับหลักสูตรการประเมินจะต้องรัดกุมและเข้มข้นโดยดูจากมาตรฐานของหลักสูตรนั้น ๆ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
15. เน้นการศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เน้นการศึกษาเทคโนโลยีเฉพาะด้านและมีระเบียบวินัย	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 6 แสดงว่าในด้านวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเรียงตามลำดับ ดังนี้ ข้อที่ 1 สร้างหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นการปฏิบัติ การฝึกอบรมที่เข้มข้นตามแนวทางโรงเรียนฝึกหัดครูสมัยโบราณ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 2 สร้างหลักสูตรเพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพและมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 3 ผลิตรูให้มีคุณภาพมีความรู้และความ สามารถ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 4 ผลิตรูที่มีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 5 ผลิตรูที่มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษาคือภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศในประชาคมอาเซียน (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 6 ผลิตรูที่มีสมรรถนะในด้านงานเกษตร งานช่างอุตสาหกรรม สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เครื่องมือขนาดเล็ก (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 7 ผลิตรูที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 8 ผลิตรูที่มีจิตอาสาและความพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิลำเนาของตนเอง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 9 ผลิตรูที่เก่งและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 10 ผลิตรูบัณฑิตสายครูที่มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอก มีคุณธรรม จริยธรรมและความชำนาญตามหลักสูตรแนวข้างที่ได้เสริมให้ที่สำคัญคือเป็นที่พึ่งของชุมชนได้ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 11 บัณฑิตให้เป็นนักปฏิบัติ มีทักษะในการประกอบอาชีพ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 12 ผลิตรูบัณฑิตที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข รู้จักคิดวิเคราะห์ เฝ้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 13 จัดการศึกษาที่ส่งเสริมความทันสมัยส่งเสริมบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออก มีความรู้มุ่งสู่ตลาดแรงงานสากล (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 14 ควบคุมคุณภาพบัณฑิตทุกปี เพื่อปรับปรุงคุณภาพบัณฑิตให้สอดคล้องกับหลักสูตรการประเมินจะต้องรัดกุมและเข้มข้นโดยดูจากมาตรฐานของหลักสูตรนั้นๆ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) และข้อที่ 15 มหาเน้นการศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เน้นการศึกษาเทคโนโลยีเฉพาะด้าน และมีระเบียบวินัย (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 7 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเป็นนักศึกษา

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. รับผู้ที่มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง เข้าเรียนครุศึกษา	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ไม่จำกัดเพศชายหรือหญิง ในการที่จะรับเข้าเรียนครุศึกษา	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. รับผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ และไม่เกิน 20 ปี บริบูรณ์เข้าเป็นนักศึกษา	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. รับนักศึกษาจากทุกพื้นที่ ทุกจังหวัด ทั้งพื้นที่ทั่วไป เขตเทศบาล อบจ. อบต.และพื้นที่พิเศษต่างๆ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ไม่จำกัดเรื่องฐานะครอบครัวของผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษา	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. รับผู้จบการศึกษาไม่ต่ำกว่า ชั้น ม. 6 เข้าเรียนครุศึกษา	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. กำหนดเกรดเฉลี่ยของผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษาไม่ต่ำกว่า 3.00	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. รับผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อยโดยมีหลักฐานยืนยันที่เชื่อถือได้ เช่นสมุดบันทึกความดี เกียรติบัตร ภาพถ่ายหรือรางวัลที่ได้รับ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. จัดการศึกษาที่ส่งเสริมด้านบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิด กล้าแสดงออกมีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. รับผู้ที่มีจิตอาสา และพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิภาคอื่นๆของตนเอง	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเป็นนักศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
11. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. ผลิตครูที่เก่ง ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 7 แสดงว่าในด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเป็นนักศึกษาในการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเรียงตามลำดับ ดังนี้ ข้อที่ 1 รับนักศึกษาผู้ที่มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริงเข้าเรียนครุศึกษา (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 2 ไม่จำกัดเพศชายหรือหญิงในการรับเข้าเรียนครุศึกษา (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 3 รับบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์และไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 4 รับนักศึกษาจากทุกพื้นที่ในทุกจังหวัด ทั้งพื้นที่ทั่วไป เขตเทศบาล อบจ. อบต.และพื้นที่พิเศษต่างๆ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 5 ไม่จำกัดเรื่องฐานะครอบครัวของผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษา (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 6 รับผู้จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้น ม. 6 เข้าเรียนครุศึกษา (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 7 กำหนดเกรดเฉลี่ยของผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษาไม่ต่ำกว่า 3.00 (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 8 รับผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษาที่มีความประพฤติเรียบร้อยโดยมีหลักฐานยืนยันที่เชื่อถือได้ เช่นสมุดบันทึกความดี เกียรติบัตร ภาพถ่ายหรือรางวัลที่ได้รับ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 9 จัดการศึกษาที่ส่งเสริมด้านบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออกมีความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 10 รับผู้ที่มีจิตอาสา และพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิภาคของตนเอง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 11 ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 12 ผลิตครูที่เก่ง ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 8 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็น สอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. พัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลา ตลอดจนวิธีการศึกษา เพื่อความหลากหลายในการผลิตครูที่ตรงตามความต้องการของหน่วยงาน	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. เน้นหลักสูตรการสอนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจท้องถิ่น มีการบูรณาการเทคโนโลยี สมัยใหม่เช่นเทคโนโลยีเกษตร และอุตสาหกรรมการเกษตร และเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดอาเซียน	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. มหาวิทยาลัยควรพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เน้นการสร้างเครือข่ายการศึกษากับประเทศในประชาคมอาเซียน	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นและของตลาดที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ศึกษาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอื่นแล้วนำมาปรับปรุงในหลักสูตรที่เปิดสอนเกี่ยวกับครู	5	5	0	0	มาก	สอดคล้อง
6. เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวกับครู เพราะเป็นความเชี่ยวชาญเดิมของมหาวิทยาลัย	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่น และผู้บัณฑิตถึงความต้องการของท้องถิ่นและนำไปใช้พัฒนาหลักสูตร	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน (ต่อ)

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็น สอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
8. จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มชั่วโมงหน่วยการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. จัดการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับผู้ใช้งานเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้อยู่ โดยเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นเนื้อหาที่ทันสมัยพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. วิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตที่สังคมและผู้ใช้งานบัณฑิตต้องการ และนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. สร้างบัณฑิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. ผลิตบัณฑิตในอนาคตให้มีคุณลักษณะความเป็นสากลในด้านภาษา การปรับตัวเทคโนโลยี และมีทักษะระหว่างบุคคล	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. พัฒนาปัจจัยนำเข้าและกระบวนการผลิตบัณฑิตครุศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี โดยเฉพาะมาตรฐานการผลิต เพื่อให้เกิดการยอมรับทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน (ต่อ)

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ
15. จัดการเรียนการสอนให้มุ่งสู่สากลและตอบสนองต่อการเปิดสู่ประชาคมอาเซียน	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. จัดรูปแบบหลักสูตรแบบอยู่ประจำร้อยเปอร์เซ็นต์	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
17. กำหนดระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร อย่างน้อย 5 ปี	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
18. กำหนดหลักสูตรการผลิตครูที่มีลักษณะโดดเด่นเหมาะสมกับสังคมไทยในยุคปัจจุบันและอนาคต	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
19. ผลิตบัณฑิตสายครูที่มีลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอกของตนอย่างแท้จริง	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
20. ศึกษาแผน พัฒนา เศรษฐกิจของประเทศผลิตสาขาที่ขาดแคลนตามความต้องการของตลาดแรงงานโดยพยายามปิดสาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานหรือลดการผลิต	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 8 แสดงว่าในด้านหลักสูตรในการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเรียงตามลำดับ ดังนี้ ข้อที่ 1 พัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลาตลอดจนวิธีการศึกษาเพื่อความหลากหลายในการผลิตครูที่ตรงตามความต้องการของหน่วยงาน (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 2 เน้นหลักสูตรการสอนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจท้องถิ่นมีการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เช่นเทคโนโลยีเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร และเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดอาเซียน (Mdn = 4, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 3 พัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เน้นการสร้างเครือข่ายการศึกษากับประเทศในประชาคมอาเซียน (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 4 ปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นและของตลาดที่สามารถ

นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 5 ศึกษาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอื่นแล้วนำมาปรับปรุงในหลักสูตรที่เปิดสอนเกี่ยวกับครู (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 6 เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวกับครูเพราะเป็นความเชี่ยวชาญเดิมของมหาวิทยาลัย (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 7 ทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ใช้บัณฑิตถึงความต้องการของท้องถิ่นและนำไปใช้พัฒนาหลักสูตร (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 8 จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มชั่วโมงหน่วยการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 9 จัดการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับผู้ใช้บัณฑิตเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้อยู่ โดยเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 10 จัดการเรียนการสอนโดยเน้นเนื้อหาที่ทันสมัยพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 11 วิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตที่สังคมและผู้ใช้บัณฑิตต้องการ นำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 12 สร้างบัณฑิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 13 บัณฑิตในอนาคตควรมีคุณลักษณะความเป็นสากลในด้านภาษา การปรับตัว เทคโนโลยี และมีทักษะระหว่างบุคคล (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 14 พัฒนาปัจจัยนำเข้าและกระบวนการผลิตบัณฑิตครูศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี โดยเฉพาะมาตรฐานการผลิตเพื่อให้เกิดการยอมรับทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 15 จัดการเรียนการสอนให้มุ่งสู่สากลและตอบสนองต่อการเปิดสู่ประชาคมอาเซียน (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 16 จัดรูปแบบหลักสูตรแบบอยู่ประจำร้อยเปอร์เซ็นต์ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 17 กำหนดระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร อย่างน้อย 5 ปี (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 18 กำหนดหลักสูตรการผลิตครูที่มีลักษณะโดดเด่นเหมาะสมกับสังคมไทยในยุคปัจจุบันและอนาคต (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 19 ผลิตบัณฑิตสายครูที่มีลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอกของตนอย่างแท้จริง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 20 ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศผลิตสาขาที่ขาดแคลนตามความต้องการของตลาดแรงงานโดยพยายามปิดสาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานหรือลดการผลิตลง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 9 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านคุณวุฒิที่จะได้รับ

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็น/สอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
กำหนดปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ให้กับผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 9 แสดงว่าในด้านคุณวุฒิที่จะได้รับจากการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มหาวิทยาลัยควรกำหนดปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ให้กับผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$)

ตารางที่ 10 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านค่าใช้จ่ายและสถานภาพของนักศึกษา

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. กำหนดให้นักศึกษาครุศึกษาเป็นนักเรียนนักศึกษาทุนในบํารุง	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. กำหนดค่าใช้จ่ายที่คำนวณกรณีเป็นนักเรียนนักศึกษาทุนโดยจำแนกออกเป็น ค่าอาหาร ค่าหอพัก ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การฝึก ค่ากิจกรรมและค่าอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นชอบ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. กำหนดเงินทุนจัดสรรต่อคนต่อปีกรณีนักเรียนนักศึกษาทุนเป็นจำนวน 20,000-25,000 บาท	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ติดต่อประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบตั้งงบประมาณเป็นทุนการศึกษา เช่นหน่วยงานกลางในกระทรวง ศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางของโรงเรียนที่ใช้ครู	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. เป็นผู้จัดซื้อจัดหา บริหารจัดการทุนบางส่วนและให้นักศึกษาเป็นผู้จัดการเองบางส่วน	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. กำหนดให้นักเรียนนักศึกษาทุนอยู่ประจำหอพักตลอดหลักสูตร	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 10 แสดงว่าในด้านสถานภาพและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการครุศึกษา ตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้เชี่ยวชาญมีความ คิดเห็นสอดคล้องกันเรียงตามลำดับ ดังนี้ ข้อที่ 1 กำหนดให้นักศึกษาครุศึกษาเป็นนักเรียนนักศึกษา ทุนในบารุง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 2 กำหนดค่าใช้จ่ายที่คำนวณกรณีเป็นนักเรียน นักศึกษาทุนโดยจำแนกออกเป็น ค่าอาหาร ค่าหอพัก ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์ การฝึก ค่ากิจกรรมและค่าอื่นๆตามที่คณะกรรมการเห็นชอบ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 3 กำหนดเงินทุนจัดสรรต่อคนต่อปี กรณีนักเรียนนักศึกษาทุนเป็นจำนวน 20,000-25,000 บาท (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 4 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตั้งงบประมาณเป็นทุนการศึกษา เช่น หน่วยงานกลางในกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัดใน ส่วนกลางของโรงเรียนที่ใช้ครู (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 5 เป็นผู้จัดซื้อจัดหา บริหารจัดการทุนเป็นบางส่วนและให้นักศึกษาเป็นผู้จัดการเองบางส่วน (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 6 กำหนดให้นักเรียนนักศึกษาทุนอยู่ประจำหอพักตลอดหลักสูตร (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 11 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหาร จัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง ด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็น สอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ทำงานเป็นเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต โดยเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. เมื่อนักศึกษาสำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตรต้อง ออกหลักฐานการสำเร็จ การศึกษาและทำหนังสือส่งตัว กลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัด	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ติดตามผลการสั่งบรรจุ แต่งตั้งวิธีพิเศษของส่วนราชการ หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่ส่งตัว ผู้สำเร็จการศึกษาไปรายงานตัว	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR) การบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ (ต่อ)

ประเด็น	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn-Mo	พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น/ความต้องการ	ความคิดเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
4. กำหนดระยะเวลาทำงานชดใช้ทุนเท่ากับสองเท่าของจำนวนปีที่รับทุนหรือจ่ายค่าปรับเท่ากับเงินทุนที่ได้รับ	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในสาขาวิชาเอกให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาให้มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นที่ยอมรับของชุมชนได้	5	5	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 11 แสดงว่าในด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับในการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเรียงตามลำดับ ดังนี้ ข้อที่ 1 ทำงานเป็นเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต โดยเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 2 ออกหลักฐานการสำเร็จการศึกษาและดำเนินการส่งตัวผู้สำเร็จการศึกษากลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัด (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 3 ติดตามผลการส่งบรรจุแต่งตั้งวิธีพิเศษของส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่ส่งตัวผู้สำเร็จการศึกษาไปรายงานตัว (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 4 กำหนดระยะเวลาทำงานชดใช้ทุนให้ทำงานชดใช้ทุนเท่ากับสองเท่าของจำนวนปีที่รับทุนหรือวงเงินค่าปรับเท่ากับเงินทุนที่ได้รับ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 5 ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในสาขาวิชาเอกให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 6 ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาให้มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นที่ยอมรับของชุมชนได้ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต
กับด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ผลการวิจัย รายด้าน	การบริหารจัดการ การศึกษาของวิทยาลัย หมู่บ้านจอมบึงในอดีต	การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ด้าน วัตถุประสงค์	<p>1. แก้ปัญหาขาดแคลนครูในชนบทที่ต้องการพัฒนา โดยให้แต่ละจังหวัดจะคัดเลือกผู้ที่เรียนดีประพฤติดีแต่ยากจนจากถิ่นทุรกันดารส่งเข้าศึกษาและมุ่งให้กลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง</p> <p>2. ปลุกฝังให้รักอาชีพครูและสามารถนำความรู้ความชำนาญจากการศึกษาและฝึกงานไปปฏิบัติได้</p> <p>3. ให้รู้จักปฏิบัติตนเข้ากับสังคมแบบประชาธิปไตย คือ เคารพนับถือกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันและมีสติ</p> <p>4. เป็นศูนย์กลางการศึกษาในท้องถิ่นใกล้เคียง</p>	<p>1. สร้างหลักสูตรผลิตครูที่เน้นการปฏิบัติ การฝึกอบรมที่เข้มข้นตามแนวทางโรงเรียนฝึกหัดครูสมัยโบราณ</p> <p>2. สร้างหลักสูตรให้ได้ครูที่มีความรู้วิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ</p> <p>3. ผลิตครูให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา</p> <p>4. ผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง</p> <p>5. ผลิตครูที่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศในประชาคมอาเซียน</p> <p>6. ผลิตครูที่มีสมรรถนะในงานเกษตร ช่างอุตสาหกรรม สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เครื่องมือขนาดเล็ก</p> <p>7. ผลิตครูที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้</p> <p>8. ผลิตครูที่มีจิตอาสาและพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิลำเนาของตนเอง</p> <p>9. ผลิตครูที่เก่ง เป็นกัลยาณมิตรกับศิษย์ รักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง</p> <p>10. ผลิตครูที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอก มีคุณธรรมจริยธรรม มีความชำนาญตามหลักสูตรแนวข้างที่เสริมให้ และเป็นพี่ของชุมชนได้</p> <p>11. ผลิตครูที่เป็นนักปฏิบัติ มีทักษะในการประกอบอาชีพ</p> <p>12. ผลิตครูที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข รู้จักคิดวิเคราะห์รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก</p> <p>13. จัดการศึกษาที่ส่งเสริมความทันสมัย ส่งเสริมบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิด กล้าแสดงออก มีความรู้ มุ่งสู่ตลาดสากล</p> <p>14. ควบคุมคุณภาพบัณฑิตเพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสูตรประเมินอย่างรัดกุมและเข้มข้นโดยดูจากมาตรฐานของหลักสูตรนั้นๆ</p> <p>15. เน้นการศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การศึกษาเทคโนโลยีเฉพาะด้าน และความมีระเบียบวินัย</p>

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต
กับด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (ต่อ)

ผลการวิจัย รายด้าน	การบริหารจัดการ การศึกษาของวิทยาลัย หมู่บ้านจอมบึงในอดีต	การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ด้าน คุณสมบัติ ของผู้ที่จะ รับเข้าเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพศ ระยะแรก ๆ จำกัดเฉพาะเพศชาย แต่ระยะหลัง ๆ ไม่จำกัดเพศ 2. อายุ ไม่ต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ 3. ภูมิลำเนา เป็นพื้นที่ ทุรกันดาร 4. ฐานะ มีฐานะ ยากจน 5. ความรู้พื้นฐาน สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมีผลการเรียนดี 6. มีความประพฤติดี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. รับผู้มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริงเข้าเรียน ครุศึกษา 2. ไม่จำกัดเพศในการรับเข้าเป็นนักศึกษาครุศึกษา 3. รับผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์และไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ 4. รับจากทุกพื้นที่ทุกจังหวัด ทั้งพื้นที่ เขตเทศบาล อบจ. อบต. และพื้นที่พิเศษต่าง ๆ 5. ไม่จำกัดเรื่องฐานะครอบครัวของนักศึกษาครุศึกษา 6. รับผู้จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้น ม.6 เข้าเรียนครุศึกษา 7. กำหนดเกรดเฉลี่ยของผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษาไม่ต่ำกว่า 3.00 8. รับผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อยและมีหลักฐานยืนยันเชื่อถือได้ เช่น สมุดบันทึกความดี เกียรติบัตร ภาพถ่ายหรือรางวัลที่ได้รับ จะเข้าเรียนครุศึกษา 9. จัดการศึกษาที่ส่งเสริมบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออก มีความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพ 10. รับผู้มีจิตอาสา และพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือ ภูมิลำเนาของตนเอง 11. ผลิตครูที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ 12. ผลิตครูที่เก่ง ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์
ด้านหลักสูตร และการเรียน การสอน	<p>จัดแบบอยู่ประจำ 5 ปี จำแนกเป็น 2 ช่วง คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชั้นปีที่ 1-3 จัดให้เรียนวิชาสามัญทุกวิชา เช่นเดียวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วไป แต่จัดให้เรียนและฝึกฝนด้านวิชาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวน ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมทั้งเนื้อหา ระยะเวลา และวิธีการศึกษา เพื่อความหลากหลายในการผลิตครูตามความต้องการของหน่วยงาน 2. เน้นหลักสูตรการสอนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจท้องถิ่นและบูรณาการกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยีเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร และเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดอาเซียน 3. พัฒนาหลักสูตรสาขาต่างๆ ให้มีมาตรฐานสูง เน้นสร้างเครือข่ายการศึกษากับประเทศในประชาคมอาเซียน 4. ปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นและตลาด สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ 5. ศึกษาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอื่น นำมาปรับปรุงหลักสูตรที่เปิดสอนเกี่ยวกับครู 6. เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวกับครูเพราะเป็นความเชี่ยวชาญเดิม 7. ทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ใช้บัณฑิตถึงความต้องการของท้องถิ่น นำไปใช้พัฒนาหลักสูตร 8. จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มชั่วโมงหน่วยการเรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต
กับด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (ต่อ)

ผลการวิจัย รายด้าน	การบริหารจัด การศึกษาของวิทยาลัย หมู่บ้านจอมบึงในอดีต	การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
	<p>ช่างไม้ ช่างปูน ช่างโลหะ และช่างยนต์ รวมทั้งได้รับการฝึกฝน พิเศษ เช่น ดนตรี กีฬา ภาษาอังกฤษ ช่างตัด ผม ช่างไฟฟ้า งานครัว และประจำเรือน พยาบาล เป็นต้น</p> <p>2. ชั้นปีที่ 4-5 จัดให้ เรียนวิชาต่าง ๆ ที่ เกี่ยวกับการเป็นครู และออกฝึกปฏิบัติ การสอนในโรงเรียน</p>	<p>9. จัดการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับผู้ใช้ครู เพื่อสามารถปรับตัวเข้ากับ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ และเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี</p> <p>10. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นเนื้อหาที่ทันสมัยพร้อมรับกับ การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก</p> <p>11. วิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตครูที่สังคมและผู้ใช้ต้องการ นำมาเป็น ข้อมูลปรับปรุงหลักสูตร</p> <p>12. สร้างครูที่สามารถพึ่งพาตนเองและสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้</p> <p>13. ผลิตรูให้มีลักษณะความเป็นสากลด้านภาษา การปรับตัว เทคโนโลยี และทักษะระหว่างบุคคล</p> <p>14. พัฒนabajยนำเข้าและกระบวนการผลิตรูให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี มีมาตรฐานการผลิตที่เกิดการยอมรับทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย</p> <p>15. จัดการเรียนการสอนที่มุ่งสู่สากลและตอบสนองต่อการเปิดสู่ประชาคม อาเซียน</p> <p>16. จัดหลักสูตรแบบอยู่ประจำร้อยเปอร์เซ็นต์</p> <p>17. กำหนดระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 5 ปี</p> <p>18. กำหนดหลักสูตรผลิตรูที่มีลักษณะโดดเด่นเหมาะสมกับสังคมไทย ในยุคปัจจุบันและอนาคต</p> <p>19. ผลิตรูที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอกของตนอย่างแท้จริง</p> <p>20. ศึกษาแผนพัฒนาประเทศ ผลิตรูสาขาที่ขาดแคลน ปิดหรือลด การผลิตสาขาที่ตลาดไม่ต้องการ</p>
ด้านคุณวุฒิที่จะได้รับ	<p>จำแนกเป็น 2 กรณี คือ</p> <p>1. กรณีเรียนสำเร็จ ตามหลักสูตร 5 ปี จะได้รับคุณวุฒิ ประกาศนียบัตรวิชา การศึกษา หรือ ป.กศ.</p> <p>2. กรณีไม่สำเร็จตาม หลักสูตร 5 ปี จะได้รับ คุณวุฒิชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นตามชั้นปีที่ สอบไล่ได้แต่ไม่เกิน ชั้น ม.ศ. 3</p>	<p>กำหนดปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ให้กับผู้สำเร็จการศึกษาตาม หลักสูตร</p>

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต กับด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (ต่อ)

ผลการวิจัยรายด้าน	การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต	การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ด้านสถานภาพและค่าใช้จ่าย	<ol style="list-style-type: none"> นักเรียนมีสถานภาพเป็นนักเรียนในบารุงของรัฐบาลหรือนักเรียนทุน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2497-2522 นักเรียนได้รับทุนอุดหนุนคนละ 2,500 บาทต่อปี ปีการศึกษา 2523 จึงได้รับเป็นคนละ 4,000 บาทต่อปี ทางวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลจัดการทุนการศึกษา โดยแบ่งเป็นค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าพาหนะในการเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านตอนสิ้นปีการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดให้เป็นนักศึกษาทุนหรือนักศึกษาในบารุง กำหนดค่าใช้จ่ายโดยคำนวณจากค่าอาหาร ค่าหอพัก ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์ ค่ากิจกรรมและค่าอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ กำหนดวงเงินทุนจัดสรรต่อคนต่อปีขั้นต่ำระหว่าง 20,000-25,000 บาท ติดต่อประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ตั้งงบประมาณเป็นทุนการศึกษา เช่น หน่วยงานกลางในกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางของโรงเรียนที่ใช้ครู เป็นผู้จัดซื้อจัดหา บริหารจัดการทุนบางส่วนและให้นักศึกษาเป็นผู้จัดการเองบางส่วน กำหนดให้นักศึกษาทุนอยู่ประจำหอพักตลอดหลักสูตร
ด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ	<p>ดำเนินการเป็นขั้นเป็นตอน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> วิทยาลัยจะส่งตัวทั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาไปให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดภูมิลำเนาของแต่ละคน เพื่อดำเนินการให้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครูซึ่งบางจังหวัดก็อาจส่งบรรจุกรณีพิเศษ 	<ol style="list-style-type: none"> ทำงานเป็นเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต โดยเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ต้องทำหนังสือส่งตัวกลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัดและออกหลักฐานการสำเร็จการศึกษา ติดตามผลการดำเนินการของส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่ผู้สำเร็จการศึกษาไปรายงานตัวเพื่อให้ได้รับการบรรจุแต่งตั้งวิธีพิเศษ กำหนดระยะเวลาทำงานชดใช้ทุนให้ทำงานชดใช้ทุนเท่ากับสองเท่าของจำนวนปีที่รับทุนหรือเท่ากับเงินทุนที่ได้รับ ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในสาขาวิชาเอกให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆอย่างแท้จริง ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาให้มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่ยังของชุมชนได้

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต
กับด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (ต่อ)

ผลการวิจัย รายด้าน	การบริหารจัด การศึกษาของวิทยาลัย หมู่บ้านจอมบึงในอดีต	การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
	<p>แต่หลายจังหวัดก็จัดให้ เข้าสอบแข่งขัน เพื่อบรรจุตามปกติ 2. ผู้ที่ได้รับการบรรจุ เข้ารับราชการต้อง ประจำทำการสอนหรือ รับราชการในสังกัด เดียวกันไม่น้อยกว่า สองเท่าของจำนวนปีที่ ได้รับทุน กรณีผิด เงื่อนไขสัญญาจะต้อง ถูกปรับให้ขาดทุนเป็น เงินสิบเท่าของจำนวน ที่ได้รับอุดหนุน</p>	

จากการตารางที่ 12 ที่เปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัย
หมู่บ้านจอมบึงในอดีตมีจุดเด่น คือ มุ่งแก้ปัญหาความขาดแคลนครูในพื้นที่ชนบทที่ต้องการพัฒนา
กำหนดคุณสมบัติผู้ที่รับเข้าเรียนที่ยืดหยุ่นได้ ให้สถานภาพนักเรียนทุนแก่ผู้เรียน จัดการเรียน
การสอนและฝึกอบรมอย่างเข้มข้น รักษาสิทธิพึงมีพึงได้ให้กับผู้เรียนที่ไม่สำเร็จหลักสูตร แต่จุดด้อย
ก็คือ วงเงินทุนอุดหนุนที่จัดสรรให้ผู้เรียนค่อนข้างตายตัว และการดำเนินการของแต่ละจังหวัดในการ
บรรจุแต่งตั้งนักเรียนทุนเข้ารับราชการที่ไม่เท่าเทียมกัน ส่วนการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิด
วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จุดเด่นคือ มุ่งเน้นให้เกิดการผลิต
บัณฑิตครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ศึกษา มีทักษะ
ความสามารถด้านภาษาและเทคโนโลยี ส่วนจุดด้อยซึ่งอาจกลายเป็นอุปสรรคในอนาคตก็คือ เรื่องการ
กำหนดสถานภาพให้กับผู้เรียน การจัดหาแหล่งทุนและจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับผู้เรียน และ เรื่อง
แหล่งงานและเงื่อนไขที่จะรองรับผู้เรียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการบริหารจัดการศึกษาศรีศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต และ 2) เพื่อทราบการบริหารจัดการศึกษาศรีศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต (Ethnographic Delphi Futures Research: EDFR) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 จำนวน 6 คน แล้วนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากรอบนี้มาสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) ด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต จากนั้นนำผลการสังเคราะห์ที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ตามเทคนิค EDFR รอบที่ 2 แล้วนำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 2 มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) นำมาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) สำหรับการ EDFR รอบที่ 3 นำมาวิเคราะห์ จากนั้นนำค่ามัธยฐาน (Median) ที่มีค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมที่ระหว่าง 0.00-1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) ที่ต่ำกว่าหรือไม่เกิน 1.50 มาสรุปเป็นทิศทางการบริหารจัดการศึกษาศรีศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะสรุปถึงคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ ไปโดยลำดับดังนี้

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 จำนวน 6 คน ซึ่งให้ข้อมูลด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต เป็นอดีตฝ่ายบริหารของวิทยาลัยร้อยละ 16.67 ฝ่ายปกครองและปฏิบัติการสอนร้อยละ 33.33 และเป็นศิษย์เก่าร้อยละ 50.00 ในจำนวนดังกล่าว ร้อยละ 100 เป็นเพศชาย มีอายุเกินกว่า 80 ปี ระหว่าง 70-79 ปี และ 69 ปี ลงมา ร้อยละ 50.00, 33.33 และ 16.67 โดยลำดับ และมีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 33.33 เท่ากัน

2. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน ซึ่งให้ข้อมูลด้านการบริหารจัดการศึกษาศรีศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นอดีตผู้บริหารในยุควิทยาลัยหมู่บ้าน 1 ท่าน กับยุคมหาวิทยาลัย 1 ท่าน รวม 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 11.76 อดีตอาจารย์ฝ่ายปกครองและปฏิบัติการสอนในยุควิทยาลัยหมู่บ้านมาจนถึงยุคสถาบันและมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 ท่าน หรือร้อยละ 23.53 และศิษย์เก่านักเรียนทุนในยุควิทยาลัยหมู่บ้าน 11 ท่าน หรือร้อยละ 64.71 โดยในจำนวนทั้งหมดดังกล่าว เป็นเพศชายร้อยละ 88.24 เพศหญิง ร้อยละ 11.76 มีอายุเกินกว่า 80 ปี, 70-79 ปี และ 69 ปี ลงมา ร้อยละ 29.41, 41.18 และ 29.41 โดยลำดับ ทั้งนี้กลุ่มนี้มี

คุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี , ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 11.79, 41.18 และ 47.06 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต

1.1 วัตถุประสงค์ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง คือ 1) เพื่อปลูกฝังนักเรียนครูให้รักอาชีพครู ให้เป็นผู้รักวิชาชีพโดยให้ผ่านงานหลายๆอย่างในวิทยาลัย เพื่อนำความรู้ความชำนาญไปลงมือกระทำได้ 2) เพื่อให้เป็นวิทยาลัยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในชนบทที่ต้องการพัฒนาคัดเลือกนักเรียนจากถิ่นทุรกันดารเป็นอันดับแรก เมื่อเรียนสำเร็จแล้วกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตน 3) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักปฏิบัติตนเข้ากับสังคมที่อยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตยคือเคารพนับถือกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันและมีสติและใช้ปัญญา และ 4) เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาในท้องถิ่นใกล้เคียง

1.2 คุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียน ประกอบด้วย 1) เพศ ระยะเวลาแรกจำกัดเฉพาะเพศชาย ระยะเวลาหลังไม่จำกัดเพศ 2) อายุ ไม่ต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ 3) ภูมิลำเนา ต้องเป็นพื้นที่ทุรกันดาร 4) ฐานะ ต้องมีฐานะยากจน 5) ความรู้พื้นฐานต้องเป็นผู้ที่มีผลการเรียนดี และสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และ 6) ต้องมีความประพฤติดี

1.3 หลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นหลักสูตรแบบนักเรียนประจำ 5 ปี โดยจำแนกเป็น 2 ช่วง คือ 1) ชั้นปีที่ 1-3 จัดให้เรียนวิชาสามัญทุกวิชาเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยทั่วไป และจัดให้เรียนและฝึกฝนด้านวิชาชีพ คือ เกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวน ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรม คือ ช่างไม้ ช่างปูน ช่างโลหะ และช่างยนต์ รวมทั้งต้องได้รับการฝึกฝนพิเศษ เช่น ดนตรี กีฬา ภาษาอังกฤษ ช่างตัดผม ช่างไฟฟ้า งานครัว และประจำเรือนพยาบาล เป็นต้น และ 2) ชั้นปีที่ 4-5 จัดให้เรียนวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเป็นครูและออกฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

1.4 คุณวุฒิที่จะได้รับ จำแนกได้ 2 กรณี คือ 1) กรณีสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี จะได้รับคุณวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาหรือ ป.กศ. และ 2) กรณีไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี จะได้รับคุณวุฒิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามชั้นปีที่สอบไล่ได้แต่ไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.5 สถานภาพและค่าใช้จ่ายของนักเรียน พบว่า 1) นักเรียนจะมีสถานภาพเป็นนักเรียนทุนหรือนักเรียนในบำรุงของรัฐบาล และ 2) นับตั้งแต่ปี 2497 จนถึงปี 2522 นักเรียนจะได้รับทุนอุดหนุนคนละ 2,500 บาทต่อปี โดยทางวิทยาลัยจะเป็นผู้ดูแลจัดการโดยแบ่งเป็นค่าอาหารทั้งปี ค่าเสื้อผ้า ค่าอุปกรณ์การเรียนทุกหมวดวิชา เช่น มีด จอบ เสียม เครื่องมือตอนไถ ตอนห่ม ค้อน คีม เลื่อย สิว และเทปวัด ฯลฯ รวมทั้งค่าพาหนะในการเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านตอนสิ้นปีการศึกษาด้วย จนกระทั่งปี 2523 รัฐบาลจึงได้เพิ่มทุนอุดหนุนเป็นคนละ 4,000 บาทต่อปี

1.6 แหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ พบว่า นักเรียนทั้งที่สำเร็จการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาจะได้รับการปฏิบัติ ดังนี้ 1) วิทยาลัยจะส่งตัวกลับไปให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัดในจังหวัดภูมิลำเนาเพื่อดำเนินการให้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครู 2) บางจังหวัดส่งบรรจุแต่งตั้งผู้กลับไปรายงานตัวกรณีพิเศษ แต่หลายจังหวัดก็จัดให้เข้าสอบแข่งขันเพื่อบรรจุแต่งตั้งตามปกติ และ

3) ผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการต้องประจำทำการสอนหรือรับราชการในสังกัดเดียวกันไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนปีที่ได้รับทุน กรณีผิดเงื่อนไขสัญญาจะต้องถูกปรับให้ขาดทุนเป็นเงินสิบเท่าของจำนวนเงินที่ได้รับทุนอุดหนุน

2. ด้านการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิควิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

2.1 วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิควิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบแนวปฏิบัติ 15 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) สร้างหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นการปฏิบัติ การฝึกอบรมที่เข้มข้น ตามแนวทางโรงเรียนฝึกหัดครูสมัยโบราณ 2) สร้างหลักสูตรเพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพและมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ 3) ผลิตครูให้มีคุณภาพมีความรู้และความ สามารถ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา 4) ผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 5) ผลิตครูที่มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศในประชาคมอาเซียน 6) ผลิตครูที่มีสมรรถนะในด้านงานเกษตร งานช่างอุตสาหกรรมสามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เครื่องมือขนาดเล็ก 7) ผลิตครูที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้ 8) ผลิตครูที่มีจิตอาสาและความพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ ชนบทหรือภูมิภาคนาของตนเอง 9) ผลิตครูที่เก่งและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง 10) ผลิตบัณฑิตสายครูที่มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอก มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความชำนาญตามหลักสูตรแนวข้างที่ได้เสริมให้ที่สำคัญคือเป็นที่พึ่งของชุมชนได้ 11) ผลิตบัณฑิตให้เป็นนักปฏิบัติ มีทักษะในการประกอบอาชีพ 12) ผลิตบัณฑิตที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก 13) จัดการศึกษที่ส่งเสริมความทันสมัย ส่งเสริมบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออกมีความรู้สูงสุดตลาดแรงงานสากล 14) มหาวิทยาลัยต้องควบคุมคุณภาพบัณฑิตทุกปีเพื่อปรับปรุงคุณภาพบัณฑิตให้สอดคล้องกับหลักสูตรการประเมินจะต้องรัดกุมและเข้มข้นโดยดูจากมาตรฐานของหลักสูตรนั้นๆ และ 15) เน้นการศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เน้นการศึกษาเทคโนโลยีเฉพาะด้าน และมีระเบียบวินัย

2.2 คุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนครุศึกษาตามแนวคิควิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบแนวปฏิบัติ 12 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) รับนักศึกษาที่มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง เข้าเรียนครุศึกษา 2) ไม่จำกัดเพศชายหรือหญิงในการที่จะรับนักศึกษาเข้าเรียนครุศึกษา 3) รับนักศึกษาที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ 4) รับนักศึกษาจากทุกจังหวัดและทุกพื้นที่ คือ ทั้งพื้นที่ทั่วไป เขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และพื้นที่พิเศษต่าง ๆ 5) ไม่จำกัดในเรื่องฐานะครอบครัวของนักศึกษาที่จะเข้าเรียนครุศึกษา 6) รับผู้จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนครุศึกษา 7) กำหนดค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษาที่ระดับไม่ต่ำกว่า 3.00 8) รับผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษาที่มีความประพฤติเรียบร้อยที่มีหลักฐานยืนยันที่เชื่อถือได้ เช่น สมุดบันทึกความดี เกียรติบัตร ภาพถ่ายหรือรางวัลที่ได้รับ 9) จัดการศึกษที่ส่งเสริมด้านบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออกมีความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพ 10) รับนักศึกษาที่มี

จิตอาสา และพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิภาคของตนเอง 11) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ และ 12) ผลิตครูที่เก่ง ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์

2.3 หลักสูตรและการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบแนวปฏิบัติ 20 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) พัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลาตลอดจนวิธีการศึกษาเพื่อความหลากหลายในการผลิตครูที่ตรงตามความต้องการของตลาด 2) เน้นหลักสูตรการสอนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจท้องถิ่นมีการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เช่นเทคโนโลยีเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร และเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาด 3) พัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานสูง เน้นการสร้างเครือข่ายการศึกษาในประเทศในประชาคมอาเซียน 4) ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ 5) ศึกษาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอื่น นำมาปรับปรุงในหลักสูตรที่เปิดสอนเกี่ยวกับครู 6) เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวกับครูเพราะเป็นความเชี่ยวชาญเดิมของมหาวิทยาลัย 7) ทำการศึกษาร่วมกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ใช้บัณฑิตถึงความต้องการและนำไปใช้พัฒนาหลักสูตร 8) จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มชั่วโมงหน่วยการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 9) จัดการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับผู้ใช้บัณฑิตเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้อยู่ โดยเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี 10) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นเนื้อหาที่ทันสมัยพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของกระแส 11) วิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตที่สังคมและผู้ใช้บัณฑิตต้องการ นำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร 12) สร้างบัณฑิตให้สามารถพึ่งพาตนเองและสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ 13) สร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะความเป็นสากลในด้านภาษา การปรับตัว เทคโนโลยี และมีทักษะระหว่างบุคคล 14) พัฒนาปัจจัยนำเข้าและกระบวนการผลิตบัณฑิตครูศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี โดยเฉพาะมาตรฐานการผลิตเพื่อให้เกิดการยอมรับทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย 15) จัดการเรียนการสอนให้มุ่งสู่สากลและตอบสนองต่อการเปิดสู่ประชาคมอาเซียน 16) จัดรูปแบบหลักสูตรแบบอยู่ประจำร้อยเปอร์เซ็นต์ 17) กำหนดระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร อย่างน้อย 5 ปี 18) กำหนดหลักสูตรการผลิตครูที่มีลักษณะโดดเด่นเหมาะสมกับสังคมไทยในยุคปัจจุบันและอนาคต 19) ผลิตบัณฑิตสายครูที่มีลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอกของตนอย่างแท้จริง และ 20) ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ผลิตครูสาขาที่ขาดแคลนตามความต้องการของตลาดงานการศึกษา และพยายามปิดหรือลดการผลิตในสาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดงาน

2.4 คุณวุฒิที่จะได้รับตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบแนวปฏิบัติ 1 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ กำหนดปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ให้กับผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

2.5 สถานภาพและค่าใช้จ่ายของนักศึกษาครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบแนวปฏิบัติ 6 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) กำหนดให้นักศึกษาครูศึกษาเป็นนักศึกษาในบํารุงหรือนักศึกษาทุนและมีสถานภาพเป็นข้าราชการวิสามัญชั่วคราวเช่นเดียวกับนักเรียนนายร้อย นายร้อยตำรวจ นายเรือ และนายเรือ

อากาศ 2) กำหนดค่าใช้จ่ายที่คำนวณกรณีเป็นนักศึกษาทุน โดยจำแนกเป็น ค่าอาหาร ค่าหอพัก ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การฝึก ค่ากิจกรรม และค่าอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นชอบ 3) กำหนดวงเงินทุนที่จัดสรรต่อคนต่อปีกรณีนักศึกษาทุน จำนวน 20,000-25,000 บาท 4) ติดต่อประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้เป็นผู้ตั้งงบประมาณเป็นทุนการศึกษา เช่น หน่วยงานกลางในกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางของโรงเรียนที่ใช้ครู 5) เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดหา บริหารจัดการทุนบางส่วนและให้นักศึกษาเป็นผู้จัดการเองบางส่วน และ 6) กำหนดให้นักเรียนนักศึกษาทุนอยู่ประจำหอพักตลอดหลักสูตร

2.6 แหล่งงานและเงื่อนไขรองรับตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า มีแนวปฏิบัติ 5 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) ทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับองค์กรภาครัฐและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม 2) ออกหลักฐานและดำเนินการส่งตัวทั้งผู้สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษากลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัด 3) ติดตามผลการดำเนินการส่งบรรจุ แต่งตั้งผู้ที่ถูกส่งตัวกลับไปรายงานตัวกับส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัด 4) กำหนดระยะเวลาทำงานชดใช้ทุนให้ทำงานชดใช้ทุนเท่ากับสองเท่าของจำนวนปีที่รับทุนหรือเท่ากับเงินทุนที่ได้รับ 5) ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในสาขาวิชาเอกให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ อย่างแท้จริง และ 6) ควบคุมคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นที่ยอมรับของชุมชนได้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระบบบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้วิจัยได้หยิบยกข้อค้นพบมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ด้านการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต

1. วัตถุประสงค์ของวิทยาลัย พบว่า วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงมีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง 4 ประการคือ 1) เพื่อปลูกฝังนักเรียนครูให้รักอาชีพครู ให้เป็นผู้รักวิชาชีพโดยให้ผ่านงานหลายอย่างในวิทยาลัยเพื่อนำความรู้ความชำนาญ ไปลงมือกระทำได้ 2) เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครูในชนบทที่ต้องการพัฒนาโดยคัดเลือกนักเรียนจากถิ่นทุรกันดารเป็นอันดับแรกเมื่อเรียนสำเร็จแล้วกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตน 3) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักปฏิบัติตนเข้ากับสังคมที่อยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตยเคารพนับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างมีสติ และ 4) เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาของท้องถิ่นที่ใกล้เคียง

วัตถุประสงค์ที่กำหนดทั้ง 4 ประการดังกล่าวอาจเป็นเพราะในช่วงเวลาที่ดำเนินการก่อตั้งวิทยาลัยสังคมชนบทของไทยเริ่มต้นตัวด้านความต้องการพัฒนาทั้งด้านกายภาพและคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยสำหรับประชาชนผ่านกระบวนการการศึกษาแต่ขณะเดียวกันก็เป็นสังคมที่ยังขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถอย่างสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นดังนั้นในการก่อตั้งจึงมุ่งเน้นให้วิทยาลัยมีบทบาทในการแก้ปัญหาขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถเชิงพัฒนารวมทั้งเน้นให้มีคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยตามที่สังคมต้องการ

ข้อค้นพบด้านวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับที่ จินต์ รัตนสิน ผู้บริหารท่านแรกของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายสำคัญของการจัดตั้งสถาบัน

ฝึกหัดครูแห่งนี้ไว้ว่า มี 3 ประการ คือ 1) ผลิตครูไปสอนโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท โดยคัดเลือกนักเรียนจากชนบทมาเรียนต่อ เมื่อสำเร็จแล้วต้องกลับไปสอนในชนบทที่เป็นภูมิลำเนาของตน เป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในท้องถิ่นกันดารด้วย 2) ให้นักเรียนครูประเภทนี้มีประสบการณ์หลาย ๆ อย่างด้วยการเรียนรู้และลงมือทำเองมากที่สุด เพื่อจะได้นำความรู้ ความชำนาญอย่างใหม่ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยไปใช้ในโรงเรียนที่ตนสอน เสมือนหนึ่งว่าครูเป็นผู้นำความเจริญไปสู่ชนบทเป็นที่ปรึกษาของหมู่บ้าน เป็นกำลังพัฒนาของหมู่บ้าน และ 3) วิทยาลัยหมู่บ้านจะต้องตั้งอยู่ในชนบทห่างจากตัวเมืองใหญ่ที่เจริญมีครูอาจารย์ที่เพียบพร้อมชำนาญในสาขาวิชาต่าง ๆ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการสอนการปฏิบัติงานครบครัน เป็นศูนย์การศึกษาของท้องถิ่นและสามารถบันดาลให้ท้องถิ่นนั้นเจริญเติบโตโดยรวดเร็ว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่ พิทักษ์ อาจคุ่มวงศ์ ผู้บริหารลำดับต้น ๆ ในยุคที่วิทยาลัยได้เปลี่ยนแปลงพัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งระบุถึงประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการจัดตั้งวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงว่า กระทรวงเห็นสมควรให้จัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูสำหรับนักเรียนชาย ที่กิ่งอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยให้ชื่อว่า วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง และให้สังกัดกองฝึกหัดครู กรมวิสามัญศึกษา ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2497 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) ปลุกฝังนักเรียนครูให้รักวิชาอาชีพครู ให้เป็นผู้รักวิชาชีพโดยให้ผ่านงานหลาย ๆ อย่างในวิทยาลัย เพื่อนำความรู้ ความชำนาญ ไปลงมือกระทำได้ 2) ให้วิทยาลัยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในชนบทที่ต้องการพัฒนา คัดเลือกนักเรียนจากถิ่นที่อยู่ทุกกันดารเป็นอันดับแรก เมื่อเรียนสำเร็จแล้วกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตน และ 3) ให้รู้จักปฏิบัติตนในการเข้าสังคม โดยอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย คือ เคารพนับถือกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีสติและใช้ปัญญา และ 4) ให้วิทยาลัยเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในท้องถิ่นที่ใกล้เคียง

2. คุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียน พบว่า ผู้ที่จะเข้าเรียนในวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงต้องมีคุณสมบัติ 6 ประการคือ 1) ระยะเวลา ๑ ต้องเป็นเพศชายแต่ระยะหลัง ๆ ไม่จำกัดเพศ 2) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ 3) ต้องมีภูมิลำเนาเป็นพื้นที่ทุกกันดาร 4) ต้องมีฐานะยากจน 5) ต้องมีความรู้พื้นฐานสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมีผลการเรียนดี และ 6) ต้องมีความประพฤติดี

การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนไว้ 6 ประการดังที่กล่าวอาจเป็นเพราะวิทยาลัยแห่งนี้มุ่งที่จะฝึกฝนผู้เรียนในสภาพทุกกันดารและลำบาก อีกทั้งหลักสูตรยังมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติในวิชาชีพซึ่งต้องใช้ความอดทนเข้มแข็งทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นระยะแรกจึงจำกัดรับเฉพาะเพศชายเข้าศึกษา แต่ต่อมาเมื่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยมีการพัฒนาเจริญขึ้น สะดวกขึ้นจึงยกเลิกการจำกัดรับเฉพาะเพศชาย ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชากรได้มากขึ้น ส่วนด้านอายุที่กำหนดว่าต้องไม่ต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์และไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ อาจเป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษาในสมัยนั้นมีการแบ่งเป็นประถมศึกษาตอนต้น 4 ปี และประถมศึกษาตอนปลายอีก 3 ปี โดยเกณฑ์เด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่ออายุย่างเข้าปีที่ 7 และนักเรียนส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เมื่ออายุย่างเข้าปีที่ 13 ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้เชี่ยวชาญบางท่านให้ความเห็นกรณีอายุของผู้เรียนไว้ว่า เด็กยิ่งอายุน้อยยิ่งง่ายต่อการฝึกหัดและเรียนรู้ตามกระบวนการของหลักสูตรได้ดี

ส่วนทางด้านภูมิลาเนาและฐานะครอบครัวที่กำหนดว่าต้องมีภูมิลาเนาในถิ่นทุรกันดารและมีฐานะยากจน อาจเป็นเพราะจุดเน้นการพัฒนาประเทศในยุคสมัยนั้นที่ต้องการยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมชนบท จึงมุ่งให้มีการเลือกสรรผู้เรียนมาจากสภาพท้องถิ่นที่จำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนา ขณะเดียวกันก็มุ่งที่จะให้ผู้ที่มีข้อจำกัดด้านฐานะครอบครัวแต่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดี พร้อมทั้งจะเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพื่อจะได้กลับไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาภูมิลาเนาของตนเองด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เชี่ยวชาญบางท่านก็ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เด็กที่มีฐานะยากจนในถิ่นทุรกันดารมักจะมีชีวิตอดทน เข้มแข็ง ต่อสู้ชีวิต มีความตั้งใจ มีผลการเรียนดี และมีความประพฤติดี จึงพร้อมที่จะรับการฝึกฝน เรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนกลับไปพัฒนาชุมชนของตนเอง

ข้อค้นพบด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับหลักฐานงานเขียนของอดีตผู้บริหาร อาจารย์ และศิษย์เก่าของวิทยาลัยหลายท่าน เช่น จินต รัตนสิน อรุณ ปรีดีติติก พิทักษ์ อาจคุ่มวงศ์ สุชิน ประพันธ์พจน์ และจริยะ วิโรจน์ ที่ระบุว่าในระยะแรกผู้เรียนของสถาบันแห่งนี้จะคัดเลือกนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากท้องถิ่นทุรกันดาร ซึ่งต้องมีผลการเรียนดี แต่ฐานะยากจน โดยนักเรียนรุ่นแรกๆ จะรับจากจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ต่อมาในปีการศึกษา 2498 ได้ขยายการรับนักเรียนในชนบทที่กำลังพัฒนาในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ครั้นปีการศึกษา 2503 เป็นต้นมา จึงได้ดำเนินการรับนักเรียนตามประกาศกรมการฝึกหัดครู เรื่องหลักเกณฑ์การรับนักเรียนวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งนอกจากจะรับเพียงปีละ 60 คน จาก 28 จังหวัด ยังระบุคุณสมบัติว่าผู้สมัครจะต้องจบชั้นมัธยมศึกษาหรือวิสามัญปีที่ 3 ซึ่งต่อมาก็คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีภูมิลาเนาอยู่ในท้องถิ่นกันดารของจังหวัด มีบุคลิกลักษณะสมเป็นครู ร่างกายแข็งแรง ความประพฤติเรียบร้อย มีความสามารถพูดภาษาไทยได้ถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ว่าให้คัดเลือกบุคคลที่อยู่ในถิ่นกันดารเป็นอันดับแรก ถ้าเห็นสมควรให้สอบก็สอบ

3. หลักสูตรและการเรียนการสอน พบว่า วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงมีหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบนักเรียนประจำ 5 ปี โดยมีการจำแนกหลักสูตรเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงปีที่ 1-3 ซึ่งจัดให้เรียนวิชาสามัญทุกวิชาเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยทั่วไป แต่เฉพาะของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงจะจัดให้เรียนและฝึกฝนด้านวิชาชีพหลากหลายวิชา ประกอบด้วยด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวน ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ ช่างไม้ ช่างปูน ช่างโลหะ และช่างยนต์ รวมทั้งต้องได้รับการฝึกฝนความถนัดหรือความสามารถพิเศษ เช่น ดนตรี กีฬา ภาษาอังกฤษ ช่างตัดผม ช่างไฟฟ้า งานครัว และประจำเรือนพยาบาล เป็นต้น และ 2) ช่วงปีที่ 4-5 จัดให้เรียนวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเป็นครูและออกฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบนักเรียนประจำ 5 ปี โดยจำแนกเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 3 ปี และ 2 ปี ดังกล่าว อาจเป็นเพราะในช่วงปีที่ 1-3 จำเป็นต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้พื้นฐานวิชาสามัญเท่าเทียมกับผู้ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่ว ๆ ไป แต่ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องเตรียมให้มีพื้นฐานวิชาชีพทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และรวมทั้งให้มีความสามารถพิเศษที่สอดคล้องกับสภาพสังคมชนบทที่กระจายอยู่ทั่วประเทศด้วย

หลักสูตรของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในช่วงปีที่ 1-3 จึงเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ควบคู่ไปกับความสามารถโดยการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง สามารถออกไปทำประโยชน์ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองในถิ่นทุรกันดารได้เป็นอย่างดี สามารถเป็นที่พึ่งของชุมชนได้เป็นอย่างดี ส่วนในช่วงปี 4-5 ที่จัดให้เรียนวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเป็นครู รวมทั้งออกฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน อาจเป็นเพราะการผลิตครูไม่ว่าเพื่อไปสอนในชนบทหรือในที่ใด ๆ ก็ตาม ผู้ที่ได้ชื่อว่าครู จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับความเป็นครูตามมาตรฐานที่หลักสูตรแต่ละระดับกำหนด โดยหลักสูตรในช่วงปี 4-5 ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ก็คือหลักสูตรการผลิตครูในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาศึกษา หรือ ป.กศ. ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดที่มีการเรียนการสอนในสถาบันการผลิตครูอื่น ๆ ทั่วประเทศที่ต้องมีการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ 3 ภาคเรียน และออกฝึกปฏิบัติการสอนอีก 1 ภาคเรียน อย่างไรก็ตาม ผลผลิตในระดับ ป.กศ. ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ได้รับการยอมรับสูงมากในด้านคุณภาพ ดังที่ปรากฏในข้อเขียนของ จินต์ รัตนสิน ผู้บริหารท่านแรกของวิทยาลัยว่า ผลผลิตของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงชุดแรกที่สามารถสำเร็จการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2501 ทุก ๆ คนได้กลับไปทำงานในเขตจังหวัดของตนตามสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ แต่ทุกคนได้แสดงปรีชาสามารถในการสอน ไม่แต่วิชาสามัญให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ยังสามารถถ่ายทอดความรู้และภาคปฏิบัติในวิชาเกษตร วิชาช่าง ตามวัยของเด็กได้อย่างดีและได้เป็นหัวแรงในการพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้านด้านการก่อสร้างซ่อมแซมอาคารสถานที่ ซ่อมเครื่องยนต์ เครื่องสูบน้ำ ซ่อมสร้างครุภัณฑ์ ทำสวน ทำนา เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ต้อนไก่ ต้อนหมูได้ บางคนก็ลงมือตัดผมให้นักเรียนเอง วิทยาลัยมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนอบรมสั่งสอนศิษย์แต่ละคนให้มีความรู้ความสามารถรอบด้านให้มีความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ

ข้อค้นพบด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับที่ จินต์ รัตนสิน ผู้บริหารท่านแรกของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ได้เขียนถึงหลักสูตรและการเรียนการสอนของวิทยาลัยสรุปความได้ว่า นักเรียนจะต้องเข้าเรียนตามหลักสูตร 5 ปี ดังนี้

วิชาสามัญ ระดับ ม.4-5-6 (ต่อมาเปลี่ยนเป็น ม.ศ. 1-2-3)

วิชาครูระดับหลักสูตร ป.กศ.

วิชาเกษตร ทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์เน้นหนักภาคปฏิบัติ

อุตสาหกรรม ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างโลหะ เน้นหลักปฏิบัติ

กิจกรรมพิเศษ ช่างตัดผม ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า งานครัว ประจำเรือน

พยาบาล โดยนักเรียนทุกคนต้องเรียนหนัก ทำงานหนัก และมีกิจวัตรประจำวันคือ

วันธรรมดา

เวลา 06.00-08.00 น. ภาคปฏิบัติรอบเช้า ทำงานตามหมวดหมู่ ครูอาจารย์
ทุกคน ลงงานด้วย

เวลา 08.00-09.00 น. อาบน้ำ รับประทานอาหาร

เวลา 09.00-15.00 น. เรียนในห้องเรียนวิชาสามัญ เกษตร การช่างและ
อุตสาหกรรม

เวลา 15.30-17.00 น. ภาคปฏิบัติในโรงเรียนและสนาม

เวลา 17.00-19.00 น. อาบน้ำรับ ประทานอาหาร

เวลา 19.00-20.30 น. เรียนลำพังในห้องเรียน โดยมีครูเป็นผู้ควบคุม

เวลา 21.00 น. เข้านอน

วันเสาร์

เวลา 06.00-17.00 น. กิจกรรมพิเศษตามวิชาเลือกและผลงาน

วันอาทิตย์ หยุดพักผ่อน

4. คุณวุฒิที่จะได้รับ พบว่า คุณวุฒิที่ผู้เรียนจะได้รับจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง จะจำแนกเป็น 2 กรณี คือ 1) กรณีสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี จะได้รับคุณวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา หรือ ป.กศ. และ 2) กรณีไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี จะได้รับคุณวุฒิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามชั้นปีที่สอบไล่ได้แต่ไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีได้รับคุณวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา หรือ ป.กศ. เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี อาจเป็นเพราะการผลิตครูในยุคสมัยนั้นมีกรมการฝึกหัดครูและสภาการฝึกหัดครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรกลางในการบริหาร โดยองค์กรกลางดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักสูตรและคุณวุฒิสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแต่ละระดับ กอปรกับสถานภาพของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงที่เป็น “โรงเรียนฝึกหัดครูหลักสูตรพิเศษ” และมีการเรียนการสอนและการฝึกภาคปฏิบัติในช่วงปีที่ 4-5 ไม่แตกต่างจากการผลิตครูในระดับเดียวกันของสถาบันการผลิตครูอื่นๆ ทั่วประเทศ คือมีการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ 3 ภาคเรียน และออกฝึกปฏิบัติการสอนอีก 1 ภาคเรียน ดังนั้น คุณวุฒิที่องค์กรบริหารกลางกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงจึงไม่แตกต่างไปจากสถาบันการฝึกหัดครูอื่น ๆ ส่วนกรณีที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี แต่ผู้เรียนสามารถสอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาชั้นใดชั้นหนึ่ง จึงให้ได้รับคุณวุฒิชั้นมัธยมศึกษาที่สอบไล่ได้แต่ไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนในช่วงปีที่ 1-3 ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงช่วงปีที่ 1-3 ก็มีการจัดให้เรียนวิชาสามัญทุกวิชาเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยทั่วไป ทั้งยังมีการเสริมให้เรียนและฝึกฝนด้านวิชาชีพ รวมทั้งฝึกฝนความถนัดหรือความสามารถพิเศษที่สอดคล้องกับสภาพสังคมชนบทที่กระจายอยู่ทั่วประเทศด้วย การเรียนการสอนในช่วงปีที่ 1-3 ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงจึงเป็นการเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้พื้นฐานวิชาสามัญเท่าเทียมหรือไม่แตกต่างจากผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่ว ๆ ไป การให้ผู้เรียนได้รับคุณวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้น ตามชั้นปีที่สอบไล่ได้แต่ไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงเป็นการช่วยรักษาสีท่อนพืดมิพืดได้จากการศึกษาให้กับผู้เรียน ตลอดจนเป็นการช่วยรับรองคุณภาพของตัวผู้เรียนในช่วงปีที่ 1-3 ให้สามารถไปศึกษาต่อทั้งในสายสามัญศึกษาและสายอาชีพตามที่ต้องการได้ นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยรับรองคุณภาพหลักสูตรของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในช่วงปีที่ 1-3 ว่ามีการเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ควบคู่ไปกับความสามารถโดยการลงมือปฏิบัติจนกลายเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพสูง สามารถออกไปทำประโยชน์ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองในถิ่นทุรกันดารและสามารถเป็นที่พึ่งของชุมชนได้เป็นอย่างดี

ข้อค้นพบด้านคุณวุฒิที่ผู้เรียนจะได้รับจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับข้อเขียนของพิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์ ที่ระบุว่า วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงรับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียน ใช้เวลาเรียน 5 ปี จบแล้วให้วุฒิ ป.กศ.

5. สถานภาพและค่าใช้จ่ายของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนในวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง มีสถานภาพเป็นนักเรียนประจำในบำรุงของรัฐบาล หรือเรียกง่าย ๆ ว่านักเรียนทุนแบบอยู่ประจำ โดยในระหว่างปีการศึกษา 2497 ถึงปีการศึกษา 2522 นักเรียนจะได้รับทุนอุดหนุนคนละ 2,500 บาทต่อปี ต่อมาในปีการศึกษา 2523 รัฐบาลได้เพิ่มทุนอุดหนุนเป็นคนละ 4,000 บาทต่อปี โดยมอบให้ทางวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลจัดการด้านค่าใช้จ่าย ซึ่งแบ่งเป็นค่าอาหารทั้งปี ค่าเสื้อผ้า ค่าอุปกรณ์การเรียนทุกหมวดวิชา เช่น มีด จอบ เสียม เครื่องมือตอนไถ ตอนห่ม ค้อน คิม เลื่อย สิว และเทพวด ฯลฯ รวมทั้งค่าพาหนะในการเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านตอนสิ้นปีการศึกษา การจัดให้นักเรียนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงมีสถานภาพเป็นนักเรียนประจำในบำรุงของรัฐบาลหรือนักเรียนทุนแบบอยู่ประจำ อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นและเกือบทั้งหมดมาจากท้องถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศ ทั้งยังมีฐานะยากจน ประกอบกับความต้องการฝึกฝนอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเข้มข้นได้เต็มที่เต็มเวลาตามที่หลักสูตรกำหนด จึงต้องจัดให้เป็นนักเรียนประจำที่สะดวกต่อการปกครองดูแลและฝึกฝนอบรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อีกทั้งยังเป็นการคุ้มครองป้องกันมิให้ประพฤติดูปฏิบัติตนนอกหล่นนอกทางจนส่งผลให้เกิดความล้มเหลว ด้านการศึกษาตามมา ส่วนเงินทุนที่รัฐบาลจัดสรรให้คนละ 2,500 บาทในช่วงปีการศึกษา 2497-2522 อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจและค่าครองชีพในยุคสมัยดังกล่าวยังไม่สูงมากนัก กอปรกับจุดมุ่งเน้นที่ต้องการฝึกฝนอบรมให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ ไม่ใช่ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ จึงจัดสรรเงินอุดหนุนให้เท่าที่จำเป็น ครั้นสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปมากและค่าครองชีพสูงขึ้นจนกระทบต่อวงเงินทุนที่จัดสรรดังกล่าวจึงได้มีการเพิ่มวงเงินเป็นคนละ 4,000 บาท ในปีการศึกษา 2523 แต่ทางด้านการจัดการค่าใช้จ่ายของนักเรียนก็ยังคงมอบหมายให้วิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการดังเดิม อย่างไรก็ตามในประเด็นของวงเงินที่รัฐบาลจัดสรร ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านให้ความเห็นเพิ่มเติมว่ามีจุดอ่อนที่สมควรพิจารณาอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) เป็นวงเงินจัดสรรที่จำกัดจำเขี่ยค่อนข้างมาก และ 2) เป็นวงเงินที่ขาดความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจอย่างมาก

ข้อค้นพบด้านสถานภาพและค่าใช้จ่ายของผู้เรียนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับที่ จินต์ รัตนสิน ระบุว่า นักเรียนรุ่นแรกคัดเลือกมาจากท้องถิ่นกันดารของจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทุกคนได้รับทุนอุดหนุนจากรัฐบาลคนละ 2,500 บาทต่อปี โดยเงินจำนวนนี้วิทยาลัยแบ่งเป็นค่าอาหารทั้งปี ค่าเสื้อผ้า ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การเรียนทุกหมวดวิชา เช่น มีด จอบ เสียม เครื่องมือตอนไถ ตอนห่ม ค้อน คิม เลื่อย สิว และเทพวด ฯลฯ รวมทั้งค่าพาหนะเดินทางไปเยี่ยมบ้านเมื่อสิ้นปีด้วย รวมทั้งสอดคล้องกับที่ พิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์ ระบุว่า ในปีการศึกษาแรกที่มีนักเรียนมาจากจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ นักเรียนจะได้รับทุนอุดหนุนเป็นค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องเรียน ทุนละ 2,500 บาทต่อปี และแม้ว่าจะได้ขยายการรับนักเรียนในชนบทที่กำลังพัฒนาในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศในปีการศึกษา 2498 แต่ทางด้านทุนก็ยังคงจำกัดจำนวนปีละ 60 คนและทุนๆ ละ 2,500 บาท เท่าเดิม

6. แหล่งงานและเงื่อนไขรองรับผู้สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษา พบว่า กระบวนการดำเนินการด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงจะมีขั้นตอน ดังนี้ 1) วิทยาลัยจะทำหนังสือส่งตัวทั้งผู้สำเร็จการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษากลับไปให้

ส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดภูมิลำเนาพิจารณาดำเนินการให้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครู ซึ่งบางจังหวัดก็อาจส่งบรรจุกรณีพิเศษ แต่หลายจังหวัดก็จัดให้เข้าสอบแข่งขันเพื่อบรรจุตามปกติ และ 2) ผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการต้องประจำทำการสอนหรือรับราชการในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงเดียวกันไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนปีที่ได้รับทุน กรณีผิดเงื่อนไขสัญญาจะต้องถูกปรับให้ขาดใช้ทุนเป็นเงินสิบเท่าของจำนวนที่ได้รับอุดหนุน การดำเนินการด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับผู้สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษาตามขั้นตอนดังกล่าว อาจเป็นเพราะเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการของวิทยาลัย ที่มุ่ง 1) ปลูกฝังให้นักเรียนรักอาชีพครูและวิชาชีพครู โดยให้ผ่านงานหลาย ๆ อย่างในวิทยาลัยจนสามารถนำความรู้ความชำนาญ ไปลงมือทำได้ 2) แก้ปัญหาการขาดแคลนครูในชนบทที่ต้องการพัฒนา โดยผูกพันกับคุณสมบัติของผู้ได้รับคัดเลือกรวมทั้งเงื่อนไขของหลักสูตรที่กำหนดว่าต้องมีภูมิลำเนาในถิ่นทุรกันดาร และเมื่อเรียนสำเร็จแล้วต้องกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตน และ 3) ให้รู้จักปฏิบัติตนเข้ากับสังคมที่อยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตยคือเคารพนับถือกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันและมีสติและใช้ปัญญา ซึ่งจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์สำคัญทั้ง 3 ประการดังกล่าว นอกจากจะผูกมัดตัวผู้เรียนที่ได้รับทุนอุดหนุนจากรัฐบาลให้กลับไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นภูมิลำเนา ยังผูกมัดให้วิทยาลัยต้องส่งตัวผู้เรียนกลับไปยังส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดภูมิลำเนาของผู้เรียนไม่ว่าจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จการศึกษา รวมทั้งผูกมัดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดตั้งที่กล่าวต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้ที่วิทยาลัยส่งตัวกลับไปนั้นได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครู ซึ่งจะได้มีผลบังคับให้ผู้ได้รับทุนเรียนประจำในวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขข้างต้นโดยไม่บิดพลิ้ว ต่อไป

ข้อค้นพบด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับที่ จินต์ รัตนสิน ระบุว่า ผลผลิตของวิทยาลัยหมู่บ้านชุดแรกสำเร็จการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2501 ทุก ๆ คนได้กลับไปทำงานในเขตจังหวัดของตนตามสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ โดยเฉพาะศิษย์ที่สำเร็จการศึกษารุ่นที่ 1-5 ซึ่งเป็นรุ่นบุกเบิกต่อสู้กับความยากลำบากนานปีการ เป็นรุ่นทำป่าให้เป็นบ้านเป็นเมือง ทำถนน ขุดบ่อ หรือสร้างอาคาร ต้องสวมรองเท้าบูตเพราะงูพิษชุกชุม ในฤดูแล้งอดน้ำกินน้ำใช้ ต้องลำเลียงน้ำมาจากจังหวัด แต่ทุกคนก็รื่นเริงแข็งแรงกระตือรือร้นในการใช้ชีวิตและการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ พิทักษ์ อาจคุ่มวงศ์ กล่าวว่า นักเรียนทุนทุกประเภทของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง เมื่อจบการศึกษาจะได้วุฒิ ป.กศ โดยมีหลักเกณฑ์และข้อผูกพัน เช่นเดียวกับทุนกรมการฝึกหัดครู อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนับตั้งแต่เริ่มรับนักเรียนรุ่นแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2497 มาจนกระทั่งปีการศึกษา 2519 ซึ่งปรากฏว่านักเรียนทุนยังคงได้รับเงินอุดหนุนเพียงปีละ 2,500 บาทต่อคนต่อปีเท่าเดิม ทั้งที่เงินอุดหนุนเหล่านี้มีค่าใช้จ่ายแต่เพียงอย่างเดียว แต่รวมทั้งค่าเครื่องเรียน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ทุกอย่าง วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงจึงทำการสำรวจและข้อมูลศึกษาข้อมูลหลาย ๆ ด้านเกี่ยวกับนักเรียนทุน เพื่อเสนอกรมการฝึกหัดครูให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 กรมการฝึกหัดครูและกรมสามัญศึกษาจึงได้ส่งนักเรียนทุน ประเภท 5 ปี มาเรียนปี 1 แต่หันไปเพิ่มทุนให้นักเรียนทุนที่เหลืออยู่เป็นปีละ 4,000 บาทแทน จึงมีผลให้นักเรียนทุนประเภทนี้ก็ค่อย ๆ หดหายไปปีละชั้นเรียน จนกระทั่งปีการศึกษา 2525 ก็ไม่มีนักเรียนทุนดังกล่าวนี้ไม่มีเหลืออยู่อีกเลย

ด้านการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

1. วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า มีแนวปฏิบัติ 15 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) สร้างหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นการปฏิบัติ การฝึกอบรมที่เข้มข้น ตามแนวทางโรงเรียนฝึกหัดครูสมัยโบราณ 2) สร้างหลักสูตรเพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพและมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ 3) ผลิตครูที่มีคุณภาพมีความรู้และความ สามารถ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา 4) ผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 5) ผลิตครูที่มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษาคือภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศในประชาคมอาเซียน 6) ผลิตครูที่มีสมรรถนะในด้านงานเกษตร งานช่างอุตสาหกรรม สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เครื่องมือขนาดเล็ก 7) ผลิตครูที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้ 8) ผลิตครูที่มีจิตอาสาและความพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ ชนบทหรือภูมิลำเนาของตนเอง 9) ผลิตครูที่เก่งและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง 10) ผลิตบัณฑิตสายครูที่มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอก มีคุณธรรม จริยธรรมและความชำนาญตามหลักสูตรแนวข้างที่ได้เสริมให้ที่สำคัญคือเป็นที่พึงของชุมชนได้ 11) ผลิตบัณฑิตให้เป็นนักปฏิบัติ มีทักษะในการประกอบอาชีพ 12) ผลิตบัณฑิตที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก 13) จัดการศึกษาที่ส่งเสริมความทันสมัย ส่งเสริมบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออกมีความรู้ มุ่งสู่ตลาดแรงงานสากล 14) มหาวิทยาลัยต้องควบคุมคุณภาพบัณฑิตทุกปี เพื่อปรับปรุงคุณภาพบัณฑิตให้สอดคล้องกับหลักสูตรการประเมินจะต้องรัดกุมและเข้มข้นโดยดูจากมาตรฐานของหลักสูตรนั้น ๆ และ 15) เน้นการศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เน้นการศึกษาเทคโนโลยีเฉพาะด้าน และมีระเบียบวินัย

ข้อค้นพบในประเด็นวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้ง 15 ประการ อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญมองว่าปัจจุบันสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากจนส่งต่อการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างชัดเจนโดยเฉพาะส่งผลกระทบต่อวงการศึกษาซึ่งมากขึ้น เช่น ทำให้สังคมต้องการครูวิชาชีพที่มีบุคลิกภาพดี เป็นครูที่พร้อมทั้งด้านความรู้ทางวิชาการในวิชาที่สอนและวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง มีทักษะและความสามารถในการสอน การสื่อสาร งานเกษตรกรรม งานช่าง และงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีในยุคสมัย มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นกัลยาณมิตร รู้จักทำงานเป็นทีม รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก รักการเรียนรู้ มีระเบียบวินัย และเป็นที่ยังของสังคมได้ตามเกณฑ์มาตรฐานแห่งวิชาชีพ เหล่านี้เป็นต้น ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญจึงมุ่งเน้นที่คุณภาพแห่งผลผลิตจากการบริหารจัดการการศึกษาโดยทั่วไปมากกว่าที่จะระบุถึงวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงโดยเจาะจง อย่างไรก็ดี หากพิจารณาโดยละเอียดก็จะเห็นได้ว่าในมุมมองดังกล่าวของผู้เชี่ยวชาญก็สามารถสรุปเป็นวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้ประมาณ 4 ประการ คือ 1) เพื่อผลิตครูที่มีอุดมการณ์และมีจิตวิญญาณใน

วิชาชีพครูสูงไปรับใช้สังคม 2) เพื่อผลิตครูที่มีความรู้ด้านวิชาการและความสามารถในวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 3)) เพื่อผลิตครูที่มีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเอง สื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน 4) เพื่อผลิตครูที่มีสมรรถนะในด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร คอมพิวเตอร์ งานเกษตร งานช่างอุตสาหกรรม ช่างไฟฟ้า ช่างประปา โดยสามารถซ่อมบำรุงเครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เครื่องมือ งานเกษตร งานช่างอุตสาหกรรม งานไฟฟ้า และงานประปา

ข้อค้นพบด้านวัตถุประสงค์ของของการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับปาฐกถาพิเศษเรื่องนโยบายการผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งความตอนหนึ่งระบุว่า อยากให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ) ผลิตครูในศตวรรษที่มีคุณลักษณะ คือ มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ในเรื่องที่สอน มีเทคนิคการสอนดี ถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจง่าย มีความรู้ ICT มีบุคลิกภาพดี และที่สำคัญคือมีทักษะการพูด มีเทคนิคการพูดจูงใจนักเรียน ให้ความสำคัญเรื่องจิตวิทยาเด็กพิเศษ จิตวิทยาการเรียนการสอน จิตวิทยาครูว่าด้วยการลงโทษนักเรียน การสร้างแรงจูงใจ เทคนิคการพูด และเทคนิคการสอน รวมทั้งเข้าใจเรื่องการประเมินผลนักเรียนนานาชาติหรือ PISA ซึ่งเป็นการประเมินที่นานาชาติให้การยอมรับ รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาร์เคย์ และสแตนดีฟอร์ด (Parkay F.W., and Standford, 2001) ที่ทำการศึกษารื่องการเข้าสู่วิชาชีพครูในประเทศสหรัฐอเมริกา และสรุปเสนอเป็นแนวคิดไว้ว่าผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูในประเทศสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีมาตรฐาน 5 ประการ ประกอบด้วย 1) สามารถปรับตัวเข้ากับผู้เรียนได้ดี 2) มีความรู้ดีในสาระที่สอนรวมทั้งรู้วิธีถ่ายทอดสารถนั้นสู่ผู้เรียน 3) รู้วิธีควบคุมและจัดการกับผู้เรียน 4) สามารถคิดจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานประสบการณ์ของตนเอง และ 5) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในองค์กรแห่งการเรียนรู้

2. คุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า มีแนวปฏิบัติ 12 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) รับนักศึกษาที่มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง เข้าเรียนครูศึกษา 2) ไม่จำกัดเพศชายหรือหญิงในการที่จะรับนักศึกษาเข้าเรียนครูศึกษา 3) รับนักศึกษาที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์และไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ 4) รับนักศึกษาจากทุกจังหวัดและทุกพื้นที่ คือ ทั้งพื้นที่ทั่วไป เขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และพื้นที่พิเศษต่าง ๆ 5) ไม่จำกัดในเรื่องฐานะครอบครัวของนักศึกษาที่จะเข้าเรียนครูศึกษา 6) รับผู้จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนครูศึกษา 7) กำหนดค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้ที่จะเข้าเรียนครูศึกษาที่ระดับไม่ต่ำกว่า 3.00 8) รับผู้ที่จะเข้าเรียนครูศึกษาที่มีความประพฤติเรียบร้อยที่มีหลักฐานยืนยันที่เชื่อถือได้ เช่นสมุดบันทึกความดี เกียรติบัตร ภาพถ่ายหรือรางวัลที่ได้รับ 9) จัดการศึกษาที่ส่งเสริมด้านบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออกมีความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพ 10) รับนักศึกษาที่มีจิตอาสา และพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิภาคของตนเอง 11) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ และ 12) ผลิตครูที่เก่ง ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์

ข้อค้นพบในประเด็นคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้ง 12 ประการ อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าในปัจจุบันการผลิตครูเป็นภารกิจส่วนหนึ่งในด้านการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยไม่จำกัดเพศ ภูมิลำเนา ทั้งฐานะ ตลอดจนคะแนนเฉลี่ยและความประพฤติ อย่างไรก็ตามในสภาพที่เป็นจริงผู้ที่ได้เข้าเรียนครุศึกษาส่วนใหญ่ก็มักจะมีทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุย่างเข้าปีที่ 18 หรืออาจจะ 18 ปีบริบูรณ์ มีภูมิลำเนาจากหลากหลายจังหวัดและหลากหลายพื้นที่ มีผลการเรียนระดับปานกลาง แม้ว่าทางด้านความประพฤติจะไม่มีผู้รับรองหรือหลักฐานยืนยัน แต่ผู้เรียนก็มักจะมี ความตั้งใจที่จะเป็นครูและมีได้ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสถาบันและสังคม ดังนั้น เมื่อพิจารณามุมมองดังกล่าวของผู้เชี่ยวชาญโดยละเอียด จึงพออนุมานได้ว่าคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ควรจะประกอบด้วย 1) เพศ ไม่จำกัดเพศชายหรือหญิง 2) อายุ มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ 3) ภูมิลำเนา รับจากทุกจังหวัดและทุกพื้นที่ คือ ทั้งพื้นที่ทั่วไป เขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และพื้นที่พิเศษต่าง ๆ 4) ฐานะครอบครัว ไม่จำกัดในเรื่องฐานะครอบครัว 5) ความรู้และผลการเรียน จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ระดับไม่ต่ำกว่า 3.00 6) ความประพฤติ มีความประพฤติเรียบร้อยและมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ยืนยัน เช่น สมุดบันทึกความดี เกียรติบัตร ภาพถ่ายหรือรางวัลที่ได้รับ และ 7) มีร่างกายสมบูรณ์ บุคลิกภาพเหมาะสม กล้าคิดกล้าแสดงออก มีจิตอาสา และพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิลำเนาของตนเอง

ข้อค้นพบด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียนครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับคู่มือประกอบการรับสมัครนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2560 ที่ระบุไว้ดังนี้

2.1 ผู้สมัครทุกหลักสูตรต้องมีคุณสมบัติและพื้นฐานความรู้ คือ 1) มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง และไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง หรือเป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา 2) เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี 3) เป็นผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า 4) มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมนับตั้งแต่ภาคเรียนแรกถึงภาคเรียนที่ 5 หรือภาคเรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว และ 5) มีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดเฉพาะในบางสาขาวิชาตามประกาศฉบับนี้

2.2 ผู้สมัครเข้าศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตต้องมีคุณสมบัติ คือ 1) มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู 2) มีจิตใจมุ่งมั่นพัฒนาทั้งตนเอง ครอบครัว และสังคม 3) ไม่เคยมีประวัติเป็นโรคจิต โรคประสาทขั้นรุนแรง และ 4) ไม่เป็นผู้มีบุคลิกภาพผิดปกติอื่นๆ อันเป็นอุปสรรคและก่อให้เกิดความเสียหายในการประกอบอาชีพครู

2.3 ผู้สมัครในโครงการทุนอภิญญาศรีจอมบึงต้องมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย

2.3.1 คุณสมบัติทั่วไป คือ 1) เป็นผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า 2) เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี และ 3) มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขการรับทุน

2.3.2 คุณสมบัตินเฉพาะประเภทเรียนดี คือ 1) มีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (รวม 5 ภาคเรียน) ไม่น้อยกว่า 3.50 และ 2) มีความประพฤติดีและได้รับการรับรองจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมาย

2.3.3 คุณสมบัตินเฉพาะประเภทกิจกรรมเด่น/กีฬา คือ 1) เป็นผู้ได้รับรางวัลจากการแข่งขันระดับนานาชาติ/อาเซียน อันดับที่ 1, 2 และ 3 หรือชมเชยเท่านั้น โดยมีหลักฐานประกอบการพิจารณา 2) เป็นผู้ได้รับรางวัลจากการแข่งขันระดับชาติ อันดับที่ 1, 2 และ 3 เท่านั้น โดยมีหลักฐานประกอบการพิจารณา และ 3) เป็นผู้ได้รับรางวัลจากการแข่งขันระดับจังหวัดหรือภาค อันดับที่ 1, 2 และ 3 เท่านั้น โดยมีหลักฐานประกอบการพิจารณา

2.4 ผู้สมัครประเภทโควตาต้องมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย

2.4.1 คุณสมบัติทั่วไป คือ เป็นผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

2.4.2 คุณสมบัตินเฉพาะประเภทเรียนดี คือ 1) มีผลการเรียนเฉลี่ยขั้นต่ำ 2.50 และ 2) มีความประพฤติดีและได้รับการรับรองจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมาย

2.4.3 คุณสมบัตินเฉพาะประเภทกิจกรรมเด่น/กีฬา คือ 1) มีความสามารถพิเศษด้านกีฬาหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ตรงกับความต้องการของคณะหรือมหาวิทยาลัย 2) มีแฟ้มสะสมงานในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ประกอบการพิจารณา และ 3) มีความประพฤติดีและได้รับการรับรองจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ ผู้ตั้ง (2558) ที่ดำเนินการวิจัยเรื่อง กระบวนการและแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์บ่มเพาะ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และพบว่า การรับนักศึกษาเข้าโครงการต้องรับนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีคือมีเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 และควรให้นักศึกษาหญิงมีโอกาสเข้าร่วมโครงการ เพื่อผลิตบัณฑิตหญิงที่มีคุณภาพให้กับความต้องการของสังคมและเติมเต็มทักษะหรือความสามารถบางอย่างที่นักศึกษาชายทำได้ไม่ดี

3. หลักสูตรและการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า มีแนวปฏิบัติ 20 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) พัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลาตลอดจนวิธีการศึกษาเพื่อความหลากหลายในการผลิตครูที่ตรงตามความต้องการของตลาด 2) เน้นหลักสูตรการสอนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจท้องถิ่นมีการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เช่นเทคโนโลยีเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรและเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาด 3) พัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆให้มีมาตรฐานสูง เน้นการสร้างเครือข่ายการศึกษาทั่วประเทศในประชาคมอาเซียน 4) ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ 5) ศึกษาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอื่น นำมาปรับปรุงในหลักสูตรที่เปิดสอนเกี่ยวกับครู 6) เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวกับครูเพราะเป็นความเชี่ยวชาญเดิมของมหาวิทยาลัย 7) ทำการศึกษาร่วมกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ใช้บัณฑิตถึงความต้องการและนำไปใช้พัฒนาหลักสูตร 8) จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มชั่วโมงหน่วยการเรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 9) จัดการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับผู้ใช้บัณฑิตเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้อยู่ โดยเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี 10) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นเนื้อหาที่ทันสมัยพร้อมรับกับการ

เปลี่ยนแปลงของกระแส 11) วิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตที่สังคมและผู้ใช้บัณฑิตต้องการ นำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร 12) สร้างบัณฑิตให้สามารถพึ่งพาตนเองและสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ 13) สร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะความเป็นสากลในด้านภาษา การปรับตัว เทคโนโลยี และมีทักษะระหว่างบุคคล 14) พัฒนาปัจจัยนำเข้าและกระบวนการผลิตบัณฑิตครูศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี โดยเฉพาะมาตรฐานการผลิตเพื่อให้เกิดการยอมรับทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย 15) จัดการเรียนการสอนให้มุ่งสู่สากลและตอบสนองต่อการเปิดสู่ประชาคมอาเซียน 16) จัดรูปแบบหลักสูตรแบบอยู่ประจำร้อยละเปอร์เซ็นต์ 17) กำหนดระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร อย่างน้อย 5 ปี 18) กำหนดหลักสูตรการผลิตครูที่มีลักษณะโดดเด่นเหมาะสมกับสังคมไทยในยุคปัจจุบันและอนาคต 19) ผลิตบัณฑิตสายครูที่มีลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอกของตนอย่างแท้จริง และ 20) ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ผลิตครูสาขาที่ขาดแคลนตามความต้องการของตลาดงาน การศึกษา และพยายามปิดหรือลดการผลิตในสาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดงาน

ข้อค้นพบในประเด็นหลักสูตรและการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้ง 20 ประการ อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญมองว่าปัจจุบันสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากจนส่งผลกระทบต่อวงการวิชาชีพครูชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น หลักสูตรไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับความหลากหลายด้านความต้องการครูในสังคมเท่าที่ควร หลักสูตรและการสอนไม่สัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจท้องถิ่น บุคลากรกับเทคโนโลยีการเกษตร การอุตสาหกรรมเกษตร การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาด การสร้างเครือข่ายการศึกษากับประเทศในประชาคมอาเซียน ได้ไม่ดีเท่าที่ควร มาตรฐานต่ำ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ไม่ดี ไม่ได้ใช้ความเชี่ยวชาญเดิมในด้านการผลิตครูของมหาวิทยาลัยให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ใช้บัณฑิตในการศึกษาความต้องการครูนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรน้อย จัดการเรียนการสอนที่มุ่งสู่สากลและตอบสนองต่อการเปิดสู่ประชาคมอาเซียนน้อยเกินไป ผลิตครูไม่สอดคล้องกับความขาดแคลนหรือความต้องการของตลาดงานการศึกษา และไม่พยายามปิดหรือลดการผลิตในสาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด เหล่านี้เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงลงไปรายละเอียด มุมมองดังกล่าวของผู้เชี่ยวชาญก็สามารถสรุปเป็นหลักสูตรและการเรียนการสอนในการบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้ประมาณ 6 ประการ คือ 1) ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แผนพัฒนาอุดมศึกษา แผนและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแนวคิดของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง รวมทั้งร่วมกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ใช้บัณฑิตศึกษาวิจัยถึงสาขาวิชาและคุณลักษณะบัณฑิตที่ต้องการ นำไปใช้เป็นสารสนเทศในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรครูศึกษาแบบอยู่ประจำให้เหมาะสมกับยุคสมัยทั้งในด้านเนื้อหา ระยะเวลา วิธีการเรียนการสอน การนำไปใช้ใน ชีวิตจริงสัมพันธ์กับเศรษฐกิจท้องถิ่น มีการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร และเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาด 2) พัฒนาความเชี่ยวชาญเดิมของมหาวิทยาลัยมาใช้จัดหลักสูตรครูศึกษาแบบอยู่ประจำในรูปแบบโครงการนำร่อง หรือทั้งร้อยละเปอร์เซ็นต์ โดยกำหนดระยะเวลาเรียนและฝึกฝนอบรมอย่างเข้มข้นตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 5 ปี และเพิ่มหน่วยการเรียนและชั่วโมงเรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป รวมทั้งจัดการเรียนการสอนแบบเน้นภาคปฏิบัติ

มากกว่าทฤษฎีโดยรวมมือกับผู้ใช้บัณฑิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ 3) มุ่งผลิตบัณฑิตครูศึกษาสาขาที่ขาดแคลนตามความต้องการของตลาดงานการศึกษา และเน้นให้มีลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอกของตนอย่างแท้จริง สามารถพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งของผู้อื่น มีคุณลักษณะความเป็นสากลในด้านภาษา การปรับตัว เทคโนโลยี และมีทักษะระหว่างบุคคล เป็นที่ยอมรับทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย 4) จัดให้มีการประเมินผลหลักสูตรครูศึกษาทุก ๆ สาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้มีมาตรฐานสูง มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและมีความสอดคล้องกับสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง พยายามปิดหรือลดการผลิตในสาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดงานการศึกษา 5) สร้างเครือข่ายด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนครูศึกษากับสมาชิกในประชาคมอาเซียน เพื่อตอบสนองต่อการเปิดสู่ประชาคมอาเซียนและการมุ่งสู่สากล และ 6) พยายามปิดหรือลดการผลิตในสาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดงานการศึกษา

ข้อค้นพบด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับปาฐกถาพิเศษเรื่องนโยบายการผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งความตอนหนึ่งระบุว่าอยากให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ) ผลิตครูที่มีความรู้ในเรื่องที่สอน มีเทคนิคการสอนดี ถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจง่าย มีความรู้ ICT มีบุคลิกภาพดี มีทักษะการพูด มีเทคนิคการพูดจูงใจนักเรียน ให้ความสำคัญเรื่องจิตวิทยาเด็กพิเศษ จิตวิทยาการเรียนการสอน จิตวิทยาครูว่าด้วยการลงโทษนักเรียน การสร้างแรงจูงใจ เทคนิคการพูด และเทคนิคการสอน เข้าใจเรื่องการประเมินผลนักเรียนนานาชาติหรือ PISA ซึ่งเป็นการประเมินที่นานาชาติให้การยอมรับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปารีชา มารี เคน. (2554: บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษารื่องอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า ซึ่งพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการใช้สื่อการสอนสมัยใหม่ที่เหมาะสม อันประกอบด้วยสื่อที่เป็นไปตามมาตรการปกติและสื่อที่ถูกพัฒนาจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบทะเบียนออนไลน์ทั้งระบบ มีการพัฒนาและเพิ่มหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาวิชาการใหม่ ให้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ภูมิภาคและปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ของผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

4. คุณวุฒิที่จะได้รับจากการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า มีแนวปฏิบัติ 1 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ กำหนด ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ให้กับผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

ข้อค้นพบในประเด็นคุณวุฒิที่จะได้รับตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่มีเพียง 1 ประการ อาจเป็นเพราะแม้ในปัจจุบันจะมีการกำหนดคุณวุฒิสำหรับบัณฑิตสายวิชาชีพครูหรือครูศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) หรือคุณวุฒิที่เรียกชื่อใดที่กฎหมายของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดก็ตาม แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วในแวดวงของผู้ประกอบวิชาชีพครูจะมีผู้ได้รับคุณวุฒิครุศาสตรบัณฑิตเป็นจำนวนมากจาก 2 แหล่งผลิตใหญ่ๆ คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยเหตุนี้จึงอาจมีผลให้ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเลือกที่จะกำหนดชื่อคุณวุฒิ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงว่าปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ดังนั้น ในประเด็นคุณวุฒิที่จะได้รับตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จึงควรกำหนดคุณวุฒิหรือปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ให้กับผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

ข้อค้นพบด้านคุณวุฒิสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับคู่มือประกอบการรับสมัครนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง 2560 ที่ระบุว่าหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ประกอบด้วยสาขาวิชาต่าง ๆ 14 สาขาวิชา โดยทุก ๆ สาขาวิชาได้กำหนดชื่อคุณวุฒิเต็มเป็นครุศาสตรบัณฑิต ตามด้วยชื่อสาขาวิชา ส่วนชื่อย่อ คือ ค.บ. (ชื่อสาขาวิชา) ตัวอย่างเช่น ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย และ ค.บ. (ภาษาไทย) เป็นต้น

5. สถานภาพและค่าใช้จ่ายของนักศึกษาครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า มีแนวปฏิบัติ 6 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) กำหนดให้นักศึกษาครุศึกษาเป็นนักศึกษาในบารุงหรือนักศึกษาทุนและมีสถานภาพเป็นข้าราชการวิสามัญชั่วคราวเช่นเดียวกับนักเรียนนายร้อย นายร้อยตำรวจ นายเรือ และนายเรืออากาศ 2) กำหนดค่าใช้จ่ายที่คำนวณกรณีเป็นนักศึกษาทุน โดยจำแนกเป็น ค่าอาหาร ค่าหอพัก ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การฝึก ค่ากิจกรรม และค่าอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ 3) กำหนดวงเงินทุนที่จัดสรรต่อคนต่อปีกรณีนักศึกษาทุน จำนวน 20,000-25,000 บาท 4) ติดต่อประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้เป็นผู้ตั้งงบประมาณเป็นทุนการศึกษา เช่น หน่วยงานกลางในกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางของโรงเรียนที่ใช้ครู 5) เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดหา บริหารจัดการทุนบางส่วนและให้นักศึกษาเป็นผู้จัดการเองบางส่วน และ 6) กำหนดให้นักเรียนนักศึกษาทุนอยู่ประจำหอพักตลอดหลักสูตร

ข้อค้นพบในประเด็นสถานภาพและค่าใช้จ่ายตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้ง 6 ประการ อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสถานภาพและวงเงินค่าใช้จ่ายของนักเรียนตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงยังเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของวิทยาลัย ก่อให้เกิดข้อจำกัดต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนทุน และหากแก้ปัญหาในเรื่องสถานภาพของผู้รับทุนให้มีผลดีต่ออนาคตรวมทั้งลดข้อจำกัดด้านวงเงินค่าใช้จ่ายไม่ให้จำกัดจำเขี่ยจนเกินไปก็อาจมีผลให้ผู้รับทุนมีความมั่นใจต่ออนาคตและตั้งอกตั้งใจเรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงสรุปมุมมองของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นค่าใช้จ่ายและสถานภาพของนักศึกษาครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงว่าควรปฏิบัติตามแนวปฏิบัติ 6 ประการคือ 1) ให้เป็นนักศึกษาในบารุงหรือนักศึกษาทุนและมีสถานภาพเป็นข้าราชการวิสามัญชั่วคราว 2) กำหนดวงเงินทุนสำหรับนักศึกษา โดยจำแนกเป็น ค่าอาหาร ค่าหอพัก ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การฝึก ค่ากิจกรรม และค่าอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ 3) กำหนดวงเงินทุนที่จัดสรรต่อคนต่อปีกรณีนักศึกษาทุน ไม่น้อยกว่า 25,000 บาท 4) ติดต่อประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้เป็นผู้ตั้งงบประมาณเป็นทุนการศึกษา 5) เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดหา บริหารจัดการทุนบางส่วนและให้

นักศึกษาเป็นผู้จัดการเองบางส่วน และ 6) กำหนดให้นักเรียนนักศึกษาทุนอยู่ประจำหอพักตลอดหลักสูตร

ข้อค้นพบด้านสถานภาพและค่าใช้จ่ายของนักศึกษาครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับที่ จินต์ รัตนสิน ระบุว่า นักเรียนของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงทุกคนได้รับทุนอุดหนุนจากรัฐบาลคนละ 2,500 บาทต่อปี เงินจำนวนนี้วิทยาลัยได้แบ่งเป็นค่าอาหารทั้งปี ค่าเสื้อผ้า ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การเรียนทุกหมวดวิชา เช่น มีด จอบ เสียม เครื่องมือตอไม้ ตอหนุ ค้อน คีม เลื่อย สว่า และเทพวด ฯลฯ รวมทั้งค่าพาหนะเดินทางไปเยี่ยมบ้านเมื่อสิ้นปีด้วย และสอดคล้องกับที่ พิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์ กล่าวไว้ว่า นักเรียนทุนทุกประเภทของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงจะได้รับทุนและคุณวุฒิโดยมีหลักเกณฑ์และข้อผูกพัน แต่นับจากเริ่มรับนักเรียนรุ่นแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2497 มาจนกระทั่งปีการศึกษา 2519 ปรากฏว่ายังคงได้รับเงินอุดหนุนเพียงปีละ 2,500 บาทต่อคน ทั้ง ๆ ที่เงินอุดหนุนนี้มีใช้เฉพาะอาหารอย่างเดียว แต่รวมไปถึงค่าเครื่องเรียน เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ทุกอย่างด้วย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ ผู้ฝั่ง (2558) ที่ดำเนินการวิจัยเรื่อง กระบวนการและแนวทางในการพัฒนาโครงการครุพันธุ์บึง มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และพบว่าเงินที่จัดสรรให้ใช้จ่ายคนละ 2,000 บาทต่อเดือน ไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนกลางด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่ารักษาบำรุงอุปกรณ์ส่วนกลางที่ชำรุดเสียหาย การใช้งานอินเทอร์เน็ตจากร้านภายนอกค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเรียน เนื่องจากอาคารที่พักในโครงการไม่มีอินเทอร์เน็ตให้ใช้ อีกทั้งต้องหักเงินเข้ากองกลางเพื่อนำไปจัดหาวัตถุดิบมาประกอบอาหารในแต่ละมื้อที่อยู่ในโครงการ

6. แหล่งงานและเงื่อนไขรองรับตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า มีแนวปฏิบัติ 6 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการ คือ 1) ทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับองค์กรภาครัฐและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม 2) ออกหลักฐานและดำเนินการส่งตัวทั้งผู้สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษากลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัด 3) ติดตามผลการดำเนินการส่งบรรจุแต่งตั้งผู้ที่ถูกส่งตัวกลับไปรายงานตัวกับส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัด 4) กำหนดระยะเวลาทำงานชดใช้ทุนให้ทำงานชดใช้ทุนเท่ากับสองเท่าของจำนวนปีที่รับทุนหรือเท่ากับเงินทุนที่ได้รับ 5) ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในสาขาวิชาเอกให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ อย่างแท้จริง และ 6) ควบคุมคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นที่ยอมรับของชุมชนได้

ข้อค้นพบในประเด็นแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้ง 6 ประการ อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญมองว่าปัจจุบันสภาพการทำงานของมหาวิทยาลัยในรูปแบบเครือข่ายร่วมกับองค์กรภาครัฐและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตรวมทั้งควบคุมคุณภาพด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ในขณะที่เรื่องออกหลักฐานและดำเนินการส่งตัวทั้ง ผู้สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษากลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัด การติดตามผลการดำเนินการส่งบรรจุแต่งตั้งผู้ที่ถูกส่งตัวกลับไปรายงานตัวกับส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัด และการกำหนดระยะเวลาทำงานชดใช้ทุนให้ทำงานชดใช้ทุนเท่ากับสองเท่าของจำนวนปีที่รับทุนหรือเท่ากับเงินทุนที่ได้รับเป็นเพียงเงื่อนไขเดิม ๆ ที่ต้องทบทวนหากมีการนำแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงกลับมา

ปฏิบัติ ดังนั้น มุมมองของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จึงสรุปแนวปฏิบัติได้ 5 ประการ คือ 1) ต้องทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับองค์กรภาครัฐและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น 2) ออกหลักฐานและดำเนินการส่งตัวทั้งผู้สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษากลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัด 3) ติดตามผลการดำเนินการส่งบรรจุแต่งตั้งผู้ที่ถูกส่งตัวกลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัด 4) กำหนดระยะเวลาทำงานชดใช้ทุนหรือวงเงินค่าปรับกรณีมีการหลบเลี่ยงชดใช้ทุนที่ได้รับให้ชัดเจน และ 5) ควบคุมคุณภาพบัณฑิตในสาขาวิชาเอกให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาอย่างแท้จริง รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นที่ยิ่งของชุมชนได้

ข้อค้นพบด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สอดคล้องกับปาฐกถาพิเศษเรื่องนโยบายการผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา ซึ่งความบางตอนสรุปได้ว่า การผลิตครูในอนาคตจะมีการแบ่งสัดส่วนเป็นผลิตเพื่อพัฒนาท้องถิ่น 25% ผลิตระบบปิด 40% ซึ่งจะแบ่งโควตาการผลิตตามขีดความสามารถของแต่ละแห่ง และอีก 35% เป็นการผลิตระบบเปิดทั่วไป และสอดคล้องกับที่ พิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์ กล่าวว่า นักเรียนทุนทุกประเภทของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงจะได้รับทุนและคุณวุฒิโดยมีหลักเกณฑ์และข้อผูกพัน แต่จากการศึกษาข้อมูลโดยสอบถามถึงความจำเป็นในการใช้ครูและการบรรจุนักเรียนทุนเข้าเป็นครูไปยังหน่วยงานต้นสังกัดคือ จังหวัด 30 จังหวัด ที่ส่งนักเรียนทุนมาเรียน กลับได้ข้อค้นพบที่สำคัญเรื่องการบรรจุนักเรียนในบารุงที่จบการศึกษาและมีข้อผูกพันว่าต้องกลับไปรับราชการครูมีฉะนั้นจะต้องถูกปรับคือ ในจำนวนจังหวัด 23 จังหวัดที่ตอบข้อมูลส่งกลับ มีเพียงบางจังหวัดเท่านั้นที่บรรจุให้ทันที ส่วนร้อยละ 30 แจ้งว่าใช้วิธีจัดให้ผู้รับทุนที่กลับไปรายงานตัวไปสอบบรรจุเอง ขณะที่ร้อยละ 39 ระบุว่าไม่มีอัตรารองรับ อีกทั้งยังมีหลายจังหวัดที่ให้ข้อมูลว่าไม่มีท้องถิ่นทูลกันดารอีกต่อไปแล้ว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ ผู้ฝัน (2558) ที่ดำเนินการวิจัยเรื่อง กระบวนการและแนวทางในการพัฒนาโครงการครูพันธุ์บึง มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งพบว่าอุปสรรคด้านความคาดหวังในอาชีพของโครงการ คือ ส่วนกลางหรือกระทรวงศึกษาธิการไม่มีการจัดสรรอัตราสนับสนุนให้ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครูให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

โดยสรุป กล่าวได้ว่าผลการวิจัย “การบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง” ได้ก่อให้เกิดสารสนเทศและแนวทางดำเนินงานจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดดังกล่าวสำหรับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลดีต่อต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการครูศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. สภามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ควรทบทวนนโยบาย จุดเน้น ตลอดจนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ให้มีความชัดเจนเพียงพอต่อการนำไปสู่การดำเนินการของหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย กรรมการบริหาร กรรมการวิชาการ สภาคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ตลอดจนคณะกรรมการประจำคณะทุกคณะที่จัดครุศึกษา ควรแสดงบทบาทอย่างเต็มที่ในการดำเนินงานตามขอบเขตหน้าที่ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงบรรลุความสำเร็จสูงสุด

3. คณะกรรมการประจำสาขาวิชาทุกสาขาวิชาที่จัดครุศึกษา ควรเร่งปรับปรุงหลักสูตรให้สนองตอบการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่มุ่งผลิตครูที่มีอุดมการณ์และมีจิตวิญญาณในวิชาชีพครูสูง โดยปรับปรุงหลักสูตรให้อย่างครอบคลุมทั้งด้านวัตถุประสงค์ คุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเป็นนักศึกษา สถานภาพของนักศึกษา และวงเงินทุนที่จะให้การอุดหนุน กระบวนการจัดการเรียนการสอนและฝึกอบรม ตลอดจนแหล่งงาน และเงื่อนไขรองรับผู้สำเร็จการศึกษา

4. ฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย ควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตั้งงบประมาณเพื่อการผลิตครู รวมทั้งหน่วยงานและสถานศึกษาที่ใช้ครู เพื่อดำเนินการให้ได้มาซึ่งทุนการศึกษา รวมทั้งการกำหนดตำแหน่งรองรับการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

5. คณาจารย์ผู้สอนนักศึกษาสายครุศึกษา ควรได้รับการพัฒนาให้มีเจตคติที่ดีต่อการรับการเปลี่ยนแปลง โดยอาจจัดให้ศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดและกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต รวมทั้งการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจนเข้าใจอย่างถ่องแท้และกระจ่างชัด เพื่อจะได้ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการผลิตบัณฑิตครุศึกษาให้ได้ผลผลิตที่สอดคล้องกับที่สังคมพึงประสงค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีวิจัยการบริหารจัดการครุศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแง่มุมมองเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการทำงานผลิตบัณฑิตครุศึกษาของมหาวิทยาลัย หรือส่งเสริมประสิทธิภาพหรือควบคุมประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยให้ยั่งยืนตลอดไป

2. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อหาตัวแปรในการบริหารจัดการศึกษาครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

3. ควรศึกษาวิจัยอนาคตภาพการบริหารจัดการครุศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจากกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น ผู้ใช้บัณฑิต คณาจารย์ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ผู้ปกครองของนักศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนภายนอก เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดภาพอนาคตและทิศทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินศักยภาพของมหาวิทยาลัยในแต่ละด้าน เพื่อใช้ในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นไปได้ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กฤษดา กรุดทอง. “การวิจัยเชิงอนาคต.” ใน **วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา ฉบับที่ 3**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2530.
- คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล. “ข้อเสนอแนะแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2547.” วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณติต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- จริยะ วิโรจน์. “สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงราชบุรีกับยุทธศาสตร์การผลิตครูเพื่อสนองความยิ่งใหญ่.” ใน **กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา**. ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2547.
- จินต์ รัตนสิน. “วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต พ.ศ. 2497-2508.” ใน **37 ปีจอมบึง**. ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2534.
- จุมพลพุลภัทรชีวิน. **เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535.
- _____. “การวิจัยอนาคต.” ใน **วารสารสมาคมการวิจัย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2551.
- _____. “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR.” ใน **เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาวิชาการ เรื่องการวิจัยอนาคต**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- จำเนียร พลหาญ. “อนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม พ.ศ. 2565.” วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขฎิบัณติต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- ชฎาพร โพคัยสุวรรณค์. **ความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติงานกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง**. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2558.
- ชมพูนุช ร่วมชาติ. “อนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า(พ.ศ. 2550-2559).” ดุขฎิบัณติต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2550.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. “วิธีวิทยาขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ.” ใน **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย** (กรกฎาคม-ธันวาคม 2538): 20.
- นาคยา ปิลันธนานนท์. **อนาคตศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พีระพัฒนา, 2526.
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในศตวรรษหน้า.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณติต บัณติตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ดวงนภา มกรานุรักษ์. “อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564).” วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุขฎิบัณติต (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.
- ธนกร เชื้อจ่ารุญ. “อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2563).” วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุขฎิบัณติต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

- ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น.”
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.
- ทรงเกียรติ อิงคามระธร. **ผลการพัฒนาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึงตามอัตลักษณ์ “ใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งาน.”** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช,
2558.
- เทียนฉาย กิระนันท์. **สังคมศาสตร์วิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2537.
- พัทรวริภา โพธิ์ศรี. “กระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็น
สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. “การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศแนวทางการที่อาจเป็นไปได้.” ใน **สามทศวรรษ.
ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง,** 2527.
- ปาริชา มารี เคน. “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัย
เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า.” วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- พิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์. ที่ “กาลเวลาเปลี่ยนไปและก้าวสำคัญของวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง” ใน
สามทศวรรษ หน้า 15-18. ราชบุรี : วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง.(2527).
- พีระ พนาสุภณ. **การศึกษาต้องมาก่อน.** กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซ็นเตอร์, 2553.
- ภัทรธิดา ผลงาน. **อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า.** มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย:
สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย, 2552.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. **เปิดตำนาน 7 ทศวรรษมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.** นครปฐม:
เพชรเกษม 프린ต์ติ้ง กรุ๊ป, 2551.
- เรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์. **ราชภัฏมหาวิทยาลัยของประชาชน.** กรุงเทพฯ: มติชน, 2554.
- วันทนา อมตารียกุล. “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า.”
วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2552.
- ศุภฤกษ์ สายแก้ว. “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (พ.ศ. 2556).”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2557.
- สุภาพรณ์ ผู้ผึ้ง. “กระบวนการและแนวทางในการพัฒนาโครงการครุพันธุ์บึง มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
ภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ.
2551-2565).** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

- สำนักงานมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา. **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
ครบรอบ 60 ปีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.** ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง, 2557.
- สุรพล พุฒคำ. “การศึกษารูปแบบการบริหารโปรแกรมวิชาในสถาบันราชภัฏเขตภูมิศาสตร์
ภาคกลาง.” ปริญญาโทการศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2557.
- สุชิน ประพันธ์. “ลมหายใจของหมู่บ้าน.” ใน **กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา.**
ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2527.
- โสภณ พวงสุวรรณ. “จากวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงสู่สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.” ใน
กรวด หิน ดิน ทราย แมกไม้ และขุนเขา. ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง,
2527.
- อรุณ ปรีดีดิลก. “คิด เขียน เกี่ยวกับจอมบึง.” ใน **37 ปีจอมบึง.** ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้าน
จอมบึง, 2534.
- Abel. Rob. **Describing the Compact between Higher Education and Society.**
Dissertations Ph.D. California: Fielding Graduate University, 2008.
- Armstrong. Donna M. **A Case Study of the Effectiveness of the University of
Pittsburgh at Bradford’s Teacher Education Program.** Dissertations
Ph.D. West Virginia: Marshall University, 2007.
- Cogan, John, J., and Derricott, Ray. **Citizenship For the 21 Century: An
International Perspective on Education.** London: Kogan.
- Duderstadt, Jamees J. **New role for The 21st Century University.** accessed August
30, 2007. abstract from <http://www.issues.org16.2/undersadt.htm>.
- Mazzola. Mary C. **Internationalization of Graduate and Professional Program at
the University of Pennsylvania: An Opportunity and Challenge.**
Dissertations Ph.D. Pennsylvania: University of Pennsylvania, 2007.
- Moravec. John W. **A New Paradigm of Knowledge Production in Minnesota
Higher Education: A Delphi Study.** Dissertations Ph.D. Minnesota:
University of Minnesota, 2007.
- Nasmyth. Donna Redman. **A Delphi Study of Online Graduate Courses in the
United States.** Dissertations Ph.D. California: University of La
Verne, 2007.
- Parkay F.W., and Standford B. **Become Teacher.** 5th ed. Boston: Allyn and Bacon,
2001.

แหล่งที่มา

กลุ่มราชภัฏปรับปรุงหลักสูตรครูยุคใหม่. สยามรัฐออนไลน์. เข้าถึงเมื่อ 29 กันยายน 2559. เข้าถึงได้
<http://www.siamrath.co.th/n/3486>



ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร



ภาคผนวก ก
เอกสารขอความร่วมมือในการวิจัย



ที่ ศธ 6806 (นศ)/พ ๒๗๒๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

21 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน

ด้วย นางสาวจรินทร์ งามเม้น รหัสประจำตัว 56252902 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การบริหารจัดการ
ครุศึกษาดมแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง " มีความประสงค์ จะขอเก็บ
รวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษารุ่น 5 ปี เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขออนุญาตกระทำการจากท่าน โปรดแจ้ง ผู้บริหาร
คณาจารย์ และนักศึกษา ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790



ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รอบที่ 1

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยการบริหารจัดการการศึกษา
ตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (EDFR รอบที่ 1)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงชุดนี้ ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต และให้ทราบถึงการบริหารจัดการศึกษาครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ทั้งนี้ ผลการวิจัยจะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงพัฒนาการผลิตครูตามหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ต่อไป

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริงในเชิงประวัติศาสตร์และมีความเป็นไปได้ในอนาคต อันจะมีผลให้งานวิจัยมีทั้งคุณภาพและคุณค่า จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาตอบข้อสัมภาษณ์ตามที่มีประสบการณ์ตรงและตามมุมมองที่ท่านเห็นว่าควรจะเป็นไปได้มากที่สุดในอนาคต และผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นางสาวจรินทร์ งามแมน

นักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร



ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลส่วนตัวของท่านในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 40 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี 60-69 ปี สูงกว่า 69 ปี
3. คุณวุฒิ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
4. ฐานะภาพการให้ข้อมูล
 - ผู้บริหารหรือคณาจารย์ที่มีประสบการณ์ตรงในการบริหารหรือปฏิบัติงานจัดการศึกษาตามรูปแบบวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง
 - ศิษย์เก่านักเรียนทุน 5 ปี ของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง

ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประเด็นที่สัมภาษณ์

1. การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีตเป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในอนาคตควรเป็นอย่างไร

แบบสอบถาม
เรื่อง การบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
(EDFR รอบที่2)

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ผู้ศึกษาต้องการทราบความคิดเห็นเรื่องการบริหารจัดการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตรงกับความคิดของท่านและกรุณาตอบแบบสอบถามด้วยตัวท่านเอง โดยไม่ต้องลงชื่อในแบบสอบถาม
3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 60 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามประกอบด้วยข้อความที่เป็นการให้ความคิดเห็นในแต่ละเรื่องแต่ละคำถาม โดยมีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราวัด 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- | | | |
|---------|---------|-------------------------------|
| คะแนน 5 | หมายถึง | เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด |
| คะแนน 4 | หมายถึง | เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก |
| คะแนน 3 | หมายถึง | เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง |
| คะแนน 2 | หมายถึง | เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย |
| คะแนน 1 | หมายถึง | เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด |

นางสาวจรินทร์ งามแมน
091-4369732



คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมายถูก ในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่สุดเพียงคำตอบเดียวและขอความกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านวัตถุประสงค์ของวิทยาลัย มหาวิทยาลัยต้องสร้างหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นการปฏิบัติ การฝึกอบรมที่เข้มข้น ตามแนวทางโรงเรียนฝึกหัดครูสมัยโบราณ					
มหาวิทยาลัยต้องสร้างหลักสูตรเพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพและมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตครูให้มีคุณภาพมีความรู้และความสามารถ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตครูที่มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษา คือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศในประชาคมอาเซียน					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตครูที่มีสมรรถนะในดำเนินงานเกษตรงานช่างอุตสาหกรรมสามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เครื่องมือขนาดเล็ก					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตครูที่สมรรถนะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สามารถซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตครูที่มีจิตอาสาและความพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ ชนบทหรือภูมิภาคห่างไกลของตนเอง					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตครูที่เก่งและมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตบัณฑิตสายครูที่มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอก มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความชำนาญตามหลักสูตรแนวข้างที่ได้เสริมให้ที่สำคัญคือเป็นที่พึ่งของชุมชนได้					
มหาวิทยาลัยควรผลิตบัณฑิตให้เป็นนักปฏิบัติ มีทักษะในการประกอบอาชีพ					
มหาวิทยาลัยควรผลิตบัณฑิตที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักคิดวิเคราะห์ เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก					
มหาวิทยาลัยควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความทันสมัย ส่งเสริมบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออกมีความรู้มุ่งสู่ตลาดแรงงานสากล					
มหาวิทยาลัยต้องควบคุมคุณภาพบัณฑิตทุกปี เพื่อปรับปรุงคุณภาพบัณฑิตให้สอดคล้องกับหลักสูตร การประเมินจะต้องรัดกุมและเข้มข้น โดยดูจากมาตรฐานของหลักสูตรนั้น ๆ					
มหาวิทยาลัยควรเน้นการศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เน้นการศึกษาเทคโนโลยีเฉพาะด้าน และมีระเบียบวินัย					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. ด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะรับเข้าเรียน					
มหาวิทยาลัยควรที่จะรับนักศึกษาที่มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง เข้าเรียนครุศึกษา					
มหาวิทยาลัยไม่ควรจำกัดเพศชายหรือหญิงในการที่จะรับนักศึกษาเข้าเรียนครุศึกษา					
มหาวิทยาลัยควรรับนักศึกษาที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ และไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์					
มหาวิทยาลัยควรรับนักศึกษาพื้นที่ทั่วไปในทุกจังหวัดทั้งในเขตเทศบาล อบจ. อบต. และพื้นที่พิเศษต่าง ๆ					
มหาวิทยาลัยไม่ควรจำกัดเรื่องฐานะครอบครัวของนักศึกษาที่จะเข้าเรียนครุศึกษา					
มหาวิทยาลัยควรรับผู้จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้น ม. 6 เข้าเรียนครุศึกษา					
มหาวิทยาลัยควรกำหนดเกรดเฉลี่ยของผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษาโดยเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00					
มหาวิทยาลัยต้องรับผู้ที่จะเข้าเรียนครุศึกษาที่มีความประพฤติเรียบร้อยที่มีหลักฐานยืนยันที่เชื่อถือได้ เช่น สมุดบันทึกความดี เกียรติบัตร ภาพถ่ายหรือรางวัลที่ได้รับ					
มหาวิทยาลัยควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมด้านบุคลิกภาพ ให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออก มีความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพ					
มหาวิทยาลัยควรรับนักศึกษาที่มีจิตอาสา และพร้อมที่จะไปเป็นครูในพื้นที่ชนบทหรือภูมิภาคของตนเอง					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ					
มหาวิทยาลัยต้องผลิตครูที่เก่ง ดี และมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์					
3. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน					
มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลาตลอดจนวิธีการศึกษาเพื่อความหลากหลายในการผลิตครูที่ตรงตามความต้องการของหน่วยงาน					
มหาวิทยาลัยควรเน้นหลักสูตรการสอนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจท้องถิ่นมีการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เช่นเทคโนโลยีเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร และเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดอาเซียน					
มหาวิทยาลัยควรพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เน้นการสร้างเครือข่ายการศึกษากับประเทศในประชาคมอาเซียน					
มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นและของตลาดที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
มหาวิทยาลัยควรศึกษาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอื่นแล้วนำมาปรับปรุงในหลักสูตรที่เปิดสอนเกี่ยวกับครู					
มหาวิทยาลัยควรเน้นหลักสูตรที่เกี่ยวกับครูเพราะเป็นความเชี่ยวชาญเดิมของมหาวิทยาลัย					
มหาวิทยาลัยต้องทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ใช้บัณฑิตถึงความต้องการของท้องถิ่นและนำไปใช้พัฒนาหลักสูตร					
มหาวิทยาลัยต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มชั่วโมงหน่วยการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป					
มหาวิทยาลัยต้องจัดการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับผู้ใช้บัณฑิตเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้อยู่โดยเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี					
มหาวิทยาลัยต้องจัดการเรียนการสอนโดยเน้นเนื้อหาที่ทันสมัยพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก					
มหาวิทยาลัยต้องวิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตที่สังคมและผู้ใช้บัณฑิตต้องการ และนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร					
มหาวิทยาลัยต้องสร้างบัณฑิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้					
คุณลักษณะของบัณฑิตในอนาคตข้างหน้าควรมีความเป็นสากลในด้านภาษา การปรับตัว เทคโนโลยี และมีทักษะระหว่างบุคคล					
มหาวิทยาลัยควรพัฒนาปัจจัยนำเข้าและกระบวนการผลิตบัณฑิตครูศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี โดยเฉพาะมาตรฐานการผลิตเพื่อให้เกิดการยอมรับทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย					
มหาวิทยาลัยต้องจัดการเรียนการสอนให้มุ่งสู่สากลและตอบสนองต่อการเปิดสู่ประชาคมอาเซียน					
มหาวิทยาลัยควรจัดรูปแบบหลักสูตรแบบอยู่ประจำ ร้อยเปอร์เซ็นต์					
มหาวิทยาลัยควรกำหนดระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 5 ปี					
มหาวิทยาลัยควรกำหนดหลักสูตรการผลิตครูที่มีลักษณะโดดเด่นเหมาะสมกับสังคมไทยในยุคปัจจุบันและอนาคต					
มหาวิทยาลัยควรผลิตบัณฑิตสายครูที่มีลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเอกของตนอย่างแท้จริง					
มหาวิทยาลัยควรศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศผลิตสาขาที่ขาดแคลนตามความต้องการของตลาดแรงงานโดยพยายามปิดสาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานหรือลดการผลิตลง					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. ด้านคุณวุฒิที่จะได้รับ					
มหาวิทยาลัยควรกำหนด ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ให้กับผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร					
5. ด้านค่าใช้จ่าย					
มหาวิทยาลัยควรกำหนดให้นักศึกษาครุศึกษาเป็นนักเรียน นักศึกษาทุนในบารุง					
มหาวิทยาลัยควรกำหนดค่าใช้จ่ายที่คำนวณกรณีเป็น นักเรียนนักศึกษาทุนโดยจำแนกออกเป็น ค่าอาหาร ค่าหอพัก ค่าจัด การเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การฝึก ค่ากิจกรรมและค่าอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ					
มหาวิทยาลัยควรกำหนดเงินอุดหนุนจัดสรรต่อคนต่อปีกรณี นักเรียนนักศึกษาทุนเป็นจำนวน 20,000-25,000 บาท					
มหาวิทยาลัยควรติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่ รับผิดชอบตั้งงบประมาณเป็นทุนการศึกษา เช่น หน่วยงานกลางใน กระทรวง ศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัดในสวนกลางของโรงเรียนที่ใช้ครู					
มหาวิทยาลัยควรเป็นผู้จัดซื้อจัดหา บริหารจัดการทุน บางส่วนและให้นักศึกษาเป็นผู้จัดการเองบางส่วน					
มหาวิทยาลัยต้องกำหนดให้นักเรียนนักศึกษาทุนอยู่ประจำ หอพักตลอดหลักสูตร					
6. ด้านแหล่งงานและเงื่อนไขรองรับ					
มหาวิทยาลัยกับองค์กรภาครัฐและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตจะต้อง ทำงานเป็นเครือข่าย โดยเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม					
มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรโดยทำหนังสือส่งตัวกลับไปรายงานตัวที่ต้นสังกัดและออก หลักฐานการสำเร็จการศึกษา					
มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการกับส่วนราชการหรือหน่วยงาน ต้นสังกัดเมื่อผู้สำเร็จการศึกษาไปรายงานตัว ส่งบรรจุแต่งตั้งวิธีพิเศษยัง จังหวัดที่ตนเองมา					
มหาวิทยาลัยต้องกำหนดระยะเวลาทำงานชดใช้ทุนให้ ทำงานชดใช้ทุนเท่ากับสองเท่าของจำนวนปีที่รับทุนหรือเท่ากับเงินทุนที่ ได้รับ					
มหาวิทยาลัยต้องควบคุมคุณภาพบัณฑิตในสาขาวิชาเอก ให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆอย่างแท้จริง					
มหาวิทยาลัยต้องควบคุมคุณภาพบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นที่พึงของชุมชนได้					



รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 1
เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงในอดีต

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	สถานภาพ ความเกี่ยวพัน	อายุ
1	อาจารย์ชลอ วงศ์ปักษา	ผู้บริหาร	85 ปี
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัช สิริบุตร	อาจารย์	84 ปี
3	อาจารย์แสวง อ่วมพันธุเจริญ	อาจารย์	84 ปี
4	อาจารย์นิกร มณีโชติ	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 1 พ.ศ. 2497-2501	78 ปี
5.	อาจารย์ประวิทย์ เมฆสัน	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 2 พ.ศ. 2498-2502	75 ปี
6.	อาจารย์จริยะ วิโรจน์	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 14 พ.ศ. 2510-2514	64 ปี



รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 2
เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การบริหารจัดการการครุศึกษาตามแนวคิดวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	สถานภาพ ความเกี่ยวพัน	อายุ
1	อาจารย์ ดร.ปรีชา เจียมรวมวงศ์	ผู้บริหาร	85 ปี
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ อัจฉิมวงศ์	ผู้บริหาร	67 ปี
3	อาจารย์บุญพา สิทธิบุตร	คณาจารย์	84 ปี
4	อาจารย์เรียบ ดุจดา	คณาจารย์	83 ปี
5.	อาจารย์วินัย ภู่งทอง	คณาจารย์	81 ปี
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เทวี สวรรยาธิปติ	คณาจารย์	68 ปี
7	อาจารย์เสรี คลังนาค	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 1 พ.ศ. 2497-2501	78 ปี
8	อาจารย์สุนทร เหลือละมัย	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 2 พ.ศ. 2498-2502	80 ปี
9	อาจารย์สุนทร สุขขานุกัษ	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 3 พ.ศ. 2499-2503	76 ปี
10	อาจารย์มานพ อภิญา	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 7 พ.ศ. 2503-2507	71 ปี
11	อาจารย์ชูศักดิ์ ชมภูพันธ์	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 7 พ.ศ. 2503-2507	71 ปี
12	อาจารย์ศิลปชัย นิลมณี	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 8 พ.ศ. 2504-2508	70 ปี
13	อาจารย์เมฆ อินมา	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 9 พ.ศ. 2505-2509	70 ปี
14	อาจารย์สุชาติ วงศ์ทิพันธ์	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 11 พ.ศ. 2507-2511	67 ปี
15	อาจารย์ชูเกียรติ แสงสุวรรณ	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 13 พ.ศ. 2509-2513	67 ปี
16	อาจารย์ผดุง สุริยะ	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 13 พ.ศ. 2509-2513	65 ปี
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง	ศิษย์เก่ารุ่นที่ 14 พ.ศ. 2510-2514	64 ปี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวจรินทร์ งามมั่น
ที่อยู่ปัจจุบัน	143 หมู่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150
ที่ทำงาน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางจะเกร็งประโชติประชาชนกุล อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2532	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศรีธธาสมุทร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2535	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนถาวรานุกุล อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2538	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี (ค.บ.) สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทางการศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม
พ.ศ. 2554	สำเร็จการศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและ การนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปัจจุบัน	อาจารย์ผู้สอน สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

